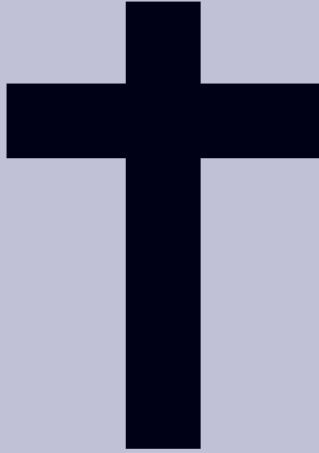

Udi Bible

Udi Scripture translation

Udi Bible
Udi Scripture translation

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Udi)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
174556f0-71b4-5f1c-b512-2117b07ebbf0

Contents

İona	1
Mark	3
Luk'a	28
İoan	67

Xavareçal İonay girk

İonay Q'ONÇUĞOXUN T'IST'UN

¹ Amit't'ayi ğar İona * Q'ONÇUĞON metər sa əyite p'ap'esp'i: ² «Hayza Ninevina taki! T'e kala səhəre bakala amdarxo car k'alpi p'ap'esp'a ki, içoğoy biq'ala pis əşurxo Za p'ap'ene». ³ İona isə Q'ONÇUĞOXUN T'IST'UN çuresi hayzeri içu pi gala təə, Tarşişane yaq'a baft'i. Taşi Yafona çurpi gəmiğoxun Tarşişa tağalt'u bəğəbi, iz yaq'e tənginal tadi t'e gəminə areşi ki, Q'ONÇUĞOXUN T'IT'ALE.

⁴ Ama Q'ONÇUĞON dənizə ost'aar muşe yaq'abi. Dənizə t'etər sa tufane əqəşi ki, male manst'ay gəminə biyexun cöybane. ⁵ Gəminə bakalt'oğoy q'iyene haq'i, hərt'in bureqi iz buxaçuğoy k'alpi içu çark'est'eynak' xoyinşbsa. Gəminə bakala yökəl c'evk'i bot'unseri dənizə ki, gəmi suuk'baqe'an.

İona isə şiri gəmin boş bakala otağxoxun sunt'u bask'i ost'aar nep'axeşi. ⁶ Gəmiçiğoy kalo şot'ay t'öğöl hari pine: «K'ən bask'e? Hayza vi buxaçuğoy k'alp'a, bərke şot'in yax gorox hari çark'esadi».

⁷ Gəmiçiğonal suna pit'un: «Ekinan çöp bosen, me bələ beş bel şi görə eysuna avabaken!» Çöpə bot'unseri, çöpəl hari İonay loxole çurpi.

⁸ T'e vədə gəmiçiğon şot'oxun xavart'un haq'i: «Şunu hun? Şi görəne me bələ beş bel hare? Vi əşlin s'i hik'ə? Mayinen eysa, mayalunu? Mani azuk'axunnu?» ⁹ İonan şot'oğoy coğabe tadi: «Zu əbranzu. Dənizxo, oçalxo yaratmışi göynul bakala Buxaçuğoy, Q'ONÇUĞOZ bul k'os'bsa zu». ¹⁰ Şot'oğoynak' izi Q'ONÇUĞOXUN T'IST'UNA exlətp'at'an isə gəmiçiğoy q'iyene haq'i. Şot'oğon içoğoy bula biq'i pit'un: «Hun mo he əşen biq'i?!»

¹¹ Tufan taysun ost'aarebaksay, t'e vədə gəmiçiğon p'urum pit'un: «İsə yan va k'ə ben? Me tufana hetər şip'ben?» ¹² İonan şot'oğoy "za ext'anan dənizə bosanan, şip'bakale dəniz t'e vədə, me tufani za görə əqəsuna avazu" pine. ¹³ Ama gəmiçiğon içoğoy axırncı zora laxi avar zapsat'un burqi. Taşi q'ariluğa c'eyseynak't'un çalışaksay, ama muşen t'etərə funey ki, içoğoy çabalayınşbsun ams'inane taysay.

¹⁴ T'e vədə şot'oğon Q'ONÇUĞO k'alpi pit'un: «Ay Q'ONÇUX, me amdari elmoğoy haq'suna görə Hunal beş elmoğoy ma haq'a! Me taxsırsuzi p'ıya şipsuni cazına yax zapesmada! Axiri me bakiyoroş bito Vi çuresunene baki, ay Q'ONÇUX!» ¹⁵ Hametər, şot'oğon İona ext'i dənizət'un boseri, dənizə əqəşi tufanal bot'ebaki. ¹⁶ Q'ONÇUĞOY KALALUĞA AK'AT'AN Q'İYENE HAQ'I GƏMİÇİĞOY. ŞOT'AYNAK' Q'URBANXOT'UN EÇƏRİ, ELAS TADI NİYƏT'UNBI.

¹⁷ Q'ONÇUĞON ISƏ T'ETƏRE BI KI, İONA KALA SA ÇƏLINENE Q'UC'P'I. XIB ĞI-XIB ŞU ŞO T'E ÇƏLIN TAPANENE MANDI. †

2

İonay afırı

¹ İonan çəlin tapanexun iz Buxaçuş bakala Q'ONÇUĞO k'alpi metərə afırıpı:

² «Bez t'ar ğine Q'ONÇUĞOZ k'alpi zu,

Şot'inal za coğabe tadi.

T'e dünyəni bayinq'luğaxunez haraypı,

Hunal za inbaki.

³ Bəğəlöylüğxon badi Hun za,

Dənizi tumaz ak'i.

Xenene taşeri za,

Bito Vi ləpoox, Vi dalğooxe

Hari bez loxolxun c'ovaki.

⁴ Fikirezbi ki, bisti zu Vi piyexun, ama təə!

Ak'oz zu hələ Vi İvel xrama, bul k'os'boz t'ıya!

⁵ Xenen za q'uc'epi,

Zapi taneşeri za.

Dənizi ile bez bəl ləc'üresi.

⁶ Xene oq'az taşi, buruxmoğoy tumaz ak'i zu,

İşiğ bitala gane həmişəluğ but'əsi bez bac'anexun!

Ama Hun, ay bez Buxaçuş bakala Q'ONÇUX,

Za çark'əsendi, za t'e dünyənexunen zapi c'evk'i!

⁷ Bez elmux bez boşt'an c'eğat'an,

Q'ONÇUĞOZ eyex badi zu,

Bez afırıyal hari Va,

Vi İvel xrama p'anep'i.

⁸ Əfci buxaçuxxo bul k'os'balt'oğoy

Şaat'luği k'ə baksunaxun xavar butene!

⁹ Ama zu Vi s'iya alabala məğur məğbsun

Vaynak' q'urbanxo eçoz!

Bez elasp'i niyətp'it'oğoy bitova bex p'ap'esp'oz.

Çark'esun Vaxune eysa, ay Q'ONÇUX!»

¹⁰ T'e vədə Q'ONÇUĞON t'e kala çəlinə əmirebi, şot'inal İona izi jomoxun qaydi q'arılığane boseri.

3

İonay Ninevina taysun q'a ninevaluğoy toobabsun

¹ Q'ONÇUĞON İonaynak' p'əmci kərəməl İz əyitə p'ap'esebi. ² «Hayza Ninevina taki! T'e kala şəhərə Bezi va pit'oğoy car k'alp'i bayanba!»

³ İonal hayzeri Q'ONÇUĞOY əyiten Ninevina yaq'ane baft'i. Nineva isə kala şəhərəy,

şot'ay sa belxun başi t'e belxun c'eyseynak' xib ğiney lazım. ⁴ Ama İonay hələ

süft'in ğine şəhərə başi "Nineva q'ırx ğinaxun oşa oçalen sa bakale!" upsun bəşebaki.

⁵ Ninevaluyox Buxaçuğoy vət'unbaki, ğurux efi busat'un çurpi. Kala-mis'ik', bitot'in çul

lapi içoğoy heq'ədər pəşman baksunat'un ak'est'i.

⁶ Me exlət taşi Ninevin padçağı ümōğō p'ap'at'an şo iz taxt'e loxolxune hayzeri, şot'inal

iz padçağı paltara c'evk'i çul lapi jeq'e boşe arşi. * ⁷ İzi s'iyen əmir c'evk'i bayanbesedi:

«Şuk'kalen iz jomo nə ukun, nə üğün maq'an duği. Heyvanxoval nə ot't'ağa, nəəl

xe üğsa maq'at'un taşeri. ⁸ Barta amdarxon içoğoy loxol çul lapi, içoğoy eğel bəliğoy

loxolal çul lapest'i üşə-ğena Buxaçuğoy'at'un k'alpi. Pis yaq'en tağalo, şər əş biq'alo iz

əməlxoxun kul haq'eq'an! ⁹ Avabakes tenebakon, bərkə t'e vədə Q'ONÇUĞON yax goroxe

hari, İzi bok'osp'i şikala əcuğoy bask'est'i yax tene əfçibi».

¹⁰ T'e vədə Buxaçuğon şot'oğoy me bit'oğoy, içoğoy pis yaq'axun c'eri toobabsuna

anek'i. Şot'oğoy gorox hariyal yaq'absun çureğala bəlinə tene yaq'abi.

4

Buxaçuğoy ük' bok'ospuna ak'i İonay əcuğon biq'sun

¹ İonay isə me əşur sal xoşel tene hari, şot'ay əcuğone biq'i. ² Afırıpi Q'ONÇUĞO

metərə pi: «Ay Q'ONÇUX, zu hələ bez oçalin boş bəkat'an me əşlin metər çark'suna

avazuy! Şot'o görəz Tarşişa t'it'eri. Avazuy, Hun ük' bok'osp'al, gele səbürlü, çuresun

gele bakala Buxaçuxnu, bələ yaq'absun Vi kul tene tağal! * ³ İşə haq'a bez elmoğoy,

ay Q'ONÇUX! Zaynak' ene manst'axunsa bisun şaat'e». ⁴ Q'ONÇUĞON isə xavare haq'i:

«Va gelene laft'i me əş?»

⁵ İonan şəhərin bel k'ə eysuna tamaşabsune çuresay, şot'o görəl şəhərexun c'eri bəğ

c'eğalaç içeynak' sa tərəjə düzbi şot'ay xojina areşi. ⁶ Q'ONÇUX Buxaçuğon isə t'etərə

bi ki, düz İonay best'a sa xode əq'eşi. Şo kalabaki xojine sak'i, İonaynak' sərınluğ eçeri

şot'o eğariğoxune q'orişi. İonal me xoda görə gelene müqbaki. ⁷ Əyc'ındəri işiğ bitat'an

isə Q'ONÇUĞON me xodin tumeynak' sa meqe yaq'abi. Meqen xoda tumexun k'as'epi,

şoval şerenebaki. ⁸ Bəğ əqəşit'uxun oşa, Buxaçuğon bəğ c'eğala tərəfəxun eğala gam

muşe yaq'abi, bəğenal İonay bula t'etərə cərdi ki, şo tamam halnuxune biti. Bisun çuresi

metərə pi: «Manst'axunsa biyayiz şo şaat'e».

⁹ Buxaçuğon İonaxun xavare haq'i: «Me xode dərden metər əcuğon biq'suna lafest'a?»

İonanal "hoo, lafest'a, həysə zaynak' bisun mot'oxun şaat'e!" pine.

¹⁰ T'e vədə Q'ONÇUĞON metərə coğab tadi: «Sa xodeynak' vi ük'e boksa - vi nu kalabi,

iz loxol əzyət nu ak'i, sa ğiın boş kalabaki oşın ğineyal q'aribaki sa xodeynak'! ¹¹ P'oy

Bez ük' hetər maq'an bok'i Ninevineynak'? Sabaç q'a hazar tanaxun gele iz yaq'a açesp'i

amdar, sahəkətəl heyvan bakala t'e kala şəhəreynak' bez ük' hetər maq'an bok'i?»

* 3:6 3:6 çul lapi jeq'e boşe arşi - Me hərəkəten yas efi toobabsunane ak'est'a.

* 4:2 4:2 C'eys. 34:6

Mark'en şampi Müq Xavar Bëşin öyit

Me girkə şampi Mark'en süft'ə ap'ost'ol P'avelane İsusı Müq Xavara yəymışbsuna köməybey. Oşa isə şo Rima köçp'i miya İsusı c'ək'p'i p'as's'e şagirdaxun soğo bakala Pet'eraxune sagala əşbsa burqı. Axırı Q'onçux İsusen göynul əqeğat'an İz şagirdxo dirist' dünyəne karoozbi Müq Xavara yəymışbsunane tapşurbey. P'et'eri Mark'eynak' İzi İsusaxun bakala vədine ak'it'oğo, t'e hadisoğo exlət'apsuni me girke bex c'eyunst'a gele köməye bake. Mark'en me girkə Rima, təxminən 57-60-ci usenxone şampe.

Mark'en şampi girke t'iyəmi Müq Xavarxo bəğat'an boxoy tene zap'e. Girke boş İsusı zombsuni barada bakala hadisoox t'ema gele tene, şot'aynak' ki, Mark'en gelo İsusı biq'i əşurxo q'a Şot'ay hər şeyə amdar k'inək' hisbsunane ak'est'un çuresa. Şot'ay hələ İsayə xavareçalen pi "Buxaçuğoy yaq'abi, me dünyəne əzyət zap'kala sa K'ul" baksunane ak'est'a.

Girke İsusı nanaxun baksunaxun təə, ama Şot'ay k'unuk'baksunaxune burqesa. Oşa Şeytanen Şot'o şinəyişbsunaxun, mot'oxun oşa isə İsusen İz q'ulluğa burqsunaxune exlətesa. İsusen dirist' Galileyina tarəpi Buxaçuğoy Padçağluği baradane karoozbsa, ak'est'ala möcüzoğon İzi Buxaçuğoy C'ək'p'iyo baksunane ak'est'a. Axırda İsus xaçane t'əqt'esa, xib ği oşa isə p'uri ganuxun bəyinebaks. Axırncı bəndurxost'a İsusı İz şagirdxo ak'esuni q'a Şot'ay göynul əqesuni baradane exlətesa.

İsus İzi saturbëş avabakesti k'inək'e bisa. Metər xavareçalxon piyorox bito hari bex p'anep'sa. Şo amdarxoy günaxa İz p'iyen os'kseynak' yaq'abaki sa Çark'est'al, Buxaçuğon amdarxo öyit tadi sa Q'urbaney. Me Müq Xavara qabulbsunenal yan hələ me dünyəne Buxaçuğoy Padçağluğa yaynak' ga həzirbiyan baks. **Girke boş bakalorox:**

1:1-13 İsusı eyseynak' həzirliğ

1:14-9:50 İsusı Galileyina bakala q'ulluğ

10:1-52 Galileyinaxun Yerusulima eysun

11:1-15:47 İsusı Yerusulima baki axırncı ğimxo

16:1-8 İsusı bəyinbaksun

16:9-20 Bəyinbaki Q'onçuğoy İzi şagirdxo ak'esun saal göynul əqesun

K'unuk'bal İoani yaq' həzirbseynak' eysun

(Mat'. 2:1-12; Luk'. 3:1-18; İoan. 1:19-28)

¹ Buxaçuğoy Gar İsus Xrist'osiMüq Xavar metərə burqesa.

² Xavareçal İsayay girke boş şameşi k'inək':

«Mone, Vaxun bəş Bez elçinaz yaq'absa.

Şot'in Vi yaq'a həzirbale». *

³ «Çöle car sak'alt'ay səse eysa:

"Q'onçuğoy yaq'a həzirbanan,

Şot'ay c'ovakala ganxo düzbanan"». †

⁴ Şameşi k'inək'əl, K'unuk'bal İoan meydane c'eri amdarxo içoğoy günaxxoy bağışlayınşaksenak' toobabsuna, mot'ay nişan k'inək'əl k'unuk'baksunane çöle karoozbsay. ⁵ Bütüm İudeyin oçala bakalorox saal Yerusulima yəşəyişşala amdarxo şot'ay t'öğölt'un eysay. Şot'oğon içoğoy günaxxo ozanet'un exst'ay, İoanenal şot'oğo İordan oqe boş k'unuk'ebay.

⁶ İoanen buşə xayaxun paltare layey, iz biyex t'olaxun q'ayinşe ğaçey. Çərtk'ən saal cir uç'e uksay. ‡

⁷ Şot'in metərə karoozbsay: «Zaxun oşa zaxun gele Zorbone eysa. Zu sal k'os'baki Şot'ay torok'ali bağa şadbsuna layiğ tezu. ⁸ Zu vəx xenenez k'unuk'bsa, ama Şot'in vəx İvel Urufen k'unuk'bale».

İsusı k'unuk'baksun saal sinəyişşaksun

(Mat'. 3:13-4:11; Luk'. 3:21-22; 4:1-13)

* 1:2 1:2 Mal. 3:1 † 1:3 1:3 İsa. 40:3 ‡ 1:6 1:6 2 Padç. 1:8

⁹ T'e ğimxo İsus Galileya oçalı Nazaret' şəhərexun hare. İoanenal Şot'o İordan oqe boş k'unuk'ebi. ¹⁰ İsus xenaxun c'eğat'an hat'e saad göyurxoy qayesuna saal Urufi göyərçin k'inək' İz loxol şıysunane ak'i. ¹¹ Göynuxun sa səse hari: «Hun Bez gele çureğala Ğarnu, Vaxun irəzizu». §

¹² Mot'o uk'ala k'inək' Urufen Şot'o çölene zapi taşeri. ¹³ Şo çöle q'ırx ği manedi. Me q'ırx ğinast'a Şeytanen Şot'o sinəyişebi, Şot'o əqnə heyvanxoy aranene efi. Angelxon isə Şot'o q'ulluğt'unbsay.

İsusi İz q'ulluğa burqsun

(Mat'. 4:12-17; Luk'. 4:14-15)

¹⁴ İoan biq'əşit'uxun oşa İsusen Galileyina hari Buxaçuğoy Mıq Xavaranekaroozbsay. ¹⁵ Şot'in nexey: «Vaxt' ene p'ap'ene, Buxaçuğoy padçağluğ İşabakene. Toobabanan, Mıq Xavara vəbakanan!» *

Samci şagirdxo

(Mat'. 4:18-22; Luk'. 5:1-11)

¹⁶ İsus Galileya göle t'öğen c'ovakat'an xena tor bosala Simona q'a iz viçi Andreyane ak'i. Me amdarxo çəlibiq'alxoney. ¹⁷ İsusen şot'oğö pine: «Bez baç'anexun ekinan, Zu vəx amdar biq'ala çəlibiq'alxo booz». ¹⁸ Şot'oğon hat'e saad torurxo boşeri Şot'ay baç'anexunt'un taşi. ¹⁹ İsus samal bəş taşi Zavday ğar İak'ova q'a şot'ay viçi İoanane ak'i. Şot'oğon lodk'in boş arşi torurxot'un yamaluğ'bsay. ²⁰ İsusen hat'e saad şot'oğö k'alepi. Şot'oğonal içoğoy bava Zavdaya əyiteşi əşp'alxoxun lodk'ina efi Şot'ay baç'anexunt'un taşi.

İsusi amdaraxun murdar urufa c'evksun

(Luk'. 4:31-37)

²¹ Şorox K'efernaumt'un hari. Şamat' ği eğat'an İsusen sinagoga başi zombsane burqi. ²² Şot'ay zombsuna bütüm məətt'əlt'un manst'ay, şot'aynak' ki, şot'oğö k'anun zombaxo k'inək' təə, Buxaçuğon ext'iyər tadi sa amdar k'inək'e zombsay. † ²³ Hame vədə me sinagoga içust'a murdar uruf bakala sa amdare başi. ²⁴ Murdar urufen harayepi: «Ay nazaret'lu İsus, yaxun k'ən çuresa? Yax əfçibseynek'en hare? Zu avazu Hun Şunu! Hun - Buxaçuğoy İvelonu!» ²⁵ Ama İsusen murdar urufa əmirebi: «Şip' çurpa, me amdaraxunal c'eki!» ²⁶ Murdar urufen me amdara jik'p'i ost'ar haraypsun şot'oxun c'ere. ²⁷ Bütüm q'ıya baft'i sun-sunaxun xavart'un haq'i: «Mo hik'ə? Maninesa təzə sa zombsune! İz ext'iyərəl t'etərə ki, murdar urufxo əmirebsa, şoroxal İçu tabit'unbaxsa».

²⁸ İsusi barada bakala exlət Galileya oçalı hər tərəf usum yöymişaksane burqi.

İsusi gele amdarxo q'olaybsun

(Mat'. 8:14-17; Luk'. 4:38-41)

²⁹ Şo sinagogaxun c'eğala k'inək' İak'ovaxun q'a İoanaxun sagala Simoni q'a Andreyi k'oyane taşi. ³⁰ Şorox t'ıya bağat'an avat'unbaki ki, Simoni q'aynako q'ızdırmin boş bask'ene. ³¹ İsusen şot'ay t'öğöl taşi iz kulaxun biq'i alanebi, çuğoy q'ızdırml hat'e saad şire. Çuğon şot'oğö q'ulluğbsane burqi.

³² Biyəsin bəğ batk'it'uxun oşa bütüm azariğə saal içoğoy boş murdar uruf bakaxo İsusi t'öğölt'un eçeri. ³³ Bütüm şəhəri amdarxo çomoy t'öğölt'un giresi. ³⁴ Şot'in cürbəcür azar baft'i gele amdarxone q'olaybi, gele murdar urufxone şəp'əsi. Ama murdar urufxo əyitpsuna icaza tene tadi, şot'aynak' ki, şot'oğon İsusi Şu baksuna avat'unıy.

İsusi İz q'ulluğa davamsun

(Luk'. 4:42-44)

³⁵ Savaxt'an üşenen hələ işiğ bitinut' İsus hayzeri k'oyaxun c'ere, Şo amdar nu bakala sa gala taşi t'et'ıya afırınepi. ³⁶ Simonen q'a iz t'ödx bakalt'oğon isə İsusə qəvesat'un burqi. ³⁷ Şot'o bəğəbi pit'un: «Bitot'in Vane qəvesa». ³⁸ İsusen şot'oğö pine: «Ekinan q'erəz ganxo - hərrəmine bakala ayizmoğə tağen, t'et'ıyal karoozbaz, şot'aynak' ki, Zu mot'aynak'ez hare».

³⁹ Hametər, İsusen taşi bütüm Galileyina, t'ıya bakala sinagogxokaroozbsay, murdar urufxone şəp'esay. ‡

§ 1:11 1:11 İvel məğ. 2:7; İsa. 42:1; Mat'. 3:17; 12:18; Mrk'. 9:7; Luk'. 3:21-22 * 1:15 1:15 Mat'. 3:1-2 † 1:22 1:22 Mat'. 7:28-29 ‡ 1:39 1:39 Mat'. 4:23; 9:35

İsusi cuzam azara baft'i amdara q'olaybsun
(Mat'. 8:1-4; Luk'. 5:12-16)

⁴⁰ Sa ği cuzam azara baft'i [§] sa amdaren İsusı t'öğöl hari İz bēş çökt'i xoyinşebi: «Axırı Hun çureğayın za tēmişbes bankon». ⁴¹ İsusı şot'o goroxe hari. İz kula boxodi şot'ay loxol laxi pine: «Çurezsa, tēmişbaka!» ⁴² Mot'o uk'ala k'inək' t'e amdar cuzamaxun tēmişbaki q'olayebaki. ⁴³ İsusen hat'e saad şot'o yaq'abadi ⁴⁴ möhk'em tapşurebi: «Bēğa, me barada şuk'k'ala sa əyit ma upa, ama taki va bēyınşen bēğēq'an. Mot'o bitot'in ak'seynak'al vi cuzamaxun tēmiş baksuna görə Moiseyen bürmişi q'urbanxo eça».*

⁴⁵ Ama t'e amdaren c'eri me baki't'oğō bitot'aynak' exlətp'i hər gala yəymişebi. Şot'aynak'al İsus ene şəhərə qay bayes tene baksay. Şo şəhərexun t'ödx, şuk'k'al nu bakala galane manst'ay, amdarxo isə hər tərəfəxun İz t'öğölt'un eysay.

2

İsusi p'araliçen duğit'u q'olaybsun
(Mat'. 9:1-8; Luk'. 5:17-26)

¹ Sa hema ği oşa İsus p'urum K'efernaumane hari. Şot'ay k'oya baksuni xavaral dirist' şəhərə yəymişebaki. ² Şot'ay t'öğöl t'eq'ədər gele amdare hari ki, sal c'öş çomoy bēş çurk'alal ga tene mandey. İsusen şot'oğoynak' Buxaçuğoy əyitəne karoozbsay.

³ Me vədine bip tanen p'araliçen duği sa amdara Şot'ay t'öğöl eşt'unt'un çureşi. ⁴ Ama gele amdarxoy topbaksuna görə şot'o İsusı t'öğöl eçes tet'un baki. Şot'aynak'al İsus bakala k'ojin bəlxun ga qaypi, t'e p'araliçen duği amdara nasilk'in boş t'et'iin oq'at'un sıvk'i. ⁵ İsusen şot'oğoy vəluğa ak'i p'araliçen duği amdara pine: «Bez ğar, vi günaxxo bağışlayınşebaki».

⁶ Ama t'et'iya arşi sa hema k'anun zombalen* içoğoy ük'e boş fikirt'unbsay: ⁷ "Me amdaren k'ə əyite? Axırı mo Buxaçuğoy tərşinəne! Tək Buxaçuğoxun başq'a günaxxo şina bağışlayınşes bakon?" ⁸ İsusen hat'e dayğa şot'oğon içoğoy ük'e boş k'ə fikirbsuna İz urufen q'amişaki pine: «Mo hetər fikirxone ef beyne eysa? ⁹ Manu hasande? P'araliçen duğit'u "vi günaxxo bağışlayınşebaki" upsun, yoxsa "hayza, vi nasilk'ina ext'a taki" upsun? ¹⁰ Ama vən avabakanan ki, Amdari Ğare oçali çoye günaxxo bağışlayınşəla ext'iyər bune».

Oşa p'araliçen duğit'u pine: ¹¹ «Va nexzu, hayza, vi nasilk'ina ext'a k'oya taki!» ¹² Azariyal hat'e saad hayzeri iz nasilk'ina ext'i bütümt'ay piin bēş c'eri taneşi. Bütüm mat mant'undi. Camaaten Buxaçuğō alxısp'i next'unıy: «Yan hələ metər əş teyan ak'ey».

İsusi günaxkərxo düz yaq'a k'alpsun
(Mat'. 9:9-13; Luk'. 5:27-32)

¹³ İsus p'urum göle t'öğölə taşi. Şot'ay t'ödx gele amdare eysay, Şot'inal camaata zomehsay. ¹⁴ Yaq' c'ovakat'an naloggirbala gala arşi Halfay ğar Levina (şot'ay s'iya Mat't'al next'unıy) ak'i şot'o pine: «Bez baç'anexun eki». Şoval hayzeri İsusı baç'anexune taşi.

¹⁵ İsusı baç'anexun tağalxo geleney. Şot'aynak'al İsus Levin k'oya sulfin bel arşi şum uk'at'an gele naloggirbalxo q'a q'erəzəl günaxkərxo hari Şot'oxun q'a İz şağirdxoxun sagala şumt'un kəyi. ¹⁶ Fariseyxoxun† bakala k'anun zombalxo İsusı günaxkərroxun q'a naloggirbalxoxun sagala şum uksuna ak'i, Şot'ay şağirdxo pit'un: «Mot'in het'aynak'e naloggirbalxoxun q'a günaxkərroxun sagala şum uk'sa?» ¹⁷ İsusen mot'o ibakat'an şot'oğō pine: «Sağlamt'oğoy tene, azarit'oğoye doxt'ura eht'iyəc bu. Zu düzgün amdarxo təə, günaxkərxo k'alpseynak'ez hare».

Ğuruxi əmxun bakala sual
(Mat'. 9:14-17; Luk'. 5:33-39)

¹⁸ İoani şağirdxon q'a fariseyxonğuruxt'un efsay. Sa ği bəzi amdarxo İsusı t'öğöl hari xavart'un haq'i: «Het'aynak' İoani q'a fariseyxoy şağirdxon ğurux et'unfsa, ama Vi şağirdxon ğurux tet'un efsa?» ¹⁹ İsusen şot'oğō çoğabe tadi: «Bəy içoğoy t'öğöl bakat'an iz q'onağxon ğurux et'unfon? Heq'ədər ki, bəy içoğoy t'öğölə, şot'oğoy ğurux

§ 1:40 1:40 cuzam azara baft'i - iz bədən yara baft'i. Me azari s'i - cuzamey. * 1:44 1:44 Lev. 14:1-32 * 2:6 2:6 k'anun zombal - Moiseyi k'anunxo saat' avabakala, şot'oğoy məninə q'andirişəla, t'e k'anunxo hetər əməlbəşəla zombala amdar. † 2:16 2:16 farisey - iudeyxoy dini icmoğoy nəəl ki sekt'oğoy üzvi

efsuna eht'iyəc butene. ²⁰ Ama bəyə içoğoy t'öğölxun taşala ğimxo eğale, hat'e vədəl ğurux efalt'un. ²¹ Şuk'k'alen bisi paltara təzə parçınaxun yamaluq' duteneğon. Tene, təzə yamaluq' bisi paltaraxun çukeğon, zıǵbaki gaal samalal pise ak'eğon. ²² Şuk'k'alen təzə fina bisi tuluğxo batenekon. Tene, finen tuluğxo t'öpəvək'on, ham fi, hamal tuluğxo zayebakon. Təzə fina təzə tuluğxoy boşt'un bakon».

Şamat' ğine əmxun zombsun

(*Mat'. 12:1-8; Luk'. 6:1-5*)

²³ Sa Şamat' ğine İsus əkini boşt'ane c'ovaksay. T'et'iin c'ovakat'anal İz şagirdxon sünbülxo həvq'sat'un burqı. † ²⁴ Mot'o ak'ala fariseyxon Şot'o pit'un: «P'oy mot'oğon het'aynak't'un Şamat' ğine q'adağan bakala əşurxo biq'sa?» ²⁵ İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Davidi q'a iz t'öğöl bakalt'oğoy busa, içoğoy köməyə eht'iyəc bakat'an k'ə bsuna sal k'altenanpe ki? ²⁶ Şo samci bəyinş Evyatari vədinest'a irəzilüği çadıra bası bəyinşoxun başq'a şuk'k'ala uksuna icaza nu tadeğala, Q'oncuğoy həsrəbaki şumurxone kəyi, iz t'öğöl bakalt'oğoval tanedi». §

²⁷ Oşa İsusen şot'oğoy pine: «Şamat' ği amdareynak'e yaranmışake, amdar Şamat' ğineynak' təə. ²⁸ Amdari Ğar isə Şamat' ğineyalq'oncuxə».

3

İsusi kul p'araliç amdara Şamat' ğine q'olaybsun

(*Mat'. 12:9-14; Luk'. 6:6-11*)

¹ İsus p'urumal sinagogane bası. T'et'iya kul p'araliç sa amdare buy. ² Bəzi amdarxoy pul İsusi loxoley, şot'aynak' ki, şot'oğon yaq't'unbəğsay bəyn İsusen me amdara Şamat' ğine q'olaybala, yoxsa təə. ³ İsusen kul p'araliç amdara pine: «Bəş c'eki!» ⁴ Oşa isə hərrəminə bakalt'oğoy loxole bəği pi: «Mat'uva icaza bu: Şamat' ğine şaat'luğ yoxsa pislüğ bsuna? Şinesa elmoğoy çark'est'una, yoxsa bespsuna?» Ama şorox şip' çurpet'unıy. ⁵ İsusen me amdarxoy loxol bəği şot'oğoy pulmoğon lazım bakalt'u nu aksun çuresunane ak'i. T'e vədə Şot'in azarina pine: «Vi kula boxoda!» Şot'in iz kula boxonedi, kulal q'olayebaki.

⁶ Fariseyxon t'et'iin c'erit'uxun oşa hat'e saad İrodi tərəf bakalt'oğoxun sagala İsusa hetər əfçıbsuni barada maslaatsat'un burqı.

İsusi bac'anexun eğalt'oğoy gelebaksun

(*Mat'. 4:24-25; Luk'. 6:17-19*)

⁷ İsus İz şagirdxoxun sagala göle t'öğxe taşı. Şot'ay bac'anexun isə Galileyinaxun gele camaate eysay. ⁸ İsusi biqi' əşurxo ibaki, Şot'ay t'öğöl İudeyinaxun, Yerusalimaxun, İdumeyinaxun, İordan oqe t'iyəmi tərəfəxun, Sure saal Sidoni hərrəminəxunal et'unsay. ⁹ Amdar t'eq'ədar geleney ki, İsusen İçu maq'at'un sıxıst'ırışı pi, İz şagirdxoxun İçeynak' sa lodk'a həzir efsunane xaişbi. ¹⁰ Axırı Şot'in gele amdarxone q'olaybey, isəəl bütüm azari bakalt'oğon Şot'o lafst'eynak' içoğoy best'unbsay. * ¹¹ Murdar urufxon isə İsusa ak'at'an Şot'ay bəş past'eşi oşt'aar haray't'unney: «Hun Buxaçuğoy Ğarnu!» ¹² Ama İsusen şot'oğoy İzi şu baksuna bayanbsuna q'adağanebsay.

P'as's'e şagirdi təyinbaksun

(*Mat'. 10:14; Luk'. 6:12-16*)

¹³ Sa ği İsus buruğoy laşi İz c'ək'p'i amdarxo İz t'öğöle k'alpi, şoroxal hart'un. ¹⁴ Şot'in p'as's'e tana c'ək'p'i apost'ole təyinbi ki, şorox həmişə İz t'öğöl bakat'un. Me amdarxon Buxaçuğoy padçağluği barada karoobalt'unıy. ¹⁵ İsusen şot'oğoy murdar urufxo c'evksuni ext'iyərəl tanedi.

¹⁶ Metərluğen, İsusen me p'as's'e tanane təyinbi: P'et'er s'i tadeşi Simon, ¹⁷ Benerağes s'i tadeşi Zavdayi ğar İak'ov saal şot'ay viçi İoan - Benerağes «S'əq'e ğarmux» upsune - ¹⁸ Andrey, Filip', Varfolomey, Mat'fey, T'omas, Halfay ğar İak'ov, Tadday, Kənançı † Simon ¹⁹ saal oşa İsusa xəyanətbi İuda İsk'ariot'.

İsus saal Baal-Zevul

(*Mat'. 12:22-32; Luk'. 11:14-23*)

‡ 2:23 2:23 K'an. 23:25 § 2:26 2:26 Lev. 24:9; 1 Şam. 21:1-6 * 3:10 3:10 Mrk'. 4:1; Luk'. 5:1-3 † 3:18 3:18 Kənançı - rimluğoy aleyinə əq'əşit'oğoy tadeşi s'i.

²⁰ Sa ği İsus sa k'oyane başı. Camaat p'urumal şot'ay bel giresane burqı, İsusen q'a iz şağirdxon sal şum yakala vaxt' tet'un bəğəbsay. ²¹ İsusi ailinen me barada ibakat'an şot'o eşt'eynak' yaq'ane baf'ti. Şot'aynak' ki, fikirt'unbsay ki, şot'in İz haq'ıllane açesp'e.

²² Yerusalimaxun hari k'anun zombalxon isə next'unıy: «Şot'ay boş murdar urufxoy kalo bakala Baal-Zevule başe! Baal-Zevuli zorene murdar urufxo c'evksa». † ²³ İsusen k'anun zombalxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğoy pit'oğoy barada məsələğon exlət'p'sane burqı: «Şeytanen Şeytana hetərə şəp'eşes bakon? ²⁴ Əğər sa padçağluğ iz boş cöyebaksasa, t'e padçağluğ vərəne bakon. ²⁵ Əğər sa k'oj iz boş yaq'ax tene taysasa, t'e k'oj şareğon. ²⁶ Əğər şeytanenal iç iz əleyinə eşeşi için-içuxun düşmənluğəbsasa, şot'in porttənebon, şot'ay axire eğon. ²⁷ Axırı şuk'k'alən zorba amdari k'oya başi süft'ə t'e amdari kul-tura ğac'p'inut' şot'ay k'oja fūq'p'es batenekon.

²⁸ Vəx düzinəz nex: amdarxoy bütüm günaxxo q'a Buxaçuğoy bihi tağala əyitmux şot'oğoy bağışlayınşakes banekon. ²⁹ Ama İvel Urufa nu çalxala əyitmux sal sa amdara tene bağışlayınşakal, şot'ay günaxal iz ozane həmişəluğ mandale». †

³⁰ İsusen mot'o şot'oğon "şot'ost'a murdar uruf" upsuna görəne exlətp'i.

İsusi Buxaçuğoy əyitə əməlbalt'oğoy İz ailə hesabbsun
(Mat'. 12:46-50; Luk'. 8:19-21)

³¹ Hame vədə İsusi Nana q'a viçimux hari p'at'unp'i. Şot'oğon çölin tərəf çurpi Şot'o k'alpseynak' amdart'un yaq'abi. ³² Kala sa top amdard İsusi hərrəmine arşeney. Şot'o p'ap'est'unbi: «Vi Nana q'a viçimux çölin tərəf çurpet'un, Vat'un k'ale». ³³ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Bez nana q'a viçimux şuva?» ³⁴ Oşa İz hərrəmine arşit'oğoy loxol bəği pine: «Mone, Bez nana q'a viçimux miyane. ³⁵ Şot'aynak' ki, şiin Buxaçuğoy əyitə əmələbsasa, Bez viçi, xunçi saal nana şone».

4

Şareğala şile barada məsələ
(Mat'. 13:1-23; Luk'. 8:4-15)

¹ İsusen p'urumal göle t'öğöl amdarxo zombsane burqı. İz hərrəmine t'eq'ədər amdare giresey ki, İç lasi lodk'inane arşi, amdarxo isə göle t'öğöl, q'ariluğat'unıy. *

² İsusen şot'oğoy geले şeyə məsələğone zombsay. Şot'in pine: ³ «Ümüx laxanan: sa əkinçi şil şarpsane c'eysa. ⁴ Şark'ala vədine şilurxoy sa hemo yaq'e t'öğöle bist'a, q'uşurxonlar hari şot'oğoy t'ukt'i ut'unksa. ⁵ Sa hemo k'ul gele nu bakala - jəluğ galane bist'a. K'ul mal baksuna görəl usum göyünəbaksasa. ⁶ Ama bəğ c'əğat'an iz tum bəğəloy nu baksuna görə usum şerebaki q'arinebaksasa. ⁷ Sa hemo şaşurxoy aranene bist'a. Şaşurxon kalabaki şot'oğoy haq'layınşt'unbsa, me şilurxonlar bar tet'un tast'a. ⁸ T'iyəmiyorox isə bərəkətlü oçalat'un bist'a. Şot'aynak'al göyünbaki, kalabaki avuzt'unbaksasa, şot'oğoy bəzit'oğon otuz, bəzit'oğon altmış, bəzit'oğonal sabaç q'at gele bart'un tast'a». ⁹ Oşa İsusen pine: «İbakseynak' ümüx bakalt'in ibaqe'an».

¹⁰ Camaat şaresit'uxun oşa İz p'as's'e şağirden q'a İz bac'anexun tağalt'oğon Şot'oxun məsələğoy baradat'un xavar haq'i. ¹¹ İsusen pine: «Buxaçuğoy padçağluği sir vəynak'e qayese, ama t'iyəmint'oğoynak' hər şey məsələğone exlətesa ki,

¹² "Bəğəq'at'un, ama maq'at'un ak'i,

İbaqeq'at'un, ama maq'at'un q'amışaki.

Tene, Buxaçuğoy fırtıpi bağışlayınşt'unbakon"». †

¹³ Oşa İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Vən me məsələne tenan q'amışaksasa, t'e vədə t'iyəmi məsələğoy hetər q'amışakalnan?»

¹⁴ Əkinçinen şark'alo Buxaçuğoy əyite. ¹⁵ Bəzi amdarxo yaq'e t'öğöl bit'i şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyite it'unbaksasa, ama Şeytanen hat'e saad hari içoğoy boş bit'eşi əyite ext'i taneşt'a. ¹⁶ Bəziyorox jəluğ gala şaresi şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyite ibaki şot'o hat'e saad müqlüğən q'abult'unbsa, ¹⁷ ama içoğost'a tum nu baksuna görə porttet'unbsa, əyite görə təgibbaksuna q'a içoğoy əzyət baksuna ak'ala k'inək' t'e əyitəxun qoşt'unbaksasa. ¹⁸ Şaşurxoy arane bit'i şilurxo moroxe: şot'oğon əyite it'unbaksasa, ¹⁹ ama me dünyəni narahatçılığxo, var-dövlətə feret'baksun q'a q'erəz şeymoğoy bakala tamax arane başi əyite q'əq'ənnə, əyitenal bar tene eşt'a. ²⁰ Bəzi

‡ 3:22 3:22 Mat'. 9:34; 10:25 § 3:29 3:29 Luk'. 12:10 * 4:1 4:1 Luk'. 5:1-3 † 4:12 4:12 İsa. 6:9-10; İoan. 12:39-40; Ap'ost'. 28:26-27

amdarxo isə bərekətlu oçala şareşi şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyitə ibaki q'abult'unbasa, oşaal otuz, altmış, nəəl ki lap sabaç q'at gele bart'un eşt'a».

Çırağı barada məsələ
(Luk'. 8:16-18)

²¹ İsusen q'erəzəl sa məsəl şot'oğə exlətebi: «Ef zənden, çırağa q'ave nəəl ki taxt'e oq'a laxseynak' et'unçon? Təə! Şo çırağı q'ave loxolt'un laxsa. † ²² T'etər c'əp'k'in sa şey tene bu ki, əşk'ərə nu c'eğane, t'etər but' sa şeyal tene bu ki, nu qayəğane. § ²³ İbakseynak' ümüx bakalt'in ibakeq'an!»

Usk'uni barada məsələ
(Mat'. 7:2; Luk'. 6:38)

²⁴ İsusen şot'oğə sa məsələ exlətebi: «Ef ibakalt'oğoy barada yönbəri fikirbanan: mani usk'unen usk'aynan, vöynak'al hat'e usk'unen usk'eğale, hələ avuzal tadeğale. * ²⁵ Şot'aynak' ki, şii bunesa, şot'o samalal gele tadeğale, ama şii tene busa, iz bakaloval içxun haq'eğale». †

Zoğ duğı şile barada məsələ

²⁶ İsusen saal pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Mone, sa amdaren şile şare. ²⁷ Şo basek'sa, hayest'a, şil isə zoğ duğı kalanebaksa. Əkinçinen mot'ay hetər bex c'eyşuna sal avatenebaksa, ²⁸ axırı oçalen içine mot'oğə bsa. Süft'ə zoğə c'eyşa, oşa sünbül, samal oşal sünbülü dənooxe kalabaki ap'sa. ²⁹ Əkin neşum bakat'an isə əkinçinen usumluğen mixane exst'a, şot'aynak' ki, exe vədə p'ap'ene». †

Xardali şile barada məsələ
(Mat'. 13:31-32,34; Luk'. 13:18-19)

³⁰ Oşa İsusen p'urum pine: «Buxaçuğoy padçağluğa het'uxun sa biq'en? Şot'o mani məsələnin ak'est'en? ³¹ Şo xardali şiləne oşq'arst'a: oçali çoyel bit'eğala şilurxoy ən mis'ik'o baalkayın, ³² kalabaki bütüm bost'ani bitk'iğoxun alloye baksa. İz taymuxal t'e boydane baksa ki, göynül purk'ala q'uşurxon şot'ay xojina mese biq'sa».

³³ İsusen mot'oxun q'erəzəl gele məsələoxxe exlətp'i. Şot'in me cürəne karoozbsay ki, şot'oğon İçu q'amışakes bakat'un. ³⁴ Şot'oğə məsələsuz hik'k'al nexteney, ama İz şagirdxoxun tək mandat'an şot'oğə hər şeyə q'andırışəbsay.

İsusi tufana bask'est'un
(Mat'. 8:23-27; Luk'. 8:22-25)

³⁵ Hat'e ği biyəbakat'an İsusen İz şagirdxo pine: «Ekinan gölə t'e tərəf c'ovaken». ³⁶ Şagirdxoval camaataxun cöybaki İsus bakala lodk'ina arşi tat'unşi. İçoğoxun sagala q'erəz lodk'oxal enesay.

³⁷ Bürdən zorba sa tufane əqəsi. Ləpoğon lodk'ina t'etərə duğsay ki, xe iz boşə buybaksay. ³⁸ İsus lodk'in baç'anın tərəf İz bula bera laxi bask'eneney. Şagirdxon Şot'o muğurbi pit'un: «Mələim, yan həysə batk'alyan! Yəni mot'in Va naraat tene bsa?» ³⁹ İsusen hayzeri muşa q'adağanəbi, gölə isə "çurpa, şip'baka!" pine. Muş çurepi, bəğəloy sa şip'luğə baki.

⁴⁰ İsusen şot'oğə pine: «Het'aynak'nan meq'ədər q'ıbsa? Hələ vəst'a vələğ tene bu?» ⁴¹ Şagirdxo q'iyen haneq'i. Şot'oğon sunaxun "mo hetər Amdare ki, muşal, göləl İçu tabinebaksa?" pi xavart'un haq'say.

5

İz boş murdar uruf bakala amdari q'olaybaksun
(Mat'. 8:28-34; Luk'. 8:26-39)

¹ Şorox gölə t'e soğə tərəf bakala gadaraluğoy oçalat'un taşi. ² İsus lodk'inaxun şigala k'inək' gərəmzəluğaxun iz boş murdar uruf bakala sa amdare Şot'ay bəş c'eri. ³ Şo gərəmzəluğəne yəşəyişəbsay, şuk'k'alen şot'o lap zincirləyişiyal efes tene baksay. ⁴ Hema kərəm şot'o k'andalləyişiyal ğaçp'et'uniy, ama şot'in k'andalxoval xoxep'say, zincirxoval k'as'eneney. Şuk'k'ali şot'o şip'p'ala zor aytenesay. ⁵ Həmişə, üşə-ğena gərəmzəluğa, buruxmoğə harayeney, için içü jələyişəbsay.

‡ 4:21 4:21 Mat'. 5:15; Luk'. 11:33 § 4:22 4:22 Mat'. 10:26; Luk'. 12:2 * 4:24 4:24 Mat'. 7:2; Luk'. 6:38 † 4:25 4:25 Mat'. 13:12; 25:29; Luk'. 19:26 ‡ 4:29 4:29 Yol. 3:13; İoan. 4:44

⁶ Şot'in İsusı a xiləxun ak'i t'it'eri Şot'ay bəş bineti, ⁷ harayk'a pine: «Ay İsus, Ala Arşit'ay Gar, zaxun k'ən çuresa? Hun bakan vi Buxaçux, za əzyət ma tada!» ⁸ Şot'aynak' ki, İsusen şot'o "ay murdar uruf, me amdaraxun c'ekil!" peney.

⁹ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Vi s'i hik'ə?» Şot'in coğabe tadi: «Bez s'i Q'oşune, şot'aynak' ki, yan geleyan». ¹⁰ Şot'in İsusı içoğə t'e oçalaxun maq'an şəp'esi pi xoyinşbıane burqı. ¹¹ T'et'ıya - buruğoy döşel kala sa bəq'e sürünene otarışbıay. ¹² Murdar urufxon İsusı xoyinşt'unbi: «Yax me bəq'ürxoy boş yaq'aba, barta şot'oğoy boş bağen». ¹³ İsusen ıcaza tanedi. Murdar urufxoval amdaraxun c'eri bəq'ürxoy boşt'un başı. P'ə hazar bul bəq'ə İsa bakala sürü hat'e saad q'ayınaxun oq'a, gölə baf'tı q'əq'ənesi.

¹⁴ Bəq'bəğalxon t'it'eri me barada şəhərmoğə q'a ayızmoğə exlətt'unbi. Camaatal me baki əşurxo tamaşabseyınak'e hari. ¹⁵ Şot'oğon İsusı t'əğöl hari mot'oxun bəş ıçust'a sa q'oşun murdar uruf bakala amdari paltar lapi saal haq'ullayınşaki arst'una ak'i q'it'unbi. ¹⁶ Me əşurxo ak'it'oğon isə camaata iz boş murdar uruf bakala amdari bel harit'oğə q'a bəq'ürxoy barada exlətt'unbi. ¹⁷ T'e vədə t'e oçalı amdarxon İsusı xoyinşbat'un burqı ki, içoğoy oçalaxun c'əğane.

¹⁸ İsus lodk'ına arşat'an murdar urufxoxun təmizbaki amdaren İsusı xoyinşebi ki, ıçuval ext'ane. ¹⁹ İsusen tene barti, ama pine: «Vi k'oya, vi İsat'oğoy t'əğöl taki, Q'onçuğə vaynak' bit'oğə saal vaynak' hetər ük' bok'ospun ak'est'una şot'oğə exlətp'a». ²⁰ Me amdarenal taşı İsusen ıçeyınak' bit'oğə dirist' Dek'ap'olis bölginə exlətpsane burqı, bitoval məət't'əlt'un mandı.

Çuğoy q'olaybaksun saal mis'ik' xuyəri bəyinbaksun

(Mat'. 9:18-26; Luk'. 8:40-56)

²¹ İsus lodk'ınen p'urum göle me tərəf bakala q'arıluğa c'erit'uxun oşa İz bel gele amdare gıresi. ²² Me vədə sinagogi kalat'oğoxun soğə, Yair s'ıyen sa amdare hari. Şot'in İsusı ak'i Şot'ay turinoq'a bineti. ²³ Şot'o gele xoyinşbi pine: «Bez xuyər elmoğoy loxole. Eki vi kulmoğə şot'ay loxol laxa ki, q'olaybaki yəşəyınşeq'an».

²⁴ İsusal şot'oxun sagala tanesi. Şot'ay baç'anexun t'eq'əder amdare eysay ki, Şot'o male mans'tay çaxçuxk'at'un. ²⁵ T'et'ıya ıçust'a p'as's'e usene ki, p'i taysuni azar bakala sa çuuxə buy. ²⁶ Şə cürbəcür doxt'urxone tarapey, şot'oğoy loxol iz bakalt'u laxeney, ama p'urumal saat' tene baksay. İz vəzyət taysun samalal pise baksay. ²⁷ Me çuğon İsusı barada ıbakeney, şot'o görəl şot'in amdarxoy boşt'an c'ovaki baç'anexun taşı İsusı paltara lafedi. ²⁸ Şot'aynak' ki, metərə fikirbsay: «Hik'k'al tene, Şot'ay paltara laft'ayız q'olaybakoz». ²⁹ Hat'e saad şot'ay p'i taysun bot'ebaki, ıçinal hısebi ki, azaraxun q'olayebaki. ³⁰ İsusen isə avanebaki ki, ıçuxun sa zore c'eri, amdarxoç fıripi xavare haq'i: «Bez paltara laft'ıyo şuvay?» ³¹ Şagirdxon Şot'o coğabt'un tadi: «Amdarxoy kiyelxun galk'ala tene. Me camaati boş Va şın lafst'una hetərə avabakes bakon?» ³² Ama İsusı piin hələl mot'o bit'une qəvesay. ³³ Çuğon ıçu k'ə baksuna avaney. Şə iz q'ıyexun t'ut'upsun hari İsusı turinoq'a bitı bütümə Şot'o exlətebi. ³⁴ İsusenal şot'o pine: «Bez xuyər, vi vėbakunen va çark'esedi. Arxayın taki, eneyal azarayınşmabaka!»

³⁵ İsusen hələ əyiteney, hame vədine sinagogi kalat'ay k'oyaxun amdarxo hari şot'o pit'un: «Vi xuyər p'ure. Ene məəlimə het'aynak'en naraat'bsa?» ³⁶ Ama İsusen me əyitə fikir tene tadi. Şot'in sinagogi kalat'u pine: «Ma q'ıba, tək'ə vėbaka!»

³⁷ Şot'in P'et'eraxun, İak'ovaxun saal şot'ay viçi İoanaxun başq'a şuk'k'ala İz baç'anexun eysa tene barti. ³⁸ Şorox sinagogi kalat'ay k'oya p'ap'at'an İsusen hay-küy balxo q'a ost'aar önök'alxone ak'i. ³⁹ İsus bona başı şot'oğə pine: «Het'aynak'nay hay-küy bi önöne? Əyel p'uritene, hat'etər basek'e». ⁴⁰ Şot'oğon İsusı loxol axşumt'unpi. İsusen isə bütümə c'öş c'evk'it'uxun oşa əylin bava-nanaxun saal ıçuxun harit'oğoxun sagala əyel bask'i galane başı. ⁴¹ İsusen əylin kiyexun biq'i şot'o pine: «T'alit'a k'um!» Mo "ay mis'ik' xuyər; va nexzu: hayza!" upsune. ⁴² Xuyərenal hat'e saad hayzeri tarəpsane burqı. Şot'ay p'as's'e yəşə buy. T'et'ıya bakalorox mat mant'undi. ⁴³ İsusen şot'oğə tapşurebi ki, me barada şuk'k'alən maq'an avabaki, oşa isə əylə ukunq'at'un tadi pine.

6

İsusı İz yurdu nu q'abulbaksun

(Mat'. 13:53-58; Luk'. 4:16-30)

¹ İsus t'et'iin c'eri İz doğma yurdnune hari. İz şagirdxoval İçuxuney. ² Şamat' ği eġat'an Şot'in sinagoga karoozbi zomebsay. Şot'o ümüxlaxala amdarxoy gelet'in mæət't'æl mandı nexey: «Me amdarast'a me şeyurxo mayına? Mo hetər haq'ıla kot'o tadesə? Me cürə möcüzoġo hetərə bsa? ³ Yəni mo hat'e iz nana Mariya, iz viçimuxal İak'ov, İosif, İoan saal Simon bakala ust'a tene ki? Hələ iz xunçimuxal memiya, beşi aranet'un yəşəyiñsba!» Hametər şot'oġon İsusa tet'un q'abulsay.

⁴ Ama İsusen şot'oġo pine: «Xavareçal saycə iz yurdu, q'oomxoy arane saal ailin boş hörmətlü tene. Mandı hər gala!» *

⁵ Metərluġen, Şot'in t'et'iya sa hema azarin loxol İz kula laxı q'olaybsunaxun başq'a sal sa möcüzə ak'est'es tene baki. ⁶ İsus şot'oġost'a vëluġ nu baksuna ak'i mæət't'æle manst'ay.

İsusi İz p'as's'e şagirdə q'ulluġeynak' yaq'absun
(Mat'. 10:1-15; Luk'. 9:1-6; 10:1-12)

Oşa İsusen zombsun hərrəminə bakala ayizmoġo tarapi-fırnəpi.

⁷ İsusen p'as's'e şagirdə İz t'öġöl k'alpi şot'oġo p'ə tan-p'ə tan karoozbsane yaq'abi. Şot'oġo murdar urufxo c'evksuni ext'iyərəl tanedi. ⁸ Şot'oġo tapşurebi ki, yaq'a çombaġaxun başq'a hik'k'al - nə şum, nə toray, nəəl təngə maq'at'un ext'i. ⁹ İçoġoy turel torok'ala lapeq'at'un, ama badalbseynak' paltar maq'at'un ext'i. ¹⁰ İsusen şot'oġo pine: «Maya sa k'oya baġaynan, t'e şəhərexun c'eġamin hat'e k'oya mandanan. ¹¹ Maya vəx nu q'abulbi, vəx ümüxlaxsun nu çureġayt'un, t'et'iin c'eġat'an ef turin tozal şap't'anan. Barta mo şot'oġoynak' sa nişanq'an baki!» †

¹² Metərluġen, şagirdxo yaq'at'un baft'i. Şot'oġon karoozbi amdarxo toobabsunat'un k'aley, ¹³ murdar urufxot'un c'evksay, c'əyin ləəmdi gele azariġot'un q'olaysay. ‡

Me əşurxo biq'ala amdar şuva?
(Mat'. 14:1-12; Luk'. 9:7-9)

¹⁴ Hametər bütüm me əşurxo hari padçaġ İrodi ümüġo p'anep'i, şot'aynak' ki, jomo bakalt'in İsusaxune əyitey. Bəzi amdarxo next'unıy: «Mo K'unuk'bal İoane p'uri ganuxun bəyinbake, şot'o görəne içust'a me cürə zor bu». ¹⁵ T'i'yəmint'oġon isə "mo İlyane", bəzit'oġonal "t'evaxt'in xavareçalxollarik' sa xavareçale" next'unıy. § ¹⁶ Ama İroden mot'o ibakat'an pine: «Mo, zu iz bula bot'est'i İoane. Şo bəyinebake!»

¹⁷ Me İroden iz viçi Filip'i çuux İrodiya görə İoana biq'est'i zindanane badest'ey. Şot'in İrodiya içeynak' çuuxə haq'ey, ¹⁸ İoanen isə şot'o "viçey çuġo haq'sun Buxaçuġoy k'anunaxun düz etenesa" peney. ¹⁹ Mot'oxun oşa İrodiyan İoani loxol kin efi şot'o bəsp'est'uni q'ərarane hari. Ama iz kiyexun hik'k'al aytenesay, ²⁰ şot'aynak' ki, İroden İoani düzgün saal İvel sa amdar baksuna avaney, şot'oxun q'ibi şot'o q'orişəbsay. Düze, İoani exlətxoxun oşa İrod içul etenesay, ama p'urumal şot'ay exlətxon içü zapeney.

²¹ Sa ği İrodiyay kiyel şaat' fürsəte koft'i. İroden iz nanaxun baki ġine sarayı amdarxo, q'oşuni kalat'oġo saal Galileyin şilə amdarxo q'onaxluġe tadi. ²² Q'onaxluġi vədine İrodiyay xuyərənə bona başi əçinəpi. Mo İrodi q'a q'onaġxoy xoşel t'eq'ədərə hari ki, padçaġen xuyərə pine: «Vi ük'en balt'u zaxun çureki, zu va tadaz». ²³ Oşa elasp'i p'urumal pine: «Zaxun k'ə çureġayın, lap bez padçaġluġi q'it'uval çureġayın, va tadoz». ²⁴ Xuyərən isə c'eri iz nanaxune xavar haq'i: «Zu k'ə çureġaz?» Şot'in coġabe tadi: «K'unuk'bal İoani bula». ²⁵ Xuyərənal hat'e saad padçaġi t'öġöl t'it'eri pine: «Çurezsə ki, həyəsə sa sinin boş K'unuk'bal İoani bula za tadan». ²⁶ Padçaġ beyköfe baki, ama iz elasa q'a q'onaġxo görə xuyəri əyitə oq'a saksun tene çureşi. ²⁷ Şot'in hat'e saad içü q'orişalt'oġoxun sunt'u yaq'abi İoani bula eşt'unane əmirbi. T'e amdarenal zindana taşi İoani bula ozanaxun duġi ²⁸ şot'o sa sinin boş xuyəreynak' eneçeri. Xuyərənal şot'o iz nanane tadi.

²⁹ İoani şagirdxon mot'o ibakat'an hari şot'ay meydə ext'i mağarinat'un laxı.

İsusi qo hazar tana boşevksun
(Mat'. 14:13-21; Luk'. 9:10-17; İoan. 6:1-14)

* 6:4 6:4 Mat'. 13:57; Luk'. 4:24; İoan. 4:44 † 6:11 6:11 T'e vaxt' iudeyxo t'iyəmin ölkinəxun qaybakat'an içoġoy turel arşi tozal şap't'unst'ay. Me hərəkəto içoġoy azuk'axun bakalt'oġoynak' bsunen isə şot'oġoval Buxaçuġo nu çalxalt'oġoxun sa biq'sunane ak'est'ay. Luk'. 10:4-11; Ap'ost'. 13:51 ‡ 6:13 6:13 İak'. 5:14 § 6:15 6:14-15 Mat'. 16:14; Mrk'. 8:28; Luk'. 9:19

³⁰ Ap'ost'olxo İsusı t'öğölt'un qaybaki. Şot'oğon içoğö tadi tapşuruğxo bex p'ap'epsuni q'a camaata zombsuni barada Şot'aynak' exlött'unbi. ³¹ İsusen pine: «Ekinan isə şuk'k'al nu bakala sa gala tağen, cöycə samal dincəyınışəken». Axırı eğal-tağal gele baksunaxun sal şum ukala vaxt' tet'un bəğəbsay.

³² Şoroxal lodk'ına laşi ičan-içoğöynak' şuk'k'al nu bakala sa galat'un taşi. ³³ Ama tağat'an camaaten şot'oğö anek'i, gelet'inal çalexı. T'e vədə bütüm şəhərmoğoxun amdarxo turın axışaki t'e gala içoğoxun bəş p'at'unp'i. ³⁴ İsus q'arılığa c'eri kala sa top amdarxo ak'at'an şot'oğöynak' İz ük'e bok'i, şot'aynak' ki, çobansuz eğelxo k'inək't'unıy. İsusenal şot'oğö gele şeymoğoy barada zombsane burqi. *

³⁵ Biyənebaksay. Şagirdxon hari İsusı pit'un: «Mo çölə, hamal ene c'əyine. ³⁶ Camaata tərba, barta taşi me hərrəmine bakala ayızmoğoxun, ganxoxun içoğöynak' sa şey haq'i kəyeq'at'un». ³⁷ Ama İsusen şot'oğö pine: «Şot'oğö ukun vən tadanan». Şagirdxon pit'un: «Bərkə taşi p'əbaç dinaren † şum haq'ayan ki, mot'oğoyan ukest'a?» ³⁸ Ama İsusen şot'oğö pine: «Takinan, bəğanan bəyn hema şumvəx bu?» Şot'oğonal bəği pit'un: «Qo şum saal p'ə çəliyəx bu».

³⁹ İsusen şot'oğö əmirəbi ki, amdarxo dəst'ə-dəst'ə göyün oye loxol arsev'k'e'q'at'un. ⁴⁰ Amdarxo baç-baç, əlli-əlli art'unşi. ⁴¹ İsusen qo şuma q'a p'ə çəlinə ext'i göynul bəğşun şükürbi afırnəpi. Oşa şuma cöybi İz şagirdxone tadi ki, camaata paybeq'at'un. P'ə çəlinəl bitot'aynak' cöyebi. ⁴² Bitot'in kəyi bot'unşi, ⁴³ hələ avuzın mandı şume saal çəlin k'ot'orxoxun p'as's'e zənbiləl buyt'unbi. ⁴⁴ Şum kəyit'oğoxun saycə işq'arxoy say isə qo hazar taney.

İsusı xene çöyöl tarapsun

(Mat'. 14:22-33; İoan. 6:15-21)

⁴⁵ Mot'oxun hat'e saad oşa İsusen amdarxo k'oya yaq'abadat'an, İz şagirdxoval məcburəbi ki, lodk'ına laşi içuxun bəş t'e tərəf - Bet'sayda c'ovakat'un. ⁴⁶ İç isə camaata yaq'abadit'uxun oşa afırpseynak' buruğone laşi.

⁴⁷ Üşə lodk'a gölə bİYexey, İsus isə q'arılığa tək çurpeney. ⁴⁸ İz şagirdxon zorink'ət'un avar zap'ey, şot'aynak' ki, muşen içoğoy çöyölə fuyey. Mot'o ak'at'an, üşeni bip'imci saadast'a ‡ İsus gölə çöyöləşun şot'oğöy t'öğölə taşi, şot'oğoxun c'ovaksune çurəşi. ⁴⁹ Ama şagirdxon İsusı gölə çöyöləşun tarapsuna ak'at'an Şot'o sa ak'esun avabaki harayt'unpi, ⁵⁰ Şot'o ak'i içoğö q'iyen haq'əney. İsusen hat'e saad şot'oğoxun əyitp'i pine: «Ük'lü bakanan, Zuzu, ma q'ıbanan!» ⁵¹ Oşa şot'oğöy t'öğöl lodk'ınane laşi, muşal şip'e baki. Şorox lap məət't'əl mant'undi. ⁵² Axırı şot'oğon t'ema amdara uk'est'uni möcüzinəl tet'un q'amışakey, içoğoy pulmux hələ k'aç'iney.

İsusı Ginesara azariğö q'olaybsun

(Mat'. 14:34-36)

⁵³ İsus q'a İz şagirdxo gölə c'ovaki Ginesarat'un hari. Q'arılığa c'eri lodk'ına çaçt'unpi. ⁵⁴ Şorox lodk'inaxun c'eğala k'inək' camaaten İsusı çalexı. ⁵⁵ T'e pervare bakala amdarxon İsusı maya baksuna ibakat'an içoğoy azariğö nasilk'in boş Şot'ay t'öğöl eşt'at'un burqi. ⁵⁶ İsusı tağala hər gala - ayızmoğö, şəhərmoğö, bölgöğö azariğö eçeri meydana lat'unxsay ki, Şot'ay paltarı c'ot'aq'a bakayın lafteq'at'un. Şot'o laft'alorox bitoval q'olayebaksay.

7

Amdara murdar balo hik'ə?

(Mat'. 15:1-20)

¹ Sa ği İsusı t'öğöl fariseyxö q'a Yerusolimaxun bakala sa hema k'anun zombalxone hari. ² Şot'oğon at'unk'i ki, İsusı şagirdxoy bəzit'oğon murdar kulmoğon, yəni pakbaksuni ədətə əməlbınut'tun şuma arst'a. ³ Axırı fariseyxon ičan bütüm iudeyx-ollarik' içoğoy bavoğoxun mandı ədətə tam dəğig əməlt'unbsay. İçoğoy kulmoğö os'k'i pakbinut' şuma artet'unşoy, ⁴ bazarəxun harit'uxun oşa kulmoğö os'k'i pakbinut' hik'k'al utet'unkey. Şot'oğon hələ q'erəzəl gele ədətxot'un əməlbsay. Metər ki, şot'oğon içoğoy ədətə görə lap camurxo, vedroğö, tuncə levət'xoval os'k'i pakt'unbsay.

* 6:34 6:34 Ams'i oç. 27:17; 1 Padç. 22:17; 2 Hadis. 18:16; Yez. 34:5; Zək. 10:2; Mat'. 9:36 † 6:37 6:37 P'əbaç dinar - Sa dinar sa ğiın eşlin haq'q'e. ‡ 6:48 6:48 Üşeni bip'imci saadast'a - Həysət'in vaxt'en üşə saad xibaraxun üq'aray arane.

⁵ Fariseyxon q'a k'anun zombalxon İsusaxun xavart'un haq'i: «Het'aynak' Vi şagirdxon bavoğoxun mandı ədətəxo tet'un əməlbsa? Şumat'un arst'a, ama kulmoğə tet'un os'k'i pakbsa». ⁶ İsusen şot'oğə pine: «İsaya xavareçalen vəxlarik' p'əçolat'oğəynak', he saat'e şampe!

"Me azuk'en içoğoy muzine Za hörmətbsa,

Ama içoğoy ük' Zaxun əxile.

⁷ İçoğoy Za bul k'os'bsunal ams'ine,

Bez k'anunox içoğoy c'evk'i k'anunxont'un əvəzbsa". *

⁸ Vən Buxaçuğoy əmirə t'ödxbi amdarxoy c'evk'i ədətəxonnan taysa». ⁹ İsusen saal şot'oğə pine: «Ef c'evk'i ədətəxo əməlbseynak' Buxaçuğoy əmirə t'ödx bost'una hetərəl saat' bacarnanbsa! ¹⁰ Moiseyen k'ə pey? "Nana-bava hörmətba", "nana nəəl bava təhk'ərbala amdara bəsp'anan"! † ¹¹ P'oy vən k'anən bsa? Sunt'in c'eri uk'ayin ki, "bezi nana-bava tadala bakalt'u Buxaçuğoz q'urbanbsa", ¹² vən t'ə amdari iz eht'iyəci boş bakala nana-bava nu k'öməybsuna pis tenan bəğsa. ¹³ Metərluğen vən vəxun c'evk'i ədətən taysunen Buxaçuğoy əyitə hik'k'alnanbsa! Hələ mot'o oşq'ar q'erəzəl gele əşurxonan biq'sal!»

¹⁴ İsusen p'urumal camaata İz t'öğöl k'alpi pine: «Bitot'in Za ümüxlaxanan ki, q'amışakanan. ¹⁵ Jomo tağala sal sa şeyen amdara murdar tene bon, ama amdara murdar balo jomoxun c'əğaloroxe». ¹⁶ ‡

¹⁷ İsus camaataxun cöybaki k'oya eğat'an, İz şagirdxon me əyitmoğoy məniyə q'andırışbsunat'un Şot'oxun xaişbi. ¹⁸ İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Vənal hələ tenan q'amışaki? Bex tenan bafst'a ki, amdari boş tağala sal sa şeyen amdara murdar bes tene bakon? ¹⁹ Şot'aynak' ki, jomo tağala şeymux şot'ay ük'e təə, tapanene taysa, t'iyal mantenest'a». (İsusen me əyitmoğon bito ukunxoy təmiz baksunane ak'est'i.) ²⁰ İsusen İz əyitə davamebi: «Amdara murdar balo isə amdaraxun c'əğalone. ²¹ Şot'aynak' ki, amdarxoy boşt'an, ük'exune pis fikirxo, əxlagsuzluğ, oğriluğ, bespsun, ²² q'erəz çuğoy loxol bəğsun, tamaxkərluğ, şər bost'un, bic'luğ, pozğunluğ, paxılluğ, Buxaçuğoy əleyinə əyitpsun, loğaluğ saal haq'ılsuzluğ c'əğon. ²³ Bütüm me pis əşurxo amdari boşt'ane c'eri şot'o murdar bsa».

Finik'iyalu çuğoy vəbaksun

(Mat'. 15:21-28)

²⁴ İsus t'et'iin c'eri Sur oçalane taşi. Şo t'et'iya sa k'oyane mandı, İzi miya baksunal şuk'k'ala avabakeşt'un tene çuresay. Ama mot'o p'urumal c'ap' efes tene baki.

²⁵ T'et'iya sa çuğə hari p'anep'i ki, İsus içoğoy aranene. Şoval hat'e saad İsusi t'öğöl hari Şot'ay turinoq'a bineti. Şot'ay xuyərəst'a murdar urufe buy. ²⁶ Şo iç isə Siriin Finik'ina nanaxun baki sa grek' çuuxey. Şot'in İsusə xoyinşəbi ki, iz xuyərəxun murdar urufa c'evk'ane. ²⁷ İsusen şot'o pine: «Barta süft'ə əyloxq'at'un boşi, şot'aynak' ki, əyloğoy şuma ext'i xəyoğə bost'un düz tene bakon». ²⁸ Çuğon isə Şot'o coğabe tadi: «Ay Q'onçux, axırı yan xəyoğonal əyloğoy sulfinaxun oq'a bari k'ot'orxoxunyan ukxa». ²⁹ İsusen çuğə pine: «Vi me əyitə görə arxayin taki! Vi xuyərəxun murdar uruf c'ere».

³⁰ Çuğon iz k'oya hari anek'i ki, iz xuyər gane boş bask'ene, murdar urufal şot'oxun c'ere.

Kar hamal lal bakala sa amdari q'olaybaksun

³¹ İsus p'urumal Sur oçalaxun c'ere, Sidonal c'ovaki, Dek'ap'olisi tərəfəxun Galileya göləne p'ap'i. ³² T'iya İsusi t'öğöl kar hamal lal bakala sa amdara eçeri xoyinşt'unbi ki, İz kula şot'ay loxolq'an laxi. ³³ İsusen t'ə amdara t'ödx taşeri, İz k'əşəmoğə me amdari ümüxxone laxi, oşa İz k'əşinə çupunaxp'i şot'ay muzane laft'est'i. ³⁴ Şot'in göynul bəği afırinəpi, oşal bəğğəloy sa mindəfə saki pine: «Effata!», yəni "qayey". ³⁵ Me amdari hat'e saad ham ümüxxo, hamal muz qayəşi, şot'inal as'ar əyitpsane burçı.

³⁶ İsusen mot'o ak'it'oğə tapşurebi ki, me barada şuk'k'ala hik'k'al maq'at'un exlətpi. Ama heq'ədər gele tapşurebsaysa, t'eq'ədər geleyal bayant'unbsay. ³⁷ Camaat məət't'əl mandeney, şot'oğon next'unıy: «Me amdari bala əşlin toy butene! Şot'ay t'öğöl karurxonan inebaksa, lalurxonan əyitene!»

* 7:7 7:7 İsa. 29:13 † 7:10 7:10 C'eys. 20:12; 21:17; Lev. 20:9; K'an. 5:16 ‡ 7:16 7:16 Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene: İbaksəynak' ümüx bakalt'in İbakeq'an!

8

İsusi bip' hazar tanaxun gele amdara boşevksun
(Mat'. 15:32-39)

¹ Hat'e gimxo p'urumal gele camaate gireşi. Şot'oğoy içoğoxun ukun butet'uxiy, İsusenal şagirdxo İz t'öğöl k'alpi pine: ² «Me amdarxo Bez goroxe eyxa. Şorox xib gine ki, Bez t'öğöl'tun, içoğoxun ukala şeyal butet'ux. ³ Mot'oğoy həysə içoğoy k'ojurxo yaq'abadayiz, yaq'a halnuxun bitalt'un, axırı bəziyoroş lap əxiləxunt'un hare». ⁴ Şagirdxon Şot'o coğabt'un tadi: «Meq'ədər amdara boşevk'seynak' me çölö mayına şum bəğəbes bakon?» ⁵ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Hema şumyax bu?» Şot'oğon pit'un: «Vüğ».

⁶ T'e vədə İsusen camaata pine ki, oq'a arşeq'at'un. Şot'in vüğ şuma ext'i şükürebə, oşa cöybi İz şagirdxone tadi ki, camaata paybat'un. Şot'oğon şuma payt'unbi. ⁷ Şot'oğost'a sa hema dənə mis'ik' çəliyal buney, İsusen şükürbala afırına bit'uxun oşa mot'oğoval paybsunane əmirbi. Şagirdxonal camaata payt'unbi. ⁸ Amdarxon kəyi bot'unşi. Avuzin mandı k'ot'orxo girbat'an isə vüğ zənbilə buybaki. ⁹ T'et'iya bip' hazar tana İsa amdare buy.

İsusen şot'oğoy yaq'anebadi, ¹⁰ İç isə İz şagirdxoxun sagala lodk'ina laşi Dalmanuta oçalane tasi.

Fariseyxoy İsusaxun sa nişan çuresun
(Mat'. 12:38-39; 16:1-12)

¹¹ Fariseyxo İsusi t'öğöl hari Şot'oxun həcətsat'un burqi. Şot'o sinəyişbseynak' çurt'unşay ki, gəynuxun eğala sa möcüzəli nişanq'an ak'est'i. * ¹² Şot'in bəğəloy sa mindəfə saki pine: «Het'aynak'e me nəsilən möcüzəli nişan qəvesa? Vəx düzinəz nex: me nəsilə sal sa nişan tene tadeğal». †

Şagirdxoy nu q'amışaksun
(Mat'. 12:38-39; 16:1-12)

¹³ Oşa şot'oğoxun cöybaki p'urumal lodk'ina laşi gölə t'e soğoy tərəfə c'ovaki. ¹⁴ İz şagirdxon şum exst'una eyexun c'evk'et'uniy. Lodk'ina şot'oğoy tək sa dənə şume buy. ¹⁵ İsusen şot'oğoy tapşurbi pine: «Eht'iyət'lü bakanan, fariseyxoy əyinəxun q'a İrodi əyinəxun vəx bəğanan». ‡ ¹⁶ Şagirdxon isə içoğoy arane exlətp'i next'uniy: «Mot'o beşi şum nu baksuna görənə nex». ¹⁷ İsusen mot'o avabaki şot'oğoy pine: «Het'aynak' şume nu baksunaxunnan əyite? Yəni hələ q'amışaki bex baftenanst'a? Het'aynak' ef ük' meq'ədər inadkərə? ¹⁸ Ef pulmux baksun-baksun tenan aksa? Ef ümüxxo baksun-baksun tenan ibaksa? Ef eyexun he usuma c'eri! ¹⁹ Zu qo şuma qo hazar tane arane cöybi paybat'an bəşt'an mandı k'ot'orxoxun hema zənbilən buybi?» Şot'oğon pit'un: «P'as's'e». § ²⁰ «P'oy vüğ şuma bip' hazar tane arane cöybi paybat'an k'ot'orxoxun hema zənbilən buybi?» Şot'oğon pit'un: «Vüğ». ²¹ İsusen şot'oğoy pine: «Ama vən hələ q'amıştanabaki!»

Bet'sayda bakala k'aç'i amdari q'olaybaksun

²² Şorox Bet'saydat'un hari. Miya İsusi t'öğöl sa k'aç'i amdart'un eçeri, Şot'oxun me amdari loxol İz kula laxsunat'un xoyinşbi. ²³ İsusen k'aç'in kiyexun biq'i şot'o ayizaxun t'ödxə taşeri. Oşa şot'ay pulmoğoy çupunen şəyinbi, İz kulmoğoy şot'ay loxol laxi xavare haq'i: «Sa şey anksa?» ²⁴ K'aç'inən bəği pine: «Amdarxox aksa, xodurxot'un oşq'ar, ama tarat'unne». ²⁵ T'e vədə İsusen İz kulmoğoy p'urumal me amdari pulmoğoy loxole laxi, k'aç'i amdari piyelal işiğə hari. Şo q'olayebaki, hər şeyal qay aksane burqi. ²⁶ İsusen şot'o k'oya yaq'abi pine: «Bəğa, sal ayize ma baki».

P'et'eri Xrist'osa çalxsun
(Mat'. 16:13-20; Luk'. 9:18-21)

²⁷ İsus İz şagirdxoxun sagala Filip'a bakala K'eyariin ayizmoğone yaq'a baft'i. Yaq'a İz şagirdxoxun xavare haq'i: «Amdarxoy upsuna görə Zu şuzu?» ²⁸ İz şagirdxon Şot'o metərt'un coğab tadi: «Bəzit'oğon next'un ki, K'unuk'bal İoan, t'iyəmit'oğon İlya, bəzit'oğon isə next'un ki, xavareçalxoxun soğonu». * ²⁹ İsusen şot'oğoxun xavare

* 8:11 8:11 Luk'. 11:16 † 8:12 8:12 Luk'. 11:29 ‡ 8:15 8:15 Luk'. 12:1 § 8:19 8:18-19 İsa. 6:9-10; Yer. 5:21; Yez. 12:2; Mrk'. 4:12 * 8:28 8:28 Mrk'. 6:14-15; Luk'. 9:7-8

haq'i: «P'oy vən Za şunan hesabbsa»? P'et'eren Şot'o coğabe tadi: «Hun Xrist'osnu». †
 30 İsusen İz şagirdxo tapşurebi ki, İzi Xrist'os baksuni barada şuk'k'ala nu exlöp'tat'un.

İsusi İz p'uri-bëyinbaksuni əmxun saturbëş avabakest'un
 (Mat'. 16:21-23; Luk'. 9:22)

31 Mot'o pit'uxun oşa İsusen şot'oğə zombsane burqı. Şot'in pine ki, Amdari Ğaren gele əzyət zap'k'alane. Ağsaq'q'alxon, samcı bëyinşxon q'a k'anun zombalxon Şot'o tet'un çalxal, Şot'o hesp'est'alt'un, ama xib ğinaxun oşa Şo bëyinbakale. 32 İsusen me əyitməğə qaye nexey. P'et'eren isə Şot'o t'đox zapi Şot'ay əyite bonet'i. 33 Ama İsusen fırpı İz şagirdxoy loxol bəği P'et'era pine: «Aça Bezi piin bəşt'an, Şeytan! Hun Buxaçux k'inək' təə, amdar k'inək'en fikirbsa».

İsusi baç'anexun taysuni toy
 (Mat'. 16:24-28; Luk'. 9:23-27)

34 İsusen İz şagirdxo q'a camaata İz t'đğöl k'alpi metərə pi: «Əğər şunesa Bez baç'anexun eysun çuresasa, içuxun kulhaq'eq'an, iz xaçal ext'i Bez baç'anexunq'an hari. ‡ 35 Şiin iz elmoğə çark'est'un çuresasa, şot'o açesp'ale, ama şiin Zaxun baki Müq Xavari s'iyal iz elmoğə açesp'ayin, şot'o çark'est'ale. § 36 Amdareynak' bütüm dünyənə q'azayinşi iz elmoğə açepsunaxun k'ə xeyirə bu? 37 Amdaren iz elmoğəy əvəze k'ə teya tadon? 38 Me ext'ibərsuz saal ğünaxkər nəsili arane şiin Zaxun q'a Bez əyitməğəxun ot'p'ayin, Amdari Ğarenal İz Bavay tamtarağen İvel angelxoxun sagala eğat'an t'e amdaraxun ot'p'ale».

9

1 İsusen şot'oğə pine: «Vəx düzinəz nex: memiya bakalt'oğəy bəzit'oğon hələ içoğəy ömürə axıra p'ap'esp'inut' Buxaçəğəy padçağluği eysuni zora ak'alt'un».

İsusi ak'esuni badalbaksun
 (Mat'. 17:1-13; Luk'. 9:28-36)

2 Üq ği oşa İsusen İçuxun P'et'era, İak'ova saal İoana ext'i alloy sa buruğəne laşi. Şorox t'et'iyə təkt'uniy.

Bürdən şot'oğəy piin bəş İsusi ak'esun badalebaki. 3 Şot'ay paltar s'aldala, pula taşala mas'i irəngene baki. Oçali çoyel sal sa paltar təmizbalen şot'o metər mas'ibes batenekoy.

4 Oşa İlya q'a Moiseyal şot'oğəynak' ak't'unşi. Şot'oğon İsusaxun exlətt'unbsay. 5 P'et'eren İsusə pine: «Məəlim! He saat'e ki, yan memiyayan. Eki xib dənə mandala ga biq'en, soğə Vaynak', soğə Moiseyeynak', soğəval İlyaynak'». 6 Şot'in içinal avateney k'ə uk'ane, şot'aynak' ki, içoğə q'iyen haq'əney.

7 Hame vədə sa asoyen içoğəy loxol xojine saki. Asoyi boşt'an sa səse hari: «Mo Bez çurəğəla Ğare, Kot'o ümüxlaxanan!» * 8 Fırp'i saal bəğat'an isə içoğəy t'đğöl İsusaxun başq'a ene şuk'k'al tet'un ak'i.

9 Buruğəxun şığat'an İsusen İz şagirdxo tapşurebi ki, Amdari Ğar p'uri ganuxun bëyinbakamin t'et'iyə ak'it'oğə şuk'k'ala nu uk'at'un. 10 Şot'oğonal mot'o içoğəy ük'ə boş et'unfi, ama içoğəy arane exlöp'tat'an "p'uri ganuxun bëyinbaksun" əyitin məninə q'amışaksunt'un çuresay. 11 Şot'oxun isə xavart'un haq'i: «K'anun zombalxon het'aynak't'un nex ki, süft'ə İlya eğalane?» † 12 İsusen şot'oğə metərə pi: «Düze, İlya süft'ə hari hər şeyə həzirbalane. P'oy Amdari Ğare əmxun het'aynak'e şameşe ki, amdarxon Şot'o tet'un q'abulbal şot'oğəy kiyexunal Şot'in gele əzyət zap'k'ale? 13 Ama Zu vəx nexzu: İlya ene hare. İz əmxun şameşi k'inək'əl, k'ə çurt'unşisa şot'ay bel et'unçeri».

İsusi iz boş murdar uruf bakala ğara q'olaybsun
 (Mat'. 17:14-20; Luk'. 9:37-43)

14 Şorox içoğəxun nu taşi şagirdxoy t'đğöl eğat'an gele amdari topbaksuna saal sa hema k'anun zombalxoy şagirdxoxun höcətsunat'un ak'i. 15 İsusə ak'ala k'inək' amdarxo bütüm məətt'əl mant'undi, Şot'ay bəş t'it'eri Şot'o "xeyirq'an baki" pit'un.

16 İsusen xavare haq'i: «Şot'oğəxun het'ay əmxunnan höcətsay?» 17 Amdarxoy aranexun sunt'in Şot'o coğabe tadi: «Məəlim! Zu vi t'đğöl lalluği urufa biq'əsi bez ğaraz eçeri. 18 Urufen şot'o maya biq'ayin, oçalane saksa, t'e vədəl əylin jomo kəfunale

† 8:29 8:29 İoan. 6:68-69 ‡ 8:34 8:34 Mat'. 10:38; Luk'. 14:27 § 8:35 8:35 Mat'. 10:39; Luk'. 17:33; İoan. 12:25

* 9:7 9:2-7 Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 3:21-22; 2 Pet'. 1:17-18 † 9:11 9:11 Mal. 4:5; Mat'. 11:14

baksa, şot'in uluxxo ğıric'esest'a, oşal iz bədən dirist' q'arinebaksa. Vi şagirdxoxun xaışezbi ki, me urufa c'evk'at'un, ama tet'un bacarbi».

¹⁹ İsusen isə şot'oğö pine: «Ay nu vėbakala nəsıl! Hevaxt'al şirik' vėxun mandoz? Hevaxt'al şirik' vėx portp'oz? Əylə Bez t'öğöl eçanan!» ²⁰ Əylə Şot'ay t'öğölt'un eçeri. Urufenal İsusə ak'ala k'inək' əylə jık'əpi. Əyel oq'a bitı t'ık'ıreney, iz jomoxun kəfe barst'ay. ²¹ İsusen şot'ay bavaxun xavare haq'i: «Me əyel hevaxt'inaxune metər baksa?» Əylin bavan pine: «Əyelluğaxun. ²² Me urufen bəspseynak' kot'o sa hema kərəm aruğö, xenane bəse. Ama bacarenbsasa, yax köməyba, yax gorox eki!» ²³ İsusen şot'o pine: «"Bacarenbsasa" nexnu? Vėbakalt'aynak' hər şey mümküne!» ²⁴ Əylin bavan hat'e saad harayepi: "Vəzu! Ama köməyba ki, bezi ük'e nuvėluğeynak' ga maq'an mandı!"

²⁵ İsusen amdaxoy t'it'eri eysuna ak'at'an murdar urufa q'adağanbi pine: «Ay lalluği q'a karluği uruf, Zu va əmirəzbsa, me əylin boşt'an c'eki, eneyal ma bakı!» ²⁶ Urufen haraypi əylə ost'aar jık'psun c'ere. Əyel meyd k'inək' bineti, gelet'in pine: «Ko p'urene!» ²⁷ Ama İsusen əylin kiyexun biq'i alanebi, şoval turele hayzeri.

²⁸ İsus k'oya başit'uxun oşa İz şagirdxon cöycə Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy het'aynak' t'e urufa yan c'evk'es teyan baki?» ²⁹ İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Me cürə urufxo tək'ə afırınəne † c'evk'es baksa».

İsusi İz p'uri-bəyinbaksuni əmxun p'urum avabakest'un

(Mat'. 17:22-23; Luk'. 9:43-45)

³⁰ Şorox t'et'iin c'eri Galileyinaxunt'un c'ovaksay. İsusen çurtenesay ki, şinesa mot'oxun xavar bakane, ³¹ şot'aynak' ki, İz şagirdxone zombsay. Şot'oğö metərə nexey: «Amdari Ğara xəyanətbi amdaxoy kiyel tadalt'un, şot'oğonal Şot'o bəsp'alt'un. Purit'uxun xib ği oşa isə Şo bəyinbakale». ³² Şagirdxon me əyitə q'amıştet'unbaki, ama Şot'oxun xavar haq'sunal q'it'unbsay.

Ən kalo şuva?

(Mat'. 18:1-9; Luk'. 9:46-50; 17:1-2)

³³ Şorox K'efernaumat'un hari. K'oya bağat'an İsusen İz şagirdxoxun xavare haq'i: «Yaq' eğat'an het'ay əmxunnan həcətsay?» ³⁴ Ama şuk'k'alən qaçtenepi, şot'aynak' ki, yaq' eğat'an içoğoy arane şı ən kalo baksuni əmxunt'ın həcət'bey. § ³⁵ İsusen arşı p'as's'e şagirdə İz t'öğöl k'alpi pine: «Ef boşt'an şı samciyo baksun curesasa, bitot'uxun axırncı, bitot'ayal q'ulluğciq'an baki». * ³⁶ Şot'in sa mis'ik' əylə ext'i şagirdxoy aranene çürdest'i, oşa əylə İz q'ujel ext'i şot'oğö pine: ³⁷ «Şiin Bez s'iyen metər əyloğoxun sunt'u q'abulbayın, şot'in Za q'abulbale. Za q'abulbalt'in isə tək Za təə, Za Yaq'abit'ual q'abulbale». †

T'iyəmit'oğoy loxol alaxun oq'a ma bəğə

³⁸ İoanen Şot'o pine: «Məəlim, yan Vi s'iyen murdar urufa c'evk'ala sa amdaryan ak'i, ama beş bac'anexun eğalt'oğoxun nu baksuna görə şot'o q'adağanyanbi». ³⁹ İsusen şot'oğö pine: «Şot'o galmadan! Bez s'iyen möcüzə ak'est'alo Bez əleyinə bakes batenekon. ⁴⁰ Beş əleyinə nu bakalo isə beş tərəfe. † ⁴¹ Şiin vėxun sunt'u Bez bac'anexun eğalt'oğoxun baksuna görə sa cam xe tadayın, vėx dözünəz nex: əvəzsuz tene mandal. §

T'iyəmit'u pis yaq'a ma taşa

⁴² Şinesa me xurit'oğoxun, yəni Za vėbakalt'oğoxun sunt'u pis yaq'a taşayın, şot'aynak' iz ozane kala sa jomok'ojin jə suruk'p'i içü dənizə bost'un kot'oxun şaat'e bakon. ⁴³ Əğər vi kiine va pis yaq'a taşt'asa, şot'o bot'a. P'ə kulla baki, ama cəhənnəmə, t'e nu açala aruğö bafst'axunsa, sa kulla mandı cənnətə bafst'un şaat'e. * ⁴⁴ † ⁴⁵ Əğər vi turene va pis yaq'a taşt'asa, şot'o bot'a. P'ə turla baki cəhənnəmə bosesaxunsa, axsağ mandı cənnətə bafst'un şaat'e. ⁴⁶ † ⁴⁷ Əğər vi pulene va pis yaq'a taşt'asa, şot'o c'evk'a. P'ə pulla cəhənnəmə baysunaxunsa, sa pulla Buxacığoy padçağluğa baysun şaat'e. §

‡ 9:29 9:29 afırınən - Bəzi kiinşamurxost'a: afırınən q'a ğurux efsunen § 9:34 9:34 Luk'. 22:24 * 9:35 9:35 Mat'. 20:26-27; 23:11; Mrk'. 10:43-44; Luk'. 22:25-26 † 9:37 9:36-37 Mat'. 10:40; Luk'. 10:16; İoan. 13:20 ‡ 9:40 9:40 Mat'. 12:30; Luk'. 11:23 § 9:41 9:41 Mat'. 10:42 * 9:43 9:43 Mat'. 5:30 † 9:44 9:44 Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene: Cəhənnəmə bəkal't'oğö k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyanın bok'ala aruxal tene aşt'a. ‡ 9:46 9:46 - Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene: Cəhənnəmə bəkal't'oğö k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyanın bok'ala aruxal tene aşt'a. § 9:47 9:47 Mat'. 5:29

48 AXIRI cəhənnəmə bakalt'oğö k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyanın bok'ala aruxal tene ašt'a.*

49 Qurbaniyo el bakala k'inək' amdari təmizbaksunal şot'ay aruğoxun c'ovaksune. 50 El saat' şeye, ama əgər elen iz elaxoyluğa açesp'ayın, şot'o het'ina t'ad tades bakon? Barta vöst'a elq'an baki. T'e vədə ef arane serluğal bakale». †

10

İşq'ar-çuğoy sunaxun cöybaksuni barada
(Mat'. 19:1-12)

1 İsus t'et'iin c'eri İudeyina, İordan oqe t'e tərəfe taşi. P'urumal amdarxo Şot'ay bel giresay, Şot'inal həmişənin k'inək' şot'oğö zomebsay.

2 Sa hema farisey İsusi t'öğöl hari Şot'o İz əyitin loxol biq'seynak' metər sa sualt'un tadi: «Moiseyi k'anunen işq'ari iz çuğö c'evksuna icaza bune?» 3 İsusen şot'oğö pine: «Moiseyen vəx k'ə əmirbe?» 4 Şot'oğön coğabt'un tadi: «Moiseyi k'anunen işq'aren iz çuğö cöybaksuni kağız tadi c'evk'ayın, icaza bune». * 5 İsusen şot'oğö metərə pi: «Şot'in ke əmirə ef inadkər baksuna görəne tade. 6 Ama burqesunast'a Buxaçuğon "şot'oğö işq'ar saal çuuxə yaratmışı". † 7 "Kot'o görəl işq'ar iz bava-nanaxun cöybaki iz çuğö gəçəgəle, 8 me p'öğö sa bədən bakale". Ene şorox p'ə tan təə, sa tane. ‡ 9 Mot'aynak'al, barta Buxaçuğon çütt'əyınışit'oğö amdaren maq'an cöybi».

10 Şorox k'oya bakat'an şagirdxon İsusaxun me barada p'urum xavart'un haq'i. 11 İsusen şot'oğö metərə coğab tadi: «İz çuğö c'evk'i q'erəzt'uxun laşk'oybakalt'in əxlagsuzluğəbsa. 12 İz işq'araxun c'eri q'erəzt'u tağala çuğonal əxlagsuzluğəbsa». §

İsusi əyloğö xeyir-bərəkət tast'un
(Mat'. 19:13-15; Luk'. 18:15-17)

13 Amdarxon İsusi t'öğöl içoğoy əyloğot'un eşt'ay ki, Şot'in İz kula şot'oğöy loxol laxi xeyir-bərəkət tadane. Şagirdxon isə şot'oğö tet'un barey. 14 Mot'o ak'ala İsusen əcügləyınşəki pine: «Bartanan əylux Bez t'öğöl hareq'at'un! Şot'oğö galmadanan! Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ metərt'oğöy. 15 Vəx düzinəz nex: şim Buxaçuğoy padçağluğa sa əyel k'inək' nu q'abulbayın, t'et'iya sal sa vədə bayes tene bakon». * 16 Oşa əyloğö q'ujbi İz kulmoğö şot'oğöy loxol laxi xeyir-bərəkəte tadi.

Var-dövlət q'a Buxaçuğoy padçağluğ
(Mat'. 19:16-30; Luk'. 18:18-30)

17 İsus yaq' c'eğat'an sa amdar t'ist'un Şot'ay t'öğölə hari. İz bəş cökt'i xavare haq'i: «Ay saat' məəlim, zu k'ə saat'luğ baz ki, həmişəluğ yəşəyınşə bağaz?» 18 İsusen şot'o pine: «Za het'aynak'en saat' nexə? Buxaçuğoxun başq'a şuk'k'al saat' tene. 19 Şot'ay əmirxo avanu: "Besmaba. Əxlagsuzluğməba. Başmaq'a. Şuk'k'ali əleyinə əfçidən şahidluğməba. Şuk'k'ala feret'mada. Vi bava-nana hörmətəba". † 20 Me amdaren isə İsusə pine: «Məəlim, mot'oğö bitova əyelluğaxun əməlezbsa». 21 İsusen şot'ay loxol bənəgi, şo İz ük'el basek'i. İsusen pine: «Vi sa şey kame: taki hik'k'ə buvaxsa, toydi kəsibxo payba. T'e vədə göynul vi xəzinə bakale. Oşa qaybaka, ‡ Bez bac'anexun eki». 22 Mot'o ibakala t'e amdar pərt baki pəşman taneşi, şot'aynak' ki, iz var-dövlət geleney.

23 İsusen İz hərrəmine bakalt'oğöy loxol bəgi İz şagirdxo pine: «Var-dövlət bakalt'oğöynak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun heq'ədər çətime!» 24 Şagirdxo Şot'ay əyitmoğoxun məət't'əlt'un mandı. Ama İsusen p'urumal şot'oğö pine: «Bez ğarmux, Buxaçuğoy padçağluğa baysun § heq'ədər çətime! 25 Buşə bəke deşiyexun c'ovaksun dövlətlü amdari Buxaçuğoy padçağluğa baysunaxun hasandə».

26 Şorox lap məət't'əl mandı sun-suna pit'un: «Kətesə, şuva çark'eşes bakon?» 27 İsusen şot'oğöy loxol bəgi pine: «Mo amdarxoynak' mümkün tene, Buxaçuğöynak' isə mümkünə. Şot'aynak' ki, Buxaçuğöynak' hər şey mümkünə».

28 T'e vədə P'et'eren Şot'o metərə pi: «Ama yax bəgə, yan bitova bosı Vi bac'anexunyan hare». 29 İsusen coğabe tadi: «Vəx düzinəz nex: t'etər sa amdar teno

* 9:48 9:48 İsa. 66:24 † 9:50 9:50 Mat'. 5:13; Luk'. 14:34-35 * 10:4 10:4 K'an. 24:1-4; Mat'. 5:31 † 10:6 10:6 Burq. 1:27; 5:2 ‡ 10:8 10:7-8 Burq. 2:24 § 10:12 10:11-12 Mat'. 5:32; Luk'. 16:18; 1 Kor. 7:10-11 * 10:15 10:15 Mat'. 18:2-3 † 10:19 10:19 C'eys. 20:12-16; K'an. 5:16-20 ‡ 10:21 10:21 qaybaka - Bəzi kiinşamurxost'a: qaybaka, vi xaça ext'a. Mrk'. 8:34 § 10:24 10:24 Buxaçuğoy padçağluğa baysun - Bəzi kiinşamurxost'a: var-dövlətə umudbakalt'oğöynak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun.

ki, Zaynak' q'a Mûç Xavareynak' iz k'oja, viçimoğo, xunçimoğo, iz nana, iz bava, iz əyloğo, iz əkinxo bosane, ³⁰ oşa isə me dünyəni koruğxoy boş mot'oxun sabaç q'at avuzin k'ojurxo, viçimux, xunçimux, nanoox, bavoox, əylux, əkinxo, gələcəyə isə həmişəluğ yəşəyinq nu haq'an. ³¹ Ama həysə samci bakalt'oğoy gelo axıncı, axıncı bakalorox isə samci bakalt'un». *

İsusi İz p'uri-bəyinbaksuni əmxun xibimci kərəm xavar tast'un
(Mat'. 20:17-19; Luk'. 18:31-34)

³² Bəş İsusə taysay. Şorox Yerusulimat'un taysay, İsusi şagirdxonal içoğo naraatt'un hisbsay. Şot'oğoy baç'anexun tağalorox isə q'iyə boşt'unıy. İsusen p'as's'e şagirdə sa t'öox zapi şot'oğoynak' oşa İz bel eğala əşurxoy əmxun exlətəpsane burqi:

³³ «Mone, yan həysə Yerusalimayan laysa. T'iyə Amdari Ğara samci bəyinşxoy q'a k'anun zombalxoy kiyel tadalt'un, Şot'aynak' bisuni q'ərər c'evk'i Şot'o Buxaçuğo nu çalxalxoy kiyel tadalt'un. ³⁴ Şot'oğon Amdari Ğara lağa haq'alt'un, Şot'ay loxol çuk'alt'un, tatarlayinqi oşa bəsp'alt'un. Ama Şo xib ğinaxun oşa bəyinbakale».

Şuva kalo?

(Mat'. 20:20-28)

³⁵ Zavdayi ğarmux İak'ov q'a İoan İsusə İşalayinqaki pit'un: «Məəlim, Vəxun sa xaişyax bu, çuryansa ki, şo əməlbavax». ³⁶ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «K'ənan çuresə vəynak' baz?» ³⁷ Şot'oğon İsusə pit'un: «Vi padçağluğ tamtarağen eğat'an, barta yaxun soğo Vi yön tərəf, t'e soğo isə tərş tərəf'an arsi». ³⁸ Ama İsusen şot'oğoy pine: «Ef k'ə çuresuna sal vənal tenan q'amiş. Bez üğələ camaxun † üğəs banankon? Zu k'unuk'baki k'inək' vənal k'unuk'bakes banankon?» ‡ ³⁹ Şot'oğon coğabt'un tadi: «Bayankon». İsusen şot'oğoy pine: «Bez üğələ camaxun vənal üğəlınan, Zu k'unuk'baki k'inək' vənal k'unuk'bakalan». ⁴⁰ Ama Bez yön nəəl tərş tərəf şi arst'una icaza tast'un Bez xətiyərene. T'e ga şineynak' həzir bakenesa, şot'oğoy tadeğale».

⁴¹ Mot'o ibakala mandi vis' şagirdi İak'ovi q'a İoani loxol əcuğone biqi. ⁴² T'e vədə İsusen şagirdxo İz t'öğöl k'alpi pine: «Vən avanan ki, me dünyəne amdaxoy loxol padçağxon q'a kalaluğbalxont'un ağaluğbsa. ⁴³ Ef arane isə barta metər maq'an baki. Barta ef boşt'an kalo baksun çureğalo ef q'ulluğciq'an baki, ⁴⁴ ef arane samci baksun çureğalo bitot'ay nökerq'an baki. § ⁴⁵ Axırı Amdari Ğaral İçu q'ulluğbat'un pi tene hare, harene ki, İçin q'ulluğbi gelet'u İz elmoğoy toyen çark'est'ane».

K'aç'i Bart'imaye pulmoğoy qayesun

(Mat'. 20:29-34; Luk'. 18:35-43)

⁴⁶ Şorox Yerixoyat'un hari. Oşa İsus İz şagirdxoxun q'a İz baç'anexun eğala camaataxun sağala Yerixoyaxun c'eğat'an Bart'imay s'iyen sa k'aç'i payğirbal yaq'e t'öğöl arşeney. (Bart'imay s'i T'imayi ğar upsune.) ⁴⁷ Şot'in ibakat'an ki, Nazaret'lu İsusə t'et'iin c'ovaksa, harayepi: «Ay Davidi Ğar İsus! Za gorox eki!» ⁴⁸ Gelet'ine şot'o şip'sun çuresi, ama şot'in samalal ost'ar haraypsane burqi: «Ay Davidi Ğar! Za gorox eki!» ⁴⁹ İsusen çurpi pine: «Kot'o miya k'alpanan». Şot'oğonal k'aç'i amdara k'alpi pit'un: «Usum baka, hayza, Şot'in vane k'ale». ⁵⁰ Bart'imayen iz xələtə iz loxolxun c'eq'i bosı, iz ganuxun cupi İsusi t'öğölə taşi. ⁵¹ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «K'ən çuresə vəynak' baz?» K'aç'i amdaren Şot'o coğabe tadi: «Ay bez Məəlim, bez pulmoğon ak'eq'an!». ⁵² İsusen şot'o pine: «Tayes bankon, vi vəbaksunen va q'olayebi». Me amdaren hat'e saad aksane burqi, şo İsusi baç'anexune taşi.

11

İsusi Yerusulima baysun

(Mat'. 21:1-11; Luk'. 19:28-40; İoan. 12:12-19)

¹ Şorox Yerusulima İşalayinqaki Zeytun buruğoy döşe bakala Bet'fagena q'a Bet'anyina eğala vədine İsusen İz şagirdxoxun p'ranna bəş yaq'abi ² şot'oğoy pine: «Ef bəş bakala ayize takinan. T'iyə bağala k'inək' hələ şuk'k'al nu laşi, ğaç sa elemi bala ak'alnan. Şot'o şadbi miya eçanan. ³ Şiın vəxun xavar haq'ayin ki, "mot'o het'aynak'nan bsa?", şot'o upanan "me elemi bala Q'onçuğone lazım, şot'o usumluğen qaydale"».

* **10:31** 10:31 Mat'. 20:16; Luk'. 13:30 † **10:38** 10:38 cam - İsusi xaçe loxol bisuni nişan. ‡ **10:38** 10:38 Luk'. 12:50 § **10:44** 10:42-44 Mat'. 23:11; Mrk'. 9:35; Luk'. 22:25-26

⁴ Şorox tat'unşi. Sa k'ojin darvazin t'öğöl gac elemi bala ak'i, şot'o şadt'unbi. ⁵ T'et'iya çurpi amdarxon şot'oğoxun xavart'un haq'i: «K'ənan bsa? Me elemi balina het'aynak'nan şadbsa?». ⁶ Şagirdxon İsusen pi k'inək' şot'oğö coğab tadat'an t'e amdarxon şagirdxo icaza tat'undi. ⁷ Şot'oğon elemi balina İsusi t'öğöl eçeri içoğoy xələtxo elemi balin loxolt'un past'i. İsus me elemi balin loxol areşi. ⁸ Gelet'in içoğoy xələtxo, bəzit'oğon q'oruğa bakala xodurxoxun bot'esi tayurxo yaq'a past'unst'ay. ⁹ İsusaxun bəş tağalt'oğon q'a baç'anexun eğalt'oğon metərt'un harayey:

«Hosanna! *

Q'oncuğoy s'iyen Eğalt'u xeyir-bərəkətq'an baki! †

¹⁰ Beş bava Davida əyit tadeşi padçağluğ xeyir-bərəkətluq'an baki!

Ən alloyluğxo hosanna!»

¹¹ İsus Yerusulima harit'uxun oşa xramane başi. T'iya hər şeyə İz piyexun c'ovakesedi. Ama ene biyəney, şot'o görəl İz p'as's'e şagirdaxun sagala Bet'anyinane qaybaki.

İsusi barsuz incilnə xoda ləənətbun

(*Mat'. 21:18-19; Luk'. 13:6-9*)

¹² Əyc'indəri şorox Bet'anyinaxun c'eğat'an İsus busanebaki. ¹³ Əxil sa xazalla incilnə xod ak'i şot'ay t'öğölə taşi ki, bəğane bəyn şot'ost'a meyvə hune yoxsa təə. Ama şot'o İşalayınşakat'an xodal xazalaxun başq'a incilə oşq'ardala hik'k'al tene bəğəbi. İncili vədəl teney. ¹⁴ T'e vədə İsusen xoda pine: «Barta vaxun ene şuk'k'alən meyvə çuki maq'an kəyi!» Mot'o İz şagirdxonal it'unbaki.

İsusi haq'i-toydaxo xramaxun şəp'esun

(*Mat'. 21:12-17; Luk'. 19:45-48; İoan. 2:13-22*)

¹⁵ Şorox Yerusulima hari p'at'unp'i. İsus p'urum xrame məəlne başi t'et'iya bakala haq'i-toydaxo şəp'esane burqı. Təngə badalbaltoğoy ist'olxo q'a q'urbanluğ göyərçinxo toydalt'oğoy arsala ganxo taranedi, ¹⁶ yük zap'k'alt'oğoxunal şuk'k'ala xrame məəlinexun c'ovaksa barteneti. ¹⁷ Şot'oğö metər zombsun pine: «Tene şameşe ki, "Bez k'oj bütüm azuk'xoynak'»

Afırıbseynak' bakala k'oj k'aləğale"? ‡

Ama vən şot'o "fıq'k'alxoy mesanan" c'urevk'e!»

¹⁸ Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon mot'o ibaki İsusə bəspseynak' yaq' qəvesat'un burqı. Şot'aynak' ki, amdarxo şot'ay zombsuna məətt'əl manst'una görə şot'oxun q'it'unbsay.

¹⁹ Biyəbakat'an isə İsus q'a İz şagirdxo şəhərexun c'ert'un.

Q'aribaki incilnə xod vəbaksuni zore nişane

(*Mat'. 21:20-22*)

²⁰ Savaxt'an üşenen şorox incilnə xode t'ödxun c'ovakat'an at'un'ki ki, incilnə xod tumexun q'aribakene. ²¹ P'et'eren sa ği bəş baki'tu eyex badi İsusə pine: «Məəlīm, bəğə! Vi ləənətbı incilnə xod q'aribakene».

²² İsusen coğab tadi şot'oğö pine: «Buxaçuğö ef vəbaksunq'an baki! ²³ Vəx düzinəz nex: şin me buruğö "hayza, va dənizə bosa!" uk'ayin, iz ük'e boşal şüpineynak' ga efinut' iz uk'alt'ay bex p'apsuna vəbakayin, şo bakale. § ²⁴ Mot'o görəl vəx nexzu: afırık'at'an hik'k'ə çureğaynan vəbakanan ki, şot'o ene haq'enan, ef çureğaloval vəynak' bakale. ²⁵ Afırık'at'an şuxun ef nairəziluğ bunesa, şot'o bağışlayınşanan ki, göynul bakala ef Bavanal ef günaxxo bağışlayınşane. * ²⁶ Əgər vən nu bağışlayınşaynan, göynul bakala ef Bavanal ef taxsırxo tene bağışlayınşal». †

İsusə tadeşi ext'iyər

(*Mat'. 21:23-27; Luk'. 20:1-8*)

²⁷ Şorox p'urum Yerusulimat'un hari. İsus xrame məəlne taranney.

Me vədine samci bəyinşxo, k'anun zombalxo saal ağsaq'q'axo şot'o İşalayınşaki ²⁸ pit'un: «Hun me əşurxo mani ext'iyərənen bsa? Me əşurxo bseynak' Va me ext'iyərə şine tade?» ²⁹ İsusen şot'oğö metərə coğab tadi: «Zuval vəxun sa şey xavar haq'oz, şot'o coğab tadaynan, Zuval mot'oğö mani ext'iyərənen bsuna vəx uk'oz. ³⁰ İoani k'unuk'bsun göynuxuney ‡ yoxsa amdarxoxun? Za coğab tadanan!»

* **11:9** 11:9-10 hosanna - əbrani muzin "Buxaçuğö alxısq'anbaki" upsune. † **11:9** 11:9 İvel məğ. 118:25-26

‡ **11:17** 11:17 İsa. 56:7; Yer. 7:11 § **11:23** 11:23 Mat'. 17:20-21; 1 Kor. 13:2 * **11:25** 11:25 Mat'. 6:14-15; 18:35

† **11:26** 11:26 Bəzi kiinşamurxost'a bu bənd butene. ‡ **11:30** 11:30 yəni Buxaçuğoxun

³¹ Şot'oğon isə içoğoy arane metərt'un maslaatbi: "əgər uk'ayan 'göynuxun', 'p'oy het'aynak' şot'o tenan vëbaki?' uk'ale". ³² Ama 'amdarxoxun' upsunal q'it'unbsay, şot'aynak' ki, bitot'in İoana seri xavareçale hesabbsay. ³³ Şot'aynak'al İsusə metərt'un coğab tadi: «Avateyan». İsusenal "mot'oğə mani ext'iyəren bsuna Zuval vëx tez uk'al" pine.

12

Pis bağbanxoy barada məsələ
(Mat'. 21:33-46; Luk'. 20:9-19)

¹ T'e vədə İsusen şot'oğoxun məsələğon exlətpsane burqı: «Sa amdaren t'ulluğə lasaksa, şot'ay hərrəminə çəpərəbsa, bona ga kaşp'i t'ulq'aç'k'ale düzbsa, nəzərətəbsəynak' alloy sa q'əlane biq'sa. Oşa isə t'e t'ulluğa bağbanxo kirinə tadi iç q'erəz ölkinə taysa. * ² T'ule vədə hari p'ap'at'an, me amdaren bağbanxoy t'öğöl iz sa nökerə yaq'anebsa ki, içü p'ap'ala paya ext'ane. ³ Ama bağbanxon t'e nökerə biq'i t'ap't'unne, şot'o kulams'i yaq'at'unbsa. ⁴ T'ulluği q'oncuğun şot'oğoy t'öğöl p'urumal sa nökerə yaq'anebsa. Ama şot'ayal bula duği q'it'unbsa, içüval biyaburbı şəp't'unna. ⁵ Q'erəzəne yaq'absa, şot'o isə best'unbsa. Metarluğen, şot'in gele nökerə yaq'absa, ama bağbanxon şot'oğoy bəzit'oğə t'ap't'unne, bəzit'oğə isə best'unbsa.

⁶ T'e vədə yaq'abseynak' t'ulluği q'oncuğoy t'öğöl ene şuk'k'al tene manst'a, saycə izi gele çureğala, bakal nu bakal sa ğaraxun başq'a. Şot'inal axırda "bez ğaraq'a bakayın hörmətt'unbon" pi şot'o bağbanxoy t'öğölə yaq'absa. ⁷ Bağbanxon isə içoğoy arane next'un: "Mo varise! Ekinan kot'o besp'en, t'e vədə t'ulluğ yax mandale". ⁸ Hametər, şot'o biq'i best'unbsa, t'ulluğaxun c'evk'i bot'unst'a.

⁹ İsə ef zənden me t'ulluği q'oncuğun hari k'ə bale? Yəni şot'in hari me t'ulluğa əşp'est'alt'oğə tene əfçibal, t'ulluğal q'erəzt'oğə tene tadal ki? ¹⁰ Yəni me İvel Şama sal tenan k'alpe?

"Barizap'k'alxon t'ödx bosı jə

Ən vacib jəne baki.

¹¹ Mo Q'oncuğoy əşe,

Beş piin bəş baki mat mandala sa əşe"». †

¹² Samci bəyinşxon, k'anun zombalxon saal ağsaq'q'alxon ak'at'an ki, İsusen me məsələnə exlətpsunen içoğone lafst'a, şot'o biq'sunt'un çuresi, ama camaataxun q'it'unbi. Kot'o görel şot'o barti tat'unşi.

Şineynak'esa, şot'oval tadanən
(Mat'. 22:15-22; Luk'. 20:20-26)

¹³ T'e vədə şot'oğon İsusə İz əyitmoğoy loxol biq'seynak' fariseyxoxun q'a İrodi tərəf bakalt'oğoxun bəzit'oğə şot'ay t'öğölt'un yaq'abi. ¹⁴ Şot'oğon hari İsusə pit'un: «Məəlīm, yan avayan ki, Hun düzgün amdarnu, şuk'k'aleynak'al tərəfkəşluğ tenbsa. Şot'aynak' ki, bitot'ay loxol sa piinen bəğsa, Buxaçuğoy yaq'aal düzen zombsa. Upa bəyn, beşi imp'erat'ora nalog tast'un düzgünə? Yan nalog tadalayan, yoxsa təə?»

¹⁵ Şot'oğoy p'əçölalüğa avabakala İsusen pine: «Za Bez əyitmoğoy loxol biq'sunnan çuresə? Zaynak' sa dinar eçanan, bəğaz». ¹⁶ Şot'oğonal et'unçeri. İsusen xavare haq'i: «Təngin loxol bakala şikil saal s'i şiya?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «İmp'erat'ori». ¹⁷ İsusen şot'oğə pine: «T'e vədə imp'erat'oreynak' bakalt'u imp'erat'ora, Buxaçuğoynak' bakalt'u Buxaçuğə tadanən». Şorox İsusi me coğabi loxol məətt'olt'un mandı.

Bəyinbaksuni barada sual
(Mat'. 22:23-33; Luk'. 20:27-40)

¹⁸ Bəyinbaksun tene bu uk'ala saduk'eyxoy* bəziyoroş İsusi t'öğöl hari Şot'oxun xavart'un haq'i: ¹⁹ «Məəlīm, Moiseyen yaynak' metərə şampe: "Əgər sa amdari viçi p'urenesə, şot'ay çuuxal əyelsuzə süpür mandesə, şot'in iz p'uri viçey çuğə haq'eq'an ki, şot'ay s'i maq'an açi". †

²⁰ Vüğ viçinə baksa. Samcit'in sa çuuxə haq'sa, ama izi əyel bakinut' bisane. ²¹ T'e vədə me çuğə p'əmci viçinə haq'sa, şot'inal içuxun oşa əyel bartinut' bisane. Xibimcit'inal,

* 12:1 12:1 İsa. 5:1-7 † 12:11 12:10-11 İvel məğ. 118:22-23 ‡ 12:18 12:18 saduk'eyxo - Rime hökmətin tərəf bakala iudeyxoy p'art'in üzviyox. Şot'oğon İvel Şamaxun tək Moiseyi qo girkət'un q'abulbsay. Bəyinbaksuna, angelxo saal axırıncı ğina isə tət'un vëbaksay. § 12:19 12:18-19 K'an. 25:5; Ap'ost. 23:8

bip'imcit'inal, ²² lap vüğümcit'ual şirik' metəre baksa, şorox bütüm əyel bakinut' bisat'un. Bitot'uxun oşa me çuuxal bisane. ²³ İsə axırncı ğine p'uriyorox bəyinbakat'an me çuux şot'oğoy mat'ay çuux bakale? Axırı vüğ viçey vüğəranal me çuğə haq'eney».

²⁴ İsusen şot'oğoy metəre coğab tadi: «Vən İvel Şamurxo saal Buxaçuğoy zora nu avabaksuna görənən sərfbaksa! ²⁵ Bəyinbakiyorox nə laşk'oy tet'un bakal, nə işq'ara tet'un tağal. Şorox göynul bakala angelxo k'inək' bakalt'un. ²⁶ P'urit'oğoy bəyinbaksuna mandat'an isə Moiseyi girke boş Buxaçuğon şot'o bok'ala şaşe boş't'an "Zu Avrahami Buxaçuşzu, İsaak'i Buxaçuşzu, İak'ovi Buxaçuşzu" upsuna tenan k'alpe ki? * ²⁷ Buxaçuş isə p'urit'oğoy təə, dirist't'oğoy Buxaçuşxe. Metərluğen, vən gele sərfnanbaksa».

Əmirxoy ən əsəso

(*Mat'. 22:34-40; Luk'. 10:25-28*)

²⁸ İçoğoy t'öğöl bakala k'anun zombalxoxun sunt'in me exlətə inebaki. Şot'in İsusi hetər şaat' coğab tast'una ak'i Şot'oxun xavare haq'i: «Buxaçuğoy əmirxoxun ən əsəso manuva?» ²⁹ İsusen coğabe tadi: «Əmirxoy ən əsəso mone: "İbaka, ay İsrail! Tək beş Buxaçuş bakala Q'onçuxə - Q'onçux. ³⁰ Q'onçuğoy, vi Buxaçuğoy vi bütüm ük'en, vi bütüm elmüğen, vi bütüm haq'ilen saal vi bütüm zoren çureki". † ³¹ P'əmciyoval mone: "Vi İşat'u hun va çureğalt'ullarik' çureki". ‡ Mot'oğoxun vacib əmir butene».

³² K'anun zombalen Şot'o pine: «Məəlim, Hun "tək beş Buxaçuş, Şot'oxun q'erəzo tene bu" upsunen serinan pi. § ³³ Şot'o bütüm ük'en, bütüm haq'ilen saal bütüm zoren çuresun, İşat'u hun va çureğalt'ullarik' çuresunal bütüm bok'osp'akala q'a q'erəz q'urbanxoxun həşə». ³⁴ T'e amdari metər böğəloy coğab tast'una ak'ala İsusen şot'o pine: «Hun Buxaçuğoy padçağluğaxun əxil tenu».

Mo'toxun oşa şuk'k'alən İsusaxun sa şey xavar haq'suna ük' tene bi.

Xrist'os şi Ğara?

(*Mat'. 22:41-46; Luk'. 20:41-44*)

³⁵ İsusen xrama zombat'an metəre pi: «Het'aynak't'un k'anun zombalxon Xrist'osa "Davidi ğar" nexə? ³⁶ Axırı İvel Urufen Davida içü metəre pest'ey:

"Q'onçuğon bez Q'onçuğoy pine:

Zu Vi düşmənxo Vi turin oq'a sakamin

Bez yön tərəf arşa". *

³⁷ Daviden için Şot'o "Q'onçux" pine k'ale, p'oy metəresa Şo hetərə Davidi ğar bakes bakon?»

Camaatenal Şot'o müq-müq ümüxelaxsay.

K'anun zombalxoxun vəx bəğanan

(*Mat'. 23:5-7; Luk'. 20:45-47*)

³⁸ İsusen zombusun pine: «K'anun zombalxoxun vəx bəğanan. Şot'oğon c'ək'eseynak' boxoy paltar lapi tarapsuna, bazarin meydanxo içoğoy p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsuna, ³⁹ sinagogxo, q'onaxluğxo best'a arst'unat'un çuresa. ⁴⁰ Şot'oğon süpür çupuğoy k'ojurxo, oçalxoy məhsula kəyi şart'unne, oşa isə içoğoy ak'est'eynak' gele boxoy afirit'unne. Me amdaxxoy caza lap bihi bakale».

Süpür çuğoy nəzirə q'utina təngə laxsun

(*Luk'. 21:1-4*)

⁴¹ İsus xrame məəlnə bakala nəzirə q'utiğoxun sunt'u İşa arseney. Şot'in t'et'iya amdaxxoy hetər təngə laxsunane bəğşay. Dövlətli amdaxxoxun gelet'in t'iya kala təngət'un laxsay. ⁴² Sa kəsib süpür çuğon isə hari p'ə lep't'on, ən xuri təngəne laxi. ⁴³ İsusen İz şağirdxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğoy pine: «Vəx düzinəz nex: me kəsib süpür çuğon nəzirə q'utina bitot'uxun gelene laxi. ⁴⁴ Şot'aynak' ki, bitot'in içoğoy bakala ganuxut'un laxi, me çuğon isə iz kəsib ganuxun, iz xaşluğeynak' kiyel bakalt'une tadi».

13

Axırncı ğine nişanxo

(*Mat'. 24:1-28; Luk'. 21:5-24*)

* 12:26 12:26 C'əys. 3:6 † 12:30 12:29-30 K'an. 6:4-5 ‡ 12:31 12:31 Lev. 19:18 § 12:32 12:32 K'an. 4:35

* 12:36 12:36 İvel məğ. 110:1

¹ İsus xrame mælnexun c'eğat'an İz şagirdxoy sunt'in pine: «Mælim, bęga he gözæl jeyurxo, he gözæl binooxe!» ² İsusen şot'o pine: «Me kala binoğon nexe? Şot'oğoxun hik'k'al tene mandal, bito şareğale».

³ Oşa İsus xramaxun çobaço bakala Zeytun buruğoy bel arsi vädine P'et'eren, İak'oven, İoanen saal Andreyen Şot'oxun tæk mandat'an xavart'un haq'i: ⁴ «Yax upa, me Vi piyoroş hevaxt' bakale? Me eşurxoy usumluğen bex p'ap'suna hetər avabakalyan? Mani nişanxo bakale?» ⁵ İsusen şot'oğoy pine: «Bęğanan ki, vëx şuk'k'alen maq'an ferett'i!» ⁶ Bez s'iyeñ gelet'in hari "Zu Şozu" pi, amdarxo feret't'ale. ⁷ Davoğoy q'a davin xavarxoy barada ibakat'an ma q'ıbanan: morox bakalane. Ama mo hælə axır tene. ⁸ Şot'aynak' ki, millət milləti, padçağluğ padçağluğı loxol eçeğale. Gele ganxo oçal galbsun q'a busaluğ bakale. Morox hetər ki əyel bakala çuğoy q'aç'urxoy burqesune.

⁹ Vën isə ayığ bakanan. Amdarxon vëx divanbi sinagoxxoy boş tatarlayınşat'un. Vën Za görə başçığoy q'a padçağxoy bës çurpi şahidluğbalan. ¹⁰ Ama axır eğalt'uxun bës bütüm millətxo Müq Xavarkarozbakalane. ¹¹ Vëx taşeri divanbat'an isə, ef k'ə upsuni əmxun saturbës fikirmabanan, şot'aynak' ki, hat'e vədə k'ə upsun lazım bakalt'u vëx İvel Urufen avabakeş't'ale. Şot'aynak' ki, əyitk'alo vën təə, Şo bakale. ¹² Viçen viçə, bavan əylə toydale. Əylux bava-nanay əleyinə c'eri şot'oğoy bespest'alt'un. ¹³ Za görə bitot'in vëx nıfrətalt'un. Ama axıral şirik' portbalo çark'eğale. †

¹⁴ Vərənluğ eçala irit'p'un sa şey iz nu lazım bakala gala laxesuna † vën ak'ala vädine - barta k'alk'alt'in mot'o q'amışakeq'an - İudeyina bakalorox buruxmoğoy at'un t'it'eri. § ¹⁵ K'ojin bel* bakalo k'oyaxun k'ənesa exst'eynak' oq'a şiri iz k'oya maq'an başı. ¹⁶ Çölö bakalo iz xələtə exst'eynak' k'oya maq'an taşı. † ¹⁷ T'e ğimxo bihi çupuğoy q'a əylə döş tadalt'oğoy vay hala! ¹⁸ Afırpanan ki, me eşurxo İjena maq'an baki. ¹⁹ Şot'aynak' ki, t'e ğimxo t'etər dəhşətlü bakale ki, Buxaçuğon yaratmışı me dünyəni burqesunaxun həysət'inəl şirik' metər bakitene, bakalaltene. † ²⁰ Əgər Q'onçuğon t'e ğimxoxun nu bot'iniy, sal sa amdar çark'eşes batenekoy. Ama Q'onçuğon c'ək'eşit'oğoy görə - İçin c'ək'p'i amdarxo görə - t'e ğimxoxun bonet'i.

²¹ Əgər şinesa vëx t'e ğimxo uk'ayin ki, "bęga, Xrist'os memiyane" nəəl ki, "bęga, t'et'iyane", ma vëbakanan. § ²² Şot'aynak' ki, əfçi xrist'osxo q'a əfçi xavareçalxo əmələ eğale. Şot'oğon nişanxo saal möcüzooş ak'est'alt'un ki, əgər bacarbayt'un c'ək'eşit'oğoval feret't'at'un. ²³ Vën isə ayığ bakanan! Bęğanan, Zu vëx hər şeyə saturbës exlətəzbi».

²⁴ «Ama t'e ğimxo, t'e dəhşətaxun oşa

"Bęğ biç'eğale,

Xaşenal işiğtenebal.

²⁵ Muç'uliyox göynuxun barale,

Göynul bakala p'lanet'xo jik'eğale". *

²⁶ T'e vədə Amdari Gare asoyxoy loxol kala zoren q'a tamtarağen eysuna ak'alt'un. †

²⁷ Şot'in İz angelxo yaq'abale, şot'oğonal oçali çoyexun göye axıral şirik', dünyəni bip' t'ödxun İz c'ək'p'it'oğoy topbalt'un.

²⁸ İncilnə xoda bęğanan: şo t'up'ullayınşaki xazalayınşakat'an avananbaksa ki, yəy ene İşane. ²⁹ Haketər vənəl, me eşurxoy burqesuna ak'at'an avabakanan ki, Amdari Ğar ene İşane, lap çomost'ane. ³⁰ Vëx düzinəz nex: morox bito hælə me nəsil iz ömürü axıra p'ap'inut' bakale. ³¹ Oçal q'a göy açi taneğon, ama Bez əyitmux tene açon!».

Nu avabakala ği saal saad

(Mat'. 25:13-15; Luk'. 12:39-48)

³² «Ama t'e ğine nəəl t'e saadi hevaxt' eysuni barada şuk'k'alən tene ava: nə göye angelxon, nə Ğaren - saycə Bavane ava. † ³³ Ayığ bakanan, nep'ax ma mandanan, şot'aynak' ki, tenan ava t'e ği hevaxt' eğale. ³⁴ Həysə ef piin bës əxil yaq' c'eğala sa amdara eçanan. Şo k'oyaxun c'eri iz k'oja k'ulurxone tapşurbasa, şot'oğoy hər sunt'u

* **13:11** 13:11 Luk'. 12:11-12 † **13:13** 13:9-13 Mat'. 10:17-22; Luk'. 12:11-12 † **13:14** 13:13-14 vərənluğ eçala irit'p'un sa şey iz nu lazım bakala gala laxesun - İsusen me əyiten "haram bakala sa şeyə q'urban eçala gane loxol laxsuni" baradane nexə. İsusı me pit'oğoy 70-ci usenast'a Yerusulima bakala q'urban eçala gane belt'un eçerey. § **13:14** 13:14 Dan. 9:27; 11:31; 12:11 * **13:15** 13:15 K'ojin bel. - T'evaxt' İsraila k'ojurxoy bul düze bəke. Metər k'ojurxoy bel amdarxon əşt'unbe, afırıt'unpe, useni eğarix vədəmoğoy t'et'iyat'un bask'e. † **13:16** 13:15-16 Luk'. 17:31 † **13:19** 13:19 Dan. 12:1; Qay. əyit 7:14 § **13:21** 13:21 Luk'. 17:21,23 * **13:25** 13:24-25 İsa. 13:10; 34:4; Yez. 32:7; Yol. 2:10,31; 3:15; Qay. əyit 6:12-13 † **13:26** 13:26 Dan. 7:13; Qay. əyit 1:7 † **13:32** 13:32 Mat'. 24:36

sa əşe tast'a. Q'aroolçinal iz q'aroolast'a pula nu q'ic'bsunane əmirbsa. § ³⁵ Vəxal şot'o görəz nexə, ayığ bakanan, nepax ma mandanan! Şot'aynak' ki, k'ojin q'onçuğoy he vaxt' eysuna - biyəsin, şüneyarine, dadalxon elk'at'an yoxsa savaxt'an - tenan ava. * ³⁶ Barta şot'in bürdən hari vəx nep'ax maq'an ak'i. ³⁷ Həysə vəx uk'alt'oğə isə bütüməz nex: ayığ bakanan!»

14

İsusi bisuni işalayınşaksun

(*Mat'. 26:1-5; Luk'. 22:1-2; İoan. 11:45-53*)

¹ C'ovaksuni axsibayeynak' * saal Əyinsuz Şume axsibayeynak' † p'ə ğine mandey. Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon İsusə c'əp'k'in biq'i besp'est'eynak' sa yaq't'un qəvesay, ² ama "mot'o axsibayast'a ma ben, tene amdarxoy arane gərgürçilüğe baft'on" next'uniy.

³ İsus isə me vədinə Bet'anyinane. Şo cuzamaxun q'olaybaki Simoni k'oya sulfin bel arşat'an sa çuux alabast'er jənaxun düzbaki iz boşal gele toyexlu, nard s'iyen bitk'in c'əyin bakala q'av iz kiyel k'oya başi Şot'ay t'öğölə taşi. Me çuğun q'ave bula xoxp'i iz boş bakala c'əyinə İsusi bele şipi.

⁴ T'e vədə q'onağxoxun bəzit'oğon əcuğləyinsəki sun-suna pit'un: «Me toyexlu c'əyin het'aynak'e ams'i gala əşesa? ⁵ Axırı kot'o xibbaç dinaraxunal ‡ toyex toydi tənginə kəsibxo paybese bakoy». Şot'oğon çuğə töhmətsat'un burqi. ⁶ Ama İsusen pine: «Çuğoxun kulhaq'anan. Het'aynak'nən kot'o incitmişbsa? Kot'in Zaynak' saat' sa əşe biq'i. ⁷ Kəsibxo həmişə ef t'öğölə, ef çureğala vədineyal şot'oğə köməybes banankon. Zu isə həmişə ef t'öğöl tez bakal. § ⁸ Çuğun iz bacarbalt'üne bi. Bez bədənə oçalaxpseynak' həzirbi c'əyinəne əşp'est'i. ⁹ Vəx düzinəz nex: dünyəni mani gala Müq Xavarkarozbakalesa, me çuğə eyex badi iz biq'i əşlin baradal exlətp'alt'un».

İuday İsusə toyst'un

(*Mat'. 26:14-16; Luk'. 22:3-6; İoan. 13:18-30*)

¹⁰ Həmə vədinə p'as's'e şagirdaxun soğə bakala İuda İsk'ariot' İsusə samci bəyinşxoy kiyel tast'unı niyəten şot'oğoy t'öğölə taşi. ¹¹ Samci bəyinşxo müqt'un baki, İuda təngə tast'unal əyitt'un tadi. Şot'inal İsusə şot'oğoy kiyel tast'eynak' yaq' qəvesane burqi.

Axırnci kərəm C'ovaksuni axsibayi ukuna uksun

(*Mat'. 26:17-30; Luk'. 22:7-23; İoan. 13:21-30; 1 K'or. 11:23-25*)

¹² Əyinsuz Şume axsibayi* samci ğine, yəni C'ovaksuni axsibayi q'urbanluğ q'uzina şamk'ala ğine şagirdxon İsusaxun xavart'un haq'i: «C'ovaksuni axsibayi q'urbani ukuna maya həzirben?» ¹³ İsusenal şagirdxoxun p'ranna yaq'abi pine: «Şəhərə takinan, t'et'iya ef bəş gamaten xə taşala sa amdar c'eğale. Şot'ay baç'anexun takinan. ¹⁴ Şo mani k'oya bağayin, t'e k'ojin q'onçuğə upanan: "Məəlimen xavare haq'sa: Bez şagirdxoxun sagala C'ovaksuni axsibayi q'urbana ukala otağə maya?" ¹⁵ K'ojin q'onçuğonal vəynak' ala həzirbaki sa otağə ak'est'ale. T'et'iya yaynak' həzirliqə bəğanan».

¹⁶ Şagirdxo yaq'at'un baft'i. Şəhərə hari hər şeyə şot'in pi k'inəkt'un ak'i, C'ovaksuni axsibayi ukunal həzirt'unbi.

¹⁷ Biyəbakat'an İsus p'as's'e şagirdaxun sagala hare. ¹⁸ Şorox sulfin bel arşi şum ukat'an İsusen pine: «Vəx düzinəz nex: vəxun sunt'in - həysə Zaxun şum ukalt'in - Za toydale». † ¹⁹ Şorox pist'unbaki, sunay baç'anexun "zu tezu ki?" pi şot'oxun xavar haq'sat'un burqi. ²⁰ İsusen şot'oğə pine: «Ef p'as's'e tanaxun soğone. Zaxun sagala şuma q'ava tork'alo şone. ²¹ Amdari Ğar İz əmxun şameşi k'inək'e taysa. Ama vay t'e amdari hala ki, Amdari Ğara xəyanətebsa! T'e amdareynak' sal nanaxun nu bakiniy saat'e bakoy».

²² Şot'oğon ukat'an İsusen şuma exedi, şükürbala afırına pi, şot'o cöybi şagirdxo tadi pine: «Ext'anan! Mo Bezi bədənə». ²³ Oşa came ext'i, şükürbi şot'oval şagirdxone tadi, bitot'inal t'et'iin üt'ünği. ²⁴ İsusen şot'oğə pine: «Mo gelet'ay yəşəyinsəynak' barala

§ 13:34 13:34 Luk'. 12:36-38 * 13:35 13:35 Mat'. 24:42 * 14:1 14:1 C'eys. 12:1-14,21-27 † 14:1 14:1 C'eys. 12:15-20 ‡ 14:5 14:5 xibbaç dinar - Əşp'ali sa usenluğ haq'q'axun gele. § 14:7 14:7 K'an. 15:11 * 14:12 14:12 Əyinsuz Şume axsibay C'eys. 12:27 † 14:18 14:18 İvel məğ. 41:9

Bezi p'ine, Təzə İrəzilüği p'i. † 25 Vəx düzinəz nex: Zu Buxacığoy padçağluğa təzə fi üğələ ğinal şirik' c'ap'en tadala me meyvinoxun ene üğəletez».

26 Şorox Buxacığoy alxışp'ala məğurxo məğpit'uxun oşa c'eri Zeytun buruğoy tərəft'un taşi.

P'et'eri danmışaksuna saturbəş avabakest'un

(Mat'. 26:31-35; Luk'. 22:31-34; İoan. 13:36-38)

27 İsusen İz şagirdxo pine: «Vən bitot'in Za bosı tağalnan, şot'aynak' ki, metərə sameşe:

"Çobana duğoz,

Eğelxo pərən-pərən bakalt'un". §

28 Ama Zu bəyinbakit'uxun oşa vəxun bəş Galileyina taşi t'iya efi yaq'a bəğoz». *

29 P'et'eren Şot'o pine: «Lap bitot'in Va bosı taalğayt'un, zu ketər tez bal!» 30 İsusen coğabe tadi: «Va düzinəz nex: ğe, hame üşe dadalen p'ə kərəm elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmışakalnu». 31 Ama P'et'eren iz uk'alt'ay loxol çurpi pine: «Əğər Vaxun sagala bez bisunal lazım bakayın, Vaxun tez danmışakal!» Mandi şagirdxonal bitot'in hametərt'un pi.

İsusi Get'semani uk'ala ganu afırıpsun

(Mat'. 26:36-46; Luk'. 22:39-46)

32 Oşa şorox Get'semani uk'ala sa galat'un hari. İsusen İz şagirdxo pine: «Zu afırık'amin vən memiya çurpanan».

33 Şot'in P'et'era, İak'ova saal İoana isə İçuxune ext'i. Şo gele narahatey, İçu kala sa q'iyene haq'ey. 34 Şot'in pine: «Za t'etar sa dərdene haq'e ki, male manst'a biyaz. Vən həysə memiya çurpanan, ama nepaxmaekinan».

35 İç isə samal bəş taşi çooq'a bitı afırnəpi ki, mümkünesa, İz loxol eğala me əzyət İçu nu laft'ane. 36 Şot'in metərə pi: «Ay Bava, axırı Vaynak' hər şey mümküne. Me əzyət üğəst'ala cama Zaxun əxilba. Ama Bez təə, Vi çureğaloq'an baki».

37 Oşa İsus şagirdxoy t'öğölə qaybaki. Hariyal şot'oğoy nep'axe ak'i. Şot'in P'et'era k'alpi pine: «Simon, nep'axnu? Sa saad muğur mandes batenkoy? 38 Muğur mandı afırpanan ki, Şeytanen vəx maq'an sinəyişi. Şot'o görə ki, urufi niyət şaat'al bakayın, amdar zəife».

39 İsus p'urumal t'et'iin əxilbaki hat'e əyitməğon afırnəpi. 40 Qaybakat'an anek'i ki, şorox nep'axt'unsa, şot'aynak' ki, içoğoy pulmux q'ic'esay. Şot'oğon tet'un avay ki, İsus k'ə uk'at'un.

41 İsus xibimci kərəm şot'oğoy t'öğöl qaybaki pine: «Hələl bask'i dincəyişnanbaksa? Bəse! Vaxt' p'ap'ene! Həysə Amdari Ğar günaxkərxoy kiyel tadeğale! 42 Hayzanan tağen. Ene, Za toydiyobal enesa!»

İsusi biq'esun

(Mat'. 26:47-56; Luk'. 22:47-53; İoan. 18:3-12)

43 İsusen İz jomo bakala əyitə hələ pi tene çark'ey, İz p'as's'e şagirdaxun soğoy bakala İuda hari c'ere. Şot'ay t'öğöl samci bəyişxon, k'anun zombalxon saal ağsaq'q'alxon yaq'abi kiye xançalla q'a sayballa sa dəst'ə amdare buy.

44 İsusə toydi İudan şot'oğoxun saturbəş əyitpeney: «Zu şot'oğoxun mat'u muçk'ayız, avabakanan ki, şone İsus. T'e vədə ef amdarxon şot'o biq'i taşereq'at'un».

45 Hametər, İuda düz İsusı t'öğöl hari Şot'o "məəlim!" pi muçepi. 46 Şot'oxun hari amdarxonal İsusə bit'unq'i. 47 İsusı t'öğöl bakalt'oğoxun sunt'in xançala zapi samci bəyişi k'ula duği şot'ay ümüğü tumexun bonet'i.

48 İsusen şot'oğoy pine: «Vən het'aynak'nan Bez bac'anexun amdarfuc'k'ali loxol eğala k'inək' xançalla q'a sayballa hare? 49 Hər ği xrama ef piin bəş zomezbsay, sal Za bitenanq'say. Ama barta İvel Şam bex p'ap'e'q'an». † 50 T'e vədə bitot'in İsusə bosı t'it'unt'eri.

51 Saycə kətan parçinen bəc'üresi sa cəyil ğar isə hələl İsusı bac'anexun tanesay. Əsk'ərxon şot'o bit'unq'i. 52 Ama şo parçin boş't'an c'eft'i çuplağ t'inet'eri.

İsus Kala Şurin bəş

(Mat'. 26:57-68; Luk'. 22:54-55,63-71; İoan. 18:13-24)

⁵³ İsus samci bəyinşxoy kalat'ay bəşt'un taşeri. T'iya bütüm samci bəyinşxo, ağsaq'q'alxo saal k'anun zombalxone giresey. ⁵⁴ P'et'er isə əxiləxun samci bəyinşxoy kalat'ay məəlinəl şirik' İsusı bac'anexun enesay. Şo məəlnə başı aruğoy t'öğöl bakala q'aroolçığoxun sagala arşi gamesane burqi.

⁵⁵ Samci bəyinşxon q'a Kala Şurina bakalt'oğoy bitot'in amdarxo eçest'i əyitp'est'unst'ay ki, Şot'o bəsp'est'eynak' mənə bəğəbat'un. Ama hik'k'al bəğəbes tet'un baksay. ⁵⁶ Şot'ay ələyinə əfçidən çoyel çurk'alxo gelenev, ama şot'oğoy saycət'ay əyitmux sun-sunaxun düz etenesay. ⁵⁷ Bəzit'oğon isə əfçidən çoyel çurpi pit'un: ⁵⁸ «Yan Kot'ay metər upsunayan ibake: "Zu amdarxon biq'i me xrama şarpi xib g'iin boş kiin nu biq'es bakala q'erəz sa xram biq'oz"». † ⁵⁹ Ama şot'oğoyal əyitmux sunaxun düz tene hari.

⁶⁰ T'e vədə samci bəyinşxoy kalo turel hayzeri İsusaxun xavare haq'i: «Vi me amdarxo tadala coğab butene? Axırı şot'oğon vi ələyinət'un əyite!» ⁶¹ Ama İsus şip' çurpeney, şot'in coğab tene tast'ay. Samci bəyinşxoy kalat'in p'urum Şot'oxun xavare haq'i: «Xeyir-bərəkətlu Bakalt'ay Ğar Xrist'os hunnu?» ⁶² İsusen şot'o pine: «Zuzu! Vən Amdari Ğare Zorba Bakalt'ay yön tərəf arst'una q'a göynul bakala asoyxoy loxol eysuna ak'alnan». §

⁶³ T'e vədə samci bəyinşxoy kalat'in iz loxol bakala paltara zığziğbi* pine: «Ene şahidxo k'ə ehtiyəyax bu? ⁶⁴ Kot'in me əyitmoğon izi Buxaçuğon nu çalxsunane ak'est'i! P'oy mot'o k'ənan nex?» Bitot'inal İsusi bisuni cazina layiğ baksuna q'ərart'un tadi. †

⁶⁵ Bəzit'oğon Şot'ay loxol çupsat'un burqi, Şot'ay pulmoğon g'açp'i "xavareçalluğba bəyn!" pi Şot'o yumburuğlayınst'unbsay. Mot'oxun oşa q'aroolçığont'un burqi Şot'o t'apsa.

P'et'eri İsusaxun danmışaksun

(Mat'. 26:69-75; Luk'. 22:56-62; İoan. 18:15-18; 18:25-27)

⁶⁶ P'et'er isə hələ məəlneney. Me vədine samci bəyinşxoy kalat'ay çuux nökrəroxun soğoval t'iyanə hari. ⁶⁷ Şot'in aruğoy bel gameğala P'et'era ak'i şot'ay loxol bəği pine: «Hunal me Nazaret'lunaxun, İsusaxun sagalanuy». ⁶⁸ Ama P'et'eren mot'oxun danmışaki pine: «Nə avatez, nə q'amıştezbaksa hun het'uxunen əyite». Şo məəlin bağala ganuçe taşi, hame vədineyal dadalen elepi.

⁶⁹ Çuux nökrəren P'et'era miyal ak'i iz t'öğöl bakalt'oğon p'urum pine: «Moval şot'oğoxune». ⁷⁰ P'et'er p'urumal danmışebaki.

Samal oşa t'et'iya çurpit'oğon p'urum içü pit'un: «Həgigiyal, hun şot'oğoxunnu, axırı hunal Galileyinaxunnu». ⁷¹ P'et'eren içü q'arğışbusn elaspi pine: «Vən uk'ala t'e amdara tez çalxsa». ⁷² Hat'e dayğal dadalen p'əmci kərəm elepi.

P'et'eren İsusi «dadalen p'ə kərəm elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmışakalnu» əyite iz eyex badi öñnəpi.

15

İsus Rimen təyini başçı P'ilat'i bəş

(Mat'. 27:1-2,11-26; Luk'. 23:1-25; İoan. 18:28-19:16)

¹ Savaxt'an üşenen samci bəyinşxon, ağsaq'q'alxon, k'anun zombalxon saal Kala Şurin bütüm üzviğon maslaatbit'uxun oşa İsusi kula g'aç'p'i P'ilat'i t'öğöl taşeri şot'o təslimt'unbi.

² P'ilat'en Şot'oxun xavare haq'i: «İudeyxoy padçağ hunnu?» İsusen coğabə tadi: «Hunen metər nex».

³ Samci bəyinşxon Şot'o gele əşurxost'at'un taxsırkər c'evk'sa burqi. ⁴ T'e vədə P'ilat'en Şot'oxun p'urumal xavare haq'i: «Sal coğab ten tadal? Axırı va mema əşləst'a taxsırkərt'un c'evk'sa!» ⁵ Ama İsusen p'urumal şot'o coğab tene tadi, P'ilat'al mot'o lap məət't'əle mandı.

⁶ Hər C'ovaksuni axsıbayast'a P'ilat'en sa ədət k'inək' biq'əsit'oğoy boşt'an amdarxoy çureğalt'oğoxun sunt'u təresay. ⁷ Hame vədine biq'əsit'oğoy arane ölkinə gərgürçuluğ sakt'oğoxun sagala amdar bəsp'i, iz s'i Barabba bakala sa amdare buy. ⁸ Camaatən P'ilat'i t'öğöl hari şot'oxun isəəl iz hər usen balt'u bsunane xaişi. ⁹ P'ilat'en şot'oğon pine: «Çurnansa, vəynak' iudeyxoy padçağa tərbaz?» ¹⁰ Şot'in avaney ki, samci bəyinşxon

‡ 14:58 14:57-58 İoan. 2:19 § 14:62 14:62 Dan. 7:13 * 14:63 14:63 paltara zığziğbi - Me hərəkəten Buxaçuğon bihi tağala əyitmoğon ibakala amdaren izi me əyitmoğon nu q'abulbsunane ak'est'ay. † 14:64 14:63-64 Lev. 24:16

İsusa paxılluğaxunt'un kiyel tast'un çuresa. ¹¹ Ama samci bëyinşxon amdarxo galt'undi ki, İsusa təə, Barabbin tərbunaq'at'un çuresi.

¹² P'ilat'en p'urumal şot'oğoxun xavare haq'i: «P'oy k'ənan çuresa? Vən iudeyxoy padçağ uk'ala me amdara k'ə baz?» ¹³ Şot'oğonal harayt'unpi: «Kot'o xaçe loxol t'əq't'al» ¹⁴ P'ilat'en xavare haq'i: «Axırı kot'in k'ə pısluğa be?» Şot'oğon isə "kot'o xaçe loxol t'əq't'al!" uk'a samalal ost'aart'un haraypi.

¹⁵ P'ilat'enal camaati səs bot'bakeq'an pi şot'oğoynak' Barabbina terebi. İsusa isə tatarlayınşest'it'uxun oşa xaçe loxol t'əq'st'eynak' əsk'ərxoy kiyeye tadi.

Əsk'ərxoy İsusa lağa haq'sun

(Mat'. 27:27-31; İoan. 19:2-3)

¹⁶ Əsk'ərxon İsusa başçı P'ilat'i sarayin məəlnexun bona taşeri içoğoy bütüm dəst'inə topt'unbi. ¹⁷ Şot'o tünd c'oc'a sa xələt lapest'i, oşa şaşaxun tac əldi İz belt'un laxi. ¹⁸ Şot'oğon İsusa "iudeyxoy padçağ dirist'q'an baki!" pi lağat'un haq'say. ¹⁹ Şot'ay bel gəşen dut'unğsay, İz loxol çut'unney, İz bəş çökt'i bult'un k'os'bsay. ²⁰ Boşşamin lağa haq'i axşumpit'uxun oşa, Şot'ay loxlun tünd c'oc'a xələtə c'eq'i İz paltara lapest'i Şot'o xaçe loxol t'əq'st'eynak't'un taşeri.

İsusi xaçe loxol t'əq't'esun

(Mat'. 27:32-44; Luk'. 23:26-43; İoan. 19:17-25)

²¹ Hame vədine ayizexun eğala Simon s'iyen sa K'irenalı hat'e yaq'ene c'ovaksay. Şo Aleksandri q'a Rufusi bavaney. Əsk'ərxon Şot'o biq'i İsusi xaça taşt'unat'un məcburbi.

*

²² İsusa K'olgot'a uk'ala galat'un eçeri. «K'olgot'a» - «Kəllin ga» upsune. ²³ Şot'o q'aç' bot'ala dərmən gərbi fi tast'unt'un çuresi, ama Şot'in tene üği.

²⁴ Şot'oğon İsusa xaçe loxol t'əq't'undi. İz paltara isə "şu hik'ə kofedo-kofedo" pi çöp bosı içoğoy arane cöyt'unbi. †

²⁵ Şot'o xaçe loxol t'əq't'at'an xibimci saadey. ‡ ²⁶ Şot'ay best'a İz taxsıra ak'est'ala metər şame buy: İudeyxoy Padçağ. ²⁷ Şot'oxun sagala amdar füt'q'suni loxol biq'esi p'ə tanal xaçe loxol t'əq't'undi. Sunt'u İz yon tərəf, t'e sunt'u isə İz tərş tərəf. ²⁸ §

²⁹ Eğal-tağalxon içoğoy bula jik'p'sun Şot'o lağat'un haq'say, "k'ə baki, ay xrama şarpi xib giin biq'alo! ³⁰ İsə va çark'est'a, xaçaxun şiki!" next'unıy. * ³¹ Samci bëyinşxon q'a k'anun zombalxon Şot'o lağa haq'i next'unıy: «T'iyəmit'oğone çark'est'ay, ama içu çark'est'es tene baksa! ³² Barta isə "İsraili padçağ" bakala me "xrist'os" xaçaxun şireq'an, yanal ak'en vėbaken!» İsusaxun sagala xaçe loxol t'əq't'esit'oğonal Şot'o təhk'irt'unbsay.

İsusi bisun

(Mat'. 27:45-56; Luk'. 23:44-49; İoan. 19:25-30)

³³ Üqümci saadaxun † vuyumci saadal şirik' ‡ dirist' oçalı çoyel bayınq'luğə baki.

³⁴ Vuyumci saadast'a İsusen ost'aar səsen harayepi:

«Elohi, Elohi, lema sabaxt'ani?» §

Mo «ay Bez Buxaçux, Bez Buxaçux, het'aynak'en əxilbaki Zaxun?» upsune.

³⁵ T'et'ıya çurpit'oğoy bəzıt'oğon mot'o İbaki pit'un: «İnanbaksa, İlyane k'ale!» ³⁶ Sa amdaren t'it'eri bisinə fine oq'oyen şeyinbi şot'o sa q'arğuni bel c'ovakest'i İsusane tadi ki, üğəne. Şot'in pine: «İsə bəğen bëyn İlyan hari kot'o xaçe loxlun şıvak'sa?» *

³⁷ İsusen ost'aar haraypi elmuxə tadi.

³⁸ Hat'e dayğa xrame pərdə alaxun oq'al şirik' p'ə gala zığebaki. † ³⁹ İsusi bəş çurpi q'oşuni baçtani kalat'in Şot'ay axırınıci nəfəsə metər tast'unı ak'at'an «seriyal, me Amdar Buxaçuğoy Garey» pine.

⁴⁰ T'et'ıya əxiləxun bəğala çupuxal buney. Şot'oğoy arane magdallu Mariya, İosifi q'a mis'ik' İak'ovi nana Mariya saal Salomit'e buy. ⁴¹ İsus hələ Galileyina bakat'an me çupux

* **15:21** 15:21 Rim. 16:13 † **15:24** 15:24 İvel məğ. 22:18 ‡ **15:25** 15:25 xibimci saad - Həysət'in vaxt'en savaxt'an saad vuy. § **15:28** 15:28 Bəzi kiınşamurxost'a me bənd butene - İvel Şamurxost'a şameşiyorox bex p'anep'i: «Üşyanbalkxoy taye baki». Luk'. 22:37 * **15:30** 15:29-30 İvel məğ. 22:7; 109:25; Mrk'. 14:57-58; İoan. 2:19 † **15:33** 15:33 üqümci saad - Həysət'in vaxt'en bərezəre saadin p'as's'e. ‡ **15:33** 15:33 vuyumci saad - Həysət'in vaxt'en bərezərexun oşa saad xib. § **15:34** 15:34 İvel məğ. 22:1 * **15:36** 15:36 İvel məğ. 69:21 † **15:38** 15:38 C'eys. 26:31-33

İz baç'anexun hari İçu q'ulluğt'unbsay. T'et'iya Şot'oxun Yerusulima hari q'erəzəl gele çupuxe buy. †

İsusa gərəmzinə laxsun

(*Mat'. 27:57-61; Luk'. 23:50-56; İoan. 19:38-42*)

⁴² Ene biyəne baksay. T'e ği C'ovaksuni axsibayeynak' həzirluğ bəğala ğiney, yəni Şamat' ğine bəşin ği. ⁴³ Kala Şurin hörmətlü amdarxoxun soğo bakala, Buxaçuğoy padçağluğa yaq'bəğala Arimat'eyalu İosif P'ilat'i t'öğöle hari. Şot'in iz ük'ə çaxp'i İsusi meydəne şot'oxun çureşi. ⁴⁴ P'ilat'en İsusi metər usum bisuna ibaki məət't'əle mandı, baçtani kalat'u iz t'öğöl k'alpi xavare haq'i: «Şo ene p'urene?» ⁴⁵ Baçtani kalat'in "hoo" pit'uxun oşa şot'in İosifa meydə exst'una icazane tadi.

⁴⁶ İosifen taşi kətani parçane haq'i, şot'in meydə xaçaxun şivk'i me parçına bəc'ürpi, taşeri q'ayani boş kaşəsi mağarinane laxi. Şot'in mağarin jomo sa jəyal t'ik'iredi.

⁴⁷ Magdallu Mariyan q'a İosifi nana Mariyanal meydidi maya laxsuna at'unk'i.

16

İsusi bəyinbaksun

(*Mat'. 28:1-8; Luk'. 24:1-9; İoan. 20:1-10*)

¹ Şamat' ği c'ovakit'uxun oşa magdallu Mariyan, İak'ovi nana Mariyan saal Salomit'en saat' adeğala oyurxoxun düzbaki c'əyint'un haq'i ki, taşi İsusi meydə ləəmdat'un. ² Şamat' ği c'ovaki, savaxt'an üşenen bəğ çərtk'at'an şorox mağarin t'öğölt'un hari. ³ Şot'oğon içoğoy arane "mağarin jomost'a bakala jəna yaynak' şin t'ik'irdale?" pi exlətt'unbsay. ⁴ Ama t'iya İşalayınşakat'an at'unk'i ki, jə t'öox t'ik'irəsene. T'e jə gele kala jəney.

⁵ Şorox mağarina bağat'an at'unk'i ki, yön tərəf mas'i xələt lapi sa cəyile arşe. Çupuxxo q'iyene haq'i. ⁶ Şot'in isə pine: «Ma q'ıbanan! Avazu ki, xaçe loxol p'uri Nazaret'lu İsusanan qəvesa. Şo bəyinbakene! Memiya butene. Bəğanan, mo İçu laxi gane. ⁷ Həysə isə takinan, Şot'ay şagirdxo saal P'et'era metər upanan: "İsusen Galileyina vəxun bəş taşi ef yaq'ane bəğsa. Vəx pi k'inək' Şot'o t'et'iya ak'alnan"». *

⁸ Çupux gərəmzinaxun c'eri t'it'unt'eri. Şot'oğə sa dəhşətene haq'layınşey, mat mandet'unıy. İçoğoy q'iyexunal şuk'k'ala hik'k'al tet'un pi.

İsusi İz şagirdxoynak' ak'esun

(*Mat'. 28:9-10; Luk'. 24:13-35; İoan. 20:11-18*)

(*P'ə ən damna kiınşamurxost'a Mrk'. 16:9-20 tene bu.*)

⁹ Şamat' ği c'ovakit'uxun oşa, savaxt'an üşenen bəyinbaki İsus süft'ə magdallu Mariyaynak'e ak'əsi. Mo hat'e İsusen içuxun vüğ murdar uruf c'evk'i Mariyaney. ¹⁰ Mariyanal taşi mot'o İsusaxun baki isəəl Şot'aynak' yas efi önk'alt'oğə xavare tadi. ¹¹ Ama şot'oğon İsusi bəyinbaksuna q'a Şot'ay Mariyaynak' ak'esuna tet'un vəbaki.

¹² Mot'oxun oşa İsus p'urum İz şagirdxoxun p'rannat'aynak', şorox ayize tağat'an yaq'a şot'oğoy bəş q'erəz suraten ak'əsi. ¹³ Şot'oğon qoş qaybaki me barada t'iyəmit'oğə exlətt'unbi, ama şot'oğoval tet'un vəbaki.

İsusi İz şagirdxo ən vacib tapşuruğ tast'un

(*Mat'. 28:18-20; Luk'. 24:36-49; İoan. 20:19-23; Ap'ost'. 1:6-8*)

¹⁴ Oşa t'etəre baki ki, İzi sas's'e şagirden sagala arşi şum ukat'an İsus şot'oğoynak'e ak'əsi. Şot'oğoy inadkərluğa görə, İçu bəyinbakit'uxun oşa ak'it'oğə nu vəbaksuna görə şot'oğə töhmətəbi.

¹⁵ Şot'in İz şagirdxo pine: «Dirist' dünyənə tarapanan, amdarxo bitova Mıç Xavarakarozbanan! ¹⁶ Vəbaki k'unuk'bakala amdar çark'eğale, içust'a vələğ nu bakalt'u isə pis q'ərar tadeğale. ¹⁷ Və bakalt'oğə çalxest'alo isə şot'oğoy ak'est'ala möcüzəlü nişanxo bakale: şot'oğon Bez Şiyen murdar urufxo c'evk'alt'un, təzə muzurxon əyitk'alt'un, ¹⁸ dizik'xo içoğoy kiin biq'i besp'ala zəhərələ üğəyt'un, şot'oğə təsir tene bal. Şot'oğon içoğoy kulmoğə azariğoy loxol laxalt'un, şoroxal q'olaybakalt'un».

İsusi göynul əqesun

(*Luk'. 24:50-53; Ap'ost'. 1:9-11*)

¹⁹ Me əyitmoğo pit'uxun oşa Q'ončux İsus göynul ěqeşi Buxačuğoy yön tərəf areşi.
²⁰ Şagirdxon isə taşi hər gala Mıç Xavara karoozt'unbsay. Q'ončuğonal şot'oğo köməybsay, şot'oğoy karooza möcüzəlü nişanxon təst'iğəbsay.

Luk'an şampi Müq Xavar Bêşin öyit

Me girke şampi Luk'a İsus Xrist'osi Müq Xavari yöymişaksunast'a gele əşur biq'i P'avelaxun sagalane bake. Şo hamal iz əşlə şaat' avabakala sa doxt'urey. Me girke şot'in maya şamsuna avateyan, ama şamesuni tarix 60-62-ci usenxone hari c'eysa. Girke T'eofileynak' şamesunen isə ak'esest'a ki, T'eofil varlu amdare bake, bakes banekon me girke bex c'eysunast'a Luk'a tənqinen köməyebe. "Ap'ost'olxoy əşurxo" girke şampiyoval hame Luk'ane.

Luk'a iç İsus Xrist'osi c'ək'p'i p'as's'e şagirdxoxun tene bake, şot'in İsusa oşane q'abulbe. Şot'o görəl girke boş Luk'an İsusi bütüm amdarxoy çark'eseynak' eysuna lap gelene ak'est'un çuresa. Girken ak'esest'a ki, İsus fağırxoynak' q'a içoğoy yaq'a açesp'it'oğoynak', varluğoynak' hamal kəsibxoynak', yəhudi bakala hamal nu bakalt'oğoynak'e hare. Luk'ay doxt'ur baksuna görə girke boş İsusi azariğə q'olaybsuni barada bakala hadisoox lap gelene.

T'iyəmi Müq Xavar girkurxo bəğat'an Luk'ay girk samal q'erəze burqesa. Sa angelen K'unuk'bal İoani nanaxun baksuna iz bava saturbêş avabakesest'a. Oşa İsusi nanaxun baksuni baradane exlətesa, oşa isə saycə Luk'ay Müq Xavar girke boş bakala p'as's'e yəşt'ə İsusi Yerusalmi xrama taysuni barada.

Luk'an İsusi K'unuk'bak'suni, şeytanen Şot'o sinəyişbsuni, Şot'ay İzi q'ulluğa burqsuni baradane exlətpsa. İsusi Galileya bölginə bi q'ulluği, Şot'ay Yerusalmi tağat'an bakala hadisooğoy baradal gelo saycə Luk'ay şamp'i girke boşə.

Axırda İsus fariseyxoy q'a k'anun zombalxoy kiyele tadesa, İzi saturbêş avabakest'i k'inək'əl p'uri bəyinebaksa. Axırı Şo hakot'aynak'al hareney: beş günaxxo İz ozane ext'i İz p'iyen şot'oğə os'kseynak'! Beşi çark'eseynak'! Me barada hələ Adam q'a Yevay günaxaxun burqi İsusi nanaxun baki vədinəl şirik' hema xavareçalene saturbêş avabakest'e. Amdarxoy içoğoy əsp'est'i günaxaxun təmizbakseynak', Buxaçuğoy piyes p'urum şaat'luğ bəğəbseynak' sa yaq'e bu! Moval Müq Xavara vəbaki Buxaçuğoy yaq'abi Çark'est'ala q'abulbsun!

Hametər, Luk'an şampi Müq Xavar girke axırnci bulurxo İsusi göynul eşesunen, Şot'ay İzi şagirdxo içoğoynak' İvel Urufa yaq'absuna öyit tast'unene çarksa.

Girke boş bakalorox:

- 1:1-4 Girke T'eofileynak' şamesun
- 1:5-2:52 K'unuk'bal İoani q'a İsus Xrist'osi nanaxun baksun
- 3:1-20 K'unuk'bal İoani q'ulluğ
- 3:21-4:13 İsusi k'unuk'baksun q'a sinəyişaksun
- 4:14-9:50 İsusi Galileyina q'ulluğbsun
- 9:51-19:27 İsusi Galileyinaxun Yerusalmi taysun
- 19:28-23:56 İsusi Yerusalmi baki axırnci ğimxo
- 24:1-53 İsusi bəyimbaksun, t'iyəmit'oğə ak'esun q'a göynul eşesun

Girke T'eofileynak' şamesun

¹ Hörmətlü T'eofil, gelet'ine beş arane baki əşurxoxun şamsuna çalışake. ² T'e belxun həysət'inəl şirik' Müq Xavara içoğoy piin ak'i şot'o q'ulluğbit'oğon me əşurxo yax exlətp'i k'inək' ³ zaval t'e belxun bitova yönbəri fikir tadi mot'oğə vaynak' belxun oşel şamsuna lazımez avabaki. ⁴ Metər ki, hun vi zombakit'oğoy düz baksuna tam vəbakan.

K'unuk'bal İoani nanaxun baksuna saturbêş avabakest'un

⁵ İudeyin padçağ İrodi vədinest'a Avia dəst'inəxun * bakala Zəkəriyə s'iyen sa bəyinqe buy, iz çuuxal Aaroni nəsiləxuney, şot'ay s'i Elizabet'ey. ⁶ Şorox p'əğəl Buxaçuğoy piyes düzgün amdarxoney, Buxaçuğon laxi buyruğxo q'a q'aydoğə bitova əyitsuz bex p'ap'est'umbsay. ⁷ Ama Elizabet' ərəmik† baksuna görə içoğoy əyel tene buy. Şot'oğoy p'rannayal yəş geleneq.

* 1:5 1:5 Avia - Xrama q'ulluğbala bəyinqəy 24 dəst'inəxun soğoney. Me dəst'oox bütüm Aaroni nəsiləxuney. Bəğa: 1 Hadis. 24:10 † 1:7 1:7 ərəmik' - əyel eşes nu bakala çuux

⁸ Sa ği Zəkəriyən iz dəst'in navadast'a Buxaçuğoy bəş bəyinşluđi q'ulluğane taşt'ay. ⁹ Xrama başı saat' adeğala buxur bok'ospunal me dönüş içune koft'ey (bəyinşxoy ədəten mot'aynak' çöpt'un bost'ay). Zəkəriyə xramane başı, ¹⁰ amdarxon isə me vədine xrame məəlnə çurpi afırt'unney.

¹¹ Me vədə q'urban eçala gane yön tərəf Zəkəriyəynak' Buxaçuğoy sa angele ak'eşi. ¹² Zəkəriyən şot'o ak'i q'inebi, içü açesebi. ¹³ Angelen isə şot'o pine: «Ma q'ıba, Zəkəriyə! Buxaçuğon vi afırına inebaki. Vi çuux Elizabet'en vaynak' sa ğar eçale. Hunal iz s'ıya İoan † laxa. ¹⁴ Şot'in vaynak' müqluğ eçale, vi ük' müqluğen buy bakale. Amdarxoy geleval şot'ay dünyəne eysuna görə müq bakale, ¹⁵ şot'aynak' ki, şo Q'onçuğoy piyes kala ak'eğale. Şot'in sal sa vədə nə fi, nəəl q'erəz finağoybala üğünxo tene üğəl, hələ nanay tapane amağ'un İvel Urufen buy bakale. § ¹⁶ Şot'in israilluğoy gelet'u Q'onçuğoy, içoğoy Buxaçuğoy qaydale. ¹⁷ Şo xavareçal İlyay urufen q'a zoren Q'onçuğoy bəş tağale, bavoğoy içoğoy əyloğoy, tərst'oğoy düzgün yaq'aç yönbi, azuk'a Şot'ay eyseynak' həzirbale. *

¹⁸ Zəkəriyən angela pine: «P'oy zu mot'oğoy bex p'ap'suna hetərez avabakon? Axırı zuval gele q'ojazu, bez çuğoyal ene yəş c'ovakene». ¹⁹ Angelen şot'o çoğabe tadi: «Zu Buxaçuğoy bəş çurk'ala Gavriilzu, me müq xavaral va upseynak'ez yaq'abake. † ²⁰ Həysə isə, hun bezi pit'oğoy nu vėbaksuna görə, me əyitmux bex p'ap'ala ğinal şirik' əyitp'es ten bakal, lal bakalnu».

²¹ Qavuna çurpi amdarxon isə Zəkəriyəy yaq'at'un bəğsay, şot'ay xramaxun het'u görə metər c'əyi c'eysuna tet'un q'amışaksay. ²² Şo xramaxun c'ere, ama amdarxoxun əyitp'es tene baki. Amdarxonal q'amışt'unbaki ki, şot'o xrama hik'ənesa ak'eşene. Şot'in amdarxoxun kiin-biəne əyitey, şot'aynak' ki, lalay.

²³ Zəkəriyəy q'ulluğoy vaxt' çark'at'an şo iz k'oyane çaybaki. ²⁴ Samal oşa isə iz çuux Elizabet' əyeləne mandı, qo xaşal iz k'oyaxun tene c'eri. ²⁵ Şot'in nexey: «Mot'o zaynak' Q'onçuğone bi. Şot'in za eyex badi amdarxoy arane çoməyin manst'axun çark'esedi». †

İsus Xrist'osi nanaxun baksuna saturbəş avabakest'un

²⁶ Elizabet' üq xaşin bihi baka't'an Buxaçuğon angel Gavriila Galileyina bakala Nazaret' şəhəre, ²⁷ iz s'i Mariya bakala ərgən sa xuyəri t'öğölə yaq'abi. Me xuyər Davidi nəsiləxun bakala İosif s'iyen sa amdaraxun nişanluney. §

²⁸ Angelen şot'ay t'öğöl hari pine: «Xeyirq'an baki, ay Buxaçuğoy piyes saat' ak'eğalo! Q'onçux vaxune». ²⁹ Mariya me əyitmoğon çəşt'irışebi, me əyitmoğoy k'ə upsuni baradane fikirbsa burqi.

³⁰ Angelen isə şot'o pine: «Ma q'ıba, Mariya, şot'aynak' ki, hun Buxaçuğoy piyes saat'en ak'eşe. ³¹ Hun bihi baki sa ğar eçalnu. Şot'ay s'ıya İsus laxalnu. * ³² Şo kala Amdar bakale, Ala Arşit'ay Ğar k'aleğale. Q'onçux Buxaçuğon Şot'o İz bava Davidi taxt'a tadale. ³³ Şo İak'ovi nəsilə loxol həmişəluğ padçağ bakale. İz padçağluğiyal axır tene bakal». †

³⁴ Mariyan angela pine: «Mo hetəre bakes bakon? Axırı zu hələ işq'ara tezu». ³⁵ Angelen çoğab tadi şot'o pine: «İvel Uruf vi loxol şığale, Ala Arşit'ay kala zoren vi loxol xoji sakale. Kot'aynak'al vaxun bakala Əyel Buxaçuğoy Ğar k'aleğale, Şo İvel bakale. ³⁶ Bəğa, vi q'oom Elizabet'al iz yəşlu vədine ğar əyeləne mande. Şot'o ərəmik't'un † nexey, ama şo ene üqxaşin bihine. ³⁷ Şot'aynak' ki, Buxaçuğoynak' mümüknü nu bakala şey tene bu». §

³⁸ T'e vədə Mariyan pine: «Zu Q'onçuğoy nökerzu, barta za vi pi k'inək'q'an baki». Angelenal şot'o barti tanəsi.

Mariyay q'a Elizabet'i suna aksun

³⁹ T'e vədə Mariya hayzeri kap İudeyani burux ganxo bakala sa şəhərene yaq'a baft'i. ⁴⁰ Şo Zəkəriyəy k'oyane hari. Başı Elizabet'a «Xeyirq'an baki!» pine. ⁴¹ Elizabet'en Mariyay əyitə ibakat'an, içust'a bakala körpə müq baki galepi. Elizabet'al İvel Urufen buybaki ⁴² alloy səsen harayepi: «Hun çuğuğoy boş xeyir-bərəkət haq'iyonu, vast'a bakala əyeləl xeyir-bərəkət haq'iyone. ⁴³ Mo hetəre bakes bakon? Bez Q'onçuğoy Nana

‡ 1:13 1:13 İoan - əbrani muzin Q'onçuğon ük'e bok'ospaupsune. § 1:15 1:15 Ams'i oç. 6:3 * 1:17 1:17 Mal. 4:5-6 † 1:19 1:19 Dan. 8:16; 9:21 ‡ 1:25 1:25 1:25 - İşq'ara bakala çuğoy əyel nu baksun Buxaçuğon tadi kala sa cazane hesabbsakay. § 1:27 1:27 Mat'. 1:18 * 1:31 1:31 Mat'. 1:21 † 1:33 1:33 2 Şam. 7:12-16; İsa. 9:7 ‡ 1:36 1:36 əyel nu eçes bakala çuux § 1:37 1:37 Burq. 18:14

bez t'öğöle hare! ⁴⁴ Bëğa, vi öyitə ibakat'an zast'a bakala öyeləl müqlüğaxun galepi.
⁴⁵ Q'onçuğon içu pi öyitmoğoy bex p'ap'suna vëbakala çuux he bəxt'əvərə!»

Mariyay alxısp'ala mǎğ

⁴⁶ Mariyan isə pine:
⁴⁷ «Bez ük'en Q'onçuğoy s'iyane alabsa,
 Bez elmuxal za Çark'est'ala Buxaçuğo görə müqebaksa,
⁴⁸ Şot'aynak' ki, Şot'in İzi me gorox k'ulane ak'i.
 İsəəl bütüm nəsılxon za bəxt'əvər hesabale,
⁴⁹ Şot'aynak' ki, Bitova Başarbalen zaynak' kala sa əşe biq'i,
 Şot'ay s'i İvele!
⁵⁰ Şot'ay yaq'en tağalt'oğoynak'al
 İz ük' bok'ospsun nəsıləxun-nəsıləne c'ovakon.
⁵¹ Şot'in İz zorba kiin gele kala əşurxone biq'i,
 İçoğə ala efalt'oğə oq'ane saki.
⁵² Kalaluğbalxo taxt'axune sıvk'i,
 Goroxt'oğə isə alanebi.
⁵³ Busat'oğə neymət'xon boşevk'i,
 Varlut'oğə isə kul ams'ine yaq'abadi.
⁵⁴⁻⁵⁵ Q'onçuğon Avrahama q'a şot'ay nəsile
 Həmişə İz ük' bok'ospsuna ak'est'i,
 Beş bavoğoyal tadi öyitə eyex badi
 İz nöker İsraila köməyebi». *

⁵⁶ Mariya Elizabet'i t'öğöl xib xaşa İša mandit'uxun oşa iz k'oyane qaybaki.

K'unuk'bal İoani nanaxun baksun

⁵⁷ Elizabet'i vaxt' hari p'anep'i, şot'in sa ğare eçeri. ⁵⁸ Şot'ay q'oom-q'onşığon Q'onçuğoy şot'aynak' me kala ük' bok'ospsuna ak'i, içuxun sagala müqt'un baksay.

⁵⁹ Muğumci ğine körpə sünnətsat'un hari. Şot'ay s'iya iz bava k'inək' Zəkəriyət'un laxsun çuresay. † ⁶⁰ Əylin nanan isə pine: «Təə, kot'ay s'i İoan bakale». ⁶¹ Şot'o pit'un: «Axırı vi q'oomxoy arane metər s'i bakala sa amdard tene bu». ⁶² T'e vədə kiin-biin q'andrişi əylin bavaxunt'un şot'in iz ğare s'iya k'ə laxsun çuresuna xavar haq'i. ⁶³ Zəkəriyənəl sa daxt'ak'i k'ot'or çureşi iz loxol şaməpi: «Kot'ay s'i İoane». ⁶⁴ Hat'e saad şot'ay muz qayeşi, şot'inal Buxaçuğə alxısp'sane burq'i.

⁶⁵ T'iya bakala q'onşığə isə kala qiyəne haq'i, me baki əşurxoy barada exlətxoval İudeyani bito burux ganxo yəymişebaki. ⁶⁶ İbakalt'oğonal "axırı me öyel kala baki şu bakala?" pi fikirət'un taysay. Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy kul şot'ay loxoley.

Zəkəriyəy xavareçalluğbsun

⁶⁷ Əylin bava Zəkəriyəy loxol İvel Urufe şiri, şot'inal metərə xavareçalluğbi:

⁶⁸ «Alxısq'an baki İsraili Buxaçuğ Q'onçuğə!
 Şot'aynak' ki, İz azuk'a eyex badi şot'o çark'esedi,
⁶⁹ Şot'in İz nöker Davidi nəsıləxun
 Yaynak' zorba Çark'est'ale p'ap'esp'i.
⁷⁰ Gele vaxt' mot'oxun bəş İz İvel xavareçalxoxun avabakest'i k'inək'
⁷¹ Beş düşmənşoy q'a yax aksun nu çureğalt'oy kiyexune çark'est'i.
⁷² Hametər beş bavoğə ük' bok'ospsuna ak'est'i
 İz İvel irəzuluğane eyex badi.
⁷³ Hetərə beş bava Avrahama elasp'i öyit tadey ki,
⁷⁴⁻⁷⁵ Yan beş düşmənşoy kiyexun çark'esi
 Beş yəşəyınşi axıral şirik' hik'k'alaxun q'ibinut'
 Q'onçuğoy bəş İvelluğen q'a düzgünluğen yəşəyınşi
 Şot'o q'ulluğbes bakalyan.

⁷⁶ Hun isə, ay bez bala, Ala Arşit'in yaq'abi xavareçal k'aleğalnu,
 Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy bəş tağalnu,
 Şot'ay yaq'a həzirbalnu,
⁷⁷ Şot'ay azuk'a içoğoy ğünaxxo bağışlayınşaksunen
 Çark'esuni barada avabakest'alnu.

* 1:54-55 1:46-55 Burq. 17:7; 1 Şam. 2:1-10 † 1:59 1:59 Lev. 12:3

78 Axırı beş Buxaçux ük' bok'osp'ale,

Şot'ay me ük' bok'ospusunen

Alloyaxun yaynak' t'etər sa Bəğ c'eğale ki,

79 Bisuni xojina saal bayinq'luğa arşalt'oğoy çoyel işiğ sakane,

Beş turmoğoy şip'luği yaq'a yönbane». †

80 Körpəl kalabaksunen iz uruf zorbane baksay. Şo israilluğoy bəş c'eğala ğinal sirik' çölöne manst'ay.

2

İsusı nanaxun baksun

(Mat'. 1:18-25)

1 T'e ğimxost'a imp'erat'or Avgust'en bütüm Rime oçalxo bakala amdarxoy siyəyinə haq'esuni barada əmirə tadi. 2 Mo samci siyəyinə haq'suney, manu ki K'irini Siritin kalo bakat'ane c'ovakey. 3 Bito siyəyinə haq'eseynak' iz şəhərənə yaq'a baft'i.

4 İosifal Davidi əsil-nəsiləxun baksuna görə Galileyin Nazaret' şəhərexun c'eri İudeyina, Davidi şəhər bakala Bet'lexemane taşi. 5 Şo t'et'iya siyəyinə haq'eseynak' iz nişanlı Mariyaxune taşi. Me vədine Mariya bəhiney, əyələl bakala vədəney.

6 Bet'lexema əyəl bakala vaxt' hari p'anep'i, 7 Mariyanal iz süft'in ğarane eçeri. Əyələ q'ondağbi nəvənə laxi, şot'aynak' ki, q'onağxo mandala k'oya şot'oğoynak' ga tene bəğəyeseş.

Angelxoy eğel bəğalxo müq xavar tast'un

8 T'e oçala sürün t'öğöl üşə navad zapk'ala eğel bəğalxonoy. Şot'oğon çölöt'un kəybsay. 9 Bürdən Q'onçuğoy sa angel şot'oğoy bəşe c'eri, Q'onçuğoy tamtarəğen şot'oğoy çoyel işiğə saki. Eğel bəğalxo kala q'iyene haq'i.

10 Angelen şot'oğoy pine: «Ma q'İbanan! Zu vəynak' bütüm amdarxo müqt'ala sa xavarez eçere. 11 Ğe Davidi şəhərə efi Çark'est'ale nanaxun baki. Mo Q'onçuxXrist'ose. 12 Vəynak' nişan mo bakale: vən nəvə boş bask'i q'ondağbaki Körpə əyəl bəğəbalnan».

13 Bürdən angeli t'öğöl Buxaçuğoy alxışp'ala kala göyə q'oşune ak'esi. Şot'oğon metərt'un nexey:

14 «Ən alloyluğxo Buxaçuğoy alxış,

Şot'ay çurəğala amdarxoynak' isə oçali çoyel serluğq'an baki!»

15 Angelxo qaybaki göynul eçəşit'uxun oşa eğel bəğalxon pit'un: «Ekinan Bet'lexema tağen, Q'onçuğon yax avabakeşti me baki əşlə beş piin ak'en».

16 Şorox kap hayzeri tat'unşi, hariyal Mariya, İosifa saal nəvə boş bask'i Əylə bəğə't'unbi. 17 Eğel bəğalxon Əylə ak'at'an Şot'ay barada içoğoy pit'oğoy bitova exlətt'unbi.

18 Mot'o ibakalt'oğoy bitot'in eğel bəğalxoy me exlətə məə't'əl't'un manst'ay. 19 Mariyan isə bütüm me exlətxo iz ük'e boş efi me barada fikirebsay. 20 Eğel bəğalxon bütüm içoğoy ak'it'oğoy q'a ibakit'oğoy görə Buxaçuğoy alxışp'i tərifləyinq'sun qoşt'un qaybaki. Şot'aynak' ki, hər şey angelen içoğoy exlətp'i k'inək'e baki.

İsusı sünnət baksun

21 Muğumci ğinə Əylin sünnət bakala vaxt' hari p'ap't'an Şot'ay s'iya İsus't'un laxi. Me s'i Şot'o hələ Nanay tapane bakalt'uxun bəşe angeli tərəfəxun tadeşey. *

22 Moiseyi k'anuna görə təmiz bakala vaxt' çark'it'uxun oşa † İosifen q'a Mariyan Əylə Q'onçuğoy həsrəbsəynak' Yerusəlimat'un eçeri, 23 şot'aynak' ki, Q'onçuğoy k'anuna şameşene: «Bütüm süft'in ğar əylux Q'onçuğoy həsrəbakalane». † 24 Hamal şot'oğon q'urbant'un eçeri, hetər ki Q'onçuğoy k'anunast'a əmir bakeneş: «P'ə giyəş, nəəl ki p'ə gøyərçini bala». §

Simeoni Buxaçuğoy alxışp'ala aftır

25 T'e vədə Yerusəlima Simeon s'ila sa amdare buy. Şo düzgün hamal Buxaçuğoy və amdareş. Şot'in israilluğoy çark'esunane yaq'bəğsay, * İvel Urufal şot'oxuney.

26 İvel Urufen şot'o satürbəş avabakeşteney ki, şo Q'onçuğon yaq'abi Xrist'osa ak'inut' biyalatene.

† 1:79 1:78-79 İsa. 9:2 * 2:21 2:21 Lev. 12:3; Luk'. 1:31 † 2:22 2:22 - Moisey k'anunen çuğoy təmiz baksun əyəl baki't'uxun oşa q'ırx ğiin bele çarksa. Bəğa: Lev. 12:2-8. † 2:23 2:23 C'eys. 13:1-2,12 § 2:24 2:22-24 Lev.

12:6-8 * 2:25 2:25 israilluğoy çark'esun - israilluğoynak' Buxaçuğoy padçağluğen eçala çark'esun. Mo israilluğoy içoğoy ğünəxxoxun hamal rimluğon içoğoy loxol bala kalaluğsünaxun çark'esune. Bəğa: İsa. 40:1-2; 61:2-3.

²⁷ Metərluğen, İvel Urufen Simeona xrame məəlinene eçeri. Me vədə körpə İsusı İz bava-nanan xramat'un eçeri. Şorox k'anuna laxeşi ədətə əməlbəynak't'un harey.
²⁸ Simeonen Şot'o iz q'ujel ext'i Buxaçuğə alxışpsun metərə pi:

²⁹ «Ay bitot'ay Q'onçux, isə Vi pi k'inək'

Me Vi nökar arxayın biyes banekon.

³⁰⁻³² Şot'aynak' ki, bütüm azuk'xoy ak'es bakal Vi həzirbi çark'esuna, Milləttoxynak' həzirbi işığa,

Vi azuk' İsrailəynak' bakala tamtarağa

Bez piin azk'i». †

³³ İsusı nana q'a bava isə Simeoni içəğoy Əylin barada uk'ala me əyitmoğoxun məət't'əlt'un mandı. ³⁴ Simeonen şot'oğə xeyir-bərəkət tadi Əylin Nana Mariya metərə pi: «Me Əyəl İsrailə gelet'ay bist'uni q'a əqesuni səbəbkər bakale. Şə amdarxoy nu q'abulbala sa nişan bəkseynek'e təyin bəke. ³⁵ Morox bito gelet'ay boş bakala fikirxo çoyel c'evkseynek' bakale. Vi ük'e isə q'ılinc bağale».

Xannay xavareçalluğbsun

³⁶ T'et'iya Aşer tayfinaxun bakala P'enueli xuyər Xanna s'ila çuux xavareçalal buney. Şə gele yaşluney. İzi cəyil vədine işq'ara taşi, vüğ usene işq'araxun yəşəyinişi. Oşa şə süpürə mandı. ³⁷ Mo səksən bip' yəşt'ə süpür sa çuuxey. Şə xramaxun c'etenesay, gürux efi afırıpsun işe-ğena Q'onçuğəne q'ulluğbsay.

³⁸ İosif q'a Mariya xrama bəkat'an, Xannal şot'oğə İşalayınşaki Buxaçuğə şükürəbi. Şot'in Yerusalmi çark'esuna yaq'bəğala bütüm amdarxoynak' Körpə İsusı barada exlətpsane burqi.

Nazaret'a qaybaksun

³⁹ İosif q'a Mariya Q'onçuğoy k'anuna şameşit'oğoy bitova əməlbəit'uxun oşa Galileyina - içəğoy şəhər bakala Nazaret'at'un qaybaki. ⁴⁰ Əyəl isə kalabksunen içust'a zor q'a müdrıklüğ avuze baksay. Buxaçuğoy çuresunal İçuxuney.

P'as's'e yəşt'ə İsusı xrama eysun

⁴¹ Hər usen C'ovaksuni axsıbayast'a‡ İsusı bava-nana Yerusalmat'un taysay. ⁴² İsusı p'as's'e yəş bəkat'an şorox p'urum ədətə görə t'iyat'un taşi. ⁴³ Axsıbay çark'it'uxun oşa şorox qaybaki k'oya tayseynek' yaq'at'un baft'i. Ama İsus Yerusalmı manedi. Şot'ay bava-nanay isə mot'oxun xavar buteney. ⁴⁴ İsusı içəğoxun yaq' tağalt'oğoy arane baksunat'un fikirbsay. Ama sa gi dirist' yaq' taşit'uxun oşa Şot'o dost'urxoy q'a q'oomxoy arane qəvesat'un burqi. ⁴⁵ Şot'o bəğətet'unbi, şot'aynak'al qəvesun-qəvesun Yerusalmat'un qaybaki.

⁴⁶ Xib gınaxun oşa Şot'o xramaxunt'un bəğəbi. İsus məəlimxoy t'öğöl arşi şot'oğə ümüxelaxsay, şot'oğoxun k'ənesa exlətp'i xavare haq'say. ⁴⁷ Şot'o ümüxlaxalt'oğoy bito Əyləst'a bakala haq'ıla q'a Şot'ay tadala coğabxo matt'un manst'ay. ⁴⁸ İosifen q'a Mariyan Şot'o ak'i məət't'əlt'un mandı. İsusı Nanan pine: «Ay bez Ğar, mo hik'ə beş bel eçeri? Axırı vi bavan q'a zu nigərən mandı vayan qəvesay». ⁴⁹ İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Za het'aynak'nən qəvesay? Avatenaniy ki, Zu Bez Bavay k'oya bakalazu?» ⁵⁰ Ama şot'oğon İsusı k'ə upsun çuresuna q'amış tet'un baki. ⁵¹ Oşa İsus İz nana-bavaxun sagala Nazaret'ane qaybaki. Şə şot'oğoy əyitəxun tene c'eysay. İz Nanan isə bütüm me əşurxo iz ük'e boş enefsay.

⁵² İsus kalanebaksay, kalabksunenal iz müdrıklüğ avuze baksay. Buxaçuğoy q'a amdarxoy Şot'o çuresunal ğiba-ğ'i avuzebaksay. §

3

K'unuk'bal İoani eysun

(Mat'. 3:1-12; Mrk'. 1:1-8; İoan. 1:19-28)

¹ İmp'erat'or T'iberiın kalaluğbsuni qos's'emci useney. T'e vədinešt'a P'ont'i P'ilat' İudeyani kaloney. İroden Galileyina, iz viçi Filip'en İt'ureyina q'a T'raxont'is oçalxo, Lisaniyanal Abileniyanane kalaluğbsay. ² Xanan q'a K'ayafa isə samci bəyinxoy kalot'unıy. Hat'e vədə çölə Zəkəriyəy ğar İoana Buxaçuğoy əyite p'ap'i. ³ Şot'inal İordan oqe hərrəmine bakala bütüm oçalxo tarapsun amdarxo içəğoy günaxxo

† 2:30-32 2:30-32 İsa. 42:6-7; 49:6; 52:10 ‡ 2:41 2:41 C'eys. 12 § 2:52 2:52 1 Şam. 2:26; Məs. 3:4

bağışlayınşakseynak' toobabi k'unuk'baksunane karoozbsay. ⁴ Hetər ki, xavareçal İsayay girke boş şameşeney:

«Çölö bayanbalt'ay ost'ar səse c'eysa:

"Q'onçuğoy yaq'a həzirbanan,

Şot'ay c'ovakala cıgırxo düzbanan.

⁵ Hər dərə buybakale,

Hər burux, hər təpə oçalaxun barabar bakale,

Yaq'e k'ori ganxo düz bakale,

Ala-oq'a ganxo barabar bakale.

⁶ Bütüm amdarxonal Buxaçuğoy çark'est'una ak'alt'un". *

⁷ İoanen k'unuk'bakseynak' iz t'öğöl eğala amdarxo nexey: «Ay dizik'i nəsil! Şina pi ki, vöynak' həzirbaki cazinaxun ef elmoğo çark'est'es bakalnan? † ⁸ Toobina ef tadala barurxoxun ak'est'anan. Ef ük'e boş "Beş bava Avrahame" pi arxayin ma bakanan. Vəx nexzu, Buxaçuğon me jëyurxoxunal Avrahameynak' əyloxə yaratmışes bakon. ‡ ⁹ Ene tavar xodurxoy tume bitene. Metərluğen, şaat' bar nu tadala hər xod bot'əşi aruğone bosesa». §

¹⁰ Camaaten şot'oxun xavare haq'say: «P'oy yan k'ə ben?» ¹¹ İoanen şot'oğə metərə çoğab tadi: «İzi p'ə gurat' bakalt'in sunt'u nu bakalt'ıq'an tadi. Haketərəl, iz ukun bakala amdaren nu bakalt'uxun t'e ukuna cöybeq'an».

¹² Naloggirbalxonal k'unuk'bakseynak' şot'ay t'öğöl hari xavart'un haq'say: «Məəlim, yan k'ə ben?» * ¹³ İoanen şot'oğə pine: «Vəx tapşurbi q'ədərəxun gele nalog ma girbanan».

¹⁴ Bəzi əsk'ərəxonal hari şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy yan k'ə ben?» İoanenal şot'oğə çoğabə tadi: «Şuk'k'alaxun zoren təngə ma haq'anən, nahaq' gala şuk'k'ala taxsirkər ma c'evk'anən, ef haq'ala maaşaxun irəziləyişakanən».

¹⁵ Amdarxon umuden yaq'e bəğsay, bitot'inal İoani barada içoğoy boş fikirt'unbsay: «Mo Xrist'os bakes banekon?» ¹⁶ İoanen şot'oğə bütümə metərə çoğab tadi: «Zu vəx xenenez k'unuk'bsa. Ama zaxun gele Zorbone eysa. Zu Şot'ay torok'ali bağa şadbsunal layığ tezu. Şot'in vəx İvel Urufen q'a aruğon k'unuk'bale. ¹⁷ İz ec'a təmizbi taxıla ambara topbseynak' k'oda † İz kiyel həzire. Koloşa isə Şot'in nu açala aruğoy boş bok'osp'ale». ¹⁸ Hametər, İoanen q'erəzəl gele ögüd-nəşəytxo tast'unen amdarxo Müq Xavarane p'ap'epsay.

¹⁹ Ama hari kalaluğbal İrodi iz viçey çuux İrodiya haq'suna q'a şot'ay mandiyal pis əşurxo pisləyişat'aval ²⁰ İroden şot'o biq'i zindanane bostest'i. Metərluğen, iz biq'i pis əşurxoy loxol soğoval avuzebay. ‡

İsusi k'unuk'baksun

(Mat'. 3:13-17; Mrk'. 1:9-11)

²¹ Bitə amdarxo k'unuk'bakat'an, İsusal k'unuk'ebaki. Şot'in afırık'at'an göy qayəşi.

²² İvel Urufal göyərçini bədənən baki Şot'ay loxole şiri. Göynuxunal sa səse hari: «Hun Bezi çureğala Ğarnu, Vaxun irəzizu». §

İsusi əsil

(Mat'. 1:1-17)

²³ İsusen İz q'ulluğa burqat'an təxminən otuz yəşt'əney. Amdarxoy fikiren, Şo Helin ğar bakala İosifi ğarey. ²⁴ Helinaxun bəş isə Şot'ay əsili boş bakalorox moroxey: Mat't'at', Levi, Melxi, Yannay, İosif, ²⁵ Mat't'atiya, Amos, Naum, Esli, Naggay, ²⁶ Maat, Mat't'atiya, Semeyin, İosey, İoda, ²⁷ Yoxanan, Resa, Zerubbabil, Şealt'iel, Neri, ²⁸ Melxi, Addi, Kosam, Elmadam, Er, ²⁹ Yesus, Eliyazar, Yorim, Mat't'at', Levi, ³⁰ Simeon, İuda, İosif, Yonam, Eliak'im, ³¹ Melea, Menna, Mat't'at'a, Nat'an, David, ³² Yesse, Oved, Boaz, Salmon, Naxşon, ³³ Amminadav, Admin, Arni, Xesron, P'eres, İuda, ³⁴ İak'ov, İsaak', Avraham, Tera, Naxor, ³⁵ Serux, Ragav, Falek', Ever, Şela, ³⁶ Kenan, Arp'ak'şad, Sam, Noy, Lemek', ³⁷ Met'uşelax, Xanok', Yered, Mahalalel, Kenan, ³⁸ Enoş, Şet', Adam - Buxaçuğoy ğar.

* 3:6 3:4-6 İsa. 40:3-5 † 3:7 3:7 Mat'. 12:34; 23:33 ‡ 3:8 3:8 İoan. 8:33 § 3:9 3:9 Mat'. 7:19 * 3:12 3:12 Luk'. 7:29 † 3:17 3:17 k'oda - durut'i lap'at'k'a ‡ 3:20 3:19-20 Mat'. 14:3-4; Mrk'. 6:17-18 § 3:22 3:21-22 Burq. 22:2; İvel möğ. 2:7; İsa. 42:1; Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 9:35

4

*İsusi sinəyinşaksun**(Mat'. 4:1-11; Mrk'. 1:12-13)*

¹ İordan oqaxun qaybakit'uxun oşa İvel Uruf İsusi loxoley. Şot'in İsusa ams'i oçalane taşeri. ² T'et'iya iblisen İsusa q'ırx ği sinəyinşebi. Me q'ırx ğinast'a İsusen hik'kal tene kəyi, ama axırda busane baki.

³ T'e vədə iblisen Şot'o pine: «Əgər Hun Buxaçuğoy Ğarnusa, me jəna əmirba ki, şumq'an baki». ⁴ Ama İsusen şot'o metərə coğab tadi: «"Amdar təkç'ə şumen tene yəşəyinşon", pine şameşe». *

⁵ Oşa iblisen İsusa alloy sa galane taşeri, Şot'o sa dayğinen dünyəni bito padçağluğxo ak'esedi. ⁶ İblisen İsusa pine: «Zu dirist' mot'oğoy kalaluğa q'a tamtarağa Va tadoz! Morox zane tadeşe, zuval şu çureğayız, şot'o tades bazkon! ⁷ Bəğa, əgər Hun za bul k'os'bayin, morox bito Vi bakale». ⁸ İsusen isə metərə coğab tadi: «"Vi Q'onçux bakala Buxaçuğ bul k'os'ba, təkç'ə Şot'o q'ulluğba" pine şameşe». †

⁹ Mot'oxun oşa iblisen İsusa Yerusolimane eçeri, Şot'o xrame bel sa gala efi pine: «Əgər Hun Buxaçuğoy Ğarnusa, Va memiin oq'a bosa. ¹⁰ Axırı

"Buxaçuğon Va görə İz angelxo əmirebon ki, Va q'orişeq'at'un,

¹¹ Va içoğoy kiyel taşat'un, Vi tural sa jəna nu laft'ane" ‡

pine şameşe». ¹² Ama İsusen şot'o metərə coğab tadi: «"Vi Q'onçux bakala Buxaçuğ sinəyinşmaba" pine şameşe». §

¹³ İblisen İsusa hər cürə sinəyinşit'uxun oşa samal vədə Şot'oxun kule haq'i.

*İsusi İz q'ulluğa burqsun**(Mat'. 4:12-17; Mrk'. 1:14-15)*

¹⁴ İsus Urufi zoren Galileyinane qaybaki. Şot'ay barada xavar bito t'e gala yəymişə baki. ¹⁵ Şot'in t'iyani sinagogxo zomebsay, bitot'inal İçu tərifləyinşəbsay.

*İsusi Nazaret'a nu q'abulbaksun**(Mat'. 13:53-58; Mrk'. 6:1-6)*

¹⁶ Sa ği İsus İz kalabaki Nazaret' şəhərene hari, Şamat' ği eğat'anal həmişənin k'inək' sinagogane taşi. T'iya Şo İvel Şamurxoxun k'alpseynak' turele hayzeri. ¹⁷ Şot'o İsaya xavareçalı girkət'un tadi. İsusen girkə qaypi me əyitmux şameşi ganune bəğğəbi:

¹⁸ «Q'onçuğoy Uruf Bez loxole,

Şot'aynak' ki, Şot'in Za c'ək'p'i *

Fağırxo Mük Xavara avabakest'eynak'e yaq'abe.

Biq'əsit'oğoy içoğoy çark'esuna,

K'aç'it'oğoy içoğoy pulmoğoy qayesuna,

Çətinluğa bakalt'oğoy irəətluğa c'eyuna,

¹⁹ Q'onçuğoy ük' bok'ospuni vaxt' hari p'ap'suna bayanbseynak'e yaq'abe». †

²⁰ Oşa İsusen girkə but'ek'i, şot'o q'ulluğçına tadi areşi. Sinagoga bakalt'oğoy bitot'in Şot'ay loxolt'un bəğsay. ²¹ «Vən ibaki me İvel Şam ğe bex p'anep'i» pi İsusen iz exlətəne burqı.

²² Me vədinə bitot'in Şot'ay barada saat't'un fikirbsay, İz jomoxun c'eğala saat' əyitmöğə məət't'əlt'un manst'ay, sunaxun "Mo yəni İosifi ğar tene ki?" pi xavart'un haq'say.

²³ İsusen isə davamebsay: «Düze, vən həysə "doxt'urnusa, süft'ə va q'olayba!" məsəlinə Bez eyex badalnan. "K'efernauma bit'oğoy barada ibakeyan. İsə memiya, Vi yurdnuval hat'e əşurxo ba!" uk'alnan. ²⁴ Vəx düzinəz nex: sal sa xavareçal iz yurdnu q'abul tene baksa. ‡ ²⁵ Bəğanan, İlyay vədine, xibinq'ı usen ağala nu hari vədine, dirist' ölkinə kala busaluğ bakat'anal, İsraila süpür çupux geleney. § ²⁶ Ama Buxaçuğon İlya şot'oğoy saycət'ay t'öğöl təə, Sidoni Sarfat şəhərə bakala sa süpür çuğoy t'öğölə yaq'abi.

* 4:4 4:4 K'an. 8:3; Mat'. 4:4 † 4:8 4:8 K'an. 6:13 ‡ 4:11 4:10-11 İvel məğ. 91:11-12 § 4:12 4:12 K'an. 6:16

* 4:18 4:18 c'ək'p'i - ləəmdi † 4:19 4:18-19 İsa. 61:1-3 ‡ 4:24 4:24 İoan. 4:44 § 4:25 4:25 1 Padç. 17:1

* 27 Elişa xavareçali vëdineyal İsraila cuzamlu amdar geleney. Ama şot'oğoy sayco təə, Siriyalu Naamane təmizbaki». †

28 Sinagoga bakala amdarxo bito me əyitmoğoy ibaki əcuğləyişt'unbaki. 29 Şot'oğon hayzeri İsusə şəp't'unşi. Şot'o şəhər çurpi buruğoy bel eçeri t'et'iin oq'a bost'unt'un çuresay, 30 ama İsus şot'oğoy aranexun c'eri taneşi.

İsusi K'efernaumi sinagogaxun murdar urufa c'evksun
(Mrk'. 1:21-28)

31 İsus Galileyin K'efernaum şəhərene hari. T'iya Şot'in Şamat' ğine amdarxone zombsay. 32 Bütüm Şot'ay zombsuna haq'əsi manst'unst'ay, şot'aynak' ki, Şot'in Buxaçuğon ext'iyər tadi sa amdar k'inək'e zombsay. ‡

33 Sinagoga isə me vëdine içust'a murdar uruf bakala sa amdare buy. Bürdön şot'in ost'aar harayepi: 34 «Ay Nazaret'lu İsus, yaxun k'ən çuresa? Yax əfçibsan hare? Zu avazu Hun şunu: Buxaçuğoy İvelonu!» 35 Ama İsusen şot'o q'adağanbi pine: «Şip' çurpa! Me amdaraxun c'eki!» Murdar urufen me amdara bitot'ay bəş oq'a saki sal sa zərəl tadinut' şot'oxun c'ere.

36 Bito məət't'əl mandı suna pit'un: «Mo hik'ə? Me amdaren murdar urufxo kalaluğen q'a zorene əmirbsa, şoroxal c'et'unsa!» 37 İsusi barada bakala me exlət t'e oçali hər gala yəymişebaki.

İsusi gele amdarxo q'olaybsun
(Mat'. 8:14-17; Mrk'. 1:29-34)

38 İsus sinagogaxun c'eri Simoni k'oyane taşi. K'oya Simoni q'aynako q'ızdırmin boş boneksay, şot'aynak'al İsusaxun me çuğoynak' köməyt'un çuresi. 39 İsus şot'o İşalayınşaki q'ızdırmina q'adağanebi, çuğoy q'ızdırmal şire. Çuux hat'e saad hayzeri içoğoy q'ulluğbsane burqi.

40 Bəğ batk'at'an isə amdarxon içoğoy cürbəcür azariğoy İsusi t'öğöl eşt'at'un burqi, Şot'inal İz kula t'e azariğoy hər sunt'ay loxol laxi şot'oğoy q'olayebay. 41 Gelet'oğoxun "Hun Buxaçuğoy Garnu!" harayk'a murdar urufxone c'eysay. Amma İsusen şot'oğoy q'adağanbi şipebsay, axırı şot'oğon İsusi Xrist'os baksuna avat'uniy.

İsusi İz karoozbsuna davamsun
(Mrk'. 1:35-39)

42 Kəybatk'at'an İsus c'eri amdar nu bakala sa galane taşi. Amdarxon Şot'o qəvesat'un burqi, bəğəbi isə içoğoy barti maq'an taşi pi tərbsun tet'un çuresay. 43 Ama İsusen şot'oğoy pine: «Zu t'iyəmi şəhərmoğoval Buxaçuğoy padçağluğoy eysuni Müq Xavara yəymişiz buq'on, şot'aynak' ki, Zu kot'aynak'ez hare». 44 Metərluğen, İsusen İudeyani sinagogxokaroozepsay.

5

Samci şagirdxo

(Mat'. 4:18-22; Mrk'. 1:16-20)

1 Sa ği İsus Ginesar göle t'öğöl çurpeney. Camaaten Şot'ay hərrəmine çurpi Buxaçuğoy əyitəne ümüxlaxsay. 2 İsusen göle t'öğöl çurpi p'ə dənə lodk'ane ak'i. Mo çəlibiq'alxoy lodk'ooxey, şot'oğon samal t'öğx içoğoy torurxot'un os'ksay. 3 İsusen Simoni lodk'ina arşi şot'oxun q'ariluğaxun samal əxilbaksunane xaişbi. Oşa isə arşi camaata lodk'in boşt'ane zombsa burqi. *

4 Şot'in İz əyitə çark'it'uxun oşa Simona pine: «Lodk'ina bəğəloyluğa taşeri çəli biq'ala torurxo xena bosa». 5 Simonen coğabe tadi: «Məəlim, yan üşə kəybakamin əşyanbe, ama hik'l'al biq'es teyan baki. Ama Hun metər upsuna görə zu saal bosoz». †

6 Hametərəl bit'un. Şot'oğon t'eq'ədər çəlit'un biq'i ki, içoğoy torurxo ziğebaksay. ‡

7 Şot'aynak'al t'iyəmi lodk'ina bakala yoldaşxo k'alt'unpi ki, hari içoğoy köməybat'un. Şot'oğonal hari lodk'oğoy p'rannal çəlinen t'etərt'un buybi ki, lodk'oox batksane burqi.

8 Simon P'et'eren mot'o ak'i İsusi turin oq'a biti metəre pi: «Ay Q'onçux, zaxun əxil baka, axırı zu günaxkər sa amdarzu». 9 Şot'aynak' ki, şo ıçal, iz t'öğöl bakaloroxal içoğoy meq'ədər gele çəli biq'suna mat mandet'uniy. 10 Simonaxun ortağ bakala Zavdayi

* 4:26 4:26 1 Padç. 17:8-16 † 4:27 4:27 2 Padç. 5:1-14 ‡ 4:32 4:32 Mat'. 7:28-29 * 5:3 5:1-3 Mat'. 13:1-2; Mrk'. 3:9-10; 4:1 † 5:5 5:5 İoan. 21:3 ‡ 5:6 5:6 İoan. 21:6

ğarmux İak'ov q'a İoanal me əşlin loxol məətt'əl mandet'unıy. Ama İsusen Simona pine: «Ma q'İba, isə ene çəlin gala amdar biq'alnu».

¹¹ Metərluğen, şot'oğon lodk'oğə q'arılığa c'evk'it'uxun oşa bitova t'ıya boseri İsusı bac'anexunt'un taşı.

İsusı cuzam baft'i amdara q'olaybsun
(Mat'. 8:1-4; Mrk'. 1:40-45)

¹² Sa ği şahərmoğoy sunt'ust'a İsus dirist' iz bədən yara baft'i § sa amdarane irəst'hari. Me amdaren İsusə ak'i çooq'a past'eşi xoyinşebi: «Ay Q'onçux, çureğayın za təmizbes bankon». ¹³ İsusen İz kula boxodi şot'o laft'i pine: «Çurezsa, təmizbaka!» Hat'e saadal me amdar cuzamaxun təmizə baki.

¹⁴ İsusen şot'o tapşurebi ki, şuk'k'ala me barada sa əyit maq'an exlətpi. Oşa pine: «Ama taki, va bəyınşa ak'est'a. Vi cuzamaxun təmizbaksuna görə Moiseyen bürüşü q'urbanxoval eça. Barta amdarxon vi q'olaybaksuna avabakeq'at'un». *

¹⁵ Ama İsusı barada samalal gelet'un exlətpsəy. Amdarxo dəst'inen şot'o ümüxlaxsa hamal içoğoy azarxoxun q'olaybakseyrakt'un eysay. ¹⁶ İsus isə gele vədə şuk'k'al nu bakala ganxo taşı afırınney.

İsusı p'aralıçen duğit'u q'olaybsun
(Mat'. 9:1-8; Mrk'. 2:1-12)

¹⁷ Sa ği İsusen zomebsay. Galileyay q'a İudeyin bito ayizmoğoxun saal Yerusolimaxun bakala fariseyxə q'a k'anun zombalxoval İz t'öğöl arşet'unıy. Azarit'oğə q'olaybseyrak' İsusast'a Q'onçuğoy zore buy.

¹⁸ Me vədə sa hema tanen nasilk'in boş bask'i sa p'aralıçen duğı amdara eçeri bona İsusı bəş laxsunt'un çureşi. ¹⁹ Ama amdar gele baksuna görə, bona bayes tet'un baksay. T'e vədə şot'oğon k'ojin bel bakala k'irəmit'e t'at'api p'aralıçen duğı amdara nasilk'in boş alaxun oq'a İsusı bəş sıvt'unki. ²⁰ İsusen şot'oğoy vəluğa ak'i pine: «Ay bez viçi, vi günaxxo bağışlayınşebaki».

²¹ K'anun zombalxon q'a fariseyxon içoğoy ük'e boş metərt'un fikirbi: «Buxaçuğoy tərsinə əyitk'ala me amdar şuva ki? Buxaçuğoxun başq'a şına günaxxo bağışlayınşes bakon?» ²² İsusen şot'oğoy k'e fikirbsuna q'amışaki coğabe tadi: «Het'aynak'nən ef ük'e boş metər fikirbsa? ²³ Manu hasanda? "Vi günaxxo bağışlayınşebaki" upsun, yoxsa "hayza, tarapa" upsun? ²⁴ Ama vən avabakanan ki, Amdari Ğare oçalı çoyel günaxxo bağışlayınşala ext'iyərə bu».

Oşa isə p'aralıçen duğı amdaranə pi: «İsə va nexzu: hayza, vi nasilk'ina ext'a, vi k'oya taki!» ²⁵ Azariyal hat'e saad bitot'ay piin bəş turele hayzeri, iz nasilk'ina ext'i Buxaçuğə alxışpsun iz k'oyanə taşı.

²⁶ Bito məətt'əl mandı, Buxaçuğot'un alxışpsay. Şot'oğon kala q'ıya baft'i metərt'un nexey: «Ge nu ak'eşi əşurxoyan ak'!»

Levin şagirdxo gərbaksun
(Mat'. 9:9-13; Mrk'. 2:13-17)

²⁷ Mot'oxun oşa İsusen c'eri Levi † s'iyen sa naloggirbalane ak'i. Şə nalog gireğala gala arşeney. İsusen şot'o pine: «Bez bac'anexun eki». ²⁸ Şoval hayzeri bitova bosı, İsusı bac'anexune taşı.

²⁹ Oşa Levinen iz k'oya İsusə kala sa q'onaxluğə tadi. Sulfin bel şot'oğoxun sagala gele naloggirbalxo q'a q'erəz amdarxoval buney. ³⁰ Fariseyxon q'a k'anun zombalxon nairəzilüğəbsat'un burqi. Şot'oğon İsusı şagirdxo pit'un: «Het'u görənən naloggirbalxoxun q'a günaxkərxoxun sagala kəyi-üğsa?» ‡ ³¹ Ama İsusen şot'oğə metərə coğab tadi: «Azari nu bakalt'oğoy təə, azarit'oğoy doxt'ura eht'iyəcə bu. ³² Zu düzgün amdarxo təə, günaxkərxo toobabsuna k'alpsaz hare».

Ğurux efsuni barada exlət
(Mat'. 9:14-17; Mrk'. 2:18-22)

³³ T'e vədə şot'oğon İsusə pit'un: «İoani q'a fariseyxoy şagirdxon usum-usum ğuruxt'un efsa, afırit'unne, vit'oğon isə kəyi-üt'unğsa». ³⁴ İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Laşk'oybakala bəyə t'öğöl arşı yoldaşxo ğurux efsuna məcburbes banekon? ³⁵ Ama

§ 5:12 5:12 iz bədən yara baft'i - me azari s'i - cuzamey * 5:14 5:14 Lev. 14:1-32 † 5:27 5:27 Levi Levin t'ıyəmi s'i Mat'feyey. ‡ 5:30 5:30 Luk'. 15:1-2

sa ġi eġale, lašk'oybakala bəyə içoğoy aranexun taşalt'un, t'e vədəl şot'oğon ġurux efalt'un».

³⁶ İsusen şot'oğoynak' sa məsələl eneçeri: «Şuk'k'alen təzə paltaraxun sa k'ot'or çuki bisi paltara yamaluq' tene duğon, tene, ham təzə paltare zığbakon, hamal təzə yamaluq' bisi paltara tene yarayınşon. ³⁷ Şuk'k'alen təzə fina bisi tuluğxoy boş batenekon. Şot'aynak' ki, təzə finen tuluğxo t'öpəvək'on, t'e vədə ham fine baron, hamal tuluğxone xarab bakon. ³⁸ Təzə fi təzə tuluğxone bayeğon. ³⁹ Şuk'k'alen bisi fina üğit'uxun oşa təzət'u çurteneğon. Şot'aynak' ki, "bisiyo şaat'e" unek'on».

6

Şamat' ġine barada zombsun

(Mat'. 12:1-8; Mrk'. 2:23-28)

¹ Sa Şamat' ġine İsus taxılı əkini aranexun c'ovakat'an, İz şagirdxon burt'unqi sünbülxo çuki içoğoy məxine şarpi ukça. * ² Fariseyxoy bəzi't'oğon pit'un: «Vən het'aynak'nan Şamat' ġine q'adağan baki əşurxo biq'sa?» ³ İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Daviden q'a iz t'öğöl baki't'oğon busa baka't'an k'ə bsuna k'altenanpe? ⁴ Şo Buxaçuğoy k'oyane başi; bəyinşoxon başq'a şuk'k'ali uksuna icaza nu bakala Q'oncuğoy həsrəbaki şumurxo ext'i kəye, iz t'öğöl bakalt'oğoval tanedi». † ⁵ Oşa pine: «Amdari ĞarŞamat' ġineyalq'oncuxə».

Kul p'araliç amdari q'olaybaksun

(Mat'. 12:9-14; Mrk'. 3:1-6)

⁶ Q'erəz sa Şamat' ġine İsus p'urumal sinagoga başi zomebsay. T'et'iya yön kul p'araliç baki sa amdare buy. ⁷ K'anun zombaxon q'a fariseyxon İsusə taxsırkər c'evkseynak' məənət'un q'əvesay, Şot'ot'un fikir tast'ay ki, bəyn Şamat' ġine azarina q'olaybala yoxsa təə. ⁸ Ama İsusen şot'oğoy k'ə fikirsuna avaney, şot'aynak'al kul p'araliç baki işq'ara pine: «Turel hayza, biyex c'eki!» T'e amdaral hayzeri biyexə c'eri.

⁹ Oşa İsusen şot'oğoy pine: «Vəxun xavarez haq'sa, mat'uva icaza bu: Şamat' ġine şaat'luğ bsuna, yoxsa pislug' bsuna? Şinesa elmoğoy çark'est'una, yoxsa şot'o əfçibsuna?» ¹⁰ İsusen t'iya bakalt'oğoy bitot'ay loxol bəği t'e amdara pine: «Vi kula boxoda!» Şot'in boxonedi, iz kulal q'olayebaki. ¹¹ K'anun zombaxo q'a fariseyxo isə gele əcuğləyinşəki «İsusə k'ə besyan bakon?» pi, maslaatsat'un burqi.

İsusi İz p'as's'e şagirdə c'ək'psun

(Mat'. 10:1-4; Mrk'. 3:13-19)

¹² T'e ġimxost'a İsus buruğone laşi ki, afırık'ane. Şot'in dirist' üşena Buxaçuğoy afırıpşunene c'ovakešt'i. ¹³ Kəybakat'an isə İz şagirdxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğoxun p'as's'e tana c'ək'p'i ap'ost'ol s'ine tadi: ¹⁴ morox P'et'er s'i tadi Simon, şot'ay viçi Andrey, İak'ov, İoan, Filip', Varfolomey, ¹⁵ Mat'fey, T'omas, Halfay ġar İak'ov, Kənançi † Simon, ¹⁶ İak'ovi ġar İuda saal oşa xəyanətbi İuda İsk'ariot'.

İsusi azariğoy q'olaybsun

(Mat'. 4:24-25; Mrk'. 3:7-12)

¹⁷ İsus şot'oğoxun sagala buruğoxun şiri, düzənluğa çurepi. T'et'iya İz bac'anexun tağala şagirdxoxun başq'a, İudeyinxun, Yerusəlimaxun saal Sur q'a Sidona İşa bakala oçalxoxun hari gele amdaxone buy. ¹⁸ Şorox İsusə ümüxlaxsa hamal içoğoy azarxoxun q'olaybaksat'un harey. Memiya içoğost'a murdar uruf bakaloroxal q'olayt'unbaksay. ¹⁹ Amdarxoy bitot'in İsusə lafst'unat'un çalışaksay, şot'aynak' ki, Şot'oxun c'eğala zoren bütümə q'olayebşay.

İsusi burux gala bi karooz

(Mat'. 5:1-12)

²⁰ İsusen isə İz şagirdxoy loxol bəği pine:

«He bəxt'əvərnən, ay kəsibxo!

Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ efine.

²¹ He bəxt'əvərnən, ay həysə busa bakalorox!

Şot'aynak' ki, boşalnan.

He bəxt'əvərnən, ay həysə öndök'alxo!

* 6:1 6:1 K'an. 23:25 † 6:4 6:4 1 Şam. 21:1-6; Lev. 24:9 ‡ 6:15 6:15 Kənançi - rimluğoy əleyinə İvel davina həzirləyinşakala əbrani millətçi təşkilati üzviğoy tadeğala s'i.

Şot'aynak' ki, axşumk'alnan.

²² Amdari Ğara görö amdarxon vëx nifrëtbat'an, vëx içoğoy aranexun şep'esi tãhk'irbat'an, ef s'iya biyaburbat'an, he baxt'ävërran! § ²³ T'e ği müqbakanan, müqexun cupi-bitanan! Şot'aynak' ki, göynul ef mükëfët kalane. Axiri t'e amdarxoy bavoğonal xavareçalxoxun hametërt'un hërekëtbe. *

²⁴ Ama vay ef hala, ay varluyorox!

Şot'aynak' ki, ene vëx lazım bakalt'oğö haq'enan.

²⁵ Vay ef hala, ay häysë boş bakalorox!

Şot'aynak' ki, busaluğ ak'alnan.

Vay ef hala, häysë axşumk'alorox!

Şot'aynak' ki, yas efi önök'alnan.

²⁶ Amdarxoy bitot'in ef barada şaat' şeymux uk'at'an, vay ef hala! Axiri şot'oğoy bavağonal efçi xavareçalxoxun metërt'un hërekëtbe.

Ef düşmënxo çurekinan

(Mat'. 5:38-48)

²⁷ İşë vëx nexzu, ay Za ibakalxo: ef düşmënxo çurekinan, vëx nifrëtbalt'oğö şaat'luğbanan, ²⁸ vëx q'arğışbalt'oğö xeyir-bërekët tadanana, vëx incit'mışalt'oğöynak' afırıpanan.

²⁹ Vi sa çoyel sillë düğit'aynak' t'iyëmin çoyal fırida, vi alin paltara ext'alt'u gurat'al tada. ³⁰ Şiin vaxun k'ënesa çurëğayın tada, vi mala ext'alt'uxunal şot'o qaydi ma çureki. ³¹ Amdarxon vëxun mani yöndë rëft'ërbsuna çurnansasa, vënal şot'oğoxun t'etër rëft'ërbanan. †

³² Əğër saycë vëx çureğalt'oğönan çuresasa, avuzin k'ë binan baksa ki? Şot'aynak' ki, günaxkërxonal içoğö çureğalt'oğö çurt'unsa. ³³ Əğër saycë vëynak' şaat'luğbalt'oğönan şaat'luğ bsasa, avuzin k'ë binan baksa ki? Axiri günaxkërxonal ketërt'un bsa. ³⁴ Əğër tënginë qaydi qoş ext'es bakala amdaranan borc tast'asa, avuzin k'ë binan baksa ki? Axiri günaxkërxonal suna tënginë tam qaydi qoş ext'alt'un pi borc tast'a.

³⁵ Ama vën ef düşmënxo çurekinan, şot'oğö şaat'luğ banan, borca qaydi qoş haq'suni umuden ma tadanana. T'e vëdë ef mükëfët kala bakale, vënal Bitova-Başarbalt'ay ğarmux hesabakalnan, axiri, Şot'in saycë şaat't'oğöynak' të, ama şaat'luğ nu q'amışakalt'oğöynak' q'a pist'oğöynak'al ük'e bok'ospsa. ³⁶ Ef Bava ük' bok'osp'al bakalan.

Divan mabanana

(Mat'. 7:1-5)

³⁷ Divan mabanana ki, vënal divan nu bakanana. Q'inëyınşmabanana ki, vëxal q'inëyınşmaq'at'un bi. T'iyëmit'oğö bağışlayınşanan ki, vëxal bağışlayınşeq'at'un. ³⁸ Tadanana - vëxal tadeğale. T'ap'k'a, jik'esi, çaxk'a-çaxk'a jomol şirik' buy sa usk'unen vëx tadeğale. Şot'aynak' ki, mani usk'unen usk'alnansa, hat'e usk'unenala vëynak' usk'alt'un».

³⁹ İsusen şot'oğöynak' p'urumal sa mësälëne eçeri: «Sa k'aç'inen t'iyëmi k'aç'ina taşes banekon? P'öğöl kurnu tene baft'on ki? ‡ ⁴⁰ Şagird mëälimëxun ala tene, ama tam zombakit'uxun oşa hər şagird iz mëälim k'inäk' bakale. § ⁴¹ Hün het'aynak' t'iyëmint'ay piyel bakala çöpë anksa, ama vi piyel bakala maqa ten aksa? ⁴² Vi piyel bakala maqa nu ak'i viçë hetëren pes bakon: "Ay viçi! Barta vi piyel bakala çöpë c'evk'az!" Ay p'əçölo, süft'ə vi piyel bakala maqa c'evk'a ki, vi viçey piyel bakala çöpë c'evk'es bakavax».

Xode q'a bare barada mësälë

(Mat'. 7:15-20; 12:33-35)

⁴³ «Şaat' xoden pis bar tene eçon, pis xodenala şaat' bar tene eçon. ⁴⁴ Metërluğen, hər xod iz baraxune çalxesa. Axiri q'aratikënxun incil hëvtet'unq'o, şaşluğaxunal t'ul tet'un hävq'on. ⁴⁵ Şaat' amdaren iz ük'e bakala şaat' şeymoğoxune çoyel c'evk'on, pis amdaren işë iz ük'e bakala pis şeymoğoxun. Şot'aynak' ki, ük'e k'ë bunesa jomoxun şone c'eysa.

Haq'ullu bari zap'k'al q'a haq'ılsuz bari zap'k'al

(Mat'. 7:21; 24-27)

§ 6:22 6:22 1 Pet'. 4:14 * 6:23 6:23 2 Hadis. 36:16; Ap'ost'. 7:52-53 † 6:31 6:31 Mat'. 7:12 ‡ 6:39 6:39 Mat'. 15:14 § 6:40 6:40 Mat'. 10:24-25; İoan. 13:16; 15:20

⁴⁶ Het'aynak'nan Za "ay Q'onçux, ay Q'onçux" pi k'ale, ama Bez pit'oğo bex tenan p'ap'epsa? ⁴⁷ Bez t'öğöl hari, Bez əyitmöğö ibaki şot'oğö əməlbala amdar avanan şuva oşq'arst'a? ⁴⁸ Şo oçala bəğəloy kaşp'i k'oja jəne binorin loxol laxala amdarane oşq'ar. Selen çaxk'at'anal k'oja zor bineton, ama şot'o şarpes tene bakon, şot'aynak' ki, k'ojin binora jəne loxole laxese. ⁴⁹ Ama Bez əyitmöğö ibaki şot'oğö nu əməlbala amdar oçali loxol binorasuz k'oj biq'ala amdarane oşq'ar. Selen t'e k'oja çaxek'on, k'ojal hat'e saad baredon. T'e k'oje bist'un hər şeyi axire bakon».

7

Rime q'oşuni baçtani kalat'ay vëbaksun

(Mat'. 8:5-13)

¹ İsusen İçu ümüxlaxala amdarxo İz əyitmöğö pi çark'it'uxun oşa K'efernaumane p'ap'i. ² Memiya sa Rime q'oşuni baçtani kalat'ay gele dəyərlü nöker azarayıñsaki bask'enedey, şo elmöğoy loxoley. ³ Me baçtani kalat'in İsusi barada ibakat'an, hari iz nökerə q'olaybeq'an pi, İudeyin sa hema ağsaq'q'alxo Şot'ay t'öğöle yaq'abi. ⁴ Şorox İsusi t'öğöl hari Şot'o gele xoyinşbi metərt'un pi: «Me amdar Vi köməyə layiğə. ⁵ Şot'aynak' ki, şot'in beş azuk'a çuresa, yaynak' sinagoga biq'est'iyoval şone».

⁶ İsus şot'oğoxun sagala yaq'ane baft'i. Şo k'oja İşalayınşakat'an baçtani kalat'in iz dost'urxoxun Şot'aynak' metər xavare yaq'abi: «Ay Q'onçux, zəhmət ma zapa. Vi bezi k'oya baysuna layiğ tezu. ⁷ Kot'aynak'al bezi Vi t'öğöl eysunal za layiğ tez ak'i. Vi sa əyit upsunal bezi nökeri q'olaybakseynak' bəse. ⁸ Zuval tabi bakala sa amdarzu, ama beziyal kiin oq'a bakala əsk'ərxono. Şot'oğoy sunt'u uk'ayiz "taki!" - tanesa, uk'ayiz "eki!" - enesa; nökerə uk'ayiz "metər ba!" - bsane». ⁹ Mot'o ibakala İsusen baçtani kalat'ay əyitmöğö məət't'əle mandı. Şot'in fıripı İz baç'anexun eğala amdarxo pine: «Vəx nexzu: sal İsrailal me cürə vëbaksun tez ak'e».

¹⁰ K'oya qaybakat'anal yaq'abaki amdarxon azari nökerə q'olaybak'it'un ak'i.

Süpür çuğoy ğare bəyinbaksun

¹¹ Mot'oxun samal oşa İsus Nain uk'ala sa şəhərene taşi. İçuxun İz şagirdxo saal q'erəzəl gele amdarxone buy. ¹² Şo şəhəri darvazına İşalayınşakat'an t'et'in sa süpür çuğoy tək sa ğare meyidət'un c'evksay. Şot'oxun sagala şəhərexun kala sa top amdare c'aysay. ¹³ Q'onçuğon t'e çuğö ak'at'an şot'o İz goroxe hari. Çuğö «ma önpə!» pi ¹⁴ İşalayınşaki İz kula sanduğane duği. Meyidə taşalorox çurt'unpi. İsusen isə pine: «Ay cəyil, va nexzu: hayza!» ¹⁵ P'uriyo hayzeri arşi bureqi əyitpsa. İsusen şot'o iz nanane qaydı.

¹⁶ Bitova q'iyen haneq'i. «Beş arane kala sa xavareçale bu!», «Buxaçuğon İz azuk'i loxole bəği!» pi Buxaçuğö alxışpsat'un burqi. ¹⁷ İsusi barada me xavar bütüm İudeyina q'a hərrəminə bakala oçalxo yəymişe baki.

İsus Xrist'os q'a K'unuk'bal İoan

(Mat'. 11:2-19)

¹⁸ İoani şagirdxonal bütüm me əşurxoy barada içü xavart'un tadi. T'e vədə İoanen iz şagirdxoxun p'ranna iz t'öğöl k'alpi ¹⁹ Q'onçuğoy t'öğöle yaq'abi ki, Şot'oxun xavar haq'eqt'at'un: «Eğala Bakalo Hunnu, yoxsa q'erəzt'ay yaq'a bəğen?»

²⁰ Şot'oğon İsusi t'öğöl hari pit'un: «K'unuk'bal İoanen yax Vi t'öğöle yaq'abi ki, xavar haq'ayan: "Eğala Bakalo Hunnu, yoxsa q'erəzt'ay yaq'a bəğen?"» ²¹ Hat'e vədə İsusen gele azariğö, içöğost'a murdar uruf bakala amdarxone q'olaybey, gele k'aç'iğoy pulmögone qaypey. ²² İsusenal şot'oğö metərə coğab tadi: «Takinan, ef ak'i-ibakit'oğö İoana avabakest'anan:

K'aç'it'oğon at'unksa, axsağxo tarat'unne,

Cuzamluyox təmizt'unbaksax, karurxon it'unbaksax,

P'uriorox bəyint'unbaksax, kəsibxoynak'al Mûq Xavare bayanbaksax. *

²³ Zaxun nu şüpələinşakalo he bəxt'əvərə!»

²⁴ İoani yaq'abi amdarxo taşit'uxun oşa, İsusen amdarxo İoani barada exlətpsane burqi: «Vən çölö het'u bəğsanan taşey? Muşen galgaldala gəşə? ²⁵ P'oy t'e vədə het'u bəğsanan taşey? Toyexlu paltar lapi sa amdara? Ama gözəl paltar lapi tamtaraği boş yəşəyınşalorox padçağxoy sarayat'un baksax. ²⁶ P'oy het'u bəğsanan taşey? Sa

* 7:22 7:22 İsa. 35:5-6; 61:1-3

xavareçala? Hoo, vëx nexzu, şo lap xavareçalaxunal üst'ün bakalone. ²⁷ Mo iz barada İvel Şame boş metər şamesiyone:

"Mone, Vaxun bës Bez elçinaz yaq'absa.

Şot'in Vaxun bës taşi Vaynak' yaq' həzərbale". †

²⁸ Vëx nexzu: nanaxun baki't'oğoy arane İoanaxun üst'ün bakalo tene bu. Ama Buxaçuğoy padçağluğa ən mis'ik'oval şot'oxun alane».

²⁹ İsusa ibakalt'oğoy bitot'in, lap naloggirbalxonal Buxaçuğoy yaq'e düz baksuna q'abulbi İoani t'öğöl taşi k'unuk't'unbakey. ³⁰ Ama fariseyxo q'a k'anun zombalxo İoani k'unuk'bsuna nu q'abulbsunen Buxaçuğoy yaq'al nu q'abulbit'un bakey. ‡

³¹ Oşa İsusen saal pine: «P'oy me döörin amdarxo şuxun barabar biq'az? Şorox şut'un oşq'ar? ³² Şorox bazari meydane arşi harayk'a suna "Yan vëynak' t'üt't'əyyan farpi, vën isə eçitenanpi, Yan önök'ala məğurxoyan məğpi, vën isə önotenanpi" uk'ala əyloğot'un oşq'ar.

³³ Mone, K'unuk'bal İoan hari nə şum tene kəy, nə fi tene üji, ama pinan: "Şot'ost'a murdar urufu". ³⁴ Amdari Ğar hari ham kəye, ham üneği - pinan: "Me tapanxora q'a üğölə bəğanan! Naloggirbalxoxun q'a günaxkərxoxune dost' bake!" ³⁵ Ama Buxaçuğoy müdriklüğ şo içoğost'a bakalt'oğoy əməlxoxune təst'igbaksa».

İsusi sa günaxkər çuğo bağışlayınşsun

³⁶ Sa fariseyen İsusa iz k'oya içuxun sagala şum uksane k'alpi. İsusul taşi şot'ay sulfin bel areşi.

³⁷ T'e şəhərə günaxkər sa çuuxe yəşəyinşbsay. Şot'in İsusi fariseyi k'oya baksuna ibakat'an t'iya mas'i mərməri sa q'ave boş saat' adeğala c'əyine eçeri. ³⁸ Çuux bac'anin tərəfəxun İsusi turmoğost'a önök'a areşi. Şot'ay neğur İsusi turmoğoy loxole barst'ay. Çuğon iz popen t'e neğurxo q'aribi, İsusi turmoğoy muçp'i, oşa isə şot'oğoy saat' adeğala c'əyin ləəmt'ane burqi. §

³⁹ İsusa iz k'oya k'alpi fariseyen mot'o ak'at'an iz boş metərə fikirbi: «Əğər me amdar xavareçal bakiniy, içü laft'ala çuğoy şu hamal he cürə baksuna avanebakoy, axırı şo günaxkəre». ⁴⁰ İsusen isə şot'o pine: «Simon, Bezi va əyite bu». Şot'inal pine: «Məəlim, bürüşa».

⁴¹ «P'ə tani hat'e sa amdara borca baksax. Sunt'ay qobaç dinar, t'e sunt'ay isə əlli dinar borca baksax. ⁴² Şot'oğoy borca qaydala imkan tenebaksa, borc tadalt'inal şot'oğoy p'rannayal borca içoğoy bağışlayınşbsa. Vi zənden t'e amdara mat'in gele çureğale?»

⁴³ Simonen coğabe tadi: «Zəndezbsa ki, mat'u gelene bağışlayınşakesa, şot'in». İsusen şot'o «düzen fikirbsa» pine.

⁴⁴ Oşa İsusen çuğoy tərəf bəği Simona pine: «Hun me çuğoy anksa? Zu vi k'oyaz hari, ama hun Bez turmoğoy os'kseynak' Za xeyal ten tadi. Me çuğon isə Bez turmoğoy iz piin neğen os'k'i iz popene q'aribi. ⁴⁵ Hun Za muçaltenpi, me çuğon isə Zu k'oya başı't'uxun mağay Bez turmoğone muçe. ⁴⁶ Hun Bez bel zeytuni c'əyin ten ləəmdi, me çuğon isə Bez turmoğoy toyexlu adeğala c'əyine ləəmdi. ⁴⁷ Avanu het'u görə? Me çuğoy gele günaxxone bağışlayınşake, şot'o görə iz çuresunal gelene. Şu ki male bağışlayınşake, şot'ay çuresunal male».

⁴⁸ Oşa İsusen çuğone pi: «Vi günaxxo bağışlayınşebaki».

⁴⁹ T'e vədə İsusaxun sagala sulfin bel arşit'oğon içoğoy arane "me amdar şuva ki, günaxxoval bağışlayınşebsa?" pi əyitpsat'un burqi. ⁵⁰ Ama İsusen çuğoy pine: «Va vi vëbaksunene çark'est'i. Arxayin taki».

8

İsusi bac'anexun tağala çupux

¹ Me əşurxoxun oşa İsus şəhərmoğoy q'a ayizmoğoy tarapsane burqi. Şot'in Buxaçuğoy padçağluği barada karoozbsun Müq Xavarane yəymişbsay. Şot'oxun sagala İz p'as's'e şağird q'a ² içoğoxun murdar urufxo c'eri saal q'erəz azarxoxun q'olaybaki sa hema çuuxe buy: içuxun vüğ murdar uruf c'eri Magdallu Mariya, ³ İrodi k'ojin əşurxo bəğala Xuzay çuux Yoxanna, Susanna, q'erəzəl gele çupux İsusaxunt'unuy. Me çupuğon İsusa q'a Şot'ay şağirdxo içoğoy kisinəxunt'un köməybsay. *

† 7:27 7:27 Mal. 3:1 ‡ 7:30 7:29-30 Mat'. 21:32; Luk'. 3:12 § 7:38 7:37-38 Mat'. 26:6-7; Mrk'. 14:3; İoan. 12:3

* 8:3 8:2-3 Mat'. 27:55-56; Mrk'. 15:40-41; Luk'. 23:49

*Şareşi şilurxoy barada məsələ**(Mat'. 13:1-23; Mrk'. 4:1-20)*

⁴ İsusi t'öğöl bütüm şəhərmoğoxun amdarxone eysay. Sa ği lap gele camaat giresi vədine İsusen şot'oğoynak' metər sa məsələne eçeri:

⁵ «Sa əkinçi şil şarp'sane c'eysa. Şark'at'an şilurxoy sa hemo yaq'e t'öğöl biti turinoq'a çaxçuxesa, q'uşurxonal şot'oğö t'uk't'i ut'unksa. ⁶ Sa hemo jəluğane bist'a, usumal göyünəbaks. Ama oçal mal baksuna görə xesuz mandı q'arinebaks. ⁷ Bəziyo şaşluğane bist'a, şaşurxonal şiləxun sagala kalabaki şot'oğö haq'layınşesba. ⁸ T'iyəminorox isə bərəkətlü oçalane bist'a, kalabakiyal sabaç q'at avuzin bare tast'a». Mot'o pit'uxun oşa ost'aar pine: «Ümüx bakalt'in ibakeq'an!»

⁹ İzi şagirdxon isə İcuxun xavart'un haq'i: «P'oy me məsəlin məənə hik'ə?» ¹⁰ Şot'in pine: «Buxaçuğoy padçağluğı sirurxo avabaksun vəxe tadeşe, t'iyəmit'oğoynak' isə hər şeyə məsələğonez exlətpsa ki, "Bəğəq'at'un - ama maq'at'un ak'i,

İbakeq'at'un - ama maq'at'un q'amışaki". †

¹¹ Me məsəlin məənə mone: şil - Buxaçuğoy əyite. ¹² Yaq'e t'öğöl biti şilurxo - mo əyite ibakalxone. Şot'oğon əyite it'unbaks, ama oşa iblisen hari əyite içoğoy ük'exun ext'i taneşt'a ki, vəkiki çark'eşes nubakat'un. ¹³ Jeluğa biti şilurux - mo əyite ibaki şot'o müqlüğən q'abulbaloroxe. Ama içoğoy tum ost'aar tene, şot'aynak'al samal vədə vət'unbaks, ama hari çətinluğa baft'ala k'inək' qoşt'unbaks. ¹⁴ Şaşluğa biti şilurux - mo əyite ibaki, ama me dünyəni narahatçiluğxon (təngə q'azayınşsun, kef zapsun) içoğö saat' bar tast'a nu bark'ala amdarxone. ¹⁵ Bərəkətlü oçala biti şilurux isə əyite ibaki, şot'o içoğoy ük'e boş düzgünluğən q'a saat'luğən efi amdarxone. Şot'oğon hər şeyə portp'i bart'un tast'a.

*Çırağı barada məsələ**(Mrk'. 4:21-25)*

¹⁶ Şuk'k'alən çırağa bəc'ük't'i q'aven but'teneksa, nəəl ki taxt'e oq'a latenexsa. Ama çırağı q'ave loxole laxsa ki, bağalt'oğon ak'eq'at'un. ‡ ¹⁷ Şot'aynak' ki, t'etər sa c'əp'k'in əş teno ki, qavuna nu c'eğane, t'etər sa but' əşəəl teno ki, iz çö nu qayeğane. § ¹⁸ Mot'aynak'al ef hetər ümüxlaxsuna fikir tadanən. Şot'aynak' ki, şi bunesa şot'o samalal gele tadeğale. Ama şi tenosa, izi baksuna zəndbi şeyal iz kiyexun c'eğale».

*İsusi nana q'a viçimux şuva?**(Mat'. 12:46-50; Mrk'. 3:31-35)*

¹⁹ Sa ği İsusi Nana q'a viçimux İz t'öğölt'un hari, ama amdarxoy geleluğaxun Şot'o İşalayınşakes tet'un baki. ²⁰ İsusə xavar tadi pit'un: «Vi Nana q'a viçimux c'öş çurpet'un, Va aksunt'un çuresa». ²¹ İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Bez Nana q'a viçimux Buxaçuğoy əyite ibaki şot'o bex p'ap'esp'aloroxe».

*İsusi tufana bask'est'un**(Mat'. 8:23-27; Mrk'. 4:35-41)*

²² Sa ği İsus İz şagirdxoxun lodk'ina laşi şot'oğö pine: «Ekinan göle t'e tərəf tağən». Şorox yaq'at'un baft'i. ²³ Şorox lodk'inen tağat'an İsusə nep'en taneşeri, Şoval nep'axeşi.

Birdən sa tufane eçesi. Lodk'a xenen buybaksane burqı, şoroxal xatalu vəzyətət'un baft'i. ²⁴ Şagirdxon İsusə İşalayınşaki Şot'o muğurbı pit'un: «Məəlim, ay məəlim, yan əfçiyan baks!» İsusen hayzeri muşa q'a eçəğala xeyurxo q'adağanebi. Tufanal çurepi, şip'luğə baki.

²⁵ Me vədine Şot'in İz şagirdxo pine: «Ef vəkaksun tene bu?» Şot'oğon isə q'ıya baft'i hamal məət't'əl mandı sun-sunaxun xavart'un haq'say: «Me amdar hetər sa amdara ki, muşurxo q'a xenal əmirebsa, şoroxal tabit'un baks?»

*İçust'a murdar uruf bakala amdari q'olaybaksun**(Mat'. 8:28-34; Mrk'. 5:1-20)*

²⁶ Oşa şorox Galileyin bəş bakala gadaraluğoy oçalat'un hari. ²⁷ İsus lodk'inaxun q'arılığa c'eğat'an şəhərexun bakala sa işq'are Şot'oxun irəst'hari. Me amdari boş murdar urufe başey, şot'in ene hema vaxt'e ki paltar tene laney hamal k'oya təə, gərəmzəluğxone yəşəyınşesay. ²⁸ Şot'in İsusə ak'ala k'inək' harayı Şot'ay bəş diz çökt'i

† 8:10 8:9-10 İsa. 6:9-10; Ap'ost'. 28:26-27 ‡ 8:16 8:16 Mat'. 5:15; Luk'. 11:33 § 8:17 8:17 Mat'. 10:26; Luk'.

12:2 * 8:18 8:18 Mat'. 25:29; Luk'. 19:26

ost'ar pine: «Zaxun k'ən çuresa, ay Ala Arsit'ay Ğar? Va xoyinşezbsa, za əzyət ma tada!»²⁹ Şot'in metər şot'o görəne harayey ki, İsusen iz boş bakala murdar urufa c'eysunane əmirbey. Murdar urufen gele vaxt'axune me amdara əzyət tast'ay. T'etərə baksay ki, lap şot'ay kula-tura zinciren ғаçt'unney, ama şot'in p'urumal t'e zincirxo k'as'p'i t'inet'ay, murdar urufenal şot'o çölmöğone taşt'ay.

³⁰ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Vi s'i hik'ə?» Şot'in "Q'oşun" pi coğabe tadi, şot'aynak' ki, iz boş murdar uruf geleney. ³¹ Şot'oğon İsusaxun içoğö bəğələylüğüxə nu bost'unat'un xoyinşbsa burqı. ³² T'et'iyə - buruğoy bel kala sa bōq'e sürüne otarişaksay. Murdar urufxon İsusə xoyinşt'unbi ki, içoğö bōq'ürxoy boş baysuna icaza tadane. İsusenal şot'oğö icaza tanedi. ³³ Murdar urufxo amdaraxun c'eri bōq'ürxoy boşt'un başı. Dirist' sürüyəl buruğoxun oq'a - gölə baft'i q'əq'əneşi.

³⁴ Bōq' otarişalxon mot'oğö ak'i t't'eri me barada şəhərə q'a ayizmoğot'un exlətp'i. ³⁵ Camaatal k'ə baksuna tamaşabsane c'eri. Şorox İsusi t'ōğöl hari iz boşt'an murdar urufxo c'eri amdara paltarla hamal iz haq'ıl iz bel İsusi turmoğost'a arsit'un ak'i. Şot'oğö q'iyene haq'i. ³⁶ Me əşurxo ak'it'oğon isə iz boş murdar urufxo başı amdari hetər q'olaybaksuna exlətt'unbi. ³⁷ T'e vədə bütüm gadaraluğon İsusə içoğoy oçalaxun c'eri taysunat'un xoyinşbsa burqı, şot'aynak' ki, gelet'un q'ibey. İsusal lodk'ina laşi qoşe qaybaki. ³⁸ İz boşt'an murdar urufxo c'eri işq'aren İsusi t'ōğöl manst'eynak' Şot'o xoyinşebi. ³⁹ Ama İsusen şot'o metərə pi yaq'a badi: «Qaybaka vi k'oya, Buxacığon vaynak' bit'oğoval bitova exlətp'a». Me amdarenal taşi İsusi içeynak' bit'oğö dirist' şəhərə yəymişebi.

Xuyəri bəyinbaksun q'a çuğoy q'olaybaksun
(Mat'. 9:18-26; Mrk'. 5:21-43)

⁴⁰ İsus qoş qaybakat'an gele amdare Şot'ay bəş c'eri, şot'aynak' ki, bitot'in Şot'ay yaq'ane bəğsay. ⁴¹ Me vədə sinagogi kalo bakala Yair s'iyen sa işq'ar hari İsusi turmoğö bitı Şot'o xoyinşebi ki, iz k'oyaq'an hari. ⁴² T'e amdari bakal nu bakal sa dənə p'as's'e yəşt'ə xuyərə buy, şoval elmoğoy loxoley. İsus t'iyə tağat'an İz hərrəmine t'ema amdare buy ki, şot'oğoy aranexun satərene c'ovaksay.

⁴³ Me amdarxoy boş içust'a p'as's'e usen p'i taysuni azar bakala sa çuuxə buy. Şot'in izi bakalt'u doxt'urxone xaşlayınşey, ama şot'oğoy saycət'in içü q'olaybes tene bakey.

⁴⁴ Me çuux İsusi bac'anexun hari Şot'ay paltari ətəyə lafedi, hat'e saadal iz p'i taysun çurepi. ⁴⁵ İsusen pine: «Şuvay Za laft'iyə?» Ama şuk'k'alən iz ozane tene ext'i. T'e vədə P'et'eren pine: «Məəlim, axırı Vi hərrəmine amdar gelene!» ⁴⁶ Ama İsusen pine: «Tə, Za şunesə lafedi, şot'aynak' ki, Zaxun zor c'eysunaz hisp'i».

⁴⁷ T'e vədə çuğon izi c'ap' nu mandes baksuna ak'at'an t'ut'upsun hari İsusi turnoq'a bineti. Bütüm camaati bəş izi het'aynak' Şot'o lafst'una saal hat'e saad hetər q'olaybaksuna İsusə exlətebi. ⁴⁸ İsusen şot'o pine: «Bez xuyər, vi vəbaksunen va çark'esedi. Arxayın taki».

⁴⁹ İsusen me əyitmöğö uk'at'an sinagogi kalat'ay k'oyaxun sa amdar hari pine: «Vi xuyər p'urene, məəlimə ene naraat maba». ⁵⁰ Ama İsusen mot'o ibaki sinagogi kalat'u pine: «Ma q'iba, saycə vəbaka, Vi xuyər yəşəyınşale».

⁵¹ İsus şot'ay k'oya eğat'an P'et'eraxun, İoanaxun, İak'ovaxun saal xuyəri bavananaxun başq'a şuk'k'ala İçuxun k'oya baysa tene barti. ⁵² Bitot'in xuyəreynak' öndöpi şivant'unbsay. Ama İsusen pine: «Önöməpanan, ko p'uritene, hat'etər basek'ə».

⁵³ Şot'oğon isə İsusi loxol axşumsat'un burqı, şot'aynak' ki, xuyəri bisuna avat'unıy. ⁵⁴ İsusen isə xuyəri kiyexun biq'i pine: «Hayza, bez bala!» ⁵⁵ Xuyəri uruf iz bədənəne qaybaki, şoval hat'e saat turele hayzeri. Oşa İsusen pine ki, xuyəri ukunq'at'un tadi. ⁵⁶ Xuyəri bava-nana mat mandet'unıy. Ama İsusen şot'oğö tapşurebi ki, me əşlin barada şuk'k'ala maq'at'un exlətp'i.

9

P'as's'e şaqirdə tadeğala tapşuruğ
(Mat'. 10:1-15; Mrk'. 6:7-13)

¹ İsusen İz p'as's'e şaqirdə İz t'ōğöl k'alpi şot'oğö bito murdar urufxo c'evkseynak' saal azarxo q'olaybseynak' zor q'a ext'iyərə tadi. ² Oşa şot'oğö Buxacığoy padçağluğı barada karoozbsa, azariğö q'olaybsane yaq'abi. ³ Şot'oğö metərə pi: «Yaq'eynak' hik'k'al - nə çombağ, nə toray, nə şum, nə təngə, nəəl ki badalbseynak' gurat' ma ext'anan».

⁴ Mani k'oya bağaynan, t'et'iya mandanan, t'et'iinal yaq'a baft'anan. ⁵ Ama maya ki vëx nu q'abulbayt'un, t'e şəhərexun c'eğat'an ef turmoğoy tozal şap't'anan. Barta mo şot'oğoynak' sa nişanq'an baki». * ⁶ Metərluğen, şorox yaq'a baft'i hər gala Mùq Xavara yöymişsun saal azarxo q'olaybsun ayizba-ayiz tarat'unpi.

Me əşurxo biq'ala amdar şuva?

(Mat'. 14:1-2; Mrk'. 6:14-16)

⁷ Bütüm me exlətxo hari t'et'rax + İrodiyal ümüğə p'anep'i, şot'inal tene avay ki, k'əq'an fikirbi. Şot'aynak' ki, bəzit'oğon "mo İoane p'uri ganuxun bəyinbake", ⁸ bəzit'oğon "İlyane hare", bəzit'oğon "mo damna xavareçalxoxun soğone bəyinbake" next'uniy. † ⁹ İroden isə nexey: «İoani bula bot'est'ezu, p'oy iz barada me exlətxo tağala amdar şuva baki?» Şo İsusə ak'seynak' bisaney.

İsusə qə hazaraxun gele amdara boşevksun

(Mat'. 14:13-21; Mrk'. 6:30-44)

¹⁰ Ap'ost'olxon § İsusə t'öğöl qaybaki içoğoy biq'i əşurxoy barada Şot'o exlətt'unbi. Oşa İsusen şot'oğə içuxun Bet'sayda uk'ala sa şəhərene taşeri. ¹¹ Ama camaaten me barada avabaki Şot'ay qoşt'ane baft'i. İsusen şot'oğə saat'e q'abulbi, şot'oğoynak' Buxaçuğoy padçağluğaxune exlətp'i, q'olaybaksuna eht'iyəc bakalt'oğoval q'olayebi.

¹² Ene bəğ bateksay. P'as's'e şağirdal İsusə t'öğöl hari Şot'o pit'un: «Camaata tərba, barta hərrəmoğə bakala ganxo q'a ayizmoğə taşi içoğoy baskseynak' gaq'at'un bəğəbi, hamal sa şey haq'i kəyeq'at'un. Axiri yan miya çöl ganuyan». ¹³ Ama İsusen şot'oğə pine: «Kot'oğə ukun vən tadanən». Şağirdxon pit'un: «Yast'a qə şumaxun q'a p'ə çəlinəxun başq'a hik'k'al buteyax. Saycə taşi mema amdareynak' ukun haq'alane mande!» ¹⁴ T'et'iya isə qə hazara İša işq'are buy. Ama İsusen İz şağirdxo pine: «Şot'oğə dəst'ə-dəst'ə, əlli-əlli arşevk'anan». ¹⁵ Şağirdxonal içoğə pi k'inək' arşevt'unk'i. ¹⁶ İsusen qə şuma q'a p'ə çəlinə ext'i göynul bəği şükürbala afırınane pi. Oşa şot'oğə cöybi İz şağirxone tadi ki, camaata paybeq'at'un. ¹⁷ Bitə kəyi-bot'unşi, avuzin mandala k'ot'orxoxun isə p'as's'e zənbile giresi.

P'et'eri Xrist'osa çalxsun

(Mat'. 16:13-20; Mrk'. 8:27-30)

¹⁸ Sa ği İsusen tək afırınney. Şağirdxo Şot'o İşalayınşt'unbaki. İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Camaaten k'ə nexə? Zu şuzu?» ¹⁹ Şot'oğon metərt'un coğab tadi: «Bəzit'oğon K'unuk'bal İoan, bəzit'oğon - İlyə, bəzit'oğon isə next'un ki, damna xavareçalxoxun soğone bəyinbake». *

²⁰ T'e vədə İsusen xavare haq'i: «P'oy vən Za şunan hesabbsa?» P'et'eren coğabe tadi: «Hun Buxaçuğoy Xrist'osnu». † ²¹ Ama İsusen İz şağirdxo tapşurebi ki, me barada şuk'k'ala maq'at'un pi.

İsusə İz p'uri - bəyinbaksuni barada saturbəş avabakest'un

(Mat'. 16:21-28; Mrk'. 8:31-9:1)

²² Oşa Şot'in pine: «Amdari Ğara ağsaq'q'alxon, samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon gele əzyət tadalt'un, Şot'oxun çə taradalt'un, Şot'o bəspalt'un. Ama p'urit'ay xibimci ğine Şo bəyinbakale».

²³ Oşa bitot'u pine: «Əğər şunesa Bez baç'anexun eysun çuresasa, içuxun kul haq'eğ'an, hər ğiyal Bez baç'anexun iz xaça ext'iğ'an hari. † ²⁴ Şot'aynak' ki, şiin iz elmoğə efsun çureğayin, açesp'ale, ama şiin iz elmoğə zaynak' açesp'i bakayin, şot'o efale. § ²⁵ Axiri bitə dünyənə q'azayınşi hələl vi elmoğə açespsaxun nəəl ki əfçibaksaxun ten çark'eğalsa, şot'ay k'ə xeyirə bu? ²⁶ Şin Zaxun saal Bez əyitmoğoxun ot'p'ayin, Amdari Ğarenal İzi, İz Bavay saal İvel angelxoy tamtarağen eğat'an şot'oxun ot'p'ale. ²⁷ Vəx düzinəz nex: memiya çurpit'oğoy bəziyoroç Buxaçuğoy padçağluğə eysuna lap içoğoy piin ak'it'uxun oşa biyalt'un».

İsusə ak'esuni badalbaksun

(Mat'. 17:1-8; Mrk'. 9:2-8)

* 9:5 9:3-5 Luk'. 10:4-11; Ap'ost'. 13:51 † 9:7 9:7 t'et'rax - Rim imp'eriin sa hissın kalo. ‡ 9:8 9:7-8 Mat'. 16:14; Mrk'. 8:28; Luk'. 9:19 § 9:10 9:10 Luk'. 6:13 * 9:19 9:19 Mat'. 14:1-2; Mrk'. 6:14-15; Luk'. 9:7-8 † 9:20 9:20 Xrist'os - Ləşməsiyo, c'ək'əsiyo upsune. ‡ 9:23 9:23 Mat'. 10:38; Luk'. 14:27 § 9:24 9:24 Mat'. 10:39; Luk'. 17:33; İoan. 12:25

²⁸ Me əyitmoğoxun oşa muğ ğine c'ovaki. İsusen İçuxun P'et'era, İoana saal İak'ova ext'i afırıpseynak' buruğone laşi. ²⁹ İsusen afırık'at'an İzi ak'esun badalebaki, İzi paltari irəngəl map-mas'i, s'aldalane baki. ³⁰ Hame vədine p'ə işq'ar hari İsusaxun exlətpsat'un burqı. Mot'oğoy soğoy Moisey, t'e soğoy isə İlyaney. ³¹ Şot'oğon tamtarağen hari İsusi Yerusalima İzi bisuni bex p'ap'epsuni baradat'un exlətpsay.

³² P'et'era q'a içuxun bakalt'oğoy isə bəğəloy nep'ene çaxp'ey. Ama muğurbaki şot'oğon İsusi tamtarağa saal İçuxun çurpi p'ə işq'arat'un ak'i. ³³ İşq'arxo İsusaxun cöybakat'an P'et'eren Şot'o pine: «Məəlim, beşi memiya baksun he saat'e! Eki xib dənə çadır biq'en: soğoy Vaynak', soğoy Moiseyeynak', soğoval İlyaynak'». Əslində şot'in içinal tene avay k'ə nex.

³⁴ P'et'eren me əyitmoğoy uk'at'an, sa asoy hari şot'oğoy but'ek'i. İçoğoy loxol xoji bitat'an şot'oğon q'it'unbi. ³⁵ Asoyı boşt'an isə sa səse hari: «Mo Bezi Ğare, Bezi c'ək'p'iyone! Kot'o ibakanan!». * ³⁶ Səs bot'bakat'an şot'oğon İsusaxun savsat'un ak'i. Şagirdxun baki eşurxo sir k'inək' efi, me barada t'e vaxt' şuk'k'ala exlət tet'unbi.

Ğaraxun murdar urufi c'eysun

(*Mat'. 17:14-21; Mrk'. 9:14-29*)

³⁷ Əyc'indəri, şorox buruğoxun işğat'an, İsusi bəş kala sa top camaate c'eri. ³⁸ Camaati aranexun sa işq'aren harayepi: «Məəlim, xoyinşezbsa, bez ğara bəğa, şo bez tək sa ğare. ³⁹ Ərəbir kot'ay boş sa murdar urufe baysa, t'e vədə kot'in ost'aar harayene, iz kiin-turin t'ut'unne. Urufen kot'o iz jomoxun kəf baramin incit'mişebsa. Əylə gele əzyət tadit'uxun oşane iz boşt'an c'eysa. ⁴⁰ Zu Vi şagirdxoxun şot'o c'evksuna xaişbezu, ama şot'oğon bacartet'unbi».

⁴¹ İsusenal pine: «Ay nu vəbakala q'a yaq'a açesp'i nəsil! Heq'ədər Zu vəxun mandı vəx portp'oz? Vi ğara Bez t'öğöl eça». ⁴² Əyel İsusaxun işalayınşakat'an murdar urufen şot'o oq'a saki jik'epi. Ama İsusen murdar urufa q'adağanebi, ğaral q'olaybi iz bavane qaydi. ⁴³ Bito Buxacığoy kalaluğa ak'i məət't'əlt'un manst'ay.

İsusi İzi bisuni barada p'urumal saturbəş avabakest'un

(*Mat'. 17:22-23; Mrk'. 9:30-32*)

Amdarxo hələ İsusi biq'i eşurxoxun içoğol tet'un harey. Hame vədine İsusen iz şagirdxo pine: ⁴⁴ «Həysə bezi uk'alt'oğoy yönbəri ümüxlaxanan: Amdari Ğar amdarxoy kiyel tadeğale». ⁴⁵ Ama şagirdxun me əyitə q'amıştet'unbaki. Me əyitin məənə şot'oğoynak' c'ap'e mandı, Şot'oxun me əyiti k'ə upsuna xavar haq'suna isə zap't'unsay.

Ən kalo şuva?

(*Mat'. 18:1-5; Mrk'. 9:33-40*)

⁴⁶ Sa ği şagirdxun içoğoy arane ən kalo şu baksuni barada höcətsat'un burqı. ⁴⁷ İsusen şot'oğoy ük'e boş bakala fikirxo avabaki, sa mis'ik' əylə eçeri İz t'öğöl çurdesedi. ⁴⁸ Oşa şot'oğoy pine: «Şin Bez s'iyen me əylə q'abulbayın, Zane q'abulbi baksu, Za q'abulbalt'in isə Za Yaq'abit'une q'abulbi baksu. Şot'aynak' ki, ef arane bitot'uxun mis'ik' bakalo ən kalone».

⁴⁹ İoanən pine: «Məəlim, yan Vi s'iyen murdar urufxo c'evk'ala sa amdaryan ak'i, ama yallarıq' Vi bac'anexun tağalt'oğoxun nu baksuna görə şot'o q'adağanyanbi». ⁵⁰ Ama İsusen şot'o pine: «Şot'o mane ma bakanan! Efi əleyinə nu bakalo ef tərəfe».

Samariyaluğoy İsusaxun q'abulbsun

⁵¹ İsusi dünyənexun cöybakaxun vaxt' işalayınşaksunen Şot'in Yerusalima taysunane q'ərara hari. ⁵² İsusen İçuxun bəş İz elçiyəne yaq'abi. Şorox İsusi eysuni həzirluğa bəğseynek' taşi samariyaluğoy sa ayizet'un başi. ⁵³ Ama samariyaluğon İsusaxun q'abul tet'unbi, şot'aynak' ki, Şo Yerusalimane taysay.

⁵⁴ İz şagirdxo bakala İak'oven q'a İoanən mot'o ak'i pit'un: «Çurensa, ay Q'onçux, İlyan bi k'inək' yanal mot'oğoy əfçibseynek' göynuxun arux barst'una əmirben?» †

⁵⁵ Ama İsusen fıripı şot'oğoy q'adağanebi. ⁵⁶ Şoroxal q'erəz sa ayizet'un taşi.

İsusi şagird baksun k'ə upsuna

(*Mat'. 8:19-22*)

* 9:35 9:28-35 İsa. 42:1; Mat'. 3:17; 12:18; Mrk'. 1:11; 14:13-15; 2 P'et'. 1:17-18 † 9:54 9:54 2 Padç. 1:10

⁵⁷ Şorox yaq' tağat'an sunt'in İsus a pine: «Hun maya tağayin, zu Vi baç'anexun eğoz». ⁵⁸ İsusen şot'o pine: «Tülküğoyal, göynul purk'ala q'uşurxoyal mese bu. Ama Amdari Ğare bul laxala sa gaal tene bu».

⁵⁹ Q'erəz sunt'u isə pine: «Bez baç'anexun eki». Şot'inal coğabe tadi: «Ay Q'onçux, za icaza tada, süft'ə tağaz bez hava oçalaxbaz». ⁶⁰ İsusen şot'o pine: «Barta p'urit'oğonq'an içoğoy p'urit'oğoy oçalaxbi. Hun isə taki Buxaçuğoy padçağluği barada bayanba».

⁶¹ P'urum q'erəz sunt'in pine: «Ay Q'onçux, zu Vi baç'anexun eğoz, ama süft'ə icaza tada tağaz bez k'ojoint'oğoxun dirist'oğonbaz». ⁶² Ama İsusen şot'o pine: «Kötən əşp'est'i, ama qoş bəğalo Buxaçuğoy padçağluğa yarayınş tenebsa».

10

İsusi yetmiş tana karoozbsa yaq'absun

(Mat'. 10:5-16; 11:21-24; Mrk'. 6:7-13; Luk'. 9:1-6)

¹ Mot'oxun oşa Q'onçuğun q'erəz sa yetmiş tan c'ək'p'i, şot'oğoval p'ə tan-p'ə tan iz tağala şəhərmoğoy q'a ayizmoğone yaq'abi.

² Şot'oğoy pine: «Məhsul gelene, əşp'al isə mal, şot'aynak'al məhsuli Q'onçuğoy xoyinşbanan ki, İz məhsula girbseyinak' əşp'alxoq'an yaq'abi. * ³ Takinan! Zu vəx q'uziğoy canavarxoy boş yaq'abala k'inək'ez yaq'absa. † ⁴ Vəxun nə toray ma ext'anan, nə zənbil, nəəl ki torok'al. Yaq'al şuk'k'alaxun savaxeyir-aabatxeyir ma banan.

⁵ Şinesa k'oya bağat'an süft'ə "vəynak' xeyirq'an baki!" upanan. ⁶ T'et'iya xeyir-bərəkətə layiğ sa amdar bakayin, efi şot'aynak' çureşi xeyir-bərəkət şot'ay loxol bakale. Nu bakayin isə şo vəynak' qaybakale. ⁷ Ef başi k'oyal mandanan, vəx tadalt'uxun ukanan-üğənən, şot'aynak' ki, əşp'al iz haq'q'a layiğə. K'oyaxun k'oya ma c'ovakanan.

⁸ Maninesa sa şəhərə bağat'an vəx q'abult'unbsasa, ef bəş laxalt'u ukanan. ⁹ T'iya bakala azariğoval q'olaybanan, şot'oğoy "Buxaçuğoy padçağluğ vəx ene İşalayınşakene" upanan. ¹⁰ Ama maninesa şəhərə vəx nu q'abulbayt'un, t'e şəhəri küçəmoğoy c'ekinən, metər upanan: ¹¹ "Ef şəhərə beş turmoğoy arşi tozal şap't'i vəxyan qayst'a, ama mot'oval avabakanan ki, Buxaçuğoy padçağluğ ene İşabakene." ¹² Vəx nexzu, axırncı ğine t'e şəhəri hal Sodomaxun betər bakale.

¹³ Vay vi hala, ay Xorazin, vay vi hala, ay Bet'sayda! Vəst'a baki möcüzoox Sur q'a Sidona bakiniy, şot'oğon gele vaxt'axun çul lapi içoğoy bel jeq' şipi †toobabet'uniy. ¹⁴ Şot'aynak'al, axırncı ğine ef hal Sur q'a Sidonaxun betər bakale. ¹⁵ P'oy hun, ay K'efernaum? Fikirensa ki, va göynul eçevk'alt'un? Təə! Vi bula oçala badalt'un!

¹⁶ Metərluğən, vəx ümüxlaxalo Za ümüxlaxine baksa, vəx t'öəxbalo za t'öəxbine baksa. Za t'öəxbalo isə Za Yaq'abit'une t'öəxbi baksa». §

Yetmiş şaqirdi qaybaksun

¹⁷ Yetmiş şaqird müq-müq qaybaki, pit'un: «Ay Q'onçux! Vi s'iyen əmirbat'an murdar urufxoval yax tabit'un baksa!»

¹⁸ İsusen şot'oğoy metərə coğab tadi: «Zu Şeytani s'əq' k'inək' göynuxun bist'una ak'ezu. ¹⁹ Mone, Zu vəx dizik'xo q'a sk'arp'ionxo, düşməni k'ə zor bunesa vən zərəl zapinut' turin oq'a laxi çaxçuxpsuna ext'iyərez tadi. * ²⁰ Ama urufxoy vəx tabi baksuna təə, ef s'iyurxoy göynul şamesuna müq bakanan».

İsusi müqluğ

(Mat'. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Metər upsun q'a İvel Urufi müqluğ İsusi loxol şiyusun sane baki, Şoval müqluğən buybaki pine: «Ay göye q'a oçali Q'onçux bakala Bava! He saat'a ki, mot'o içoğoy haq'ullu, kamallu hesabbalt'oğoxun c'ap'bi xuri əyloğoynak'en qaypi! Hoo, ay Bava, mo Vi saat' niyətey. ²² Bez Bavay tərəfəxun hər şey Zane tadeşe. Ğare Şu baksuna İz Bavaxun başq'a şuk'k'alen tene ava. Bavay Şu baksunal İz Ğaraxun q'a İz Ğaren avabakest'un çureğala amdarxoxun başq'a şuk'k'alen tene ava». †

²³ Oşa İsus şaqirdxoç firipi şot'oğoy cöycə pine: «He bəxt'əvərə t'e pulmux ki, ef ak'alt'oğone aksa! ²⁴ Vəx nexzu: xavareçalxoy q'a padçağxoy gelet'ine ef ak'alt'oğoy aksun çureşi, ama tet'un ak'i, ef ibakalt'oğoval ibaksun çurt'unşi, ama tet'un ibaki».

* **10:2** 10:2 Mat'. 9:37-38; İoan. 4:35 † **10:3** 10:3 Mat'. 10:16 ‡ **10:13** 10:13 çul lapi jeq'e boş arşi - Damna israilluğun çul lapi içoğoy bel jeq' şit'unney ki, içoğoy yaslul baksuna nəəl toobabsuna ak'est'at'un. § **10:16** 10:16 Mat'. 10:40; Mrk'. 9:36-37; Luk'. 9:47-48; İoan. 13:20 * **10:19** 10:19 İvel məğ. 91:13 † **10:22** 10:22 İoan. 1:18; 3:35; 10:15

Xeyirxax samariyalu barada bakala mäsälä

²⁵ Sa k'anun zombalen İsusä sinäyinqsbeynak' hayzeri pine: «Mäelim, zu k'ə şaat'luğ baz ki, həmişəluğ yəşəyinqşə haq'az?»

²⁶ İsusenal şot'oxun xavare haq'i: «K'anuni boş k'ə şameşe? K'alpi hetären q'amışaksa?» ²⁷ Şot'in coğabe tadi: «Q'onçuğö, Vi Buxacığö vi bütüm ük'en, vi bütüm elmügen, vi bütüm zoren, saal vi bütüm haq'ilen çureki". Saal "vi işat'u hun va çureğalt'ullarik' çureki"». ²⁸ İsusen şot'o pine: «Hun düz coğaben tadi. Haketərəl ba - yəşəyinqşalnu». †

²⁹ Ama k'anun zombalen içü təmizə c'evkseynak' p'urum İsusaxun xavare haq'i: «P'oy bez işoo şuva?» ³⁰ İsusen metərə coğab tadi:

«Sa amdar Yerusolimaxun Yerixoya tağala yaq'e loxol amdar fūq'k'alxoy kiyene kofst'a. Fūq'k'alxon şot'ay paltara c'eqi, şot'o t'api, oşa isə elmoğoy loxol barti tat'unsa.

³¹ T'etərə baksa ki, t'e yaq'en sa bəyinqşə c'ovaksa. Şot'in me amdara ak'at'an c'ovaki yaq'e t'e soğö tərəfene taysa. ³² Sa leviluyal t'et'iyä işalayinqşakat'an t'e amdara ak'i c'ovaki yaq'e t'e soğö tərəfene taysa.

³³ Samal oşa isə hat'e yaq'en sa samariyalune c'ovaksa. Şot'in me amdara ak'at'an şot'o iz goroxe eysa, ³⁴ şot'ay yaroğö c'əyinen q'a finen os'ki ğaçəne. Oşa me amdara iz elema arşevk'i q'onağxo mandala galane eşt'a, şot'ay q'ulluğəne çure. ³⁵ Əyc'indəri şot'in q'onağ mandala k'ojin kalat'u c'evk'i p'ə dinar § tadi nexə: "Me amdara şaat' bəğə, əğər mot'oxunal gele vi xarc c'eğəyin, zu qoş qaybakat'an va tadoz."

³⁶ Vi zəndən, me xib tanaxun fūq'k'alxoy kiyel baft'i amdari işoo manuva?»

³⁷ K'anun zombalen coğabe tadi: «Şot'aynak' ük' bok'osp'iyö». İsusenal şot'o pine: «T'e vədə taki, hunal haketər ba».

İsus Mart'ay q'a Mariyay k'oya

³⁸ İsus İz şağirdxoxun yaq' tağat'an şorox yaq'e loxol bakala sa ayizet'un başi. Memiya Mart'a s'iyen sa çuğon Şot'o iz k'oyane k'alpi. ³⁹ Şot'ay Mariya s'iyen sa xunçine buy. Şo Q'onçuğoy turmoğost'a arşi Şot'ay əyitmoğone ümüxlaxsay. * ⁴⁰ Mart'ay isə bul əşlə gərgürey. Şo İsusä işalayinqşaki pine: «Ay Q'onçux! Ten aksa ki, bez xunçen əşurxo bütümə bez loxole boşə? Kot'o upa ki, za köməybeq'an!» ⁴¹ Q'onçuğon isə şot'o metərə coğab tadi: «Mart'a, Mart'a, hun gele şeyaxunen fikirbi naraat baksa, ⁴² ama lazım bakalo tək sa şeye. Mariyan həgigi lazım bakalt'une içeynak' c'ək'p'e. Moval iz kiyexun tene haq'eğal».

11*Afırıpsuni barada zombsun*

(Mat'. 6:9-13; 7:7-11)

¹ Sa ği İsusen afırınney. Afırıpi çark'it'uxun oşa İz şağirdxoy sunt'in Şot'o pine: «Ay Q'onçux, İöanen iz şağirdxo zombi k'inək' Hunal yax afırıpsuna zomba».

² İsusen şot'oğö pine: «Afırık'at'an metər upanan:

Ay göynul bakala beş Bava,

Vi s'i İvelq'an baki,

Vi padçağluğq'an hari.

Göynul bakala k'inək'

Oçalal Vi əyitq'an baki.

³ Beşi ğiluğ şuma yax hər ği tada.

⁴ Yax borclu bakala amdaxo yan bağışlayinqşala k'inək'

Hunal beş günaxxo bağışlayinqşa.

Yax sinəyinqşmaba,

Ama yax şərəxun çark'est'a».

⁵ Oşa İsusen şot'oğö pine: «Məsälə, ef boşt'an sunt'ay dost'e bu. Üşenin yarınest'a t'e dost'e t'öğöl taşi nexnu: "Bez dost', za xib dənə borc şum tada, ⁶ şot'aynak' ki, bez k'oya amdare hare, iz bəş laxala hik'kal tezax bu". ⁷ Dost'enal k'oyaxun metərə coğab tast'a: "Za naraat ma ba. Çomo ene kirit'e, əyloxal bez t'öğöl bask'et'un, zu həysə hayzeri va hik'kal tades tez baksa". ⁸ Vəx nexzu, me amdara iz dost' baksuna görö nuval tadayin, şot'ay inaden çuresuna göröl bakayin hayzeri şot'ay çureğalt'u tadale.

† **10:28** 10:25-28 Lev. 19:18; 18:15; K'an. 6:5; Mat'. 22:35-40; Mrk'. 12:28-34 § **10:35** 10:35 dinar - t'e gala manst'uni sa ğine toy 1/12 dinarey * **10:39** 10:38-39 İöan. 11:1

⁹ Şot'o görəl vëx nexzu: çurekinan - vëx tadeğale, qəvekinan - bəğəbalnan, çomo t'apanan - vöynak'al qayeğale. ¹⁰ Şot'aynak' ki, hər çureğalt'in haq'ale, hər qəveğalt'in bəğəbale, hər çomo t'ap'k'alt'aynak'al çomo qayeğale.

¹¹ Ef arane t'etər sa hava bune ki, iz ğaren içuxun çəli çureğane, ama çəlin gala şot'o dizik' tadane? ¹² Nəəl ki, qoq'la çureğayin, şot'o sk'ar'p'ion tadane?

¹³ Metərluğen, əgər vən pis baksun-baksun ef əyloğə saat' şeymux tades bananksasa, göynul bakala Bavan içuxun çureğalt'oğə İvel Uruf tene tadon ki?»

İsus q'a Baal-Zevul

(Mat'. 12:22-30; Mrk'. 3:20-27)

¹⁴ Sa ği İsusen lal sa amdaraxun murdar urufane c'evk'i. Murdar uruf c'erit'uxun oşa lale muz qayeşi. Camaat mat manedi. ¹⁵ Ama şot'oğoy bəzit'oğon next'unii: «Kot'in murdar urufxo şot'oğoy kalo bakala Baal-Zevuli zorene c'evksa». ¹⁶ T'iyəmit'oğon isə İsusə sinəyinqəşeynak' şot'oxun göynuxun eğala sa möcüzə ak'est'unat'un tələbbsay. †

¹⁷ Ama şot'oğoy k'ə fikirbsuna avabakala İsusen şot'oğə pine: «İz boş dava bakala padçağluğ vərəne bakon. İz boş dava bakala k'ojal şareğon. ¹⁸ Əgər Şeytanal içiçuxun davinane c'eyssasa, şot'ay padçağluğ hetərə portp'on? Vən nexnan ki, Zu murdar urufxo Baal-Zevuli zorenez c'evksa. ¹⁹ Ama əgər Zu murdar urufxo Baal-Zevuli zorenez c'evk'sasa, t'e vədə ef amdarxon şi zorene c'evksa? Kot'aynak'al sorox içan vöynak' divanbal bakalt'un. ²⁰ Ama əgər Zu murdar urufxo Buxaçuğoy zorenez c'evk'sasa, mo şo upsune ki, Buxaçuğoy padçağluğ ef aranene.

²¹ Əgər zorba sa amdar bəlxun-oşe silaxlayınşaki iz k'oja q'orişebssasa, şot'ay vər-dövləteynak' q'i butene. ²² Ama şot'oxun zorbat'in içü hücümü q'alib eğayin, t'e vədə şot'ay güvəyinqəki silaxxo iz kiyexun exedon, talayınşı şeyurxoval cöyebon. ²³ Zaxun sagala nu bakalo Bez əleyinəne, Zaxun sagala nu girbalt'in şarene. †

²⁴ Murdar uruf amdaraxun c'eğat'an xesus ganxone tarak'on, içeynak' irətlüğe qəveğon. Şot'o nu bəğəbat'an isə unek'on: "Bezi c'eri k'oya qaybakaz". ²⁵ K'oya qaybakat'anal şot'o şameşi gireşinə ak'on. ²⁶ Me vədə şot'in taşi içuxun samalal betər bakala vüğ murdar urufe eçon. Şoroxal t'iya başi mant'undon. T'e vədə me amdari hal süft'int'uxunal pise bakon».

²⁷ İsusen mot'o uk'at'an sa çuğon amdarxoy boş't'an alloy səsen Şot'o pine: «Va iz tapane taradiyo, va döş tadiyo he bəxt'əvərə!» ²⁸ Ama İsusen pine: «Buxaçuğoy əyitə ibaki şot'o əməlbəloroxe bəxt'əvər!»

Xavareçal İonay nişan

(Mat'. 12:38-42)

²⁹ Camaat Şot'ay hərrəminə gelene baksay. İsusenal pine: «Həysət'in nəsil gele pise. Şot'oğon möcüzət'un qəvesa, ama şot'oğə İonay möcüzənxanun başq'a sal sa möcüzə tene tadeğal. § ³⁰ Şot'aynak' ki, İona Ninevin camaateynak' hetər sa möcüzə bakenesa, Amdari Ğaral me nəsiləynak' hat'etər bakale. * ³¹ Güney tərəfin çuux-padçağenal † axırncı ğine me nəsilə amdarxoxun sagala bəyinqəki şot'oğə taxsırkər c'evk'i pisləyinqəşale. Axiri şo dünyəni t'e t'öğölxun hayzeri Solomoni müdrək əyitmoğə ümüxlaxsane harey. Ama memiya Solomonaxunal ala Bakalonə. ³² Ninevin amdarxonal axırncı ğine me nəsilənxun sagala bəyinqəki şot'oğə taxsırkər c'evk'alt'un. Axiri şot'oğon İonay karooza ibaki toobabet'unii. Ama həysə ef t'öğöl Bakalo İonaxunal üst'üne! †

Bədəni çirağ

(Mat'. 6:22-23)

³³ Şuk'k'alən şama bəc'ükt'i şot'o c'əp'k'in gala, nəəl ki q'ave oq'a latenexo. Ama şama çirağı q'ave boşe laxon ki, bona bağalt'oğon işiğa ak'at'un. §

³⁴ Amdara işiğlu bəlo isə izi pule. Əgər vi pul sağlam bakayin, dirist' vi bədənəl işiğlu bakale. Ama piin zəif ak'ayin, bədənəl bayinq'une bakon.

³⁵ Metərluğen, bəğa ki, vast'a bakala "işig" bayinq'un maq'an baki. ³⁶ Şot'aynak' ki, dirist' vi bədən işiğlu baki sal sa ga bayinq'un nu mandayin, vast'a bakala işig şamen vi loxol sakala işig k'inək' bakale».

* 11:15 11:15 Mat'. 9:34; 10:25 † 11:16 11:16 Mat'. 12:38; 16:1; Mrk'. 8:11 ‡ 11:23 11:23 Mrk'. 9:40 § 11:29 11:29 Mat'. 16:4; Mrk'. 8:12 * 11:30 11:30 İon. 3:4 † 11:31 11:31 güney tərəfi çuux-padçağ - yəni, Səbxun Solomoni t'öğöl hari çuux-padçağ. 1 Padç. 10:1-13; 2 Hadis. 9:1-12 ‡ 11:32 11:32 İon. 3:5 § 11:33 11:33 Mat'. 5:15; Mrk'. 4:21; Luk'. 8:16

Vay ef hala, ay fariseyxo!

(Mat'. 23:1-36)

³⁷ İsusen mot'oğo pit'uxun oşa fariseyxoy sunt'in Şot'o iz k'oya şum uksane k'alpi. Şoval şot'ay k'oya taşi sulfin bel areşi. ³⁸ İsusi şum ukalt'uxun bəş İz kulmoğon nu os'ksuna ak'ala farisey məət't'əle mandı. *

³⁹ T'e vədə Q'onçuğon şot'o pine: «Vən, ay fariseyxo, ef t'aliki, boşq'avi baç'anal os'nank'sa, ama ef bonaxun tamaxkərлуğen q'a pısluğen buynan. ⁴⁰ Ay haq'ılsuzxo, q'amıştenanbaxsa ki, q'avuna bakalt'u Yaratmışalt'ine bona bakalt'ıval yaratmışe. ⁴¹ Vəx isə ef q'ave boş bakalt'oğon kəsibxo tast'une manst'a, t'e vədə vəynak' hər şey təmize bakon.

⁴² Ama vay ef hala, ay fariseyxo! Şot'aynak' ki, vən irəəni q'a q'erəzəl göyüni vis' paye sunt'u tast'una ən vacib hesabbi, insafa q'a Buxaçuğon çuresuna isə t'öoxnan bost'a! Ama sunt'u bat'an, t'e sunt'ıval gərəy eyexun nu c'evk'an! †

⁴³ Vay ef hala, ay fariseyxo! Axırı vən sinagoxxo ən hörmətlü gala arst'una, bazarın meydanxo amdarxon vəxun p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsunan çuresa.

⁴⁴ Vay ef hala! Şot'aynak' ki, vən insanxoy nu avabaki iz looxun çaxp'i c'ovakala açi gərəmzoğxonan oşq'arst'a».

⁴⁵ T'e vədə k'anun zombalxoy sunt'in İsusə coğabe tadi: «Məəlim, hun mot'oğon upsunen yaxal təhk'irenbsa». ⁴⁶ İsusenal metərə pi: «Vay efiyal hala, ay k'anun zombalxo! Şot'aynak' ki, amdarxo bihi yuken yükləyinşnanbsa, ama vən ef k'eşinal me yükürxo tenan duğsa.

⁴⁷ Vay ef hala! Şot'aynak' ki, ef bavoğon bəsp'i xavareçalxoy nak'nən məğbərəox[‡] biq'sa. ⁴⁸ Metərлуğen, ef bavoğon, kalboğon bit'oğon təst'ignanbsa. Şot'aynak' ki, şot'oğont'un xavareçalxo bəsp'e, vənəl şot'oğoynak' məğbərəoxnan biq'sa. ⁴⁹ Mot'aynak'al Buxaçuğoy əyit metərəy: "Zu şot'oğoynak' xavareçalxo q'a ap'ost'olxo yaq'aboz, ama şot'oğon bəzit'oğon bəsp'alt'un, bəzit'oğon şəp'eğalt'un". ⁵⁰ Mot'aynak'al me nəsilən dünyəni binora laxesit'uxun mağay ⁵¹ bari bütüm xavareçalxoy p'ıya görə coğab tadale: Aveli p'ıyaxun burqı q'urban eçala gane q'a xrami arane bəsp'i Zəkəriyyə p'ıyal şirik'. Hoo, Zu vəx nexzu, me əşürxo görə coğab tadalo me nəsil bakale. §

⁵² Vay ef hala, ay k'anun zombalxo! Şot'aynak' ki, avabaksuni çomoy açara exnandi, ama nə vən bağalo tenan baki, nəəl t'ıya baysun çureğalt'oğon tenan bartı».

⁵³ İsus t'et'iin c'eğat'an, k'anun zombalxon q'a fariseyxon Şot'o p'əbulla sualxo tadi çətinluğa bast'unt'un çuresay ki, ⁵⁴ İz jomoxun c'eğala sa sərf əyiten Şot'o təlinə badat'un.

12

Ma q'ıbanan

(Mat'. 10:26-33)

¹ Me vədə İsusi hərrəminə hazarxon amdarxone giresi. Şorox t'eq'ədər gelet'unıy ki, sun-sunay loxolt'un laysay. İsusen süft'ə İz şagirdoxun exlətə burqı pine: «Fariseyxoy əyinel ma vəbakanan! Şot'aynak' ki, şorox p'əçolat'un. * ² T'etər c'ap' sa şey teno ki, əşk'ərə nu c'eğane, t'etər c'əp'kin sa şeyal teno ki, nu avabakeğane. † ³ Mot'o göral vən bayinq'una pit'u ğene işiğa ibakalt'un, t'e bonin otağa ümüğoy tume pi hər əyitel üğülxun bayan bakale.

⁴ Ay Bez dost'urxo, vəx nexzu: bədənə bəsp'i şot'oxun oşa q'erəz hik'kal nu bes bakalt'oğoxun ma q'ıbanan. ⁵ Ama şuxun q'ıbsun lazım baksuna vəx uk'az: amdara bəsp'it'uxun oşa, şot'o cəhənnəmə boses bakala Buxaçuğoxun q'ıbanan! Hoo, vəx nexzu, Şot'oxun q'ıbanan. ⁶ Qo çoval tene ki, p'ə xuri tənginə toyəğalo? Ama şot'oğoyal sayco Buxaçuğoy eyexun tene c'eysa. ⁷ Ef bel bakala popurxoval isə böq'əleşene! Ma q'ıbanan, vən böq'əlpı çark'es nu bakala çovalxoxun gele dəyərlunan!

⁸ Zu vəx mot'oz nex: şiin Za amdarxoy bəş çalxayin, Amdari Ğarenal şot'o Buxaçuğoy angelxoy bəş təmiz ük'en çalxale. ⁹ Ama şiin Za amdarxoy bəş nu q'abulbayin, şoval Buxaçuğoy angelxoy bəş q'abul tene bakal. ¹⁰ Amdari Ğare əleyinə k'ənesa uk'ala amdar bağışlayınşakale, ama İvel Urufi əleyinə uk'alo tene bağışlayınşakal. ‡

* **11:38** 11:38 - T'e vaxt' iudeyxon sa ədət k'inək' şum ukalt'uxun bəş içoğoy kula oşk'alat'unıy. Me hərəkəten içoğon pakhsunat'un ak'est'ay. † **11:42** 11:42 Lev. 27:30 ‡ **11:47** 11:47 məğbərə - but' gala bakala gərəmzəluğ § **11:51** 11:50-51 Burq. 4:8; 2 Hadis. 24:20-21 * **12:1** 12:1 Mat'. 16:6; Mrk'. 8:15 † **12:2** 12:2 Mrk'. 4:22; Luk'. 8:17 ‡ **12:10** 12:10 Mat'. 12:31-32; Mrk'. 3:28-29

¹¹ Vəx sinagogxo, kalaluğbalxoy bəş eçat'an vəx hetər çark'est'uni, k'ə upsuni barada naraat ma bakanan. ¹² İvel Urufen vəx t'e dayğınast'a k'ə upsuna zombale». [§]

Dövlətlü q'ammazi barada məsələ

¹³ Amdarxoy boşt'an sunt'in İsusə pine: «Məəlim, bez viçə upa ki, bavaxun mandı mirasa zaxun cöybeq'an». ¹⁴ İsusen şot'o metərə coğab tadi: «Ay viçi, Za şına ef loxol divanbal, nəəl ki, mal cöybal laxe?» ¹⁵ Oşa İsusen şot'oğoy pine: «Diggətlü bakanan, hər cür tamaxkərluğaxun əxil bakanan, şot'aynak' ki, amdari saat' yəşəyinqsbusn dövləti geleluğaxun asulu tene».

¹⁶ T'e vədə İsusen şot'oğoy me məsəlinəne exlətp'i: «Sa varlu amdari oçalen bol məhsule tast'a. ¹⁷ Me amdarenal iz ük'e boş fikirebsa: "Me məhsula bez laxala ga butezax. İ sə k'ə baz?" ¹⁸ Oşa pine: "Metər booz: bez bütüm ambarxo şark'oz. Oşa samalal kalo biq'i bez bütüm taxıla q'a mala t'iya bak'oz. ¹⁹ Oşa isə bez elmux irəətlüğa c'eğale. Bez yəşəyinqi axıral şirik' bəs bakala var-dövlətzax bu. Kəyi-üği kef booz!" ²⁰ Ama Buxaçuğon şot'o pine: "Ay axmağ, me üşə vi elmoğoy vaxun haq'alt'un. P'oy vi girbiyo şu mandale?"

²¹ Hametər içeynak' dövlət girbi, ama Buxaçuğoy bəş dövlətlü nu bakala hər sunt'ay axır metər bakale».

Hik'k'ali fikirə ma zapanan!

(Mat'. 6:20-21; 25-34)

²² Oşa İsusen iz şagirdxo metərə pi: «Kot'aynak'al Zu vəx nexzu: "K'ə ukalyan?" pi, ef elmoğoy, "K'ə lak'alyan?" pi, ef bədəni fikirə ma zapanan. ²³ Elmux uksunaxun, bədən isə lapsunaxun vacibə.

²⁴ Gəynoğoy bəğanan: şot'oğon nə bitet'unst'a, nə extet'unbsa, nə ambarxo tet'ux bu, nə kururxo. Ama Buxaçuğon şot'oğoy ukeseş't'a. Vən isə q'uşurxoxun heq'ədar dəyərlunan! ²⁵ Ef mat'ine fikirbsunen iz ömürə malcəəl bakayın boxoy bes bakon? ²⁶ Əgər vən me mis'ik' şeya bes tenan baksasa, ene q'erəz şeyurxoy fikirə zap'suni he məənə bu?

²⁷ İ sə vardurxoy hetər kalabaksuna bəğanan! Şot'oğon nə zəhmət tet'un zap'e, nə əltet'unst'a. Ama vəx nexzu, lap Solomonenal bütüm iz var-dövləti boş me vardurxoy saycət'ullarik' tene laxey. * ²⁸ Ay vəluğ mal bakalxo, Buxaçuğon çölə ğe baki, əyc'ə isə aruğoy boşəgala oya metər lapesest'asa, yəni vəx tene lapest'un ki?

²⁹ Şot'o görəl "k'ə ukalyan?", "k'ə üğəlyan?" pi fikir ma banan, mot'aynak' naraat ma bakanan. ³⁰ Şot'aynak' ki, mo Buxaçuğoy nu çalxalt'oğoy əsəs fikire. Ef Bavan isə efi het'u eht'iyəc baksuna avane. ³¹ Vən isə tək Buxaçuğoy padçağluğa qəveynan, t'e vədə mandı şeymuxal vəx avuzin tadeğale.

³² Ma q'ıba, ay mis'ik' sürü! Şot'aynak' ki, ef Bavan padçağluğa vəx tast'unane çureşi.

³³ Ef bakalt'u toydanan, kəsibxo paybanan. Vəynak' isə nu bisibakala kisoox, göynul nu çark'ala dövlət həzirbanan. T'et'iya nə oğri tene eğon, nə şot'o muğmiğen tene k'as'k'on.

³⁴ Şot'aynak' ki, ef dövlət mayanəsa, ef ük'əl t'et'iya bakale».

Ayığ bakanan

(Mat'. 10:34-36; 24:42-51; Mrk'. 13:32-36)

³⁵ «Bəğanan ki, ef biğ həmişə ğaç, çirağxo isə bəc'ük't'i həzirq'an baki. ³⁶ Laşk'oyaxun qaybakala ağay yaq'a bəğala, şot'in çomo t'ap'sun q'a qaypsuna həzir bakala nöker k'inək' bakanan. † ³⁷ He bəxt'əvərə t'e nökerxo ki, içoğoy ağa qaybakat'an şot'oğoy muğəre aksa! Vəx düzinəz nex: t'e vədə şot'in içine iz biğa ğaçp'i nökerxo sulfin bel arəst'əon, şot'oğoy q'ulluğebon. ³⁸ Ağan içoğoy lap üşenin yarine, nəəl ki kəykəymoğoy hari muğur ak'ala nökerxo he bəxt'əvərt'un!

³⁹ Avabakanan ki, əgər k'ojin q'onçuğon oğrin mani vədine eysuna avabakiniy, iz k'oj fūq'teneğoy. ⁴⁰ Hametər, vənal həzir bakanan, şot'aynak' ki, Amdari Ğar vən nu yaq'bəğala vədine eğale».

⁴¹ P'et'eren pine: «Ay Q'onçux, me məsəlinə tək yaynak'en exlətpsa, yoxsa bitot'aynak'?» ⁴² Q'onçuğon coğabə tadi: «Ağan iz nökerxoy loxol kalo laxi, şot'oğoy iz vədinest'a şum tast'una tapşurbi ext'ibərli q'a haq'ullu nöker şuva p'oy? ⁴³ He bəxt'əvərə t'e nöker ki, iz ağan k'oya qaybakat'an içü əşlin bele aksa! ⁴⁴ Vəx düzinəz nex, ağan me nökerə iz bito var dövləti loxol kalo laxale. ⁴⁵ Ama əgər t'e nökeren iz

§ 12:12 12:11-12 Mat'. 10:19-20; Mrk'. 13:11; Luk'. 21:14-15 * 12:27 12:27 1 Padç. 10:4-7; 2 Hadis. 9:3-6 † 12:36 12:35-36 Mat'. 25:1-13

ük'e boş "bez ağa c'əyi eğale" pi, t'iyəmi nökerxo q'a çuux-nökərxo t'ap'k'ayin, kəyi-üçgi finağoyluğbayin, ⁴⁶ t'e nökeriğa şot'in nu yaq'bəğala ğine, sal iz haq'ile nu eğala vədinst'a eğale. Hariyal şot'o bihi caza tadale, oşal ext'ibərsuzt'oğoxun sa biq'ale.

⁴⁷ İz q'onçuğoy çureğalt'u avabaksun şot'ay çureğalt'u əməl nu bala nöker gele t'ap'eğale. ⁴⁸ Ağay çureğalt'u nu avabaki cazina layiğ əş biq'alo isə mal t'ap'eğale! Şu gelene tadeşesa, şot'oxun geleyal haq'eğale. Şu gele əşe tapşurbakesa, şot'oxun tələb bakaloval gele bakale.

Dünyəni p'ə gala cöybaksun

⁴⁹ Zu dünyəne arux şip'saz hare. K'ə bakoy me arux bəc'ük'əsi bok'i bakiniy! ⁵⁰ Ama Zu gele əzyət ak'i biyalazu. Za tapşurbaki əşləl bex p'ap'esp'amin Zu çətinluği boş bakalazu! ⁵¹ Vən fikirnanbsa ki, Zu oçali çoyel şip'luğ eşt'az hare? Təə, vəx nexzu ki, Zu cöybaksun eşt'az hare! ⁵² Şot'aynak' ki, mot'oxun oşa sa k'oya qo tan yəşəyinşəbsasa, şorox sun-sunaxun cöybaki xib tan p'ə tani loxol, p'ə tan xib tani loxol eçəğale. ⁵³ Bava ğaraxun, ğar bavaxun, nana xuyərəxun, xuyər nanaxun, q'aynako binaxun, bin q'aynakoxun cöybakalt'un». S

Nişanxo q'amışaksun

(*Mat'. 16:2-3*)

⁵⁴ Oşa İsusen bütüm camaata mot'oval pine: «Vən bəğ batk'ala tərəfəxun eğala asoya ak'at'an hat'e saad "ağala eğale" nexnan, düzəl c'enesa. ⁵⁵ Güney tərəfəxun muşə fupsuna ak'at'an "gele gam bakale" nexnan, düzəl c'enesa. ⁵⁶ Ay p'əçolorox, oçali q'a göyə nişanxon k'ə upsuna q'amışakes bananksa, ama həysət'in vaxt'en k'ə upsuna q'amışakes tenan baksu?

⁵⁷ Vəynak' het'ay düz baksuna het'u görə q'amışakes tenan baksu? ⁵⁸ Axırı əgər hun va taxsirkər balt'uxun sagala divanbali t'öğöl tağayin, vaynak' saat'e bakon ki, şot'oxun yaq'acə bərişakavax. Tenesa, şot'in va divanbali t'öğöl xork'ale, divanbalen isə va zindani kalat'ay kiyel tadale. Şot'inal va zindana bosale. ⁵⁹ Vəx nexzu: t'et'iin axırcı köpiyal şirik' tadinut' ten c'eğal». *

13

Amdarxo toobabsuna k'alpsun

¹ Me vaxt' t'et'iya bakala bəzi amdarxon İsusə xavart'un tadi ki, P'ilat'en sa hema Galileyluğə bəsp'i şot'oğoy p'iya içoğoy eçala q'urbənxoy p'iyane gərbe. ² İsusen kot'o metərə çoğab tadi: «Vən penənp'oy me Galileyluyox mandı Galileyluğoxun bətər günəxkərt'unıy ki, me cürət'un p'uri? ³ Təə! Ama Zu vəx nexzu: əgər tooba nu baynan, vənal bito şot'oğollarik' əfçibakalnan. ⁴ Nəəl ki, Siloami q'ala muğes's'e tane bel bitı şot'oğə bəsebi, fikirnanbsa ki, şorox mandı Yerusəlimluğoxun gele taxsirkərt'unıy? ⁵ Təə! Ama Zu vəx nexzu: əgər tooba nu baynan, vənal bito şot'oğollarik' əfçibakalnan».

Bar nu tadala incilnə xod

(*Mat'. 21:18-19; Mrk'. 11:12-14*)

⁶ Oşa İsusen me məsəlinəne eçeri: «Sa amdari ganu incilnə xode baksu. Me amdaren hari xodin loxol meyvəne qəvesa, ama tene bəğəbsa. ⁷ Şot'in bağbana nexə: «Mağay bəğa, xib usene ki, hari me incilnə xodin loxol meyvəz qəvesa, ama bəğətezbsa. Bot'a kot'o, het'aynak' ams'i gala ga biq'ane?» ⁸ Bağbanen isə metərə çoğab tast'a: "Ağa, sa usenal kot'o ma galda. Zu iz tuma kaşəzkon, peyinez şik'on. ⁹ Eğala usen meyvə tadayin, lap saat'; nu tadayin, t'e vədə bont'on».

Azari çuğoy Şamat' ğine q'olaybaksun

¹⁰ İsusen Şamat' ğine sa sinagoga zomebsay. ¹¹ T'et'iya sa çuuxe buy. Şot'o muğes's'e useney ki, murdar urufen azari boş efi iz bac'ana k'os'bəney. Şot'in iz bac'ana sal düzbə tene baksay. ¹² İsusen me çuğə ak'at'an şot'o k'alpi pine: «Ay çuux, hun vi azaraxun çarenk'i». ¹³ İsusen İz kula şot'ay loxol lanexi, şoval hat'e saad düzbaki bureqi Buxaçuğə alxışpsa.

¹⁴ Ama sinagogı kalat'in İsusə azarina Şamat' ğine q'olaybsuna görə əçuğon biq'i camaata metərə pi: «Əş biq'seynak' üq ğino, hat'e üq ğimxoy sunt'ust'a q'olaybakseynak' ekinan, Şamat' ğine təə». * ¹⁵ İsusen isə şot'o metərə çoğab tadi: «Ay p'əçolorox!

Şamat' ğine pi ef öküzə nəəl ki elema xe üğəst'inut', ağıla ğaç enanfsa? ¹⁶ İz bava Avraham bakala me çuğə Şeytanen muğes's'e usene ki, iz kula-tura ğaçp'i efene. P'oy isə Şamat' ğine pi, me çuğə çark'est'un lazım tene?»

¹⁷ İsusen me əyitmoğə uk'at'an İçuxun nu irəziləyişakalt'oğoynak' əyibe baki, camaat isə Şot'ay biq'ala şaat' əşurxo görə müqəbaksay.

Xardali şile q'a əyini barada bakala məsələo
(Mat'. 13:31-33; Mrk'. 4:30-32)

¹⁸ Oşa İsusen pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Şot'o het'u oşq'ardaz? ¹⁹ Şo amdaren ext'i iz ganu bit'i sa xardali şiləne oşq'ar. T'e şil kalabaki xode baksa. Göye q'uşurxonal şot'ay taymoğoy loxol mest'un biq'sa».

²⁰ İsusen saal pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Şot'o het'u oşq'ardaz? ²¹ Şo çuğon ext'i xib tay xarin boş bapı sa əyin k'inək'e. Şot'in dirist' boq'oyane ayevekon».

Q'ac' çomo
(Mat'. 7:13-14; 21:23)

²² İsusen şəhərmoğoxun, ayizmoğoxun c'ovaki zombsun Yerusolimane taysay. ²³ Sa amdaren Şot'oxun xavare haq'i: «Ay Q'onçux, yəni mal amdar çark'eğale?» İsusen şot'oğə metərə coğab tadi:

²⁴ «Çalışakanan q'ac' çomoxun bakanın. Vəx nexzu: gelet'in çalışakale me çomoxun bağane, ama bayes tene bakal. ²⁵ K'ojin q'onçuğon hayzeri çomo but'k'it'uxun oşa isə vən c'öşin tərəf mandı çomo t'ap'k'alnan, xoyinşbi uk'alnan: "Ağa, çomo qaypa!", ama şot'in "nə vəx çaltezaxsa, nə efi mayin eysuna tez ava" pi coğab tadale. † ²⁶ T'e vədə vən "yan vaxun sagala kəyi-üyanğə, hun beş küçəmoğə zomenbsay" uk'alnan. ²⁷ Ama şot'in vəx uk'ale: "Ay şər bakalorox, Zu nə efi şu baksuna, nəəl efi mayin eysuna tez ava! Zaxun əxilbakanan bito!" pi coğab tadale. ‡

²⁸ T'e vədə Avrahama, İak'ova, İsaak'a saal bütüm xavareçalxo Buxaçuğoy padçağluğa, vəx isə c'öş bosesi ak'at'an ef arane öndöp'sun, uluxxo ğıric'est'un bakale. ²⁹ Ama me vədine dünyəni bip' t'öğölxun q'erəz amdarxo hari Buxaçuğoy padçağluğa, q'onaxluğı sulfin bel arşalt'un. § ³⁰ Metərluğen, həysə axırncı bakalorox samci, samci bakalorox isə axırncı bakalt'un». *

Yerusalmi axır
(Mat'. 23:37-39)

³¹ T'e vədə İsusi t'öğöl bəzi fariseyxoy hari pit'un: «C'eki taki memiin, şot'aynak' ki, İrod padçağen Va bespsune çuresa». ³² İsusen şot'oğə pine: «Takinan t'e tülkünə upanan: "Metərə, Zu ğe q'a əyc'ə murdar urufxo c'evk'i amdarxo q'olayboz, xibimci ğine isə Bez əşlə çark'est'oz". ³³ Ama ğe, əyc'ə saal oşin ği Bez yaq'a davambiz buq'on. Axırı bakes tene bakon ki, xavareçala Yerusolimaxun əxil besp'at'un!

³⁴ Ay Yerusalmi, Yerusalmi! Xavareçalxo besp'ala, t'iya yaq'abakit'oğə jələyişala şəhər! Zu vəx hema kərəmez q'urten iz s'irik'xo q'onədxoy oq'a girbala k'inək' girbsun çuresi? Ama vən çurtenanşı! ³⁵ İsə mone, ef k'oj vərəne manst'a. Vəx mot'oz nex: vən "Q'onçuğoy s'iyen Eğalt'u alxışq'an baki!" uk'amin Za ene tenan ak'al». †

14

İsus q'a fariseyxoy kalo

¹ Sa Şamat' ğine İsus fariseyxoy kalat'oğoy sunt'ay k'oya şum uksane taşi. Bitot'in İçune fikir tast'ay. ² İçuxun çobaço içust'a bədənə xe giresuni azar bakala sa amdare buy. ³ İsusen fariseyxoxun q'a k'anun zombalxoxun xavare haq'i: «Şamat' ğine amdarxo q'olaybsun k'anunen düze yoxsa təə?» ⁴ Ama şot'oğon qaqtet'unpi. İsusen isə t'e amdari kula biq'i şot'o q'olaybi yaq'anəbi. ⁵ İsusen şot'oğə pine: «Əğər efi mat'aysa ğar, nəəl ki öküz Şamat' ğine kərizə baft'ayın, şot'o hat'e saad c'evtenank'on?» * ⁶ Şot'oğonal İsusi me suala coğab tades tet'un baki.

Q'onağxoy barada məsələ
(Mat'. 22:1-10)

⁷ Oşa İsusen k'alesit'oğoy içəoğoynak' best'a ga c'ək'psuna ak'at'an şot'oğoynak' metər sa məsələne exlətp'i: ⁸ «Əğər sunt'in va laşk'oy k'alpenesa, mərəkəyə taşi best'a ma

† 13:25 13:25 Mat'. 25:11-12 ‡ 13:27 13:27 İvel məğ. 6:8 § 13:29 13:28-29 Mat'. 8:11-12; 22:13; 25:30 * 13:30 13:30 Mat'. 19:30; 20:16; Mrk'. 10:31 † 13:35 13:35 İvel məğ. 118:26; Yer. 12:7; 22:5; 26:6 * 14:5 14:5 Mat'. 12:11

arşa. Bærkə k'ojin q'onçuğoy vaxunal hörmətlü sa q'onağə bu? ⁹ T'e vədə vəx p'rannal laşk'oy k'alpit'in hari va "me amdara ga tada" uk'ayin, hun ot'psun taşi oq'a gala arşala bakalnu. ¹⁰ Ama maninesa mərəkəyə tağat'an ən oq'a gala arşa ki, va k'alpi amdaren hari va "dost', t'e bel c'ovaka" peq'an. T'e vədə vaxun sagala arşit'oğoy bitot'ay bəş hörməten q'azayınşon. † ¹¹ Şot'aynak' ki, içu ala biq'alo oq'a, içu oq'a biq'alo isə ala bakale». ‡

¹² İçu q'onağ k'alpit'u isə İsusen metərə pi: «Berezərin nəəl ki biyəsin ukun tadat'an vi dost'urxo, viçimoğə, q'oomxo, dövlətlü q'onşığı ma k'alpa, şot'aynak' ki, oşa şot'oğonal va k'alpi t'e q'onaxluğı əvəzə c'eğalt'un. ¹³ Ama q'onaxluğ tadat'an kəsibxo, mayıfxo, axsağxo, k'aç'iğə k'alpa. ¹⁴ T'e vədə hun bəxt'əvər bakalnu, axırı şot'oğost'a t'e q'onaxluğı əvəzə c'eyseynak' hik'k'al butene. Şot'aynak' ki, hun düzgün amdaxoxun sagala bəyinbakat'an va şot'ay əvəz tadeğale».

¹⁵ Sulfin bel arşit'oğoy sunt'in mot'o ibaki İsusə pine: «Buxacığoy padçağluğa şum ukalo he bəxt'əvərə!» ¹⁶ İsusen isə şot'o metərə coğab tadi: «Sunt'in gele amdar k'alpi kala sa q'onaxluğı həzirluğə bəğsa. ¹⁷ Şuma arşala vədə hari p'ap'at'an iz nökorə k'alpit'oğoy t'öğöl yaq'abi nexə ki, "bürüşanan, hər şey həzire".

¹⁸ Ama şot'oğoy bitot'in sa məənə bəğəbi hərt'in sa əyite nexə. Sunt'in "za bağışlayınşa, oçalez haq'e, taşi şot'o bəğalazu" nexə. ¹⁹ T'iyəmin'in "za bağışlayınşa, qo çüt öküzəz haq'e, taşi şot'oğoy hetər əşbsuna bəğalazu" nexə. ²⁰ Xibimcit'in isə nexə: "Zu təzəz laşk'oybake, kot'aynak'al eyes tez bakon".

²¹ Nökərənal qaybaki bitova iz ağa exlətebsa. T'e vədə k'ojin q'onçux əcuğləyinqəki nökorə nexə: "Usumluğen taki, şəhəri küçəmoğə, dönboğə bakala kəsibxo, mayıfxo, axsağxo, k'aç'iğə miya eça".

²² Oşa nökorən hari nexə: "Ağa, vi əmirbit'u biyan, hələ avuzin gaal manedi". ²³ Ağan isə iz nökorə metərə əmirbsa: "Taki, bütüm yaq'moğə, çəpərxo tarapi şu ak'ayin bez k'oya eça. Barta bez k'oj q'onağxon buybeq'an. ²⁴ Vəx nexzu: süft'ə k'alesit'oğoxun sayco bez sulfin bel tene arşal!"»

Şagird baksuni toy

(Mat'. 10:37-38)

²⁵ İsusaxun sagala gele amdare taysay. İsusen şot'oğoc fıırıpı pine: ²⁶ «Bez t'öğöl hari, ama iz bava-nana, çuğə-əyloğə, viçə-xunça nəəl ki lap iz elmoğə Zaxun üst'ün biq'alo Bezi şagird bakes batenekon. ²⁷ İz xaça için iz əmna bel taşeri Bez bac'anexun nu eğaloval Bez şagird bakes tene bakon. §

²⁸ Ef boşt'an sunt'in sa q'ala biq'sun çureğayin, süft'ə arşi xaşlayınşakala tənginə tene böç'əlk'on ki, bəyn me əşlə çark'est'eynak' iz təngə p'oyesa yoxsa təə? ²⁹ Axırı şot'in q'alın binorına laxi əşlə çark'est'es nu bakayin, mot'o ak'alt'oğoy bitot'in şot'o lağa haq'i uk'alt'un: ³⁰ "Biq'şa burqene, çark'est'es tene baks".

³¹ Nəəl ki, sa padçağ t'iyəmi padçağaxun davina c'eğat'an şot'in iz vis' hazar əsk'əri içoğoy loxol eğala q'a hazar əsk'əri bəş çurpes baki-nu baksuna saturbəş fikirtenebon ki? ³² Nu bacarbes baksunal ak'ayin, t'iyəmi padçağ hələ əxil amaq'un elçığə yaq'abi şot'oxun bərişaksune çureğon.

³³ Hametərəl, ef boşt'an sayco iz bakala hər şeyaxun kul nu haq'ayin, Bez şagird bakes tene bakon.

³⁴ El saat' şeye, ama elen iz elaxoyluğa açesp'ayin, şot'o het'ina elaxp'es bakon? ³⁵ Şo nə oçaleynak' tene lazım bakon, nəəl peyin k'inək' tene yarayınşon. Şot'o hat'etər bot'unson. Ümüx bakalt'in ibakeq'an!» *

15

Açi eğeli barada bakala məsələ

(Mat'. 18:12-14)

¹ Bütüm naloggirbalxo q'a günaxkərxə İsusə ümüxlaxseynak' İz t'öğölt'un eysay. ² Fariseyxon q'a k'anun zombalxon isə "me amdaren günaxkərxəne q'abulbsa, şot'oğoxun şume ukxa" pi t'ot'ot'unney. *

³ T'e vədə İsusen şot'oğoynak' me məsəlinəne eçeri: ⁴ «Sa amdari sabaç eğele bu, sa gıyal şot'oğoy sunt'u açesebsa. Ef zənden, şot'in doxsan vuy eğela çölə barti, t'e açi eğela bəğəbamin şot'o qəvteneğon ki? ⁵ Bəğəbiyal şot'o müq-müq iz əmna bel laxi,

† 14:10 14:7-10 Məs. 25:6-7 ‡ 14:11 14:11 Mat'. 23:12; Luk'. 18:14 § 14:27 14:27 Mat'. 16:24; Mrk'. 8:34; Luk'. 9:23 * 14:35 14:34-35 Mat'. 5:13; Mrk'. 9:50 * 15:2 15:2 Luk'. 5:29-30

6 k'oya hari isə iz dost'urxo, q'onşiğo k'alpi tene uk'on ki, "ekinan, bezi müqluğa şarik bakanan, açesp'i bez eğela bəğəbezu"?

7 İsə avabakanan ki, göynulal sa toobabi günaxkərə görə doxsan vuy toobina eht'iyəc nu bakala düzgün amdara görə müqbaksunaxun gele müqbakalt'un.

Açi təngin barada bakala məsələ

8 İsə vəynak' sa məsələl exlətp'az. Sa çuğoy vis' draxmane † bu, sa ğiyal şot'in şot'oğoy sunt'u açesebsa. Ef zənden, şot'in t'e sa draxmina bəğəbamin şama bəc'ük't'i k'ojin bip' dönbinə şampi şot'o tene qəveğon ki? 9 Bəğəbiyal iz İsat'oğə, q'onşiğə k'alpi tene uk'on ki, "ekinan, bezi müqluğa şarik bakanan, açesp'i tənginə bəğəbezu"?

10 İsə avabakanan ki, Buxaçuğoy angelxoval toobabi sa günaxkərə görə müqt'unbaksə».

Açi ğare barada bakala məsələ

11 İsusen mot'oval exlətebi: «Sa amdari p'ə ğare bu. 12 Sa ği ğarmoğoy mis'ik't'in iz bava nexə: "Ay bava, vi var-dövlətəxun bez paynu koft'alt'u za tada". Bavanal iz var-dövlətə iz p'ə ğare arane cöyebəsa.

13 Sa hema ği oşa mis'ik' ğaren iz bakalt'u girbi əxil sa oçala yaq'ane bafst'a. Şot'in t'iya p'ap'it'uxun oşa pozğun yəşəyinq' c'ovakest'i iz var-dövlətə çark'esest'a. 14 Ğaren iz bakala hər şeyə xaşlayınəbsa.

Samal oşa, t'e ölkinə kala sa busaluğə baksa. Şot'in çətinluğ aksane burqsa. 15 Mot'aynak'al ğaren t'e ölkən amdaxoy sunt'ay t'öğöl əşbalane baksa. T'e amdaren şot'o iz oçalxo bəq' bəğsane yaq'absa. 16 Şo t'ema busane manst'a ki, bəq'urxon ukala yemənal tapana boşevksuna irəzine baksa, ama haşot'oval tadal tene baksa.

17 Ğaren iz taxsıra q'amişakat'an isə nexə: "Bez bavay heq'ədər tənginə əyiteşi əşp'ale bu, bitot'ayal boşamin ukala şume bu. Zu isə memiya busa bisaz! 18 Hayzeri bavay t'öğöl taşi şot'o uk'oz: "Ay bava, zu göyə ‡ q'a vi bəş günaxezbe. 19 Zu ene vi ğar k'alesuna layiğ tezu. Za tənginə əyitp'i sa əşp'al k'inək' hesabba".

20 Metərluğen, ğar hayzeri iz bavay t'öğölə taysa. Şo hələ əxil amaç'un iz bavan şot'o ak'i goroxe eysa. İz ğare bəş t'it'eri şot'o q'ujbi muçene. 21 Ğaren nexə: "Ay bava, zu göyə q'a vi bəş günaxezbi. Zu ene vi ğar k'alesuna layiğ tezu." 22 Bavan isə iz nökerxo nexə: "Usum bakanan, ən gözəl xələt eçeri şot'o lapest'anən. İz k'əşinə boğəçal lavk'anən, iz turel torok'al lapest'anən. 23 Kökbi mozinal eçeri şampanən. Ekinan ukən-üğən müqluğben! 24 Şot'aynak' ki, bezi me ğar p'ureney - qayebaki, açeney - bəğəneşi". Metərluğen, me müqluğa c'ovakest'at'un burqsa.

25 Bavay kala ğar isə çölönəy. Şo k'oya qaybakat'an fare, əçin səsurxo ibaki 26 nökerxoy sunt'u iz t'öğöl k'alpi xavare haq'sa: "Mo hik'ə?" 27 Nökəren şot'o nexə: "Vi viçinə qaybake. Vi bavanal şot'ay salamat qaybaksuna görə kökbaki mozinane şampe".

28 Kala ğar t'eq'ədər əcuğləyinqəbaksa ki, bona baysunal tene çuresa. Bavan isə c'öş c'eri şot'o xoyinşəbsa. 29 Ama ğaren iz bava metərə coğab tast'a: "Bəğa, hema usene ki, vaynak' nöker k'inək' əşezbsa. Sal sa vədəl vi əyitəxun tez c'ere. Ama zaynak' sa keçin balal ten q'iymiş ki, bez dost'urxoxun kəyi-üğöz. 30 Me vi ğaren isə vi bütüm var-dövlətə tarak'ala çupuxxoynak' xaşlayinq' çark'esedi. Ama şo qaybakat'an hun içeynak' kökbi mozinan şame". 31 Bavan şot'o nexə: "Ay bez ğar, axırı hun həmişə zaxunnu, bez bakaloval bito vine. 32 Ama yan həysə müq bakalayan, müqluğ c'ovakest'alayan! Axırı, vi me viçi p'ureney - qayebaki, şo açeney - bəğəneşi!"».

16

Yön bəğəbala kalaluğbali barada məsələ

1 İz şağirdxo isə İsusen mot'oğone pi: «Dövlətli sa amdari iz əşurxo bəğəla sa amdare baksa. Şot'o xavart'un tast'a ki, t'e amdaren iz var-dövlətə şarene. 2 Dövlətli amdarenal şot'o iz t'öğöl k'alpi nexə: "Mo hik'ə, vi barada zu k'əz ibaksa? Za hər şeyi hesaba tada. Hun ene kalo bakala ten".

3 T'e vədə əşurxo bəğəla amdaren için içeynak' nexə: "İsə zu k'ə booz? Ağan kalaluğbsuna bez kiyexun exest'a. Nə kaşp'sun kaşk'alt'oğoxun tezu, nə dilənçiluğbalt'oğoxun. 4 Ama avazu k'ə booz! Gərəy t'etər baz ki, me əşləxun c'erit'uxun oşa za içəğoy k'ojurxo q'abulbala amdar bakane".

5 Şot'aynak'al iz ağa borclu bakalt'oğə soğə-soğə k'alpi nexə: "Bez ağa heq'ədərən borclu?" 6 Sunt'in nexə "sabaç bat" * zeytuni c'əyin". Əşurxo bəğəlen şot'o pine: "Vi

† 15:8 15:8 draxma - gümüş tənğə ‡ 15:18 15:18 göy - yəni, Buxaçuç * 16:6 16:6 sabaç bat' - təxminən 3950 lit'r

q'əbizə ext'a, arsa usum şampa: əlli". ⁷ Oşa t'iyəmint'une nexə: "P'oy vi heq'əder borcvax bu?" Şot'in coğabə tast'a: "Sabaç k'or † arum". Əşurxo bəğalt'in şot'o nexə: "Vi q'əbizə ext'a şampa: səksən".

⁸ Dövlətlü amdarenal t'e haq'suzluğbala əsp'ala iz yön bəğəbsuna görə tərifləyinşəbsa. Axırı me dünyəni amdaron içoğollarikt'oğoxun bakala əşurxost'a işiğə tarak'ala amdarxoxun gelet'un q'amış. ⁹ Zuval vəx nexzu: me dünyəne bakala var-dövləten vəynak' dost' q'azayınşanan ki, oşa me dövlət çark'at'an vəx həmişəluğ dünyəne q'abulbal bakane.

¹⁰ Mis'ik' sa əsləst'a ext'ibərli bakalo, kala əsləst'al ext'ibərlune. Mis'ik' sa əsləst'a haq'suz bakalo isə kala əsləst'al haq'suze. ¹¹ Metərlügen, əgər me dünyəni var-dövlətə vəx ext'ibərbes tene baksasa, əsil var-dövlətə vəx şina ext'ibərbon? ¹² Əgər q'ert'ay bakalt'u ext'ibərli tenan c'eysasa, efi bakalt'u vəx şina tadon?

¹³ Sal sa nökrən p'ə ağa q'ulluğbes batenekon. Şot'aynak' ki, nə sunt'u nifrətbi t'iyəmint'u çurəgəle, nəəl ki sunt'u gəçəsi t'iyəmint'u pis piin bəgəle. Vənal ham Buxaçuğə hamal var-dövlətə q'ulluğbes batenankon». †

¹⁴ Təngəpərəst' fariseyxon bütüm me əyitmoğə ibaki İsusı loxol axşumt'unney. ¹⁵ İsusen isə şot'oğə pine: «Vəx amdarxoy bəş düzgünnan ak'est'a, ama Buxaçuğəon ef ük'əne aksa. Ama avabakanan ki, amdaron üst'ün biq'alt'uxun Buxaçuğəon irit'ene.

Buxaçuğəy padçağluğ q'a K'anun

¹⁶ K'anuni q'a xavareçalxoy girkurxo İoan eğaminey. Şot'oxun oşa isə Buxaçuğəy padçağluği Müq Xavare yəymışaksa, bütüməl t'iya baysunt'un çuresa. § ¹⁷ Ama göyə q'a oçalı əfçibaksun K'anuni girke boş bakala sa gis'e aşt'unaxun hasandə. *

¹⁸ İz çuğə c'evki q'erəz çuğəoxun laşk'oybakalo pozğune. İşq'araxun c'eri çuğə haq'aloval pozğune. †

Dövlətlün q'a kəsibi barada məsələ

¹⁹ Sa dövlətlü amdare baksa. Şot'in həmişə iz loxol toyexlu tünd c'oç'a irəngen paltar q'a nəzik' kətəni parçinen paltare layey, izi hər gıyal köfə boşə c'ovaksay. ²⁰ Saal Lazar s'iyen sa kəsibe baksa. Şot'ay bədən dirist' yara baft'ine baksa. Şə t'e dövlətlü amdari çomoy tume bask'i ²¹ iz pul şot'ay sulfinaxun barala k'ot'orxoy loxole baksa. Xəyoğonal hari şot'ay yaroğəne lamey.

²² Mone, kəsib bisane, angelxonal şot'o lap Avrahami t'öğöl't'un taşt'a. Dövlətlü amdari vaxt'al p'anep'sa, şoval bisane. Şot'o oçalaxt'unbsa. ²³ Me amdaren cəhənnəmə koruğ ak'at'an, iz pulmoğə alabi əxil bakala Avrahama, saal iz t'öğöl Lazarane aksa. ²⁴ Şot'in ost'ar nexə: "Ay bez bava Avraham, za gorox eki! Lazara yaq'aba, iz k'əşin bula xena badi bez muza şəyinqə'an, me aruğəy boş koruğəz aksa". ²⁵ Ama Avrahamen nexə: "Bez gər, vi eyex bada ki, hun vi yəşəyinqəst'a saat' şeymux, Lazaren isə pis şeymuxə ak'e. İşəəl şot'in miya irəətluğə bəğəbə, hun isə koruğən aksa. ²⁶ Hamal ef q'a beş arane t'ətər sa bəğəloyluğə laxəse ki, nə memiİN ef tərəf, nəəl kekiİN me tərəf şinesa çuralğayin, c'ovakes tene baksa".

²⁷ Dövlətlü amdaren nexə: "Ay bava, t'e vədə va xoyinqəzbsa, Lazara bez külfəti t'öğöl yaq'aba. ²⁸ Axırı qə vıçızax bu. Barta şot'oğə metər sa ga baksuna avabakest'eq'an ki, şorox me koruğ ak'ala gala maq'at'un hari. ²⁹ Avrahamen şot'o nexə: "Şot'oğost'a Moiseyi q'a xavareçalxoy girkurxono, barta t'iya şameşit'oğəq'at'un əməlb'i". ³⁰ Dövlətlü amdaren isə nexə: "Təə, ay bez bava Avraham, şot'oğəy t'öğöl p'urit'oğəoxun soğə nu tağayin, toobabalo tet'un". ³¹ T'e vədə Avrahamen şot'o nexə: "Əgər şot'oğəon Moiseya q'a xavareçalxo tet'un ümüxlaxsasa, p'urit'oğəoxun soğə bəyinalbakayin tet'un vəbakal"».

17

Günax, vəluğ saal vəziğə

(Mat'. 18:6-7; Mrk'. 9:42)

¹ Oşa İsusen İz şaqirdxone pi: «İnsanxo pis yaq'a taşala şeymux müt'lək' bakale. Ama t'iyəmint'u yaq'nuxun c'evksuni səbəb bakalt'ay vay hala! ² Şin me mis'ik' hesabbakalt'oğəoxun sunt'u pis yaq'a zap'k'ayin, t'e amdareynak' iz q'oq'exun kala sa jomok'ojin jə suruk'bi dənizə bosesun saat'e bakon. ³ Şot'o görə vəx fikir tadanən.

† 16:7 16:7 sabaç k'or - təxminən 39500 lit'ir ‡ 16:13 16:13 Mat'. 6:24 § 16:16 16:16 Mat'. 11:12-13 * 16:17 16:17 Mat'. 5:18 † 16:18 16:18 Mat'. 5:32; 19:19; Mrk'. 10:11-12; 1 K'or. 7:10-11

Əgər vi viçen günax əşp'est'i va pislüğbenesa, şot'o töhmətba. Ama şot'in toobabayin, şot'o bağışlayınşa. * 4 Əgər lap sa ğinast'a vüğ kərəm günax əşp'est'i va pislüğbayin, oşa vüğ kərəməl vi t'öğöl hari "toobazbi" uk'ayin, şot'o bağışlayınşa». †

5 Sa ği ap'ost'olxon Q'onçuğo pit'un: «Yast'a bakala vëluga avuzba!» 6 Q'onçuğon şot'oğox metere pi: «Əgər vəst'a sa xardali şile hama vëlüğ bunesa, me tutna xoda "va tumexun c'evk'i taşa dənizə bit'a" unank'on, şot'inal ef əyitə bənəğon. ‡

7 Ef boşt'an mat'ina iz kötən zap'kala nəəl ki eğel bəğala nökerə çölöxon qaybakat'an "usum baka, arsa şum uka" uk'on? 8 Şuk'k'alen! Şot'o "bezi biyəsin şuma həzirba, zu kəyi-üğəminal vi biğa ğaç'p'i za q'ulluğba, oşa hun unkon" uk'alnan? 9 Oşal hayzeri t'e nökerə iz bit'oğox görə "dirist'bakal" ten uk'al. Axırı şot'in iz borcane bi. 10 Vənal haketər, vəx bürüşit'oğox bitova hex p'ap'esp'it'uxun oşa upanan: "Yan tərifə layiğ nu bakala nökerxoyan, şot'aynak' ki, k'ə beyansa beş borce"».

Vis' tani cuzam azaraxun q'olaybaksun

11 İsus Yerusalama tağala yaq'e loxol Samariin q'a Galileyin arane bakala zahmani t'öğölxune c'ovaksay.

12 Ayzizmoğoy sunt'u bağat'an şot'o vis' cuzamlu amdare irəst'hari. Şorox əxil çurpi 13 ost'aar harayt'unpi: «İsus! Ay məəlim, yax gorox eki!» 14 İsusen şot'oğox ak'i «takinan, vəx bəyinxo ak'est'anan» pine. Şoroxal tat'unşi. Tet'əre baki ki, şorox hələ yaq'a amağ'un təmizt'unbaki. § 15 Şot'oğoxun sunt'in izi q'olaybaksuna ak'at'an Buxaçuğox ost'aar alxışpsun qayebaki. 16 Şo İsusi turin oq'a biti Şot'o dirist'bakane pi. Me amdar isə sa samariyaluney.

17 T'e vədə İsusen pine: «Q'olaybakiyoroş vis' tan teney ki? P'oy mandi vuy tan maya? 18 Yəni me samariyalunaxun başq'a qoş qaybaki Buxaçuğox alxışp'al batene ki?» 19 Oşa t'e amdara pine: «Hayza, taki, vi vėbaksunen va çark'esedi».

Buxaçuğoy padçağluğ hevaxt' eğala?

20 Sa ği fariseyxon İsusaxun «Buxaçuğoy padçağluğ hevaxt' eğala?» pi xavart'un haq'i. İsusenal şot'oğox metere coğab tadi: «Buxaçuğoy padçağluğ ef piin aksunen tene eğal. 21 Şuk'k'alen şot'o "bəğa, şo memiyane" nəəl ki "t'et'iyane" tene uk'al, şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ ene ef aranene». *

22 İz şağirdxo isə İsusen mot'oğone pi: «T'etər ğimxo eğale ki, Amdari Ğare ef arane bakala ğimxoy sunt'u aksun çureğalan, ama ak'alatenan. 23 Amdarxon vəx "bəğa, Şo t'et'iyane" nəəl ki, "memiyane" uk'alt'un. T'it'eri bəmağanan! 24 Şot'aynak' ki, s'əç'en göye sa tərəf duği t'iyəmi tərəfəl şirik' hetər işiğəbsasa, Amdari Ğaral İz qaybakala ğine hat'etər bakale. † 25 Ama süft'ə Şot'in gele əzyət zap'k'alane, həysət'in nəsili amdarxoy tərəfəxon t'öğ bəşəgalane.

26 Noye döörəst'ə hetere bakesa, Amdari Ğar eğala ğimxost'al hat'etər bakale. 27 Noy gəminə başi ğinal şirik' insanxon kəyi-üt'ünğsay, laşk'oyt'un baksay, işq'arat'un taysay. Oşa sel hari bitova əfçinebi. ‡ 28 Lut'e ğimxost'al hametərəy. İnsanxon kəyi-üt'ünğsay, haq'i-toyt'unst'ay, bit'unst'ay, bit'unq'say. 29 Ama Lut' Sodonaxun c'eri ğine göynuxun arux q'a kükürde bari, bitoval əfçinebaki. § 30 Amdari Ğare eğala ğiyal hametər bakale.

31 T'e ği iç k'ojin bel, iz şeymux isə k'ojin boş bakala amdar * şot'oğox exst'eynak' bona maq'an başi. Çölö bakaloval qoş maq'an qaybaki. † 32 Lut'e çuğox ef eyex badanan! ‡ 33 İz elmoğox çark'est'un çureğalt'in şot'o açesp'ale, ama şiin iz elmoğox açesp'ayin, şot'in iz elmoğox efale. § 34 Vəx nexzu: t'e işe sa gane boş bakala p'ə tanaxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğox isə mandale. 35 Sagala dən berxala p'ə çuğoxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğox isə mandale. * 36 Çölö bakala p'ə tanaxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğox isə mandale».

37 Şot'oxun xavart'un haq'i: «Ay Q'onçux, me əşurxo maya bakala?» Şot'in isə pine: «Cəmdəy mayanesa, q'irğiyoxal t'iya gireğale». †

* 17:3 17:3 Mat'. 18:15 † 17:4 17:4 Mat'. 18:21-22 ‡ 17:6 17:5-6 Mat'. 17:20 § 17:14 17:14 Lev. 14:1-32

* 17:21 17:21 Mat'. 24:23; Mrk'. 13:21 † 17:24 17:23-24 Mat'. 24:23,26-27; Mrk'. 13:21 ‡ 17:27 17:26-27 Burq. 6:5-8; 7:6-24; Mat'. 24:37-39 § 17:29 17:28-29 Burq. 18:20-19:25 * 17:31 17:31 k'ojin bel - Filist'inə k'ojurxoy bul hamavare bəke. T'iya c'öşin tərəfi k'as'kalent'un laşe. Amdarxon içoğoy gele vaxt'a k'ojin bel'un c'ovakeste: əşt'unbe, afirt'unpe, useni eğarix vədəmoğox t'et'iya bast'unke. † 17:31 17:31 Mat'. 24:17-18; Mrk'. 13:15-16

‡ 17:32 17:32 Burq. 19:26 § 17:33 17:33 Mat'. 10:39; 16:25; Mrk'. 8:35; Luk'. 9:24; İoan. 12:25 * 17:35 17:34-35 Mat'. 24:40-41 † 17:37 17:37 İov. 39:30; Mat'. 24:28

18

Süpür çuğoy q'a insafsuz divanbali barada mäsälə

¹ İsusen İz şagirdxoynak' həmişə afırıp'i urufaxun maq'at'un bit'i pi sa mäsäləne eçeri: ² «Sa şəhərə sa divanbale baxsa. Şot'in nə Buxaçuğə tene çalxsay, nə amdarxo tene hörmətsay. ³ Hat'e şəhərə sa süpür çuuxal baneksa. Çuğon t'e divanbali t'öğöl hari nexə: "Bez rəgibəxun bakala məhk'əmin əslə hun bəğə". ⁴ Ama divanbalen sa heq'ədər vaxt' mot'o əməlbsun çurtenesa, oşa isə için içeynak' metərə fikirbsa: "Düze, zu nə Buxaçuğə tez çalxsə, nə amdarxo tez hörmətsə, ⁵ ama me çuğon bez zəhlə şipsuna görə iz əslə bəğoz, tene bez ümüğə taşalə"».

⁶ Oşa Q'onçuğon pine: «İnanbaxsa me haq'suz bakala divanbalen k'ə nex? ⁷ Kot'in ketərə bsasa, t'e vədə Buxaçuğon hetərə bon? Yəni İz c'ək'p'it'oğoy, üşə-ğena İçuxun köməy çureğalt'oğoy əslə bəği düzgün q'ərar tene c'evk'on ki? Şot'oğə gele yaq'bəgesedon ki? ⁸ Vəx nexzu: şot'oğoy əslə usumluğen bəğəle. Ama Amdari Ğar eğat'an oçalı çoyel Buxaçuğə vəluğ bəğəbale?»

Farisey q'a naloggirbali barada mäsälə

⁹ İçoğə düzgün hesabbi, t'iyəmit'oğə isə oq'a sakala amdarxoynak' İsusen me mäsəlinəne eçeri:

¹⁰ «Sa ği p'ə tan afırıpseynak' xramat'un baysa. Soğə farisey, t'iyəmino isə naloggirbal. ¹¹ Fariseyen turel çurpi iz barada metərə afırıpsa burqi: "Ay Buxaçux, Va şükürəzbsa ki, zu nə t'iyəmit'ogöllarik' amdarfıq'k'al, haq'suz, q'ert'ay çuğoy loxol bəğəl tezu, nəəl ki me naloggirbalt'ullarik'. ¹² Şamat'e p'ə kərəm ğuruxez efsə, bütüm bez q'azanci vis' paye sunt'oval tast'a".

¹³ Naloggirbal isə əxil çurpi, iz pulmoğə göynul alabsunal q'inebsa. Saycə iz bel t'api nexey: "Ay Buxaçux! Za ğünaxkərə gorox eki!"

¹⁴ İşə Zu vəx nexzu: t'e farisey təə, naloggirbale Buxaçuğoy piyəs düzgün ak'əsi iz k'oya taşi. Şot'aynak' ki, için içü ala biq'alo oq'a bakale, içü oq'a biq'alo isə ala». *

İsusi əyloğə xeyir-bərəkət tast'un

(Mat'. 19:13-15; Mrk'. 10:13-16)

¹⁵ Amdarxon İsusi t'öğöl körpə əyloğoval et'unşt'ay ki, Şot'in xeyir-bərəkət tast'eynak' İz kula şot'oğoy loxol laxane. Şagirdxon isə mot'o ak'i şot'oğə işə tet'un barti. ¹⁶ Ama İsusen əyloğə İz t'öğöl k'alpi pine: «Bartanan əylux Bez t'öğölq'at'un hari. Şot'oğə galmadanan! Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ metərt'oğoye. ¹⁷ Vəx serinaz nex: şin Buxaçuğoy padçağluğa sa əyel k'inək' nu q'abulbayin, t'iya sal sa vədine bayes tene bakon».

Var-dövlət q'a Buxaçuğoy padçağluğ

(Mat'. 19:16-30; Mrk'. 10:17-31)

¹⁸ Sa kalaluğbalen İsusaxun xavare haq'i: «Ay saat' Məəlim, zu k'ə baz ki, həmişəluğ yəşəyinşə miras k'inək' haq'az?» ¹⁹ İsusen şot'o pine: «Za het'aynak'en saat' nexə? Saat' bakalo tək Buxaçuxə. ²⁰ Şot'ay əmirxo avanu: "Əxlagsuzluğ ma ba, besmaba, başmaq'a, əfçidən şuk'k'ali əleyinə şahidluğ ma ba, bava-nana hörmətbə"». †

²¹ Şot'in isə pine: «Mot'oğə bitova əyelluğaxun əməlezbsa». ²² Mot'o ibakat'an İsusen şot'o pine: «Vı sa sey kame: hik'k'ə buvaxsa toydi kəsibxo payba. T'e vədə göynul vi var-dövlət bakale. Oşa qaybaka, Bez baç'anexun eki». ²³ Şot'in isə me əyitməğə ibaki pərtə baki, şot'aynak' ki, gele dövlətlüney.

²⁴ İsusen şot'ay pərt baksuna ak'i pine: «Var-dövlət bakalt'oğoynak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun heq'ədər çətinə! ²⁵ Serine ki, buşə bəke deşiyexun c'ovaksun dövlətlü amdari Buxaçuğoy padçağluğa baysunaxun hasandə». ²⁶ Mot'oğə ibakalt'oğon pit'un: «Ketəresa, şuva çark'eşes bakon?» ²⁷ Şot'in isə pine: «İnsanxoynak' mümkün nu bakala əşurxo Buxaçuğoynak' mümkünə».

²⁸ T'e vədə P'et'eren pine: «Mone, yan hər şeyə bosı vi baç'anexunyan hare». ²⁹ İsusen şot'oğə pine: «Vəx serinaz nex: Buxaçuğoy padçağluğeynak' iz k'oja, iz çuğə, iz viçimoğə, iz bava-nana, nəəl ki əyloğə efi t'etər sa amdar tene bakal ki, ³⁰ me dünyəne şot'oxun hema q'at gele, gələcəyə isə həmişəluğ yəşəyinşə nu haq'ane».

İsusen İz p'uri-bəyinbaksuni barada xibimki kərəm xavare tast'a

(Mat'. 20:17-19; Mrk'. 10:32-34)

* 18:14 18:14 Mat'. 23:12; Luk'. 14:11 † 18:20 18:20 Cey. 20:12-16; K'an. 5:16-20

³¹ İsusen İz p'as's'e şağirdə t'ödx zapi şot'oğə pine: «Mone, yan Yerusalimyan taysa, xavareçalxonAmdari Ğare barada şampiyoroxal bito bex p'ap'ale. ³² Şot'o Buxaçuğə nu vëbakalxoy kiyel tadalt'un, lağa haq'alt'un, təhk'irbalt'un, Şot'ay çoyel çuk'alt'un. ³³ Şot'o tatarlayınşı oşa bəsp'alt'un. Xib ğınaxun oşa isə Şo bəyinbakale».

³⁴ Ama şağirdəxon me əyitmoğoxun hik'kal q'amış tet'unbaki. Me əyitmoğoy məənə c'ap'e mandı, şot'oğonal Şot'ay pit'oğə tet'un q'amışaki.

İsusi k'aç'i amdari pulmoğə qaypsun
(Mat'. 20:29-34; Mrk'. 10:46-52)

³⁵ İsus Yerixoya İşalayınşakat'an sa k'aç'i amdar yaq'e t'öğöl arsi dilənçilüğəbsay. ³⁶ K'aç'i amdaren iz t'öğölxun gele amdar c'ovaksuna ibaki xavare haq'i: «K'ə bake?» ³⁷ Şot'o pit'un: «Nazaret'lu İsusə memiin c'ovaksa».

³⁸ T'e vədə şot'in harayepi: «Ay Davidi Ğar İsus, za gorox eki!» ³⁹ Bəş tağalt'oğon şot'o q'adağanbi şipbsunt'un çuresay, ama şot'in samalal ost'aare haraypi: «Ay Davidi Ğar! Za gorox eki!» ⁴⁰ İsusen çurpi əmirebi ki, şot'o İz t'öğölq'at'un eçeri. Amdar İşalayınşakat'an İsusen şot'oxun xavare haq'i: ⁴¹ «K'ən çuresa vaynak' baz»? Şot'in pine: «Ay Q'onçux, bez pulmoğon ak'eç'an». ⁴² İsusen şot'o pine: «Vi pulmux qayeşeq'an, vi vë baksunen va çark'esedi». ⁴³ Hat'e saad me amdari pulmux qayeşi, şot'inal Buxaçuğə alxışp'i İsusi baç'anexune taşi. Amdarxonal mo'to ak'i bitot'in Buxaçuğə alxışt'unbi.

19

İsus q'a Zak'k'ay

¹ İsus Yerixoya başı t'et'iin c'ovaneksay. ² T'et'iyə naloggirbalxoy kalo bakala Zak'k'ay s'ila sa dövlətlü işq'are buy. ³ İsusə ak'seynak' içü besebsay. Ama iz boy oq'oloy baksuna görə amdarxoy kiyexun Şot'o ak'es tene baksay. ⁴ Şot'o görəl bəş t'it'eri sa incilnə xodane laşi ki, İsus t'et'iin c'ovakat'an ak'ane.

⁵ İsus t'e gala p'ap'at'an ala bəği pine: «Zak'k'ay, usum oq'a şiki. Ğe Zu vi k'oya mandalazu». ⁶ Şoval usum oq'a şiri İsusə müqlüğən q'abulebi. ⁷ Amdarxon mot'o ak'i t'ot'opsat'un burqı: «Taşi sa günaxkəri k'oyane q'onağ baki!»

⁸ Zak'k'ay isə turel hayzeri Q'onçuğə metərə pi: «Ay Q'onçux, bez var-dövləti qit'u kəsibxo payboz, şuxunal haq'suz sa şey ext'ezsə, bip' q'at avuz qaydoz». ⁹ İsusen şot'o pine: «Ğe me k'oya çark'esune hari, şot'aynak' ki, me amdaral Avrahəmi ğare. ¹⁰ Axırı Amdari Ğar ačit'oğə qəvəsi çark'est'eynak'e hare».

Amanat təngin barada məsələ
(Mat'. 25:14-30)

¹¹ İsusen amdarxoynak' sa məsələl exlətebi, şot'aynak' ki, Şo ene Yerusalima İşalayınşakəney, amdarxonal t'etərt'un fikirbsay ki, Buxaçuğəy padçağluği eyseynak' male mande. ¹² İsusen pine: «Sa s'ila amdar əxil sa ölkinə yaq'ane bafst'a ki, t'iyə iz padçağ baksuna təst'iğbi qaybakane. * ¹³ Tağalt'uxun bəş iz nökerxoxun vis' tana k'alene, şot'oğə vis' mina † tənginə tadi nexə: "Zu eğamin me tənginen alverbanan".

¹⁴ Ama t'e ölkən amdarxon şot'o nifrətbsuna görə şot'ay baç'anexun elçiğə yaq'abi pest'unst'a: "Me amdari beş padçağ baksuna çurteyansa".

¹⁵ Ama me amdar padçağ baneksə. Qaybakat'an isə təngə tadi nökerxo izi t'öğöl k'alpest'i şot'oğoy heq'ədər q'azayınşsunane avabaksun çuresə. ¹⁶ Samcit'in hari nexə: "Ağa, vi sa minan vis' minane eçere". ¹⁷ Ağan şot'o nexə: "Dirbaşnu, bez saat' nöker. Ən mis'ik' sa əşləst'a ext'ibərli c'eysuna görə va vis' şəhəri loxol kalaluğbsunaz ext'ibərbsa". ¹⁸ P'əmcit'in hari nexə: "Ağa! Vi sa minan qo minane eçere." ¹⁹ Ağan şot'o "vaal qo şəhəri kaloz laxsa" nexə.

²⁰ T'iyəmint'in isə hari nexə: "Ağa! Mo vi vis' mina, kot'o dəsmərə bəç'ürpi ezfe. ²¹ Şot'aynak' ki, vaxun q'izbe. Axırı hun gorox nu eğala sa amdarnu. Nu laxi ganuxun exenst'a, nu ezbi ganuxun exenbsa". ²² Ağan şot'o nexə: "Ay pis nöker, va vi jomoxun c'eğala əyitmoğon biq'oz! Huncə nexnu ki, bezi q'əddar baksuna, nu laxi ganuxun exst'una, nu bit'i ganuxun exbsuna avanuy. ²³ P'oy t'e vədə het'u görə bez tənginə faizen ten tade ki, zu eğat'an bez laxit'uxun avuzin ext'az?"

* **19:12** 19:12 T'e döörəst'ə Rime İmperiin sa bölgən padçağ c'ək'əsi amdar iz kalaluğa burqsunaxun bəş süft'ə Rima taşi iz padçağluğa təst'iğbakalaney. † **19:13** 19:13 mina - 100 dirhəmə barabar, 100 ğilüğ maşey.

²⁴ Oşa iz t'ödx bakalt'oğõ nexe: "Me amdari kiyexun tẽnginẽ ext'i vis' mina bakalt'u tadanani!" ²⁵ Şot'o next'un: "Ağa, axırı şot'ay ene vis' mina bune!" ²⁶ Ama şot'in coğabe tast'a: "İsẽ ibakanan, vëx nexzu: şust'a bune, şot'o samalal gele tadeğale, şust'a tenosa, iz kiye bakaloval haq'eğale. † ²⁷ Bezi içoğoy loxol padçağ baksuna nu çureğala bez dũşmẽnõ isẽ miya eçanan, bez piin bẽş içoğoy bula bot'anani!"

İsusi Yerusalima baysun

(Mat'. 21:1-11; Mrk'. 11:1-11; İoan. 12:12-19)

²⁸ İsusen me mäsəlinə exlẽtp'it'uxun oşa p'urum bẽş baft'i Yerusalimaçe taşi. ²⁹ Zeytuni buruğoy döşel bakala Bet'fagen q'a Bet'anya uk'ala ayizmoğõ İşalayınşakat'an, Şot'in İz şagirdoxun p'ranna bẽş yaq'abi pine: ³⁰ «Ef bẽş bakala ayize takinan. T'iya bağat'an hələ şuk'k'alen nu c'idi, ğaç sa elemi bala bəğəbalnan. Şot'o şadbi miya eçanan. ³¹ Şiin vëxun "het'aynak'nan me elemi balina şadbsa?" xavar haq'ayin, upanan: "Q'onçuğone lazım".

³² Şagirdxonal taşi bitova içoğõ pi k'inək' at'unk'i. ³³ Şot'oğõn elemi balina şadbat'an şot'ay q'onçuğõn xavare haq'i: «Me elemi balina het'aynak'nan şadbsa?» ³⁴ Şot'oğõn coğabt'un tadi: «Mo Q'onçuğone lazım». ³⁵ Şot'oğõn elemi balina İsusi t'öğöl et'unçeri, oşal t'e elemi loxol içoğoy paltara lap't'i İsusı şot'ay loxol arşevt'unk'i. ³⁶ Şo tanesay, amdarxonal Şot'ay tağala yaq'a içoğoy paltarxot'un past'st'ay.

³⁷ İsus hari Zeytun buruğoy döşel p'ap'at'an t'iya bakala şagirdxon içoğoy ak'i bito möcüzoğõ görẽ müq baki, Buxaçuğõ ost'ar səsən alxıspat'un burqı:

³⁸ «Q'onçuğoy s'iyeñ eğala padçağa xeyir-bərəkõt'q'an baki!

Göynul şip'luğ, ən alloyluğxo alxısq'an baki!» §

³⁹ Amdarxoy arane bakala bezi farişeyxon Şot'o pit'un: «Məəlim, vi şagirdxoy səsə bot'a!» ⁴⁰ Ama İsusen şot'oğõ metərə coğab tadi: «Vëx nexzu, əğər korox şip' çurk'ayin, jeyurxo muzal bakale!»

İsusi Yerusalimeynak' öñõpsun

⁴¹ İsus Yerusalima İşalayınşakat'an şəhərə ak'i şot'aynak' öñõnepi. ⁴² Şot'in pine: «K'ə bakoni, hun ğeq'a bakayin va serluğa taşala yaq'a q'amışakinuy! Ama me yaq' hələ ki vaynak' c'ap'e. ⁴³ İşəəl, va t'etər sa ğimxone yaq'bəsa ki, vi dũşmẽnxon va haq'seynak' eçeri vi q'alın tume k'ul şipi oçala şot'oxun barabar balt'un. Şot'oğõn vi bip' t'öğ biq'i va hər tərəfəxun sıxışt'ırışalt'un. ⁴⁴ Vaal, vi boş bakala amdarxoval əçibalt'un. Vast'a sa jena jəne loxol tet'un bark'al, şot'aynak' ki, Buxaçuğoy va İşalayınşakala vədinə ten q'amışaki».

İsusi alverçiğõ xramaxun şəp'esun

(Mat'. 21:12-17; Mrk'. 11:15-19; İoan. 2:13-22)

⁴⁵ Oşa İsus xrame məəlnə başi t'et'iya alverbaltoğõ şəp'esane burqı. ⁴⁶ Şot'oğõ metərə pi:

«"Bez k'oj afırıbseynak' bakala k'oj bakale" *

pine şameşe. Ama vən şot'o fūq'k'alxoy mesanan c'urevk'e!»

⁴⁷ İsusen hər ği xrama zomebsay. Samci bəyinşxon, k'anun zombalxon q'a azuk'i sanballu amdarxon isə Şot'o bespseynak' yaq't'un qəvesay. ⁴⁸ Ama mot'o hetər balt'un avatet'unıy, şot'aynak' ki, amdarxo dim İz hərrəminet'un baksay, Şot'ay jomoxun c'eğala sa əyitəl tet'un c'ovakest'ay. †

20

İsusı tadesi ext'iyər

(Mat'. 21:23-27; Mrk'. 11:27-33)

¹ Ğimxoy sa ği İsusen xrama amdarxo zombi hamal Müq Xavara yəymişat'an samci bəyinşxo, k'anun zombalxo saal ağsaq'q'alxo Şot'o İşalayınşaki ² pit'un: «Upa bəyn, Hun me əşurxo mani ext'iyərənen bsa? Va me ext'iyərə şina tade?» ³ İsusen şot'oğõ metərə coğab tadi: «Zuval vëx metər sa sual tadoz. Za upanan: ⁴ İoanen k'unuk'bseynak' ext'iyərə mayına haq'ey? Göynul bakala Buxaçuğõxun, yoxsa amdarxoxun?»

‡ 19:26 19:26 Mat'. 13:12; Mrk'. 4:25; Luk'. 8:18 § 19:38 19:38 İvel məğ. 118:26 * 19:46 19:46 İsa. 56:7; Yer. 7:11 † 19:48 19:47-48 Luk'. 21:37

⁵ Şot'oğonal içoğoy arane maslaatp'i metərt'un pi: «Əgər uk'ayan "Buxaçuğoxuney", t'e vədə "p'oy het'aynak' şot'o vëtenanbaki?" uk'ale. ⁶ Uk'ayan "amdarxoxuney", dirist' azuk'en yax jëlayınşebon. Şot'aynak' ki, amdarxon İoanı xavareçal baksuna vët'un».

⁷ Axırdal Şot'o "yan avateyan mayına" pit'un coğab tadi. ⁸ İsusen isə şot'oğoy pine: «T'e vədə Zuval vëx me eşurxo mani ext'iyəren bsuna uk'alatez».

Pis bağbanxoy barada məsələ

(Mat'. 21:33-46; Mrk'. 12:1-12)

⁹ Mot'oğoy pit'uxun oşa İsusen amdarxoynak' metər sa məsələne xələtpsa burqı: «Sa amdaren t'ulluğa lasaksa. Oşa t'e t'ulluğa bare vədine içu p'ap'ala paya tast'uni şərten bağbanxo tadi q'erəz ölkinəne taysa. Şo t'et'iya boxoy vaxt' manst'uni s'iyene taysa. *

¹⁰ Hari t'ul p'ap'i vədine t'e bağbanxoy t'öğöl iz nökerəne yaq'absa ki, izi paya şot'oğoxun ext'ane. Ama t'ulluği eşp'alxon t'e nökerə t'api kul ams'i yaq'at'unbsa. ¹¹ T'ulluği q'onçuğon q'erəzəl sa nökerə yaq'absa, ama bağbanxon mot'oval t'api biyaburt'unbsa, kul ams'i qoşt'un yaq'absa. ¹² T'ulluği q'onçuğon xibimci nökerəl yaq'anebsa, ama bağbanxon şot'oval yaralayınşı şəp't'unbsa. ¹³ T'e vədə t'ulluği q'onçuğon nexə: "İsə k'ə baz? Barta bez bakal nu bakal sa ğara yaq'abaz, bərkə şot'o hörmətbat'un". ¹⁴ Ama bağbanxon şot'o ak'i içoğoy arane xələtp'i next'un: "Mo varise! Ekinan kot'o bəsp'en ki, miras yaxq'an mandı". ¹⁵ Haketərəl bsat'un, şot'o t'ulluğaxun c'evki best'unbsa.

İsə ef zəndən, t'ulluği q'onçuğon şot'oğoy k'ə bale? ¹⁶ Şot'in hari me bağbanxo əfçibale, t'ulluğa isə q'erəzt'oğoy tadale». Amdarxon mot'o ibaki "Buxaçuğon maq'an bi!" pit'un.

¹⁷ Ama İsusen şot'oğoy piin boş bəği pine: «P'oy me Şam k'ə upsuna?

"Barizap'k'alxon bosı jë
Ən vacib t'öğün jëne baki". †

¹⁸ Me jëne loxol bitalo şareğale, jë mat'ay loxol bitayın isə şot'o c'ak'k'ale».

¹⁹ K'anun zombalxon q'a samci bəyınşxon q'amışt'unbaki ki, İsusen me məsələne içoğoy baradane xələtp'i. İmkan bakiniy Şot'o hat'et'iya bit'unq'oy, ama amdarxoxun q'it'unbsay.

Hər tani iz haq'q'

(Mat'. 22:15-22; Mrk'. 12:13-17)

²⁰ K'anun zombalxon q'a samci bəyınşxon İsusi baç'anexun busmışt'unbsay. Şot'ay t'öğöl sa hema amdaraqal yaq'abet'unıy. T'e amdarxon içoğoy təmiz ak'est'i dim İsusi t'öğöl bakalat'unıy, İz jomoxun sa şərf əyit c'eğala k'inək' isə Şot'o biq'i Rimen təyınbi kalat'ay kiyel tadalat'unıy. ²¹ Şot'oğon İsusaxun xavart'un haq'i: «Məəlim, yan avayan ki, Hun düzən əyitp'i zombsa, şuk'k'aleynak'al tərəfkəşluğ tenbsa. Buxaçuğoy yaq'a düzən zombsa. ²² İsə upa bəyn, beşi Rime imp'erat'ora nalog tast'un düze, yoxsa təə?»

²³ Ama İsusen şot'oğoy bic'luğa q'amışaki metərə pi: ²⁴ «Za sa dinar ak'est'anan. Şot'ay loxol bakala şikil q'a s'i şiya?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «İmp'erat'ori». ²⁵ İsusen şot'oğoy pine: «T'e vədə imp'erat'ori haq'q'a imp'erat'ora, Buxaçuğoy haq'q'a isə Buxaçuğoy tadanan».

²⁶ Metər, İsusə amdarxoy bəş əyiti loxol biq'es tet'un baki. Şot'ay coğabal mat mandı şip' cürt'unpi.

Bəyınbaksuni barada sual

(Mat'. 22:23-33; Mrk'. 12:18-27)

²⁷ Bəyınbaksun tene bu uk'ala sa hema saduk'eyen[‡] İsusi t'öğöl hari xavare haq'i: ²⁸ «Məəlim, Moiseyən yaynak' metərə şampe: "Əgər sa amdari laşk'oy baki viçi əyelsuz biyayın, şot'in t'e viçey süpür mandı çuğoy haq'i p'uri viçey nəsilə davam beq'an".

Ş ²⁹ Məsələ, vüğ viçine baksa. Samcit'in sa çuuxe haq'sa, içoğoy əyel bakinut' bisane. ³⁰ Oşa p'əmcı viçene me çuğoy haq'sa, ama şoval içoğoy əyel bakinut' bisane. ³¹ Oşa xibimcit'inal şot'o haneq'sa. Haketər vüğ viçey vüğəranal me çuğoy haq'i, ama içoğoy əyel bakinut' bisat'un. ³² Axırda me çuux içal bisane. ³³ P'oy isə p'uriyoxoz bəyınbakat'an me çuux şot'oğoy mat'ay çuux bakale? Axırı, vüğ viçey vüğəranal me çuğoy haq'eny».

³⁴ İsusen şot'oğoy metərə coğab tadi: «Me döörin amdarxo laşk'oyt'un baksa, işq'arat'un taysa. ³⁵ Ama p'urit'oğoy bəyınbakit'uxun oşa həmişəluğ yəşəyınşə

* 20:9 20:9 İsa. 5:1-7 † 20:17 20:17 İvel məğ. 118:22 ‡ 20:27 20:27 saduk'eyen - Rime hökmətəxun ğaç bakala arist'ok'rat p'art'ıya. İvel Şamaxun tək Moiseyi qo girkət'un q'abulbsay, nə bəyınbaksuna, nə angelxo, nəəl axırncı ğine tet'un vëbaksay. § 20:28 20:27-28 K'an. 25:5; Ap'ost'. 23:8

layiğ hesabkalorox isə nə laşk'oy tet'un bakal, nə işq'ara tet'un tağal. ³⁶ Ene biyalatet'un, şot'aynak' ki, angelxo oşq'ardalt'un, bəyinbakala ğarmux baksuna gərəl şorox Buxaçuğoy ğarmuxt'un. ³⁷ Moiseyenal şaşe barada bakala hadisinə şamk'at'an Q'onçuğoy "Avrahami Buxaçuğ, İsaak'i Buxaçuğ saal İak'ovi Buxaçuğ" nexə. Metər, Moiseyen içinal p'urit'oğoy bəyinbaksunane ak'est'a. * ³⁸ Buxaçuğ p'urit'oğoy tene, dirist't'oğoy Buxaçuğ, axırı Şot'aynak' bito dirist'e.

³⁹ K'anun zombalxoy bəzit'oğon metərt'un pi: «Məəlim, Hun he gözəlen pi». ⁴⁰ Eneyal İsusaxun sa şey xavar haq'suna zap't'unşi.

Xrist'os şı Ğara?

(*Mat'. 22:41-46; Mrk'. 12:35-37*)

⁴¹ T'e vədə İsusen şot'oğoy pine: «Het'aynak't'un nex ki, Xrist'os Davidi Ğare?

⁴²⁻⁴³ Axırı Daviden için "İvel məğurxo" girke boş

"Q'onçuğon bez Q'onçuğoy pine:

Zu Vi düşmənxo Vi turin oq'a sakamin

Bez yön tərəf arşa" †

pene.

⁴⁴ Metərliğen, Daviden Şot'o "Ağa" pine k'ale. T'e vədə Şo hetərə Davidi ğar bakes bakon?»

K'anun zombalxoxun vəx bəğanan

(*Mat'. 23:5-7; Mrk'. 12:38-40*)

⁴⁵ Amdarxon bitot'in me əyitmoğoy ümüxlaxat'an, İsusen İz şagirdxo pine: ⁴⁶ «K'anun zombalxoxun vəx bəğanan. Şot'oğoy çureğalo boxoy paltar lapi tarapsun, amdarxoy içoğoy bazarin meydaxno ak'i p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsun, sinagogxo q'a q'onaxluğxo best'a arst'üne. ⁴⁷ Şot'oğon süpür çupuğoy dövlətə ut'unksa, oşa isə içoğoy ak'est'eynak' boxoy afırt'unne. Me amdarxoy caza lap bihi bakale».

21

Süpür çuğoy nəzir

(*Mrk'. 12:41-44*)

¹ İsusen xrama bakala nəziri q'utin t'öğöl nəzir laxala dövlətlü amdarxone bəğsax.

² Şot'in sa kəsib süpür çuğoyal nəziri q'utina p'ə lept'on * təngə laxsuna anek'i.

³ İsusen pine: «Vəx düzinəz nex: me kəsib süpür çuğon bitot'uxun gele təngəne laxi.

⁴ Şot'aynak' ki, bitot'in içoğoy bakala ganuxunt'un laxi, me çuğon isə iz kəsib ganuxun, iz xaşluğeynak' kiyel bakalt'üne tadi».

Dünyəni axtri İşalayınşaksuni nişanxo

(*Mat'. 24:1-28; Mrk'. 13:1-23*)

⁵ T'iya bakalt'oğon xrame q'əşəng jeyurxoxun, Buxaçuğoy s'iyal laxeşi payurxoxun exlətp'at'an İsusen pine: ⁶ «T'etər ğimxo eğale ki, vən memiya ak'alt'oğoxun hik'k'al tene mandal. Jəne loxol jə tene mandal, bito oçalaxun barabar bakale».

⁷ Şot'oxun xavart'un haq'i: «Məəlim, me Vi piyorox hevaxt' bakale? Me əşurxoy İşalayınşaksuna mani möcüzəlü nişanxon ak'est'ale?» ⁸ İsusen pine: «Eht'iyat'lu bakanan, feret' ma bakanan! Şot'aynak' ki, Bez s'iyen gele amdaren hari "zu Şozu", "vaxt' İşalayınşakene" uk'ale. Şot'oğoy baç'anexun ma bəft'anan. ⁹ Davoğoy q'a amdarxoy eçesuni s'iya ibakat'an ma q'ıbanan. Şot'aynak' ki, morox süft'ə bakalane. Ama mo hələ axır tene».

¹⁰ Oşa şot'oğoy metərə pi: «Azuk' azuk'i, padçağluğ padçağluği loxol eçəğale. ¹¹ Ost'aar oçal galpsunxo, hər gala busaluğ, pis azarxo saal dəhşətlü əşur bakale, göyənəl yax möcüzəlü nişanxo ak'est'ale.

¹² Ama bito me əşurxoxun bəş Za görə vəx biq'alt'un, təqıbbalt'un, zindaxno badalt'un. Vəx sinagogxo q'a padçağoy saal kalaluğbalxoy bəş coğab tast'eynak' taşalt'un.

¹³ Morox vəynak' Müq Xavara vəymışbseynak sa fürsət bakale. ¹⁴ Vənal saturbəş k'ə coğab tast'uni barada ma fikirbanan. ¹⁵ Şot'aynak' ki, Zu vəx t'etər sa exlətp'suni yönə avabaxun q'a haq'il tadoz ki, ef bəş c'eğalt'oğoy saycat'in nə ef sa əyitə p'ə bes tene bakal, nəəl ki şot'ay bəş çurpes tene bakal. † ¹⁶ T'etər bakale ki, vəx lap ef nanoğon, bavoğon, viçimoğon, q'oomxon q'a dost'urxon biq'est'alt'un, vəxun bəzit'oğoy

* 20:37 20:37 C'eys. 3:6 † 20:42-43 20:42-43 İvel məğ. 110:1 * 21:2 21:2 lept'on - ən mis'ik' təngə † 21:15 21:14-15 Luk'. 12:11-12

besp'esaldalt'un. ¹⁷ Za görə bitot'in vəx nifrət balt'un. † ¹⁸ Ama ef belxun sa popal kam tene bakal. ¹⁹ Hər şeyə portbsunen ef elmoğə çark'est'alnan.

²⁰ Q'oşunxoy Yerusalmi bip' t'öğə haq'layınşbsuna ak'at'an avabakanan ki, şot'ay vərən baksuni vaxt' işalayınşakene. ²¹ T'e vədə İudeyina bakalorox bito buruxmoğəq'at'un t'it'eri, barta səhərə bakalorox t'et'iin c'ereq'at'un, şəhərexun t'ödx bakalorox isə t'et'iyə maq'at'un başi. ²² Şot'aynak' ki, me ğimxo həyif haq'ala ğimxo bakale, bito şamesiyorox bex p'ap'ale. § ²³ T'e ğimxost'a bihi çupuğoy q'a dös tadala çupuğoy vay hala! Şot'aynak' ki, me ölkın bel kala bələ eğale, Buxaçuğoy əcuğal me azuk'i bel barale. ²⁴ Şorox q'ılncaxun biyalt'un, q'erəz millətxonal şot'oğə kiyel badi içoğoy əsir balt'un. Hametərəl, Yerusalm q'erəz millətxoy kiyel bakala vaxt' çark'amin, şəhər şot'oğoy turin oq'a çaxçuxegale.

Amdari Ğare eysun

(*Mat'. 24:29-35; Mrk'. 13:24-31*)

²⁵ Göynul bakala bəğen, xaşen, muç'uliğon möcüzəlü nişanxo ak'est'alt'un. Millətxo oçali çoyel bakala dənizi gürultınaxun q'ıya baft'alt'un, şot'oğon koruğ ak'alt'un. *

²⁶ Oçali loxol eğala bəlinəxun amdarxon içoğə açesp'alt'un, şot'aynak' ki, göynul bakala p'lanet'xo jik'eğale. ²⁷ T'e vədə şot'oğon Amdari Ğare asoyxoy loxol tamtarağen q'a İz kala zoren eysuna ak'alt'un. ²⁸ Me əşurxo bex p'ap'sa burqat'an tikbaki ef bula alabanan, şot'aynak' ki, ef çark'esun ene işane».

²⁹ Oşa İsusen şot'oğoynak' sa məsələlə eneçeri: «İncilnə xoda q'a mandi xodurxo bəğanan: ³⁰ şot'oğon xazal qayk'at'an vən mot'o ak'i avananbaxsa ki, yəy ene işane. ³¹ Haketərəl vən me şeymoğoy burqesuna ak'at'an avabakanan ki, Buxaçuğoy padçağluğ işane. ³² Vəx düzinəz nex: hələ me nəsil c'ovaki tağamin morox bito bex p'ap'ale. ³³ Göy q'a oçal c'ovaki taneğon, ama Bezi əyitmux sal sa vədə c'ovaki tene tağon.

³⁴ Bəğanan ki, ef fikir tarapsuni, uğsuni saal hetər yəşəyınşbsuni loxol maq'an baki, tene t'e ğinen vəx bürden biq'ale, sal ef xavaryl tene bakal! ³⁵ Axırı t'e ği oçali çoyel yəşəyınşala amdarxoy bitot'aynak' eğale. ³⁶ Vənal ef bel eğala me bələğoxun çark'eşi Amdari Ğare bəş çomas'i çurpəs bakseynak' afırıpsunaxun çurmapanan».

³⁷ İsusen hər ği xrama amdarxo zomebsay, üşena isə taşi Zeytuni burux uk'ala galane c'ovakest'ay. † ³⁸ Savaxt'an üşenen isə camaat İsusə ümüxlaxseynak' Şot'ay t'öğöl, xramat'un eysay.

22

İsusa bespseynak' həzirluğ bəğsun

(*Mat'. 26:1-5; Mrk'. 14:1-2; İoan. 11:47-53*)

¹ Əyinsuz Şume axsibay işalayınşebaksay. Me axsibayi s'ıya C'ovaksuni axsibayal next'unıy. * ² Samci bəyınşxon q'a k'anun zombalxon camaati İsusə baç'anexun taysunaxun q'ıt'unbsay, şot'aynak'al şot'o bespseynak' sa yaq't'un qəvesay.

İuday İsusə toyst'un

(*Mat'. 26:14-16; Mrk'. 14:10; İoan. 13:18-30*)

³ Hame vədə Şeytan p'as's'e şağirdaxun soğə bakala, İsk'ariot' k'aleğala İuday boşə başi. ⁴ Şot'inal taşi samci bəyınşxoxun q'a xrame q'aroolçığoy kalat'oğoxun İsusə şot'oğoy kiyel mani yönen tast'unı barada exlətebi. ⁵ Şorox müqt'unbaki, şot'o təngə tast'unat'un əyit tadi. ⁶ İudal irəzine baki. Şot'in İsusə camaataxun c'əp'k'in şot'oğoy kiyel tast'eynak' yaq'e qəvesa burqi.

Axırncı biyəsin ukun

(*Mat'. 26:17-30; Mrk'. 14:12-26; İoan. 13:21-30; 1 K'or. 11:23-25*)

⁷ Əyinsuz şume axsibayi C'ovaksuni axsibayi q'urbanluğ q'uzına şamk'ala ği hare. † ⁸ İsusen P'et'era q'a İoana bəş yaq'abi pine: «Takinan, yaynak' axsibayi ukuneynak' həzirluğ bəğanan». ⁹ Şot'oğon isə İsusaxun xavart'un haq'i: «P'oy həzirluğa maya bəğen?» ¹⁰ İsusen şot'oğə pine: «Bəğanan, vən səhərə bağat'an ef bəş gamaten xe taşala sa amdar c'eğale. Şot'ay baç'anexun takinan, şo bağala k'oya bakinan. ¹¹ T'e k'ojin q'onçuğə upanan: "Məəlimen vaxun xavare haq'sa: <Bez şağirdxoxun sagala C'ovaksuni axsibayi ukuna ukseynak' q'onağı otağ maya?>" ¹² K'ojin q'onçuğon vəx alin

‡ 21:17 21:12-17 Mat'. 10:17-22 § 21:22 21:22 Yer. 5:29; Hos. 9:7 * 21:25 21:25 İsa. 13:10; Yez. 32:7; Yol. 2:31; Qay. əyit 6:12-13 † 21:37 21:37 Luk'. 19:47-48 * 22:1 22:1 C'eys. 12:1-27 † 22:7 22:7 C'eys. 12:1-27

k'oya həzirbaki sa otağ ak'est'ale. T'et'iya həzirliuğ bəğanan». ¹³ Şot'oğon taşi hər şeyə İsusen pi k'inək't'un ak'i, C'ovaksuni axsbayi ukuneynak' həzirliuğa bêt'unği.

¹⁴ Ukuni vədə hari p'ap'at'an İsus ap'ost'olxoxun sagala sulfin bel areşi. ¹⁵ İsusen şot'oğ pine: «Zu koruğ aksa burqamin me C'ovaksuni axsbayi ukuna vəxun sagala uksuna gelez çuresay. ¹⁶ Vəx mot'oz nex: Buxaçuğoy padçağluğa C'ovaksuni axsbay k'ə upsuni tam çoyel c'eğamin, Zu me axsbayi ukuna ene ukalatezu».

¹⁷ Oşa İsusen cama ext'i şükürbi pine: «Mot'o ext'anan, ef arane çöybanan. ¹⁸ Vəx nexzu: Buxaçuğoy padçağluğ eğamin Zu t'ulen tadala me baraxunal uğalatez».

¹⁹ Oşa İsusen şimal ext'i şükürebə. Şot'o cöybi İz şagirdxo tadi pine: «Mo vəynak' q'urban tadeğala Bez bədəne. Za eyex bast'eynak' metər banan».

²⁰ Haketərəl biyəsin ukunaxun oşa camane ext'i pi: «Me cam vəynak' barala Bez p'iyeñ gəçəsi Təzə İrezilüğe. † ²¹ Ama mone, Za xəyənətbalt'in Zaxun sagala iz kula me sulfınane boxost'a. § ²² Amdari Ğar İçeynak' hetər şameşenesa t'etərə taysa, ama şot'o xəyənətbala amdari vay hala!» ²³ Şagirdxon me amdari içoğoy boş'an şuva bakes bakon pi sun-sunaxun xavar haq'sat'un burqi.

²⁴ Oşa içoğoy arane ən kalo şu hesabxaksuni baradal sa exləte baki. * ²⁵ Ama İsusen şot'oğ pine: «Q'erəz millətxoy padçağxonal q'a kalaluğbalxonal amdaxoy loxol kalaluğt'umsa, oşal içoğ şot'oğoy havadart'un † hesabbsa. ²⁶ Ama vən metər ma bakanan! Barta ef arane ən kalo ən mis'ik'o k'inək'q'an baki, kalaluğbaloval q'ulluğçi k'inək'q'an baki. † ²⁷ Axiri şuva kalo, sulfin bel arşiyo, yoxsa q'ulluğ balo? Sulfin bel arşiyo tene ki? Ama Zu ef arane q'ulluğçi k'inək'zu. §

²⁸ Zu sınoxoxun c'ovakat'an Zaxun sa gala bakiyoroş vənnan. ²⁹ Bez Bavan Za padçağluğa tapşurbi k'inək', Zuvəl vəxəz padçağluğ tapşurbasa ki, ³⁰ vənəl Bez padçağluğast'a Bez sulfin bel arşi kəyi-üğənan, hamal İsraili p'as's'e tayfına divanbseynak' taxt'urxo arşanan.

P'et'eri danmişaksuna saturbēš avabakest'un

(Mat'. 26:31-35; Mrk'. 14:27-31; İoan. 13:36-38)

³¹ «Simon, Simon! Şeytanen vəx arum k'inək' xaxalaxun c'ovakest'eynak' ene icazına haq'ene. ³² Ama Zu vast'a bakala vəluğ maq'an açi pi vaynak' afırızpi. Oşa hun p'urum Zaç qaybakat'an vi viçimoğoy ük' tada». ³³ Şot'in İsusə coğabe tadi: «Ay Q'onçux, zu Vaxun zindanal, bisunal taysuna həzirzu». ³⁴ Ama İsusen pine: «P'et'er, va nexzu: ğe dadalen elk'amin hun Za çalxsunaxun xib kərəm danmişakalnu».

³⁵ Oşa şagirdxoxun zavare haq'i: «Zu vəx təngəsuz, toraysuz, torok'alsuz yaq'abat'an sa şeyaxun koruğ ak'enan?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «Sal sa şeyaxun». * ³⁶ T'e vədə İsusen şot'oğ pine: «Həysə isə şi ki təngə q'a toray bune şot'o ext'eğ'an. Q'ılnc nu bakalt'inal iz paltara toydi q'ılncq'an haq'i. ³⁷ Şot'aynak' ki, vəx nexzu: İvel şamast'a bakala "k'anuna pozmişalt'oğoxun taye baki" † əyitə tam bex p'ap'esp'iz buq'on. Şot'aynak' ki, Bez barada şameşiyoroş bito bakale». ³⁸ Şot'oğon pit'un: «Ay Q'onçux, mone, memiya p'ə q'ılncə bu». Şot'in isə şot'oğ pine: «Bəse».

İsusi Zeytun buruğoy bel afırıpın

(Mat'. 26:36-46; Mrk'. 14:32-42)

³⁹ İsus c'eri həmişənin k'inək' Zeytun buruğone laşi. İz şagirdxoval İz baç'anexunt'un taşi. ⁴⁰ T'iya p'ap'at'an İsusen şot'oğ pine: «Afırıpınan ki, sinəyınşaksun vəxun əxilq'an baki».

⁴¹ İsus İç isə şot'oğoxun sa jə boses bakala q'ədər aralayınşaki, oşa diz çökt'i afırınepi. ⁴² Şot'in metərə pi: «Ay Bez Bava, əğər mümkünesa, me cama † Zaxun əxilba. Ama Bez tətə, barta Vi çureğala k'inək'q'an baki». ⁴³ T'e vədə göynuxun sa angel İsusə ak'əsi İçu zore tadi. ⁴⁴ İsusen əzyət aksun samalal ük'en afırınney. Şot'ay ap' oq'a bitala p'iye k'at'punxo k'inək'ey.

⁴⁵ İsus afırıpıt'uxun oşa hayzeri İz şagirdxoy t'öğölə hari, ama şot'oğ nep'axe ak'i. ⁴⁶ Şot'in İz şagirdxo pine: «Het'aynak'nən bask'e? Hayzeri afırıpınan ki, sinəyınşaksun vəxun əxilq'an baki».

‡ **22:20** 22:20 Yer. 31:31-34 § **22:21** 22:21 İvel məğ. 41:9 * **22:24** 22:24 Mat'. 18:1; Mrk'. 9:34; Luk'. 9:46

† **22:25** 22:25 havadar - t'iyəmtin'oğoy köməybalə amdər. Kalaluğbalxoynak' q'a c'ək'əsi amdərxo tadeğala s'i.

‡ **22:26** 22:25-26 Mat'. 20:25-27; 23:11; Mrk'. 9:35; 10:42-44 § **22:27** 22:27 İoan. 13:12-15 * **22:35** 22:35 Mat'. 10:9-10; Mrk'. 6:8-9; Luk'. 9:3; 10:4 † **22:37** 22:37 İsa. 53:12 † **22:42** 22:42 cam - İsusi xaçe loxol bisuni nişan

*İsusi biq'esun**(Mat'. 26:47-56; Mrk'. 14:43-50; İoan. 18:3-12)*

⁴⁷ Mone, İsusen metər əyitk'ala vədine, bürdən sa dəst'ə amdare ak'esi. P'as'se şagirdoxun soğo bakala, İuda uk'ala şagird isə t'e dəst'in bəşe taysay. Şo İşalayınşebaki ki, İsusa muçk'ale. ⁴⁸ Ama İsusen şot'o pine: «İuda, yəni Amdari Ğara sa muçsunenen toyst'a?»

⁴⁹ İsusi hərrəmine bakalt'oğon isə me əşurxo ak'at'an Şot'o pit'un: «Ay Q'onçux, bərkə beş q'ılincxo ext'en?» ⁵⁰ Hat'e dayğal şot'oğoy sunt'in q'ılincen duği samci bəyinşxoy kalat'ay nökəri yön ümoğo tumexun bonet'i. ⁵¹ Ama İsusen "bəsp'anani!" pi İz kula nökəri ümoğoy loxol laxi şot'o q'olayebi.

⁵² Oşa İsusen İz baç'anexun hari samci bəyinşxo, xrame q'aroolçığoy kalat'oğo saal ağsaq'q'alxo pine: «Zu amdar fūq'k'alzu ki? Q'ılincen q'a maqen het'aynak'nan hare Bez baç'anexun?» ⁵³ Zu hər ği vəxun sagala xramazuy, t'e vədə Za galtenanst'ay. Ama həysə ef vaxt'e hare - bayinq'luği § kalaluğbala vaxt'!» *

*P'et'eri İsusaxun danmişaksun**(Mat'. 26:57-58; 26:67-75; Mrk'. 14:53-54; 14:65-72; İoan. 18:13-18; 18:25-27)*

⁵⁴ İsusa biq'i tat'unşeri, Şot'o samci bəyinşxoy kalat'ay k'oyat'un eçeri. Samal aralu isə P'et'eral şot'oğoy baç'anexun tanesay. ⁵⁵ Məəlin biyex eçeri aruxt'unbi. P'et'eral hari t'e aruğoy hərrəmine arsit'oğoy arane areşi.

⁵⁶ Aruğoy işiğ P'et'eri loxole biti, t'iya bakala çuux nökərxoy sunt'inal şot'o anek'i. Şot'in P'et'eri loxol saal bəği pine: «Moval İsusaxun sagalaney». ⁵⁷ Ama P'et'eren "ay çuux, zu t'e amdara çaltezxa!" pi danmişebaki.

⁵⁸ Samal oşa q'erəz sa amdarenal şot'o ak'i pine: «Hunal şot'oğoxun soğonu». Ama P'et'eren pine: «Təə, ay işq'ar!»

⁵⁹ Sa saadaxun oşa q'erəz sa amdarene ak'i pi: «Həgigiyal, me amdar şot'oxun sagalaney! Atenank'sa ki, mo galileyalune?» ⁶⁰ Ama P'et'eren pine: «Ay işq'ar, hun het'uxunen əyite avatez».

Mot'o uk'ala vədine dadalen elepi. ⁶¹ T'e vədə Q'onçuğon fırtıpi P'et'eri loxole bəği. P'et'eriyal Q'onçuğon içü "ğe dadalen elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmişakalnu" pi əyit eyexe baft'i. ⁶² Şoval t'et'iin c'eri hönkür-hönkür önönəpi.

⁶³ İsusi q'aroola zap'k'ala amdaxon isə Şot'o lağa haq'i t'ap't'unney. ⁶⁴ Şot'ay pulmoğo ğac'p'i xavart'un haq'say: «Sa xavareçalluğa bəyn, va şına duği?» ⁶⁵ Şot'o q'erəzəl gele əyitmux pi lağat'un haq'say.

*İsus Kala Şurin bəş**(Mat'. 26:57-66; Mrk'. 14:53-64; İoan. 18:19-24)*

⁶⁶ Kəybakat'an azuk'i ağsaq'q'alxo, samci bəyinşxoy saal k'anun zombalxoyKala Şurane gireşi, İsusal içoğoy bəşt'un c'evk'i. ⁶⁷ Şot'oğon pit'un: «Yax düz upa, hun Xrist'osnu?» İsusen şot'oğoy pine: «Vəx uk'ayiz, tenan vəbakal, ⁶⁸ vəxun xavar haq'ayiz isə Za coğab tenan tadal. ⁶⁹ Ama mone, mot'oxun oşa Amdari Ğar zorba Buxaçuğoy yön tərəf arsale». ⁷⁰ Şot'oğoy bitot'in xavare haq'i: «İsə Hun Buxaçuğoy Ğarnu?» İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Vənnan nexə ki, Zu Şozu». ⁷¹ T'e vədə şot'oğon pit'un: «Ene q'erəz şahidluğa k'ə eht'iyəce bu ki? Me əyite İz jomoxunya ibaki!»

23*İsus Rimen təyinq' başçı P'ilat'i q'a Galileyin kalo İrodi bəş**(Mat'. 27:1-2; 11-26; Mrk'. 15:1-15; İoan. 18:28-19:16)*

¹ T'e vədə Kala Şurin üzviyox bito hayzeri İsusa P'ilat'i t'öğölt'un taşeri. ² Şot'o taxsırkər c'evksun çuresi pit'un: «Yan q'ərarayan hari ki, me amdaren beş millətə yaq'nuxune c'evksa. Amdarxo imp'erat'ora nalog tast'una tene bare, içü isə Xrist'os pi padçağə hesabbsa».

³ P'ilat'en Şot'oxun xavare haq'i: «Hun iudeyxoy padçağnu? İsusen coğab tadi şot'o pine: «Hunen metər nex». ⁴ P'ilat'en samci bəyinşxo q'a camaata pine: «Zu me amdarast'a sal sa taxsır atezak'sa». ⁵ Ama şot'oğon içoğoy əyitin loxol çurpi pit'un: «Me amdaren Galileyinaxun burqi me oçalxol şirik' dirist' İudeyina İz zombsunen camaata yaq'nuxune c'evksa».

⁶ P'ilat'en Galileyin s'iya ibaki xavare haq'i: «Me amdar galileyalune ki?» ⁷ İsusı İroden kalaluğbala oçalaxun baksuna avabakiyal Şot'o İrodi t'öğölə yaq'abi. Şot'aynak' ki, t'e vədə İrodal Yerusolimaneş.

⁸ İroden İsusı ak'i gele müqebaki. Şot'aynak' ki, Şot'ay barada t'ema ibakeney ki, Şot'o gele vaxt'axun aksune çuresay. Şot'in İsusı içeynak' sa möcüzə ak'est'unane çuresay. ⁹ İroden Şot'o gele sualxone tadi, ama İsusen şot'o sal sa coğab tene tadi.

¹⁰ Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon hayzeri gele əyitmux pi Şot'o taxsırkərt'un c'evksay. ¹¹ İroden q'a iz əsk'ərxon isə İsusı loxol boşşamin axşumpi lağa haq'it'uxun oşa Şot'o padçağ k'inək' lapest'i qaydi P'ilat'i t'öğölt'un yaq'abi. ¹² Süft'ə sunaxun düşməni bakala P'ilat' q'a İrodal t'e ğinaxun oşa dost't'un baki.

¹³ T'e vədə P'ilat'en samci bəyinşxo, kalaluğbalxo saal camaata topbi ¹⁴ şot'oğö pine: «Vən me amdara bez t'öğöl şot'aynak'nən eçere ki, kot'in amdarxo yaq'nuxune c'evksa. Mone, zu ef piiz bəş me məsəlınə bəği q'əraraz hari ki, me amdarast'a ef uk'ala əşurxost'a saal sa taxsır butene. ¹⁵ İrodenal sa taxsır tene ak'i, şot'aynak'al beş loxole qaydi. İse vəncə ananksa ki, me amdaren bisuna layiğ bakala sal sa əş tene biq'e. ¹⁶ Şot'aynak'al kot'o saycə t'apsuni caza tadi tərboz». ¹⁷ Hər usen P'ilat'en me axsibaya görə sa biq'əsit'u tərbəşay. ¹⁸ Ama camaaten harayepi: «P'ureq'an, p'ureq'an! Yaynak' Barabbina tərba!» ¹⁹ Barabba isə şəhərə amdarxo hökmətə q'ərşi eçevksuna görəne zindana boşəşey.

²⁰ P'ilat'en İsusı tərbəşuni tərəf baki p'urum amdarxoxun əyitepi. ²¹ Ama şot'oğon «kot'o xaçe loxol t'əq't'a, xaçe loxol t'əq't'a!» uk'a harayt'unney.

²² P'ilat'en xibimci kərəm xavare haq'i: «Axırı me amdaren k'ə pisluga be? Zu kot'o bəsp'est'una layiğ bakala sal sa taxsır tez aksa. Mot'o görəl Kot'o saycə t'apsuni caza tadi tərboz». ²³ Ama şot'oğon p'urum içoğoy əyiti loxol çurpi harayk'a Şot'ay xaçe loxol t'əq'tesunat'un tələbbsay. Camaaten uk'aloval baneki.

²⁴ P'ilat'en şot'oğoy çureğalt'u bine: ²⁵ şot'in amdar bəsp'suna görə, amdarxo hökmətə q'ərşi eçevksuna görə biq'əsi amdara tərbəbi. İsusı isə şot'oğoy kiyele tadi.

İsusı xaçe loxol t'əq't'esun

(Mat'. 27:32-44; Mrk'. 15:21-32; İoan. 19:17-25)

²⁶ Əsk'ərxon İsusı t'əq't's'ta taşat'an, hame vədine ayizexun eğala Simon s'iyen k'irenalı sa amdara biq'i xaça şot'ay baç'ane lat'unxi. Şot'in İsusı baç'anexun taşı xaça taşalaney.

²⁷ İsusı baç'anexun gele amdarxo, Şot'aynak' öndöpi neğ şik'ala çupuxe taysay. ²⁸ İsusen fırtı şot'oğö pine: «Ay Yerusalmi xuyərmux, Bez dərden mə öndöpanan. Vəynak' q'a ef əyloğoynak' öndöpanan. ²⁹ Şot'aynak' ki, t'etər ğimxone eysa ki, "he bəxt'əvərə songsuzxo, me dünyəne əyel nu eçeri q'a döş nu tadi çupuxxo!" uk'alt'un.

³⁰ Me vədə "buruxmoğö <beş loxol bitanan!>, təpoğö <yax but'k'anən!> uk'alt'un". * ³¹ Şot'aynak' ki, əgər göyün xode bel me əşurxo et'unşt'asa, t'e vədə q'ari xoda k'ət'un bon?» †

³² İsusaxun sagala p'ə cinəyətkərəl bəsp'sat'un taşt'ay. ³³ Şorox "Kəllə" uk'ala gala hari p'at'unp'i. T'iya Şot'oval t'e p'ə cinəyətkərəl - sunt'u İz yön, t'e sunt'u isə İz tərs tərəf xaçe loxol t'əq't'undi. ³⁴ İsusen pine: «Ay Bava! Me amdarxo bağışlayınşa, şot'aynak' ki, içoğoy k'ə bsuna içanal tet'un ava!» Əsk'ərxon isə çöp bosı İsusı paltara içoğoy arane cöyt'unbi. ‡

³⁵ Camaaten çurpi tamaşanebsay. T'iya samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon İsusı lağa haq'i next'unıy: «Mot'in q'erəzt'oğone çark'est'ay. Əgər Buxaçuğon c'ək'p'i Xrist'osesa, t'e vədə İçuval çark'est'eğ'an!» ³⁶ Əsk'ərxonal İşalayınşaki Şot'o lağat'un haq'say. Şot'o fine oq'oy tadi ³⁷ next'unıy: «Əgər hun iudeyxoy padçağnusa, va çark'est'a!» ³⁸ Şot'ay best'a xaçe loxol "me amdar iudeyxoy padçağə" same buy. § ³⁹ Xaçe loxol t'əq't'əsi cinəyətkərxoy sunt'inal Şot'o təhk'irbi pine: «P'oy Xrist'osnuş, t'e vədə vaal, yaxal çark'est'a!»

⁴⁰ T'iyəmi cinəyətkərən isə şot'o q'adağanbi pine: «Hun sal Buxaçuğoxun q'itenbsa? Axırı hunal xaçe loxolnu! ⁴¹ Yan beş əməlxo görəyan cazına zap'e, me Amdari isə sal sa taxsır butene». ⁴² Oşa İsusane pi: «Ay İsus, Vi padçağluga padçağ k'inək' eğat'an

* 23:30 23:30 Hos. 10:8; Qay. ayit 6:16 † 23:31 23:31 - Memiya İsusen İçu "göyün xod" upsunen İzi düzgünluga, günaxkərxo "q'ari xod" upsunen isə şot'oğoy günaxi boş batk'sunane ak'est'a. ‡ 23:34 23:34 İvel məğ. 22:18 § 23:38 23:38 sameşey - bəzi kiinşamurxost'a grek'i, lat'ini saal əbrani t'arurxone sameşey.

za eyex bada!» ⁴³ İsusen şot'o pine: «Va düzinöz nex, ğe hun Zaxun sagala cənnətə bakalnu».

İsusi bisun

(*Mat'. 27:45-56; Mrk'. 15:33-41; İoan. 19:25-30*)

⁴⁴ Üqumci saadey, * ama dirist' oçali çoyel vuyumci saadal şirik' † bayinq'luĝe baki. ⁴⁵ Bəĝen iz işiĝa satenek'say, xrame pərdəəl biyexun cöyebaki. ‡ ⁴⁶ İsusen ost'aar «ay Bava! Bez Urufa Vaz tapşurbsa» § pi elmuxe tadi. Şo pure.

⁴⁷ Me əşurxo ak'i q'oşuni baçtani kalat'in «həĝigiyal, me Amdar düzgün amdarey» pi Buxaçuĝo alxışebi. ⁴⁸ Tamaşabseynak' t'iyə giresi amdarxonal bütüm me əşurxo ak'i içoĝoy bel t'ap'sun qoşt'un qaybaki.

⁴⁹ İsusə çalxalt'oĝon isə Galileyinaxun İz baç'anexun hari çupuxxoxun sagala bütüm me baki əşurxo t'ödxun çurpi bət'unĝsay. *

İsusa oçalaxbsun

(*Mat'. 27:57-61; Mrk'. 15:42-47; İoan. 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ T'iyə İosif s'iyen sa amdare buy. Şo Kala Şurin üzviney, ama şot'ay c'evk'i q'əraraxun irəzi teney, şot'aynak' ki, düzgün, xeyirxax hamal Buxaçuĝoy padçaĝluĝi eysuna yaq'bəĝala sa amdarey. Şo İudeyin Arimat'eya şəhərexuney. ⁵² Şot'in P'ilat'i t'öĝöl taşi İsusi meydəne çuresi. ⁵³ Meyidə xaçe loxolxun şivk'i parçına bəc'ürəpi. Oşa q'ayane kaşesi, hələ memaçəĝ şuk'k'al nu oçalaxesi sa mağarina lanexi. ⁵⁴ T'e ği Həzirluĝ bəĝala ğiney, †Şamat' ğiyal İşalayınşebaksay.

⁵⁵ İsusaxun sagala Galileyinaxun hari çupuxal İosifi baç'anexun taşi mağarina q'a Şot'ay meydə T'iyə hetər laxsuna at'unk'i. ⁵⁶ Şot'oĝon k'oyə taşi saat' adeĝala oyurxoxun toyexlu c'əyinxot'un həzirbi. Şamat' ğine isə Buxaçuĝon bürüşü k'inək' hik'k'al əştet'unbi. ‡

24

İsusi bəyınbaksun

(*Mat'. 28:1-10; Mrk'. 16:1-11; İoan. 20:1-18*)

¹ Şamat'i samci ğine* savaxt'an üşenen, çupuĝon içoĝoy həzirbi adeĝala oyurxo ext'i mağarin t'öĝölt'un taşi. Şot'oĝoxun sagala q'ərazəl sa hema amdar buney. ² Şot'oĝon hari mağarin çomost'a bakala jəna t'ödx 'ik'iresit'un ak'i. ³ Bona başi isə Q'onçux İsusi meydə tet'un bəĝəbi.

⁴ Şorox çəşmişəki mandat'uniy. Bürdən içoĝoy bəş s'əq'e işiĝ k'inək' s'aldala paltarla p'ə işq'are c'eri. ⁵ Çupuxxo q'iyene haq'i. Şorox çooq'a past'unşi. İşq'arxon isə xavart'un haq'i: «Vən het'aynak'nən dirist' Bakalt'u p'urit'oĝoy arane qəvesa?» ⁶ Şo memiya butene, Şo bəyınbakene! Hələ Galileyina bakat'an Şot'in vəx pit'u ef eyex badanan: ⁷ "Amdari Ğar ğünaxkərxoy kiye tadeĝalane, şot'oĝonal Şot'o xaçe loxol t'əq't'alt'un. Xibimci ğine isə Şo bəyınbakalane". † ⁸ Çupuĝonal İsusi əyitmoĝo eyext'un badi.

⁹ Şot'oĝon t'et'iin qaybaki bütüm me baki əşurxo İsusi sas'se şagirdə q'a t'iyəmin amdarxo exlətt'unbi. ¹⁰ Me xavara ap'ost'olxo p'ap'esp'alorox Magdallu Mariya, Yoxanna, İak'ovi nana Mariya saal sa hema q'əraz çupuxey. ¹¹ Ama ap'ost'olxo şot'oĝoy əyitmoĝo tet'un vəbaki, bütüm me əşurxo içoĝoynak' vəbakala tene ak'esay. ¹² Ama P'et'er t'it'eri mağarina bəĝsane taşi. Şot'in hari bona bəĝi t'iyə saycə meydə bəc'ürpi parçoĝone ak'i. Me əşlə gele məətt'əl mandiyal iz k'oyəne qaybaki.

İsusi p'ə şagirdə ak'esun

(*Mrk'. 16:12-13*)

¹³ Hat'e ği şagirdoxun p'öĝö Yerusolimaxun altmış st'adi ‡ əxil bakala Emmaus uk'ala ayizet'un taysay. ¹⁴ Şot'oĝon bito me əşurxoy barada içoĝoy arane exlətt'unbsay. ¹⁵ Şot'oĝon exlətp'ala, sun-suna içoĝoy fikirxo uk'ala vədineyal İsus İç İşalayınşaki

* **23:44** 23:44 üqumci saad - həysət'in vaxt'en berezərə saad p'as'se. † **23:44** 23:44 vuyumci saad - həysət'in vaxt'en berezərəxun oşa saad xib. ‡ **23:45** 23:44-45 C'eys. 26:31-33 § **23:46** 23:46 İvel məĝ. 31:5 * **23:49** 23:49 Luk'. 8:2-3 † **23:54** 23:54 Həzirluĝ bəĝala ği - yəni iudeyxost'a İvel hesabakala Şamat' ğineynak' hazirluĝ bəĝəĝala qomci ği. ‡ **23:56** 23:56 C'eys. 20:10; K'an. 5:14 * **24:1** 24:1 şamat'i samci ği - yəni bazarin ği † **24:7** 24:6-7 Mat'. 16:21; 17:22-23; 20:17-19; Mrk'. 8:31; 9:31; 10:32-34; Luk'. 9:22; 18:31-33 ‡ **24:13** 24:13 altmış st'adi - təxminən 11 k'ilometr

şot'oğoxun sagala yaq' taysane burqı. ¹⁶ Ama şot'oğon İsusı tet'un çalxı, içoğoy pulmux gâçeseny.

¹⁷ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Mo het'ay baradanan metər yaq' taysun exlətpsa?» Şorox beyköf çurt'unpi. ¹⁸ Şot'oğoy boş't'an K'leop'a s'iyen bakalt'in pine: «Yerusalıma baksun-baksun me baki eşurxoxun xavar nu bakalo saycə hunnu unko p'oy?» ¹⁹ İsusen «mani eşurxoxun?» pine. Şot'o coğabt'un tadi: «Nazaret'lu İsusı bel hari eşurxoxun. Şo Buxaçuğoy q'a amdarxoy piyes İz uk'ala əyitmoğon q'a əməlxon c'ək'eğala sa xavareçaley. ²⁰ Beşi samcı bəyınşxon q'a kalaluğbalxon Şot'o bespsnu caza tadi xaçe loxol t'əqt'est'undi. ²¹ Yanal umudyanbaksay ki, me amdar gələcəyə İsraila çark'est'alone. Hamal, me eşur xib ği bəşe bake, ²² ama beş çupuxxoxun bəzit'oğon yax mat mandala eşurt'un exlətpsa. Şorox savaxt'an üşenen meyd laxesi mağarına taşi ²³ bəğət'un ki, t'iya meyd butene. Next'un ki, içoğoy t'et'iya angelxone ak'eşe, şot'oğon İsusı dirist' baksunat'un pe. ²⁴ Oşa beşt'oğoxun bəziyoroaxal mağarına taşi hər şeyə çupuğon içoğoy exlətpi k'inək't'un ak'e. Ama İsusı İçu ak'itet'un».

²⁵ T'e vədə İsusen şot'oğoy pine: «Ay haq'ılsuzxo! Xavareçalxoy pit'oğoy vəbaksun vəx heq'ədər çətine tadesa! ²⁶ P'oy tenan k'alpe ki, Xrist'osen İz kala s'iya bütüm me koruğxoxun c'ovaki q'azayınşalaney?» ²⁷ Oşa Şot'in İvel Şame boş Moiseyi girkurxoxun burqı xavareçalxoy girkurxol şirik' İz barada şameşi bito ganxo q'andırışebi.

²⁸ Şorox içoğoy tağala ayıza hari p'ap'at'an, İsusen İçu t'etərə taşeri ki, güvə hələ t'et'iinal t'ağay tağale. ²⁹ Ama şot'oğon İsusı "eki, yaxun manda! Ene biyəne, bəğal batksaxe" pit'un. Şoval içoğoxun sagala k'oyane başi.

³⁰ Hari şum ukala vədine, İsusen şuma ext'i şükürbala afırınal pit'uxun oşa cöybi şot'oğone tadi. ³¹ Hame vədə şot'oğoy pulmux qayesi, şot'oğonal İsusı çalt'unxi. Ama İsus şot'oğoy piyexun aneşi. ³² Şot'oğon pit'un: «Şot'o görənə Şot'in yaxun yaq'a exlətp'i İvel Şama q'andırışat'an beş ük' metər bəc'ük'eşi boksay!»

³³ Şorox hat'e saad hayzeri Yerusalimat'un qaybaki. Hariyal sas's'e şagirdə q'a şot'oğoxun sagala bakalt'oğoy giresit'un ak'i. ³⁴ Şot'oğonal içoğoy Q'oncuğoy həğigiyal bəyınbaksuna saal Şimona ak'esunat'un exlətpi. ³⁵ T'e vədə harit'oğonal yaq'a içoğoy bel hari eşurxo q'a İsusı şum cöybat'an hetər çalxsunat'un exlətp'i.

İsusı sas's'e şagirdə ak'esun

(Mat'. 28:16-20; Mrk'. 16:14-18; İoan. 20:19-23; Ap'ost'. 1:6-8)

³⁶ Mot'oğon me barada exlətp'ala vədine bürdən İsus İç şot'oğoy arane çurpi pine: «Vəynak' xeyir'q'an baki!» ³⁷ Şorox çəşmişt'unbaki, içoğoy q'iyyen haneq'i, fikirt'unbi ki, içoğoy piyese ak'esa. ³⁸ Ama İsusen şot'oğoy pine: «Het'aynak'nən q'ıbsa? Het'u görənən ef'ük'e metər fikirxo eş't'a? ³⁹ Bez kulmoğoy q'a turmoğoy bəğanan. Mo Zuzu! Za kuldanan bəğanan! Axırı urufi nə bədən tene baksa, nə üq'ən, ama Zast'a bune».

⁴⁰ İsusen mot'o pi şot'oğoy İz kulmoğoy q'a turmoğone ak'est'i. ⁴¹ Şorox içoğoy müqexun hələl vətet'unbaksay, mat mandet'unıy. T'e vədə İsusen pine: «Ukala şey buvəx?» ⁴² Şot'o sa tikə ap'esp'i çəli q'a sa k'ot'or uç'e şamt'un tadi. ⁴³ İsusenal ukuna ext'i şot'oğoy piin bəş köye.

⁴⁴ Oşa İsusen şot'oğoy pine: «Vəxun sagala bakat'an Bez pi əyitmoğoy məənə money: Moiseyi k'anunast'a, xavareçalxoy girkurxost'a q'a İvel məğurxost'a Bez barada şameşiyoroax bex p'ap'alane».

⁴⁵ Oşa İsusen İvel Şama hetər düzgün q'amışaksunane şot'oğoy zombi. ⁴⁶ Şot'in pine: «Metərə şameşe: Xrist'os koruğ zapi biyalane, xib ği oşa isə bəyınbakalane. ⁴⁷ Yerusalimaxun burqı bütüm millətxoynak' içoğoy günaxxo toobinen bağışlayınşaksun Şot'ay s'iyen karooz bakalane. ⁴⁸ Vən bütüm me eşurxoy şahidxonan. ⁴⁹ Mone, Zu Bez Bavan vəx əyit tadi Bakalt'u yaq'aboz. Vən isə, göynuxun eğala zora haq'amin, Yerusalimaxun c'emakinan». §

İsusı göynul eşqesun

(Mrk'. 16:19-20; Ap'ost'. 1:9-11)

⁵⁰ Oşa İsusen şot'oğoy şəhərəxun c'evki Bet'anyanal şirik' eneçeri, İz kula alabi şot'oğoy xeyir-bərəkətə tadi. ⁵¹ Xeyir-bərəkət tast'unal şot'oğoxun əxilbaki göynule eşqesi. ⁵² İz şagirdxon Şot'o bul't'un k'os'bi, müq-müqal Yerusalimat'un qaybaki. ⁵³ Metər luğen, şorox həmişə Buxaçuğoy alxışpsun xramat'un baksay.

İoanen şampi Müq Xavar Bëşin öyit

Me girkə şampiyo ap'ost'ol İoane. İçal me girke boş şampi hadisoğoy şahide. Şot'in ham əbraniğoy ədətxo q'a şot'oğoy fikirxo, hamal İsraili coğrafiina saat'e avay. Metər sa fikire bu ki, İoanen me girkə beş erin 50-70 ci usenxoy aranene şampe.

İoanen iz girke məksədə qay təst'iğebsa: «Ama memiya bakalorox şot'aynak'e şameşe ki, vən İsusı Xrist'os, Buxaçuğoy Ğar baksuna vėbaki Şot'ay s'iyen yəşəyiş haq'es bakanan» (20:31).

«İoanen şampi Müq Xavar» girken İsusı Buxaçuğoy həmişəluğ Öyit k'inək'e ak'est'a: «Öyit Amdar baki beş aranene yəşəyiş. Şo ük' bok'ospunen q'a serilügen buyey». (1:14). İsusı Buxaçuğoy həmişəluğ Öyit k'inək' ak'est'ala samci bəndurxoxun oşa «Müq Xavarast'a» İsusı cürbəcür möcüzəğoy ak'est'uni baradane exlətesa. Me möcüzəğon İsusı öyit tadesi Çark'est'al saal Buxaçuğoy Ğar baksunane ak'est'a. Morox ak'est'i möcüzəğoy q'andırışala öyitmoğone təst'iğbaksı. Girke me hissinen bəzi amdarxoy İsusı hetər vėbaksuna q'a İz baç'anexun taysuna, t'iyəmit'oğoy isə Şot'ay əleyinə baki nu vėbaksunane ak'est'a. 13-17-ci bulurxost'a isə İsusı biq'esi biyəsın İz şagirdxoxun sagala baksuna q'a içəğoy hərtərəflu exləti baradane şamesa. İsusen xaça t'əq't'esunaxun bəş şagirdxo ük'e tast'a. Axırncı bulurxon isə İsusı biq'esuna, divanbaksuna, bəyinbaksuna, bəyinbakit'uxun oşal İz şagirdxo ak'esunane ak'est'a.

İoanen me girke boş Xrist'osi tərəfəxun amdarxo tadeğala həmişəluğ yəşəyiş haq'suni yaq'ane ak'est'a. Me həmişəluğ yəşəyiş İsusı yaq'a, düzlüğa, Şot'ay yəşəyişə vėbakala amdarxone tadesa. İoani Müq Xavari t'iyəmi girkurxoxun c'ək'esun şone ki, İsusen İçu "xe", "şum", "çoban", "eğelxo", "c'ap' saal iz zoğurux" öyitmoğon İzi "Həmişə Bakalo" baksunane ak'est'a.

Girke boş bakalorox:

1:1-18 P'olog: İsus - Buxaçuğoy Öyite

1:19-51 İsusı q'ulluği burqesun: K'unuk'bal İoani şahidluğ saal İsusı samci şagirdxo

2:1-11:57 İsusen amdarxoynak' bi q'ulluğ

12:1-19:42 İsusı axırncı ğimxo

20:1-29 İsusı bəyinbaksun saal amdarxoynak' ak'esun

20:30-31 İoani girke məksəd

21:1-25 Ep'ilog: Q'onçuğoy Galileyina p'əmci kərəm ak'esun

Buxaçuğoy Öyit Amdare baksı

¹ Burqesunast'a Öyit buney. Öyit Buxaçuğoxun sagalaney, Öyit Buxaçuxey. ² Şo burqesunast'a Buxaçuğoxun sagalaney. ³ Hər şeyə Şot'ine yaratmışı, yaranmışıki şeyurxoxun sal soğoy Şosuz tene yaranmışıki. ⁴ Şo yəşəyiş orayiney, me yəşəyişal amdarxoy işiğey. ⁵ İşiğen bayınq'luğa s'alest'a, bayınq'luğen şot'o bəc'ürpes tene baki.

⁶ Buxaçuğoy tərəfəxun yaq'abaki sa amdare hari, şot'ay s'i İoaney. * ⁷ Şo şahidluğbseynak'e harey ki, işiği barada şahidluğbane, bütüm amdarxonal me şahidluğa ibaki vė baka't'un. ⁸ Şo iç işiğ teney, ama işiği barada şahidluğbseynak'e harey.

⁹ T'e işiğ seri işiğey, şo dünyəne harit'oğoy hər sunt'u işiğlune bsay. ¹⁰ Şo dünyənəy, dünyənə Şot'ine yaratmışı, ama dünyənən Şot'o tene çalxi. ¹¹ Şo İzt'oğoy t'öğölə hari, ama İzt'oğon İçu tet'un q'abulbi. ¹² Ama Şot'in İçu q'abulbi İz s'iyə vėbakit'oğoy bitova Buxaçuğoy əylux baksunı ext'iyərə tadi. ¹³ Şorox nə sa amdari əsiləxun, nə bədəni nəəl insani çuresunen tet'un baki, ama Buxaçuğoxunt'un baki.

¹⁴ Öyit Amdar baki beş aranene yəşəyiş. Yan Şot'ay kalaluğa q'a zora ayank'i. Şot'in mot'oğoy İz Bavaxun Şot'ay tək sa Ğar baksunene haq'i. İzi eysunen Şot'in yax ük' bok'ospuni q'a het'ay seri baksunane ak'est'i.

¹⁵ İoanen Şot'ay barada şahidluğbi ost'ar pine: «"Zaxun oşa Eğalo zaxun üst'üne, şot'aynak' ki, zaxun bəş buney" pi, İz barada bez exlətp'i Amdar mone». ¹⁶ Yan bitot'in

* 1:6 1:6 Mat'. 3:1-2; Mrk'. 1:4; Luk'. 3:1-2

Şot'ay bakalt'uxun hayanq'i, Şot'in İz ük' bok'ospsunen yax bol xeyir-bərəkəte tadi. ¹⁷ Buxaçuğun İz k'anuna Moiseyaxune avabakest'i, ük' bok'ospsuna q'a seri bakala yaq'a ak'est'una isə İsus Xrist'osane tapşurbi. ¹⁸ Buxaçuğə şuk'k'alen sal sa vədə tene ak'e, ama Bavay t'öğöl bakala tək sa Ğaren Buxaçuğə yax çalxesedi.

İoan Xrist'os tene

(*Mat'. 3:1-12; Mrk'. 1:1-8; Luk'. 3:1-18*)

¹⁹ İudeyxoy kalat'oğon İoanaxun "hun şunu?" pi xavar haq'seynak' Yerusalimaxun bəyinşxo q'a levığo şot'ay t'öğölt'un yaq'abi. T'e vədə İoanen şahidluğbi ²⁰ düzə pi c'ap'tenebi, şot'in qay pine: «Zu Xrist'os tezu». ²¹ Şot'oğon İoanaxun xavart'un haq'i: «P'oy hun şunu? İlyanu?» İoanen "təə, şo tezu" pine. T'e vədə şot'oğon xavart'un haq'i: «Bərkə yan yaq'bəğala xavareçalnu?» İoanen "təə" coğabe tadi. † ²² Şot'oxun saal xavart'un haq'i: «P'oy hun şunu? Yax yaq'abit'oğə k'ə coğab taden? Vi barada k'ən pes bakon?» ²³ İoanen İsayə xavareçali pi əyitmoğone coğab tadi: «"Q'onçuğoy yaq'a düzbanan" pi ams'i oçala bayanbalt'ay səszu». ‡

²⁴ T'e vədə bəzi yaq'abaki fariseyxon ²⁵ İoanaxun xavart'un haq'i: «P'oy hun Xrist'os, İlya nəəl yan yaq'bəğala xavareçal tenusa, het'aynak'en xena badi k'unuk'bsa?» ²⁶ İoanen şot'oğə coğabe tadi: «Zu xenenez k'unuk'bsa, ama ef arane vən nu çalxala sa Tano. ²⁷ Şo zaxun oşa eğale. Zu Şot'ay sal torok'ali bağa şadbsunal tez lafst'a».

²⁸ Me əşurxo İordan oqe t'e soğə tərəf - Bet'anyina, İoanen xena badi k'unuk'balə galane bakey.

K'unuk'bal İoani şahidluğbsun

²⁹ Əyc'ındəri İoanen İsusi şot'ay t'öğöl eysuna ak'i pine: «Dünyəni günaxə İz loxol ext'ala Buxaçuğoy Q'uzi mone! ³⁰ "Zaxun oşa Eğalo zaxun üst'üne, şot'aynak' ki, zaxun bəş buney" pi İz barada bez exlətp'i Amdar mone. ³¹ Zu Şot'o tez çalxsay, ama Şot'o İsrailə çalxest'eynak'ez xenen k'unuk'bsa hari». ³² İoanen şahidluğbi pine: «Azk'i ki, Uruf göynuxun göyərçin k'inək' siri Şot'ay loxole çurpi. ³³ Zu Şot'o tez çalxsay, ama xenen k'unuk'bseynak' za Yaq'abit'in İçin za peney: "Uruf şi loxol siri manst'una ak'ayin, İvel Urufen k'unuk'balə§ Şone". ³⁴ Zuval mot'o ak'i şahidluğəzbsa ki, "Buxaçuğoy Ğar mone"».

İsusi samci şagirdxo

³⁵ Əyc'ındəri İoan iz şagirdxoxun p'öğö iz t'öğöl p'urum t'et'iya çurpeney. ³⁶ Şot'in içoğoy t'öğölxun c'ovakala İsusə ak'i pine: «Bəğanan, Buxaçuğoy Q'uzi mone!»

³⁷ Me p'ə şagirdal şot'ay əyitə ibaki İsusi baç'anexunt'un taşi. ³⁸ İsusen fırpı İz baç'anexun eğalt'oğə ak'i şot'oğə pine: «Vəx k'ə lazım?» Şot'oğon İsusə pit'un: «Ravvi, Hun mayan manst'a?» ("Ravvi" "Məəlim" upsune.) ³⁹ İsusen şot'oğə pine: «Zaxun ekinan, ak'alnan». Şoroxal taşi İsusi maya manst'una at'unk'i, t'e ği vis'imci saadal şirik'əl * Şot'oxunt'un baki.

⁴⁰ İoanaxun ibaki İsusi baç'anexun taşi p'ə tanaxun soğə Simon P'et'eri viçi Andreyey. ⁴¹ Şot'in süft'ə taşi iz viçi Simona bəğəbi şot'o pine: «Yan Xrist'osa bəğəyanbi!» ("Xrist'os" "İləməşi, yəni c'ək'eşi amdar" upsune.) ⁴² Andreyen şot'o İsusi t'öğöle taşeri. İsusen Simoni loxol bəği pine: «Hun İoani Ğar Simonnu, ama K'efa k'aləğalnu». (K'efa isə grek'i muzin P'et'er, yəni je upsune.)

⁴³ Əyc'ındəri İsus Galileyina taysune çureşi. Şot'in Filip'a bəğəbi şot'o pine: «Bezi baç'anexun eki». ⁴⁴ Filip'al, Andrey q'a P'et'er k'inək' Bet'sayda səhərexuney.

⁴⁵ Filip'en Nat'anailə bəğəbi şot'o pine: «Moiseyi k'anuna şameşi, xavareçalxonal pi Amdara bəğəyanbi. Mo nazaret'lu İosifi Ğar İsusə». ⁴⁶ Nat'anailen şot'o pine: «Nazaret'axun şaat' sa şey c'eneğon ki?» Filip'en isə "eki, huncə ak'alnu" pine.

⁴⁷ İsusen Nat'anaili İçuç eysuna ak'i şot'ay barada metərə pi: «Mo iz ük'e bic'luğ nu bakala əsil sa israil'lune». ⁴⁸ Nat'anailen "Hun za k'ən çalxsə?" pi Şot'oxun xavare haq'i. İsusen şot'o coğabe tadi: «Filip'en va k'alk'alt'uxun bəş va incilnə xodin oq'a ak'ezuy». ⁴⁹ Nat'anailen Şot'o pine: «Ravvi, Buxaçuğoy Ğar Hunnu, İsraili padçağ

† 1:21 1:21 K'an. 18:15,18; Mal. 4:5 ‡ 1:23 1:23 İsa. 40:3 § 1:33 1:33 İvel Urufen k'unuk'balə - yəni İvel Urufen amdarxoy ük'ə təmizbalə * 1:39 1:39 vis'imci saad - həysət'in vədine bərezərə saadin bip'.

Hunnu!» ⁵⁰ İsusen pine: «Bezi va incilnə xodin oq'a azk'i upsuna görən Za və baki? Hun kot'oxunal kala şeyurxo ak'alnu». ⁵¹ Oşa p'urum şot'o pine: «Serina, serinaz vəx nex: göye qayesuna saal Buxaçuğoy angelxo Amdari Gare t'öğöl laşi-sıysuna ak'alnan». †

2

İsusi xena fina tarast'un

¹ P'ə ği oşa Galileyin Gana ayize sa laşk'oye baki. İsusi Nana t'et'iyaney. ² İsusə q'a İz şagirdxoval laşk'oya k'alpet'unıy. ³ Fi çark'at'an İsusi Nanan İçu pine: «Mot'oğoy fi çark'ene». ⁴ İsusen pine: «Avazu, ay Nana, ama Bezi vaxt' hələ p'ap'itene». ⁵ İz Nanan q'ulluğçığoy pine: «Kot'in vəx k'ə uk'ayin, banan».

⁶ İudeyxoy içoğoy pakbsuni ədətə görə t'et'iya hər sunt'ay boş p'ə-xib met'rit' * xe p'aq'ala üq dənə jəne k'oyine buy. ⁷ İsusen q'ulluğçığoy pine: «K'oyiğə xenen buybanan». Şot'oğonal k'oyiğə jomol şirik' buyt'unbi. ⁸ Oşa Şot'in saal pine: «İsə kot'oxun samal ext'i düvənbəyin t'öğöl taşanan». Şot'oğonal tat'unşeri. ⁹ Düvənbəyinen fina tarapi xene tadane bəği. Şot'in fine mayin baksuna tene avay, mot'o saycə xena eçeri q'ulluğçığoye avay. Düvənbəyinen bəyə k'alpi ¹⁰ şot'o pine: «Bitot'in süft'ə şaat' fina, amdarxon üğit'uxun oşa isə keje finane eşt'a. Ama hun şaat' fina axıran efe».

¹¹ Hametər, İsusi Galileyin Gana ayize ak'est'i me samci möcüzəlü nişanen Şot'ay kalaluğa çoye c'evk'i, İz şagirdxoval İçu vət'un baki. ¹² Mot'oxun oşa Şo İz Nanaxun, vıçimoğoxun saal şagirdxoxun sagala K'efernauma taşi sa hema ği t'et'iyane mandı. †

İsusi haq'i-toydalko xrame məəlinexun şəp'esun

(Mat'. 21:12-13; Mrk'. 11:15-17; Luk'. 19:45-46)

¹³ İudeyxoy C'ovaksuni axsıbay[‡] İşalayınşəbaksay. İsusal Yerusolimane taşi. ¹⁴ Şot'in hari xrame məəline arak', eğel, göyərçin toydalkone ak'i, t'et'iya təngə badalbalxoval buney.

¹⁵ İsusen vıjırxon sa tatar düzbi bütüm haq'i-toydalko içoğoy eğel saal arak'xoxun sagala xramaxun şəp'eşi, təngə badalbalxoy ist'olxoval taradı təngöğə oq'ane şipi. ¹⁶ Şot'in göyərçin toydalko pine: «Mot'oğə memiın ext'anən! Bezi Bavay k'oja bazaranan c'urevk'e!» ¹⁷ İz şagirdxonal İvel Şame boş bakala "vi k'oja çuresunen Za bok'osp'i-şik'ale" əyitə eyext'un badi. §

¹⁸ T'e vədə iudeyxoy kalat'oğon Şot'oxun xavart'un haq'i: «Mot'oğə bseynak' Vi ext'iyər baksuna yax mani möcüzəlü nişanxonon ak'est'es bakon?» ¹⁹ İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Me xrama şarpanan, xib ğiin boş Zu kot'o təzədən biq'oz». * ²⁰ T'e vədə iudeyxoy kalat'oğon pit'un: «Me xram q'ırx üq useni beıe biq'eşe, hun isə kot'o xib ğiin biq'alnu?» ²¹ Ama İsusen "xram" uk'at'an İz bədənəxune əyitey. ²² İsus p'uribəyinbakit'uxun oşa şagirdxon Şot'ay me pi əyitmoğə eyext'un badi, İvel Şamurxo q'a İsusi pi əyitmoğə vət'unbaki.

²³ İsusen C'ovaksuni axsıbayı vədine Yerusalama bakat'an, Şot'in t'iya ak'est'i möcüzəlü nişanxo ak'it'oğoy gelo Şot'o vət'un baki. ²⁴ Ama İsusen amdarxoy ük'e bakalt'oğə avabaksuna görə şot'oğə İz barada hər şeyə nexteney ²⁵ şot'o görə ki, amdarxoy barada şinesa Şot'o exlətpsuna eht'iyəc buteney, axiri amdarxoy ük'exun c'ovakalt'oğə avaney.

3

İsusi q'a Nik'odimi exlət

¹ Fariseyxoy arane Nik'odim s'iyen iudeyxoy kalat'oğoxun soğone buy. ² Şo üşə İsusi t'öğöl hari pine: «Ravvi, avayan ki, Hun Buxaçuğon yaq'abi sa məəlimnu. Şot'aynak' ki, Buxaçuxsuz şuk'k'alən Vi ak'est'i möcüzəlü nişanxo ak'est'es batenekoy». ³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Serina, serinaz va nex: sal sa amdaren təzədən nanaxun nu bakayin, Buxaçuğoy padçağluğa çalxes tene bakon».

⁴ Nik'odimen Şot'oxun xavare haq'i: «Yəşlü sa amdar hetərə təzədən nanaxun bakes bakon? Şo p'əmci kərəm iz nanay tapane başi saal nanaxun bakes banekon ki?» ⁵ İsusen coğabe tadi: «Serina, serinaz va nex: amdaren xenaxun saal Urufaxun təzə yəşəyınş

† 1:51 1:51 Burç. 28:12 * 2:6 2:6 P'ə-xib met'rit' - təxminən 100 lit'ir. † 2:12 2:12 Mat'. 4:13 ‡ 2:13 2:13 C'ey. 12:1-27 § 2:17 2:17 İvel məğ. 69:9 * 2:19 2:19 Mat'. 26:61; 27:40; Mrk'. 14:58; 15:29

nu haq'ayin, *Buxaçuğoy padçağluğa bayes tene bakon. ⁶ Amdaraxun bakalo amdara, Urufaxun bakalo uruf. ⁷ Va Bezi "təzədən nanaxun bakalanan" upsuna mat ma manda. ⁸ Muşen iz çureğala galane fune, şot'ay səsə inbaxsa, ama mayin hari maya taysuna ten avabaxsa. Urufaxun təzə yəşəyinq haq'i amdara metərə.

⁹ Nik'odimen "ke əşur hetərə bakes bakon?" pi xavare haq'i. ¹⁰ İsusen şot'o coğabe tadi: «Hun İsraila çalxəsi məəlimnu. Mot'oğə avatenu ki? ¹¹ Serina, serinaz va nex: yan beşi avabakalt'uyan exlətpsa, beşi ak'it'uyan şahidluğbsa, ama vən beşi şahidluğbsuna tenan q'abulbsa. ¹² Bezi me dünyənin əşurxoxun exlətp'it'oğə və tenansa, göynul bakala əşurxoxun exlətp'ayiz hetər və bakalnan? ¹³ Göynuxun şiri Amdari Ğaraxun başq'a şuk'k'al göynul laşi tene, † saycə Amdari Ğare t'et'iya bake. ¹⁴ Moiseyen çöle dizik'ə ala əqəvk'i k'inək' †Amdari Ğaral Buxaçuğoy kiin ala əqəşine buq'on ki, ¹⁵ Şot'o və bakala hər sunt'in həmişəluğ yəşəyinq haq'ane.

¹⁶ Şot'aynak' ki, Buxaçuğun dünyənə t'etərə çureşi ki, İz tək sa Ğarane tadi; tanedi ki, Şot'o və bakalo maq'an p'uri, ama həmişəluğ yəşəyinq'an haq'i. ¹⁷ Buxaçuğun İz Ğara me dünyənəynak' pis q'ərar c'evkseynek' təə, şot'o çark'est'eynak'e yaq'abi. ¹⁸ Şot'in İçu və bakalt'aynak' pis q'ərar tene c'evk'al, və nu bakalt'aynak' isə ene pis q'ərar tadəsəne, şot'aynak' ki, şo Buxaçuğoy tək sa Ğara və tene baki. ¹⁹ Tadəsi q'ərareynak' səbəb mone baki: dünyənə İsus işiğ k'inək'e hari, ama amdaxon bayinq'luğa işiğaxun gelet'un çureşi, şot'aynak' ki, içoğoy əməlxo şərə. ²⁰ Pislug' balt'in işiğa nifrətəbon, iz əməlxo ak'maq'ansi pi işiği tərəf tene tağon. ²¹ Serina əməlbalo isə işiğane c'eğon ki, izi Buxaçuğoy s'iyal bi əməlxo ak'eğane.

K'unuk'bal İoani İsusı barada şahidluğbsun

²² Kot'oxun oşa İsus q'a İz şagirdxo İudeyin oçalat'un taşi. İsus sa hema vaxt' şot'oğoxun t'et'iya mandı amdaxo xena badi k'unuk'ebşay. ²³ İoanəni Salima İša bakala Anyonane xena badi k'unuk'bsay, t'et'iya gele xenoy. Amdaxo hari xena başi k'unuk't'unbaksay. ²⁴ (İoana hələ zindana tet'un badey.) §

²⁵ Me vədine İoani şagirdxoy q'a q'erəz sa iudeyluni arane pak baksuni barada həcətə biti. ²⁶ Şagirdxon İoani t'öğöl hari pit'un: «Ravvi, İordan oqə bəğ c'eğalaç tərəf vaxun sagala baki amdar vi eyexe? Hun Şot'ay barada şahidluğənbey. Mone, Şot'inal k'unuk'ebşay, bitoval Şot'ay t'öğölə taysa». ²⁷ İoanəni coğabe tadi: «Amdara Buxaçuğoxun nu tadəğayin, şot'in hik'kal bes tene bakon. ²⁸ Bezi "Zu Xrist'os tezu, ama Şot'oxun bəşez yaq'abake" pi me əyitə vən şahidnan. * ²⁹ Bin şiyasa, bəy şone. Ama bəye yaq'a bəği ümüx-səsəl bakala xaşp'anal bəye səsə ibakat'an gele müqə baxsa. Bezi həysət'in müqluğə hametərə bex c'eysa. ³⁰ Şo kala, zu isə mis'ik' bakalazu».

³¹ Göynuxun Əğalo bitot'uxun üst'üne. Oçali çoyexun bakalo isə oçali çoyel bakalane, hamal me dünyəni amdar k'inək' exlətp'alane. Ama göynuxun Əğalo bitot'uxun üst'üne. ³² Şot'in k'ə ak'i-ibakenesa, şot'oğoy baradane şahidluğəbon, ama Şot'ay şahidluğa şuk'k'aləne tene q'abulbsa. ³³ T'e şahidluğa q'abulbala amdaren isə Buxaçuğoy seri baksuna təst'iğəbsa. ³⁴ Buxaçuğun yaq'abi Amdarəni Buxaçuğoy əyitəne nex, Buxaçuğonal İz Urufa Şot'o bol-bole tast'a. ³⁵ Bavan İz Ğara çuresa, hər şeyə Şot'ay kiyele tadi. † ³⁶ Ğara və bakalt'in həmişəluğ yəşəyinqə haq'i baxsa, Ğara t'öğəbalt'in isə yəşəyinq tene ak'al, şot'aynak' ki, Buxaçuğoy əcuğ şot'ay loxole manst'a.

4

İsus q'a samariyalu çuux

¹ Fariseyxon İsusı İoanaxun gele şagird girbsuni saal şot'oğə xena badi k'unuk'bsuni barada it'unbaki. ² (İsusen İçin təə, İz şagirdxont'un k'unuk'bsay). ³ İsusen mot'o avabakala k'inək' İudeyinxon c'eri Galileyinane qaybaki.

⁴ Şo Samarinxon c'ovakalaney. ⁵ İsus İak'oven iz Ğar İosifa tadi oçala İša bakala Samariin Sixar s'iyen şəhərene hari. * ⁶ İak'ovi xene kəriz t'et'yaney. Yaq'en İsus mandak'bsuna görə Şo t'e xene kərizi t'öğöl çurepi. Üqümci saadey. †

* **3:5** 3:5 - İsusen "xenaxun" uk'at'an k'unuk'baksunaxun, "Urufaxun" uk'at'an isə Buxaçuğə və amdaxoy ük' badalbaksunaxune əyitey. † **3:13** 3:13 Göynuxun şiri - bəzi şamurxost'a "göynuxun şiri, həysəəl göynul Bakalo".

‡ **3:14** 3:14 Ams'i oç. 21:9 § **3:24** 3:24 Mat'. 14:3; Mrk'. 6:17; Luk'. 3:19 * **3:28** 3:28 İoan. 1:20 † **3:35** 3:35 Mat'. 11:27; Luk'. 10:22 * **4:5** 4:5 Burq. 33:19; Yeş. 24:32 † **4:6** 4:6 Üqümci saad - həysət'in vaxt'en bərezəre saadi p'as's'e.

⁷ Samariyalı sa çuux kərixəxun xe c'evk'sane hari. İsusen şot'o pine: «Za üğşeynak' xe tandon?» ⁸ (İz şagirdxo ukun haq'seynak' şəhəret'un taşey.) ⁹ Samariyalı çuğon şot'o pine: «Hun sa iudeynu, zu isə sa samariyalı çuux. Hun hetəren zaxun xe çureşes bakon?» (İudeyxon samariyalıgoy əsp'est'ala q'ava əsp'estet'unst'ay.) † ¹⁰ İsusen şot'o coğabe tadi: «Əgər hun Buxacığon tadi paya saal vaxun xe çureğalo Şu baksuna avabakayın, hunen Şot'oxun xe çureğon, Şot'inal va yəşəyınşest'ala xene tadon». §

¹¹ Çuğon Şot'o pine: «Bezi ağa, xe c'evkseynak' sa q'av tevax bu, kərizəl bəğəloye. P'oy t'e yəşəyınşest'ala xena mayın c'evk'alnu? ¹² Me kərizə yax beş bava İak'ovene tade. Kot'oxun için, iz şarmoğon, iz belığon xet'un üğə. Hun şot'oxunal üst'ünnu ki?» ¹³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Me xenaxun üğəlo saal xeneza bakale, ¹⁴ ama Zu tadala xenaxun şiin üğəyin, sal sa vədə xeneza tene bakal. Zu tadala xe şot'ay boş həmişəluğ yəşəyınşest'ala sa xene orayın bakale».

¹⁵ Çuğon Şot'o pine: «Bezi ağa, t'e xenaxun za tada ki, zu sal sa vədə xeneza ma bakaz, saal xe c'evkseynak' memiya ma eğaz».

¹⁶ İsusen çuğon pine: «Taki vi işq'ara k'alpa qaybaka miya». ¹⁷ Çuğon Şot'o "Bezi işq'ar butene" pine. İsusen şot'o pine: «Vi işq'ar nu baksuna düzen pi, ¹⁸ şot'aynak' ki, vi qo işq'are bake, həysə vaxun yəşəyınşaloval va işq'ar tene, hun kot'o düzen pi».

¹⁹ Çuğon metər pi: «Bezi ağa, azaksa ki, Hun xavareçalnu. ²⁰ Beşi bavoğon-kalboğon me buruğot'un bul k'os'bsay, ama vən iudeyxon nexnan ki, bul k'os'bseynak' sa ga bunesa, şoval Yeruslime». ²¹ İsusen şot'o pine: «Za vəkəba, t'etər sa vədəne eysa ki, Bava nə me buruğon, nəəl Yeruslima bul k'os'bsun tene lazım bakal. ²² Vən tenan ava het'unan bul k'os'bsa, yan isə avayan het'uyan bul k'os'bsa, şot'aynak' ki, çark'esun iudeyxoxune. ²³ Ama t'e vədə enesa, şo ene harene ki, həğişi bul k'os'balxon Bava urufen saal ük'en bul k'os'balt'un. Axırı Bavanal İçeynak' metər bul k'os'balxone qəvesa. ²⁴ Buxacıx İç Urufe, İçu bul k'os'balxonal urufen q'a ük'en bul k'os'balat'un». ²⁵ Çuğon Şot'o pine: «Avazu ki, "Xrist'os" uk'ala c'ək'esi * sa Tan eğale. Şo eğat'an yax hər şeyə avabakest'ale». ²⁶ İsusen şot'o pine: «Vaxun əyitk'alo Şone, Zu Şozu».

²⁷ Me arane İsusi şagirdxo hart'un, Şot'ay sa çuğoxun exlətpsuna ak'i məət't'əlt'un mandı, ama şuk'k'alən "k'ən çuresay?" nəəl "het'aynak'en ke çuğoxun exlətpsa?" pi tene xavar haq'i.

²⁸ Çuğon isə xene gamata oq'a laxı şəhərene qaybaki. Şot'in amdaxo pine: ²⁹ «Ekinan, zu biq'i əşurxo bitova za exlətp'i Amdara ak'anən. Bərkə beşi yaq' bəğəla Xrist'os Şone?» ³⁰ Amdarxo şəhərexun c'eri İsusi t'öğöl't'un hari.

³¹ Me arane şagirdxo Şot'o xoyinšt'unbsay: «Ravvi, sa şey uka». ³² Ama İsusen şot'oğon pine: «Zast'a t'etər sa ukune bu ki, vən şot'oxun xavarsuznan». ³³ T'e vədə şagirdxon "bərkə şinesa Kot'aynak' ukun eçerene?" pi sun-sunaxun xavart'un haq'i.

³⁴ İsusen şot'oğon pine: «Za Yaq'abit'ay çureğalt'u əməlbsun, Şot'ay əşlə tamambsun Zaynak' ukun k'inək'e. ³⁵ Vən "exeynak' hələ bip' xaşə mande" tenan nex? Zu isə vəx nexzu ki, ef pulmoğon qaypi q'oruğa bəğənan: əkin ene neşum bakene, exp'ala vədəne. † ³⁶ Mone, exp'alən iz zəhməti haq'q'al xəst'a, həmişəluğ yəşəyınşeynak' məhsulal topebsa. Hametər, ham bit'alo, ham exp'alo sagala müqt'unbaksə. ³⁷ Metərluğən, "sunt'in binet'on, t'e sunt'in exebon" əyit hari düze c'eysa. ³⁸ Zu vəx iz loxol vən zəhmət nu zapi sa məhsula exbsaz yaq'abe. Q'erəzt'oğont'un zəhmət zapi, vən isə şot'oğoy zəhməti baranan şərik baki».

Samariyalıgoy gelet'ay İsusə vəkə baksun

³⁹ T'e şəhərexun bakala samariyalıgoxun gelo "bezi biq'i bütüm əşurxo za exlətebi" pi şahidluğbala çuğoy əyitə görə İsusə vəkə baki. ⁴⁰ Şot'aynak'al samariyalıyox İsusi t'öğöl hari şot'o xoyinšt'unbi ki, içoğoy t'öğölq'an mandı. İsusal p'əği t'et'iyane mandı. ⁴¹ İsusen için şot'oğoxun exlətpsuna görə lap gele amdare şot'o vəkə baki. ⁴² Şot'oğon çuğon next'unıy: «Ene tək vi əyiten teyan vəkə baksə, ene yanal beşi ümüğon İbaki avayanbaki ki, həgigiyal, dünyənə Çark'est'al Mone».

Padçağeynak' əsp'ala amdari gərə q'olaybaksun

⁴³ İsus p'əği gınaxun oşa t'et'iin c'eri Galileyin tərəf yaq'ane baft'i. ⁴⁴ İsusen için sa vədə xavareçali iz yurdnu hörmət nu baksuni barada peney. † ⁴⁵ Ama Galileyina

‡ 4:9 4:9 Ezr. 4:1-5; Neh. 4:1-2 § 4:10 4:10 İoan. 7:38 * 4:25 4:25 c'ək'esi - yəni, c'əyin ləməsi c'ək'esi amdar
† 4:35 4:35 Mat. 9:37-38; Luk. 10:2 † 4:44 4:44 Mat. 13:57; Mrk. 6:4; Luk. 4:24

eğat'an galileyaluğon Şot'o saat't'un q'abulbi, şot'aynak' ki, şot'oğonal axsibayi vëdine Yerusalima hari Şot'in t'et'iya bi hər şeyə ak'et'uniy. §

⁴⁶ Hametər, İsus p'urum mot'oxun bəş İzi xena fina taradi gala, Galileyin Gana ayizene hari. Me ayize padçağeynak' əşp'ala sa amdare buy. Şot'ay ğar K'efernauma azari bask'ened. ⁴⁷ Me amdar İsus İudeyinxun Galileyina eysuna ibakat'an Şot'ay t'öğöle hari. Şot'oxun xoyinşebi ki, hari iz ğara q'olaybane, şot'aynak' ki, iz ğar elmoğoy loxoley.

⁴⁸ İsusen şot'o pine: «Vən müt'lək' möcüzəlü nişanxo ak'inan buq'on ki, vəst'a vëluğ bakane!» ⁴⁹ Padçağeynak' əşp'ala amdaren isə İsusə pine: «Bez ağa, hələ ki bez ğar p'uritene, tağen!» ⁵⁰ İsusen şot'o pine: «Taki k'oya, vi ğar yəşəyınşale». T'e amdaral İsusi əyitə vëbaki taneşi.

⁵¹ Şo hələ k'oya tene p'ap'ey, iz k'ulurxon hari içü iz ğare q'olaybaksunat'un xavar tadi. ⁵² Şot'in k'ulurxoxun iz ğare saat' baksuni vaxt'ane xavar haq'i, şot'oğonal pit'un: «Nəyni vüğümcü saadast'ane * iz q'ızdırma şiri». ⁵³ Bavanal q'amışe baki ki, mo İsusen içü "vi ğar yəşəyınşale" pi vëdinene bake. Hametər, şo içal, dirist' iz külfətəl İsusə vət'un baki. ⁵⁴ Mo İsusi İudeyinxun Galileyina harit'uxun oşa ak'est'i p'əmcü möcüzəlü nişaney.

5

Hovuzi t'öğöl bakala azarin q'olaybaksun

¹ Mot'oxun samal vədə oşa İsus Yerusalima, iudeyxoy sa axsibayane taşi. ² T'iya Eğeli darvazin t'öğöl, iz hərrəmine qo seyvan bakala, əbraniğoy muzin Bet'zada uk'ala sa hovuze buy. ³⁻⁴ Şot'ay qo seyvaneyal gele azariyoxe bask'ey: k'aç'i, axsağ saal p'aralıçen duği amdarxo. *

⁵ T'et'iya otuz muğ usenin azari bakala sa amdare buy. ⁶ İsusen me amdari basksuna ak'i, hamal şot'ay gele vaxt'axun azari baksuna avabaki şot'oxun xavare haq'i: «Q'olaybaksun çurenxa?» ⁷ Azarinen İsusə coğabe tadi: «Bez ağa, bezi t'öğöl sa amdar tene bu ki, xene galgalk'ala vëdine za hovuzə badane. Zu p'ap'amin q'erəzo xaxun bəş t'et'iya banesa». ⁸ İsusen şot'o pine: «Hayza, vi dösşəyə ext'a, tarapa!» ⁹ T'e amdaral hat'e saad q'olayebaki, iz dösşəyə ext'i taranepi.

T'e ği Şamat' ğiney. ¹⁰ Kot'o görəl iudeyxoy kalat'oğon q'olaybaki amdara pit'un: «Ğe Şamat' ğine, dösşəyə taşt'un va q'adağane». ¹¹ T'e amdaren şot'oğə coğabe tadi: «Za q'olaybi Amdaren za "dösşəyə ext'a, tarapa" pine». ¹² Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy va "ext'a, tarapa" pi amdar şuva?» ¹³ Ama q'olaybaki amdaren Şot'ay şu baksuna tene avay, şot'aynak' ki, İsus t'et'iya bakala camaati arane açeney.

¹⁴ Samal oşa İsusen xrama t'e amdara bəğəbi pine: «Bəğa, hun q'olayenbaki, saal günax əş ma biq'a ki, vi bel ene pis əş maq'an hari». ¹⁵ Q'olaybaki işq'arenal taşi içü q'olaybi t'e Amdari İsus baksuna iudeyxoy kalat'oğə avabakesedi.

¹⁶ Mot'oxun oşa iudeyxoy kalorox İsusə biq'suni loxolt'un biti, şot'aynak' ki, me əşurxo Şamat' ğinene bsay. ¹⁷ Ama İsusen şot'oğə pine: «Bezi Bavan ğeyin ğinal şirik' əşəbsa, Zuval əşəzbsa».

¹⁸ Metərluğen, iudeyxoy kalorox İsusə bespsuni loxol samalal gelet'un biti, şot'aynak' ki, İsusen saycə Şamat' ğina tene pozmişey, hamal Buxaçuğoy İz Bava baksuna upsunen İçü Buxaçuğoxun barabare hesabbsay.

İsusə tadeşi ext'iyəri İz Bavaxun baksun

¹⁹ Ama İsusen şot'oğə pine: «Serina, serinaz vəx nex: Ğaren İz Bavay k'ə bsuna nu ak'ayin, İçuxun sa şey tene bon. İz Bavan k'ə bayin, Ğarenal şot'one bsa. ²⁰ Şot'aynak' ki, Bavan İz Ğara çuresə, İçin bala hər şeyə Şot'o ak'esest'a. Bavan kot'oxunal kala əşurxo ak'est'ale, vənəl mat mandalnan.

²¹ Bavan p'urit'oğə bəyınbi şot'oğə yəşəyınş tadi k'inək' Ğarenal İçin çureğalt'oğə yəşəyınşe tast'a. ²² Bavan şuk'k'ala divantenebsa, ama divanbsuni ext'iyərə İz

§ 4:45 4:45 İoan. 2:23 * 4:52 4:52 Vüğümcü saad - həysət'in vaxt'en berezərə saad sa. * 5:3-4 5:3-4 - bəzi samurxost'a: bask'ey saal xene galpsuni yaq'at'un bəğsəy. 4 Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy sa anğelen arane hovuzi boş başi xena galgalest'ay. Xene galgalpsunaxun oşa t'et'iya bağala samci amdar, hetər azari balkayin q'olayebaksay.

† 5:10 5:10 Neh. 13:19; Yer. 17:21

Ğarane tade ki, ²³ bitot'in Bava hörmətbala k'inək' İz Ğaral hörməttq'anbi. İz Ğara hörmətnubalt'in Şot'o yaq'abi Baval hörməttenebsa.

²⁴ Serina, serinaz vəx nex: Bezi pit'oğo ümüxlaxi Za Yaq'abit'u vë amdareynak' həmişəluğ yəşəyinşə bu. Şo pis q'əraren tene divanbakal, şot'aynak' ki, şo ene bisunaxun yəşəyinşə c'ovaneki.

²⁵ Serina, serinaz vəx nex: iz vədə enesa, şo ene hari p'ap'ene; p'urit'oğon Buxaçuğoy Ğare səsə ibakalt'un, ibakiyoroxal yəşəyinşalt'un. ²⁶ Şot'aynak' ki, Bavay İçust'a yəşəyinş bakala k'inək' İz Ğaral İçust'a yəşəyinş baksune tadi. ²⁷ Divanbsuni ext'iyərəl Şot'one tadi, şot'aynak' ki, Şo Amdari Ğare. ²⁸ Mot'o mat ma mandanan, şot'aynak' ki, t'etər sa vədəne eyasa ki, gərəmzoğə bask'iyorox bito Şot'ay səsə ibaki ²⁹ gərəmzoğoxun c'eğalt'un. Şaat'luğ biyorox yəşəyinşbseynak' bəyinbakalt'un, pislüğ biyorox isə divanbaki pis q'ərər haq'seynak' bəyinbakalt'un. †

³⁰ Zu Bez ext'iyərən hik'kal bes batezkon. Bavan Za pi k'inək'ez divanbsa, Bezi c'evk'ala q'ərəräl düzgüne, şot'aynak' ki, Bezi çureğalt'u tez bsa, Za Yaq'abit'ay çureğalt'uz bsa.

İsusi barada bakala şahidluğ

³¹ Əğər Zu Bezi barada şahidluğbayız, Bezi şahidluğ seri tene bakon. ³² Ama Bezi barada şahidluğbalo q'erəzone. Şot'ay şahidluğı seri baksunal avazu.

³³ Vən İoani t'öğöl amdarnan yaq'abi, şot'ay bi şahidluğal serine. § ³⁴ Bezi amdarxoy şahidluğa eht'iyəc butene, mot'oğə saycə ef çark'eseynak'ez nex. ³⁵ İoan bok'ala saal işiğ sakala sa çirağ k'inək'ey, vənäl samal vədə şot'ay işiğa müq baksunnan çuresi.

³⁶ Ama Zast'a İoani Bezi barada bi şahidluğaxun üst'ün şahidluğə bu. Bezi Bavan Za tapşurbi əşurxo bex p'ap'espseynak' Bezi bala me əşurxon içan Bez barada şahidluğəbsa. Şot'oğon Bezi Bavay tərəfəxun yaq'abaksunane ak'est'a.

³⁷ Za yaq'abala Bavan İçinal Bezi barada şahidluğəbsa. Vən sal sa vədə Şot'ay səsə tenan ibake, İçuval tenan ak'e. * ³⁸ Şot'ay əyitəl vəst'a tene yəşəyinşbsa, şot'aynak' ki, Şot'in yaq'abi Amdara tenan vë.

³⁹ Vən İvel Şamurxo diggətlü k'alpi fikirnanbsa ki, şot'oğon vəx həmişəluğ yəşəyinş tadale. Ama İvel Şamurxonon Bezi baradat'un şahidluğəbsa. ⁴⁰ Vən isə yəşəyinş haq'seynak' Bez baç'anexun eysun tenan çuresa.

⁴¹ Amdarxoy tərifə Bezi eht'iyəc butezax. ⁴² Ama vəx çalezxsa: vəst'a Buxaçuğə çuresun butene. ⁴³ Zu Bavay s'iyenez hare, vən isə Za q'abultenanbsa. Ama soğə hayzeri iz s'iyen eğayin, şot'o q'abulnanbon. ⁴⁴ Vən amdarxoxun eğala tərifənən qəvesa, tək bakala Buxaçuğoxun eğala tərifə təə. Şot'o görəl Buxaçuğə bakala vəluğ vəxun əxile!

⁴⁵ Fikirməbanan ki, Zu vəx Bavay bəş taxsirkər booz. Vəx taxsirkər halo ef umudbakala Moiseye. ⁴⁶ Əğər vən Moiseya vəbakinaniy, Zaal vənənbakoy, şot'aynak' ki, şot'in Bez baradane şampe. ⁴⁷ Ama şot'ay şampit'oğə tenan vəbaksasa, Bezi əyitmoğə hetər vəbakalnan?»

6

İsusi qo hazar tanaxun gele amdara ukest'un

(Mat'. 14:13-21; Mrk'. 6:30-44; Luk'. 9:10-17)

¹ Mot'oxun oşa İsus Galileya göle t'e soğə tərəfə c'ovaki. T'e göle s'iya T'iberiyal next'uniy. ² Şot'ay baç'anexun gele camaate taysay, şot'aynak' ki, Şot'in azariğə q'olaybsunen ak'est'ala möcüzəlü nişanxo at'unksay. ³ İsus burux gala laşi İz şagirdxoxun sagala areşi. ⁴ İudeyxoy C'ovaksuni axsibay* išalayinşebaksay.

⁵ İsusen gele camaati İz t'öğöl eysuna ak'i Filip'a pine: «İsə şum mayin haq'en ki, me amdarxo uk'est'en?» ⁶ Me əyitmoğə şot'o yoxlayinşbseynak'e pi, şot'aynak' ki, İçin k'ə baleysa avaney. ⁷ Filip'en Şot'o coğabe tadi: «Kot'oğoynak' p'əbaç dinarluğ † şumal haq'ayin, hərt'u sa k'ot'or tene koft'on!» ⁸ T'e vədə şagirdxoxun soğə bakala Simon P'et'eri viçi Andreyen Şot'o pine: ⁹ «Memiya sa Ğar əyeləst'a qo dənə mis'ik' muye şum saal p'ə dənə çəline bu, ama meq'ədər amdareynak' ko hik'ə ki?»

¹⁰ İsusen pine: «Camaata oq'a arşevk'anan». T'e gala boçu one buy, camaatal areşi. Miya bakala işq'arxoy say saycə qo hazar tana išaney.

‡ 5:29 5:29 Dan. 12:2 § 5:33 5:33 İoan. 1:19-27; 3:27-30 * 5:37 5:37 Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 3:22 * 6:4 6:4 C'eys. 12:1-27 † 6:7 6:7 p'əbaç dinarluğ - sa dinar fəəlin sa ğilüğ mağa barabarey.

¹¹ Oşa İsusen şuma ext'i şükürbala afırınal bit'uxun oşa şot'o arşit'oğone paybi. Çəlinəl ext'i hak'etərə bi. Bit'ot'in iz çureğala hama exedi. ¹² Amdarxon kəyi-boşit'uxun oşa İsusen şagirdxo pine: «Avuzin mandı k'ot'orxo girbanan ki, hik'kal maq'an zaybaki». ¹³ Şot'oğon girt'unbi, qo muye şuma kəyit'oğoy bəşt'an mandı k'ot'orxonal p'as's'e zənbilt'un buybi.

¹⁴ T'e vədine İsusen ak'est'i me möcüzəli nişana ak'ala amdarxon pit'un: «Seriya, dünyəne eğala xavareçal Mone!»

¹⁵ İsusen avaney ki, amdarxon İçu zoren padçağ laxsunt'un çuresa, şot'o görəl p'urum savsa buruğone laşi.

İsusi xene çoyelxun taysun

(Mat'. 14:22-33; Mrk'. 6:45-52)

¹⁶ Biyəbakat'an İsusi şagirdxo göle t'öğöl şiri ¹⁷ sa lodk'inat'un laşi. Ene bayinq'ey, ama İsus hələ şot'oğoy t'öğöl tene harey. Şoroxal göle t'e tərəf bakala K'efernaum şəhəret'un taşi.

¹⁸ Ost'aar muşe buy, göle çoyelal ləpoğone duğsay. ¹⁹ Şagirdxon avar zəpi saq'o qo, otuz st'adi † taşit'uxun oşa at'unk'i ki, İsus göle çoyelxune ləngbsun eysa, Şo lodk'inane İşalayınşaksay. Şot'oğoy q'İyen haneq'i, ²⁰ ama İsusen şot'oğoy "Zuzu, q'imabanan" pine. ²¹ T'e vədə şagirdxon Şot'o lodk'inat'un laçuvk'i. Lodk'al hat'e saad içoğoy tağala gala p'anep'i.

²² Əyc'indəri göle t'e soğoy tərəf mandı camaati eyex bafedi ki, t'et'İya tək sa lodk'ane bəke, İsus isə şagirdxoxun t'e lodk'ina laşi teney, şagirdxo İçsuzt'un taşey. ²³ Me vədə T'İberinaxun sa hema lodk'al hari Q'onçuğon şükürbala afırına pit'uxun oşa ukun kəyi gala İša çurepi. ²⁴ Camaaten nə İsusi, nə şagirdxoy t'et'İya nu baksuna ak'i t'e lodk'oğoy laşi İsusa qəveseynak' K'efernaumat'un taşi.

İsus yəşəyinq'est'ala şume

²⁵ Şot'oğon İsusa göle t'e soğoy tərəf bəğəbi şot'oxun "Ravvi, memiya həvədən hari?" pi xavart'un haq'i. ²⁶ İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Serina, serinaz vəx nex: möcüzəli nişanxo q'amışakenan pi təə, şum kəyi boşenan pinan Za qəvesa. ²⁷ Ama c'ovaki-tağala ukuneynak' təə, həmişəluğ yəşəyinq'est'ala ukuneynak' çalışakanan, şot'o vəx Amdari Ğaren tadale. Şot'aynak' ki, Bava-Buxaçuğon Şot'o İz təst'İğbala peçatane duğə». ²⁸ Şot'oğon İsusaxun xavart'un haq'i: «Yan k'ə ben ki, beşi biq'ala əşurxo Buxaçuğoy piyes saat'q'an ak'əsi?» ²⁹ İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Buxaçuğon vəxun sa şeye çuresa: efi Şot'in Yaq'abit'u və baksun».

³⁰ Şot'oğon İsusa pit'un: «Yax mani möcüzəli nişanen ak'est'es bakon ki, yan va və bakayan? K'ə besen bakon? ³¹ Bəğa, beşi bavoğon-kalboğon ams'i oçala mannat'un kəye. Me barada İvel Şame boşal bune: "Şot'oğoy ukun bakseynak' göynuxun şume tadi"». Ş

³² T'e vədə İsusen şot'oğoy pine: «Serina, serinaz vəx nex: vəx göynuxun şum tadiyo Moisey teney, göynuxun seri şuma vəx tadalo Bezi Bavane. ³³ Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy şum göynuxun şiri, me dünyənə yəşəyinq' Tadalone».

³⁴ Şot'o pit'un: «Ağa, Hun yax me şuma həmişə tada». ³⁵ İsusen şot'oğoy pine: «Zu - yəşəyinq'est'ala şumzu. Bezi t'öğöl eğalo sal sa vədə busa tene bakal, Za və bakal sal sa vədə xenezu tene bakal. ³⁶ Ama vəx pi k'inək', Za ak'iyal bakaynan, Za və tenan. ³⁷ Bavan Za tadiyoroş bito Bezi t'öğöl eğale, Bezi t'öğöl eğalt'uval sal sa vədə şəptezğon. ³⁸ Axırı Zu göynuxun Bez çureğalt'u bseynak' tez şire, Za Yaq'abit'ay çureğalt'u bex p'ap'espəynak'ez göynuxun şire. ³⁹ Za Yaq'abit'ay çureğalo isə şone ki, Za tadiit'oğoxun sal suntu' nu açəsp'i şot'oğoy axırncı Ğine bəyınbaz. ⁴⁰ Şot'aynak' ki, Bezi Bavay çureğalo Ğara ak'i Şot'o vəluğ bakal hər sa amdaren həmişəluğ yəşəyinq' haq'sune, Zuval şot'o axırncı Ğine bəyınboz».

⁴¹ İsusen metər pit'uxun oşa İudeyxon İsusi "göynuxun şiri şum Zuzu" əyitin loxol əcuğon biq'i ⁴² pit'un: «Mo beşi çalxala İosifi Ğar İsus tene ki? Axırı yan kot'ay nana-bava çalyanxsa. Həysə hetərə baks ki, "göynuxun şire" nexə?» ⁴³ İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «T'ot'opsuna efanan! ⁴⁴ Za yaq'abi Bavan şunesa Zaç nu bayin, şo Bezi t'öğöl eyes tene bakon. Zuval Bezi t'öğöl eğalt'u axırncı Ğine bəyınboz. ⁴⁵ Xavareçalxoy Ğirkurxoy boş şameşene: "Şot'oğoy bitova Buxaçuğon zombale". * Bavaxun ibaki

zombakiyone Bezi t'öğöl eya. ⁴⁶ Düze, Buxaçuğoy t'öğölxun Harit'uxun başq'a Bava şuk'k'alxen tene ak'e, saycə Şot'ine Bava ak'e. ⁴⁷ Serina, serinaz vəx nex: Za vë bakalt'ay həmişəluğ yəşəyinşe bu. ⁴⁸ Zu - yəşəyinşest'ala şumzu. ⁴⁹ Ef bavoğon-kalboğon çöle mannat'un kəye, ama p'uret'un. ⁵⁰ Mo isə göynuxun şigala t'etər sa şume ki, şot'o ukalo sal sa vədə tene biyal. ⁵¹ Zu - göynuxun şiri yəşəyinşest'ala şumzu. Me şumaxun ukalo həmişəluğ yəşəyinşale. Zu tadala şum Bezi bədəne. Zu şot'o me dünyəni yəşəyinşeynak'ez tast'a».

⁵² İsusen metər pit'uxun oşa iudeyxoy arane höcəte baki: «Me amdaren ukseynak' İz bədənə yax hetəre tades bakon?» ⁵³ T'e vədə İsusen şot'oğö pine: «Serina, serinaz vəx nex: Amdari Gərə bədənəxun nu kəyi, iz p'iyaxun nu üğəynan, vəst'a yəşəyiñş tene bakal. ⁵⁴ Bezi bədənəxun kəyi Bez p'iyaxun üğəlt'in həmişəluğ yəşəyiñş haq'ale, Zuval şot'o axırmıci ğine həyinboz. ⁵⁵ Şot'aynak' ki, Bezi bədən seri ukune, p'iyal seri üğüne. ⁵⁶ Bezi bədənəxun kəyi, Bez p'iyaxun üğəlo Zast'ane manst'a, Zuval şot'ost'az manst'a. ⁵⁷ Dirist' bakala Bavan Za yaq'abi, Zuval Bavay sələmətən yəşəyiñşala k'inək' Bez bədənəxun ukaloval Bezi sələmətən yəşəyiñşale. ⁵⁸ Göynuxun şiri şum mone, mo ef bavoğon-kalboğon kəyi şumaxun tene. Şorox p'uret'un, ama me şuma ukalo həmişəluğ yəşəyiñşale».

⁵⁹ İsusen me əyitmoğö K'efernauma bakala sinagoga zombat'ane pi.

Şagirdxoy gelet'ay İsusaxun cöybaksun

⁶⁰ Şagirdxoy gelet'in me əyitmoğö ibakat'an pit'un: «Mo hetər sa zombsune? Kot'o şina q'amışakes bakon?» ⁶¹ Ama İsusen şagirdxoy İz pit'oğö görə t'ot'opsuna avaney. Şot'in pine: «Bezi əyitmux vəx lafest'a? ⁶² P'oy Amdari Gərə İz süft'in baki gala əğesuna ak'aynan, k'anən bon? ⁶³ Yəşəyiñş tadalo Urufe, amdar memiya acize. Bezi vəx pi əyitmoğost'a yəşəyiñşest'ala Urufe bu. ⁶⁴ Ama ef arane nu vë bakalxoval bune». (İsusen vë nu bakalxoy saal Şot'o xəyanətbala amdari şü baksuna süft'inəxun avaney.) ⁶⁵ İsusen saal pine: «Kot'o görəz vəx pi ki, əgər Bavan sunt'u Zaç nu bayin, şo Bezi t'öğöl eyes tene bakon».

⁶⁶ Kot'oxun oşa şagirdxoy gelo İsusə boseri ene Şot'ay baç'anəxun tet'un taşi. ⁶⁷ T'e vədə İsusen İz p'as's'e şagirdaxun xavare haq'i: «Bərkə vənal Za bosı taysunnan çuresa?» ⁶⁸ Simon P'et'eren İsusə coğabe tadi: «Ay Q'oncux, yan q'erəz şı t'öğölyan tağon? Həmişəluğ yəşəyiñşest'ala əyitmux Vast'ane. ⁶⁹ Yanal vəyan hamal avayan ki, Buxaçuğoy İvel Bakalo † Hunnu». ‡

⁷⁰ İsusen şot'oğö pine: «Vəx - me p'as's'e şagirdal Zu tez c'ək'p'e ki? Ama p'urumal vəxun soğö iblise!» ⁷¹ İsusen me əyitmoğö Simon İsk'ariot'i ğar İuday baradane pi, şot'aynak' ki, şo p'as's'e şagirdaxun soğö baalkayin, İsusə xəyanətbaley.

7

İsusi viçimoğoy İçu nu vë baksun

¹ Kot'oxun oşa İsus Galileyinane taraney. İudeyina isə tene taysay, şot'aynak' ki, iudeyxoy kalat'oğon Şot'o bəspseynak' yaq't'un qəvesay.

² İudeyxoy Pace axsibay İşalayinşebaksay. * ³ İz viçimoğon İsusə pit'un: «Memiin c'eri İudeyina taki ki, Vi şagirdxonal Vi biq'ala əşurxo ak'eq'at'un. ⁴ Axırı İçu çalxest'una çalışakala amdaren hik'k'ala c'əp'k'in tene bon. Hun mot'oğö bşanusa - taki, Va dünyənə çalxest'a». ⁵ Şot'ay viçimuxal İçu vë teney.

⁶ T'e vədə İsusen şot'oğö pine: «Bezi vaxt' hələ p'ap'itene, vəynak' isə hər vaxt' uyğune. ⁷ Dünyənən vəx nifrətbəs tene bakon, ama Za nifrətbəsa, şot'aynak' ki, Zu şot'ay əməlxoy şər baksunaz çoyel c'evk'sa. ⁸ Vən takinan axsibaya, Zu isə Bezi vaxt' hari nu p'ap'suna görə me axsibaya tez tağal». ⁹ İsusen me əyitmoğö pi Galileyinane çurpi.

¹⁰ Ama İz viçimux axsibaya taşit'uxun oşa İçal c'əp'k'in, İçu amdarxo ak'est'inut taneşi axsibaya. ¹¹ İudeyxoy kalat'oğon axsibaya İsusə qəvt'unsay. Şot'oğon "me amdar maya?" pi xavart'un haq'say. ¹² Camaati arane Şot'ay barada gele exlətxone taysay. Bəzit'oğon "şaat' amdare", t'e sunt'oğon isə "təə, camaatane feret's't'a" next'uniiy. ¹³ Ama iudeyxoy kalat'oğoy q'iyexun şuk'k'alən Şot'ay barada qay tene exlət'psay.

† **6:69** 6:69 Buxaçuğoy İvel Bakalo - Xrist'os, Dirist' bakala Buxaçuğoy Ğar. ‡ **6:69** 6:69 Mat'. 16:16; Mrk'. 8:29; Luk'. 9:20 * **7:2** 7:2 əbraniğoy axsibay. Amdarxo bare vədine içoğoynak' q'oruğxo ga düzbi t'iyat'un manst'ay. Lev. 23:34; K'an. 16:13

İsusi Pace axsiybayi vədine xrama zombsun

¹⁴ Axsiybayi qıyo c'ovakit'uxun oşa İsus xrama başı zombsane burqı. ¹⁵ İudeyxoy kalat'oğon məətt'əl mandı pit'un: «Me Amdaren maşk'al k'altenepə, hetərə baksa ki, savadlune?» ¹⁶ İsusenəl şot'oğə coğabe tadi: «Bezi zombsun Zaxun tene, Za Yaq'abit'uxune. ¹⁷ Şiin Şot'ay çureğalt'u bex p'ap'epsun çuresasa, şot'in Bezi zombsuni Buxaçuğoxun baksuna yoxsa Zu Zaxun upsuna avabakale. ¹⁸ İçuxun exlətəp'alt'in içeynak'e tərif qəvesə, ama İçu Yaq'abit'aynak' tərif qəveğala Amdar serine, Şot'ost'a əfçi butene. ¹⁹ Moiseyen vəx k'anune tadi, ketər tene? Ama ef saycət'in me k'anuna tene əməlbsa! Tenesa Za het'aynak'nan bespsun çuresa?»

²⁰ Camaaten coğabe tadi: «Hun k'ən əyite? Şina Va bespsun çuresa?» ²¹ İsusen şot'oğə pine: «Zu tək sa möcüzəz bi, vən bito mot'o məətt'əlnan mandı. ²² Moiseyen vəynak' sünnətsuni k'anunane laxi (düze, me ədət Moiseyxun təə, ef bavoğoxun-kalboğoxune eysa), vənəl ef ğarmoğə lap Şamat' ğineyal baf'tayin sünnətnanbsa. † ²³ Şamat' ğine Moiseyi k'anun maq'an pozmuşaki pi ğarmoğə sünnətnanbsa, ama Şamat' ğine amdari dirist' bədənə q'olaybsuna görə Bezi loxol ef əcuğone biq'sa? ‡ ²⁴ Piin ak'alt'u ma divanbanan, düz divanbanan».

İsus Xrist'ose ki?

²⁵ T'e vədə yerusalimluğoy bəzit'oğon pit'un: «Me amdara tet'un qəvesay ki bəspseynak'? ²⁶ Bəğanan, mot'in qay exlətəbsa, ama içü sa əyit tet'un nexə. Bərkə kalat'oğon Şot'ay həğigiyal Xrist'os baksunat'un avabake? ²⁷ Ama me amdari mayın baksuna avayan, Xrist'os eğat'an isə Şot'ay mayın baksuna şuk'k'alən tene avabakal».

²⁸ Şot'aynak'əl İsusen xrama zombat'an ost'ar pine: «Həğigiyal Za çalnanxa? Bezi mayın eysunal avanan? Ama Zu Zaxun tez hare, Za Seri Bakalt'ine yaq'abe. Vən Şot'o tenan çalxsa, ²⁹ Zu isə Şot'o çalezxsa, şot'aynak' ki, Şot'ay t'ödxunez hare, Şot'ine Za yaq'abe».

³⁰ Me əyitmoğə görə İsusə biq'sunt'un çuresi, ama şuk'k'al Şot'o tene laft'i, şot'aynak' ki, İz vaxt' hələ tene p'ap'ey. ³¹ Ama camaati gelo Şot'o vənəy. Şot'oğon next'unii: «Xrist'os eğat'an me amdaren ak'est'it'uxun gele möcüzəlü nişanxo ak'est'ale ki?»

³² Fariseyxon camaati İsusə barada k'ə upsuna it'unbaksay. Şot'o görəl samci bəyinqxon q'a fariseyxon Şot'o biq'seynak' xrame q'aroolçığot'un yaq'abi. ³³ İsusen pine: «Samal vaxt' Zu vəxun bəkoz, oşa isə Za Yaq'abit'ay t'öğöl tağoz. ³⁴ Vən Za qəvesi tenan bəğəbal, Zu bakala galal eyes tenan bakal». ³⁵ T'e vədə iudeyxon içoğoy arane pit'un: «Me Amdar maya tağale ki, Şot'o teyan bəğəbal? Grek'xoy arane bakala iudeyxo taşi zombale? ³⁶ Vən Za qəvesi tenan bəğəbal, Bezi bakala galal vən eyes tenan bakon' əyiten k'ə upsune çuresa?»

³⁷ Axsiybayi axırıncı, ən vacib ğine İsusen hayzeri ost'ar pine: «Şu xenezane, Bezi t'öğöl hari üğəq'an. § ³⁸ İvel Şamurxon uk'ala k'inək', Za və bakala amdari boşt'an yəşəyinqest'ala xene oqurxo barale». * ³⁹ Mot'o İçu və bakalxoy oşa haq'ala Urufi baradane nexey. Uruf isə hələ tene tadeşey, şot'aynak' ki, İsus hələ tene əqəşey, İz s'iyal tene alabakey.

⁴⁰ Camaati aranexun sa hemaran me əyitmoğə ibaki "mo, həğigiyal, beş yaq'bəği xavareçale" pit'un. † ⁴¹ Sa hemaran "Mo Xrist'ose" pit'un, ama bəzit'oğon next'unii: «K'ə? Xrist'os Galileyinaxune eysa? ⁴² İvel Şame boş tene şameşe ki, Xrist'os Davidi nəsiləxun, şot'ay yəşəyinqi Bet'lexem ayizexun eğale?» ‡

⁴³ Mətərluğən, İsusə barada camaati arane cöy-cöy fikirxone buy. ⁴⁴ Bəzit'oğon Şot'o biq'sunt'un çuresi, ama şuk'k'al Şot'o laftenedi.

İudeyxoy kalat'oğoy nu və baksun

⁴⁵ Mot'oxun oşa xrame q'aroolçiyox samci bəyinqxoy q'a fariseyxoy t'öğölt'un qaybaki. Şot'oğonal q'aroolçığoxun "şot'o het'aynak' tenan eçeri?" pi xavart'un haq'i. ⁴⁶ Q'aroolçığon coğabt'un tadi: «Həysət'inəl şirik' sal sa amdaren mətər tene əyit'p'ey». ⁴⁷ Fariseyxon şot'oğə pit'un: «Şot'in vəxal feret'edi? ⁴⁸ Bəyn kalat'oğoxun soğə nəəl sa farisey Şot'o vənəbaki? ⁴⁹ Ama k'anuna nu avabakala vəxlarik' savadsuzxoy loxol Buxaçuğoy ləənəte hare!»

⁵⁰ İçoğoy aranexun sunt'in, mot'oxun bəş İsusə t'öğöl hari Nik'odimen § isə şot'oğə pine: ⁵¹ «Beşi k'anuna görə, sa amdara ümüxlaxinut, şot'ay k'ə bsuna avabakinut

† 7:22 7:22 Burq. 17:10; Lev. 12:3 ‡ 7:23 7:23 İoan. 5:9 § 7:37 7:37 Lev. 23:36 * 7:38 7:38 Məs. 18:4; İsa. 58:11; Yez. 47:1; Zək. 14:8 † 7:40 7:40 K'an. 18:15-18 ‡ 7:42 7:42 2 Şam. 7:12; Mik'. 5:2 § 7:50 7:50 İoan. 3:1-2

divanbusun düzgünə ki?»⁵² Şot'oğon Nik'odima pit'un: «Bərkə hunal Galileyinaxunnu? Şamurxo k'alk'ayin, ank'on ki, xavareçal Galileyinaxun tene eğal».

(*Ən damna kiñsamurxost'a İoan. 7:53-8:11 tene bu.*)

⁵³ Mot'oxun oşa hər soğoz iz k'oyane taşi.

8

İsus saal əxlagsuzluğı loxol biq'əsi çuux

¹ İsus isə Zeytun buruğone taşi. ² Savaxt'an üşenen Şo p'urum xramane hari. Bütüm camaat Şot'ay t'öğölə gireşi, Şot'inal arşi zombsane burqi.

³ Me vədine k'anun zombaxon q'a fariseyxon əxlagsuzluğı loxol biq'əsi sa çuğot'un t'et'iya eçeri. Şot'o biyex c'evk'i ⁴ İsusə pit'un: «Məəlim, me çuux əxlagsuzluğbat'ane biq'ése. ⁵ Moiseyən iz k'anuni boş yax əmirbene ki, metərt'oğoz jəlayınşen. P'oy hun k'ən nex?» *

⁶ Mot'o İsusə sinəyınşbseynak't'un nexey, Şot'o taxsırkər c'evkseynak' sa məənət'un qəvesay. Ama İsusen k'os'baki k'əşinen oçali loxol şampsane burqi. ⁷ Şot'oxun saal xavar haq'at'an tikbaki şot'oğoz pine: «Ef boş şu günaxsuzesa, barta me çuğoz samciq'an jə bosı». ⁸ Oşa p'urum k'os'baki oçali loxol şamsane burqi.

⁹ Me əyitmoğoxun oşa, ağsaq'q'alxoxun burqi soğoz-soğoz t'et'iin əxilt'unbaki. İsus təke mandı, çuux isə hələ t'et'ianey. ¹⁰ İsusen tikbaki şot'o pine: «Ay çuux, morox hort'un baki? P'oy şuk'k'alən vaynak' q'ərar tene c'evk'i?» ¹¹ Çuğon "şuk'k'alən, bezi ağa" pine. T'e vədə İsusen pine: «Zuval va tez taxsırkərbasa. Taki, eneyal günax ma ba».

İsus dünyəni işiğə

¹² İsusen saal camaataxun əyitk'at'an pine: «Zu - dünyəni işiğzə. Bezi bac'anexun eğalo sal sa vədə bayınq'luğa tene tarak'al, şot'ost'a yəşəyınşest'ala işiğ bakale». †

¹³ Fariseyxon isə Şot'o pit'un: «Vi barada Hunen şahidluğbi baksə, şot'o görəl vi şahidluğ ext'ibərлу tene». ‡ ¹⁴ İsusen şot'oğoz coğabe tadi: «Bezi barada Zu şahidluğbiyal bakayiz, Bezi şahidluğ ext'ibərlune, şot'aynak' ki, Zu Bezi mayin hari maya taysuna avazu. Vən isə Bezi mayin hari maya taysuna tenan ava. ¹⁵ Vən amdarxoy q'aydoğonnan divanbasa, Zu isə şuk'k'ala divantezbsa. ¹⁶ Divanbayızal, Bezi c'evk'ala q'ərar serine, şot'aynak' ki, tək tezu, Za yaq'abi Baval Zaxune. ¹⁷ Ef k'anunal şameşene ki, p'ə tani şahidluğ ext'ibərlune. § ¹⁸ Bezi barada şahidluğbalo Zu saal Za yaq'abi Bez Bavane». ¹⁹ T'e vədə İsusaxun xavart'un haq'i: «P'oy maya vi bava?» İsusen coğabe tadi: «Vən nə Za, nə Bez Bava tenan çalxsə. Əğər Za çalxinaniy, Bez Baval çalnanxoy».

²⁰ İsusen me əyitmoğoz xrama, nəziri q'uti bakala gala zombat'ane pi. Ama şuk'k'alən Şot'o biteneq'i, şot'aynak' ki, Şot'ay vaxt' hələ tene p'ap'ey.

İsusi me dünyənəxun nu baksun

²¹ Oşa İsusen şot'oğoz p'urum pine: «Zu c'eri tazsa, vən isə Za qəveşi ef günaxi boş biyalnan. Bezi tağala galal vən eyes tenan bakal». ²² T'e vədə iudeyxon pit'un: «Kot'in İçu bəsp'ale ki, "vən Bezi tağala gala eyes tenan bakal" nexə?» ²³ İsusen şot'oğoz pine: «Vən oq'a bakala dünyənəxunnan, Zu isə ala bakala. Vən me dünyənəxunnan, Zu isə me dünyənəxun tezu. ²⁴ Kot'o görəz vəx "ef günaxxoy boş biyalnan" pi. Əğər Bezi "Zu Şozu" baksuna tenan və baksasa, ef günaxxoy boş biyalnan».

²⁵ T'e vədə "p'oy hun şunu?" pi İsusaxun xavart'un haq'i. İsusen şot'oğoz pine: «T'e belxun Bezi Şu baksuna pezuysə, Şozu. ²⁶ Bezi ef taxsıra çoyel c'evk'i ef barada uk'ala gele əyitmuxzax bu. Ama Za Yaq'abiyo düzinə uk'alone, Zuval Şot'oxun ibakit'oğoz dünyənə exlətpsə». ²⁷ Şot'oğon İsusen içoğoxun Bavay barada əyitpsuna tet'un q'amışaki.

²⁸ T'e vədə İsusen pine: «Vən Amdari Çara ala əqevk'at'an * avabakalnan ki, Zu Şozu, Zaxun c'evk'iyal sa şey tezbsə, saycə Bavan Za hetər zombenəsa, t'et'ərəl exlətezbsə. ²⁹ Za Yaq'abiyo Zaxune. Şot'in Za tək tene bare, şot'aynak' ki, Zu həmişə Şot'ay xoşel eğalt'uz bsa». ³⁰ İsusen me əyitmoğoz uk'at'an amdarxoy gelo Şot'o vəne baki.

Serinen amdarxo çark'est'un

³¹ İsusen İçu və iudeyxon pine: «Əğər vən Bezi əyiten tağaynan, həgigiyal, Bezi şagirdxonan. ³² T'e vədə vən seri k'ə baksuna avabakalnan, serinenal vəx çark'est'ale».

* 8:5 8:5 Lev. 20:10; K'an. 22:22-24 † 8:12 8:12 Mat'. 5:14; İoan. 9:5 ‡ 8:13 8:13 İoan. 5:31 § 8:17 8:17

K'an. 17:6; 19:15 * 8:28 8:28 İoan. 3:14

³³ İudeyxon İsus a çoğabt'un tadi: «Yan Avrahami nəsıləxunyan, sal sa vədəl şuk'k'ali k'ul teyan bake. "Vən çark'eğalnan" k'e upsuna?» † ³⁴ İsusen şot'oğö pine: «Serina, serinaz vëx nex: günax eşp'est'ala amdar iz günaxi k'ule. ³⁵ K'ul ailin boş həmişə tene yəşəyınşbsa, ğar isə həmişə ailin boşə. ³⁶ Vëx çark'est'alo Ğaresa, t'e vədə vən həgigiyal çark'eğalnan. ³⁷ Vən Avrahami nəsıləxun baksuna avazu, ama p'urumal Za bespsunnan çuresa şot'o görö ki, Bez əyit vëx p'atenep'sa. ³⁸ Zu Bez Bavay t'öğöl ak'it'oğöz exlətəsa, vən isə ef bavaxun ibakit'oğonan bsa».

³⁹ Şot'oğon İsus a çoğabt'un tadi: «Beşi bava Avrahame». İsusen şot'oğö pine: «Avrahami nəsıləxun bakiynaniy, Avrahamallarik' Buxaçuğoy çureğalt'oğonan əməlböy. ⁴⁰ Vən isə Za - Buxaçuğoxun ibaki serina vëx uk'ala Amdara bespsunnan çuresa. Avrahamen metər eşurxo tene biq'e. ⁴¹ Vən efi bavay biq'i eşurxonan bsa».

Şot'oğon əcuğon biq'i "yan nanaxun bic' baki əylux teyan, beşi sa Bavane bu, Şoval Buxaçuğö" pit'un. ⁴² İsusen şot'oğö pine: «Əgər ef Bava Buxaçuğö bakiyni, Za çurnanğoy, şot'aynak' ki, Za Buxaçuğöne dünyəne yaq'abe, həysəəl memiyazu. Zu Bez ext'iyərən tez hare, şot'ine Za yaq'abe. ⁴³ Bezi uk'alt'oğö het'aynak' tenan q'amışaksa? Şot'aynak' ki, Bezi əyitmoğö ümüxlaxsun çurtenansa. ⁴⁴ Vən ef bava İblisaxunnan, ef bavay çureğalt'oğoval bsunnan çuresa. Şo burqesunaxun ‡ amdar besp'ale, seri bakala hər şeyal şot'oxun əxile, şot'aynak' ki, şot'ost'a seri uk'ala hik'kal butene. Əfçi əyitpsuna saat'e başarbsa, şot'aynak' ki, əfçiduğəle hamal əfçiduğəloy kalone. ⁴⁵ Zu isə düzinə exlətərsuna görə vən Za vətənanbaksa. ⁴⁶ Vəxun şina subutbes bakon ki, Zu hevaxt'esa sa günax eşez biq'e? P'oy düzinəz əyitesa, het'aynak' Za tenan vəkaksa? ⁴⁷ Buxaçuğoxun bakala amdaren Buxaçuğoy əyitə inebakon. Vən isə tenan ibaksa, şot'aynak' ki, Buxaçuğoxun tenan».

İsusi İzi həmişə baksuni barada əyitpsun

⁴⁸ T'e vədə İudeyxon pit'un: «Hun həgigiyal sa samariyalunu, § vast'aal murdar urufe bu». ⁴⁹ İsusen çoğabe tadi: «Zast'a murdar uruf tene bu, Zu Bezi Bavaz hörmətəsa, vən isə Za hörmətəxun sananksa. ⁵⁰ Zu Zaynak' s'i tez q'azayınşbsa, Zaynak' s'i q'azayınşest'alo Divanbalone. ⁵¹ Serina, serinaz vëx nex: «Şiin Bezi əyitə əməlbayin, sal sa vədə bisun tene ak'al».

⁵² İudeyxon Şot'o pit'un: «Həysə həgigiyal avayanbaki ki, vast'a murdar urufe bu. Avrahamal p'urene, xavareçalxoval. Ama Hun "şiin Bezi əyitə əməlbayin, sal sa vədə tene biyal" nexnu. ⁵³ Hun beşi bava Avrahamaxunal kalanu? Şoval p'urene, xavareçalxoval. Axırı Hun Va şun hesabsa?» ⁵⁴ İsusen şot'oğö metərə çoğab tadi: «Əgər Zu Zaynak' s'i q'azayınşbsasa, Bezi s'i hik'k'ale, ama Zaynak' s'i q'azayınşest'alo Bezi Bavane. Vən Şot'o "beşi Buxaçuğö" pınan k'ale. ⁵⁵ Ama Şot'o tenan çalxi. Zu isə Şot'o çalezxsə. Əgər "Şot'o tez çalxsə" pizuy, vəllarik' əfçiduğəl bakalzuy. Ama Zu Şot'o çalezxsə, İz əyitə əmələzbsə. ⁵⁶ Ef bava Avrahamen Bezi eysuna gelene yaq'bəğsay. Bezi eysuna ak'iyal gele müqey».

⁵⁷ T'e vədə İudeyxon Şot'o pit'un: «Vi sal əlli yəş tene bu, Avrahamen va hetərə ak'i?» ⁵⁸ İsusen şot'oğö pine: «Serina, serinaz vëx nex: Avraham nanaxun bakalt'uxun bəş Zu Bakalozu». * ⁵⁹ Me əyitmoğö görə İsus a jələyınşbseynak' jət'un ext'i, ama İsus amdarxoy piyexun açi xramaxun c'ere.

9

K'aç'i amdari q'olaybaksun

¹ Sa ği İsusen yaq'en tağat'an sa amdare ak'i. T'e amdar nanaxun k'aç'ine bakey. ² İz şağirdxon İsusaxun xavart'un haq'i: «Ravvi, şina günax eşpest'e ki, me amdar k'aç'ine nanaxun bake: için, yoxsa iz nana-bavan?» ³ İsusen çoğabe tadi: «Mo nə me amdari eşp'est'i günaxa görəne bake, nə iz nana-bavay eşp'est'i günaxa görə. Mo Buxaçuğoy eşurxo me amdari yəşəyınşast'a çoyelq'an c'eri pine bake. ⁴ Heq'ədər ki ğenaxune, Za Yaq'abit'ay eşurxo balayan. Samal oşa bayinq' bakale, t'e vədə şuk'kalen eşp'es tene bakon. ⁵ Heq'ədər ki Zu dünyənezu, Zu dünyəni işiğzu». * ⁶ Me əyitmoğö pit'uxun oşa İsusen oq'a çupi, t'e çupuna k'ulaxun gərbi oç'ine düzbi. Oşa t'e oç'ina k'aç'i amdari piyel ladi ⁷ pine: «Taki, Siloam hovuzə vi çoya os'k'a». ("Siloam" - "yaq'abakiyo" upsune.) Şot'inal taşi iz çoya os'ek'i, qaybakat'an isə iz pulmoğon ene aneksay.

† **8:33** 8:33 Mat'. 3:9; Luk'. 3:8 ‡ **8:44** 8:44 Burq. 3 § **8:48** 8:48 - İudeyina samariyalu upsun təhk'ire hesabbsakay, şot'aynak' ki, İudeyluğoy samariyaluğoxun ara buteney. * **8:58** 8:58 C'eys. 3:14; İoan. 1:1; 8:24,28; Qay. əyit 1:4-6,8 * **9:5** 9:5 Mat'. 5:14; İoan. 8:12

⁸ T'e amdari q'onşığon q'a süft'inəxun şot'o sa dilənçi k'inək' çalxalt'oğon next'unıy: «Mo t'e dilənçilügbala amdar tene ki?» ⁹ Bəzıt'oğon "sone" pit'un, t'iyəmit'oğon "təə, ama şot'o oşq'arest'a" pit'un. İçin isə "zu hat'e amdarzu" pine. ¹⁰ Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy hetərə baki ki, vi piyel işığe hari?» ¹¹ Şot'in coğabe tadi: «İsus uk'ala Amdaren oç'i düzbi bezi piyel lanedi, za "taki Siloam hovuzı vi çoya os'k'a" pine, zuval taşı bez çoya os'k'it'uxun oşa bezi pulmux qayesi». ¹² Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy t'e amdar maya?» Şot'in pine: «Təz ava».

Fariseyxoy q'olaybaki amdaraxun bala silist'

¹³ Me süft'inəxun k'aç'i baki amdara fariseyxoy t'öğölt'un eçeri ¹⁴ şot'aynak' ki, İsusen oç'i düzbi şot'ay pula q'olaybi ği Şamat' ğiney. ¹⁵ Fariseyxonal t'e amdaraxun hetərə baki ki, aksan burqı pi xavart'un haq'i. T'e amdarenal "Şot'in bezi piyel oç'ine laxı, zuval taşı bez çoya os'ezk'i, isə azaksa" pine.

¹⁶ T'e vədə fariseyxonun bəzıt'oğon pit'un: «Me amdar Buxaçuğoxun tene, şot'aynak' ki, Şamat' ğine k'anunxo tene əməlbsə». T'e sunt'oğon isə "ğünaxkər amdaren metər möcüzəlü nişanxo hetərə ak'est'es bakon?" pit'un. Hametər şot'oğoy arane fikirxo cöyebaki. ¹⁷ Şot'o görə saal k'aç'i amdaraxun xavart'un haq'i: «P'oy hun me amdari barada k'ən nex? Axırı şot'in vi pulmoğone qaype». K'aç'i amdarenal "Şo xavareçale" pine.

¹⁸ Ama iudeyxoy kalorox hələl vətət'unıy ki, me amdar k'aç'ine bake, isəəl aneksa. Mot'o görəl q'olaybaki amdari nana-bava k'alpi ¹⁹ şot'oğoxun xavart'un haq'i: «Mo ef ğare? Vən nexnan ki, ko nanaxun bakat'an k'aç'ine bake. P'oy hetərə baksa ki, həysə aneksa?» ²⁰ Şot'ay nana-bavan pit'un: «Hoo, mo beşi ğare, nanaxun bakat'anal k'aç'ine bake. ²¹ Ama həysə hetərə aksa nəəl iz pulmoğoy şına q'olaybe avateyan. İçuxun xavar haq'anın. Mis'ik' tene, iz barada içinq'an pi».

²² Şot'oğon iudeyxoy kalat'oğoy q'iyexunt'un me əyitmoğoy pi, şot'aynak' ki, iudeyxoy kalorox ene q'ərara haret'unıy ki, şiin İsusı Xrist'os baksuna q'abulbayın, t'e amdari tura sinagogaxun bot'alt'un. ²³ Mot'o görət'un t'e amdari nana-bavan "mis'ik' tene, içuxun xavar haq'anın" pi.

²⁴ İudeyxoy kalat'oğon süft'ə k'aç'i baki amdara p'əmci kərəm k'alpi şot'o pit'un: «Buxaçuğoy elasp'a ki, düz uk'alnu. Yan me amdari ğünaxkər baksuna avayan». ²⁵ Şot'inal coğabe tadi: «T'e amdari ğünaxkər baki nu baksuna tez ava. Sa şeyaz ava ki, süft'ə k'aç'izuy, ama həysə azaksa». ²⁶ Şot'oxun xavart'un haq'i: «Şot'in va k'ə bi? Vi pulmoğoy hetərə q'olaybi?» ²⁷ Şot'in coğabe tadi: «Həysəz vəx exlətp'i, ama tenan ümüxlaxı. Het'aynak'nan mot'o saal ibaksun çuresa? Bərkə vənəl Şot'ay şagird baksunnan çuresa?» ²⁸ Şot'o jəmdi pit'un: «Hunnu şot'ay şagird, yan isə Moiseyi şagirdxoyan. ²⁹ Yan avayan ki, Moiseyxun exlətp'ıyo Buxaçuxə, me amdari isə mayın baksuna teyan ava».

³⁰ T'e amdaren pine: «Məət't'əl mandalane ki, vən Şot'ay mayın eysuna tenan ava, ama Şot'in bezi pulmoğone q'olaybi. ³¹ Ama avayan ki, Buxaçuğon ğünaxkərxo təə, İçu q'abulbi İz əyiten tağala amdarxone ibaksa. ³² Sal sa vədine şuk'k'alən tene ibakey ki, şinesa nanaxun k'aç'i baki amdari pulmoğoy qayk'ane. ³³ Əğər me Amdar Buxaçuğoxun nu bakiniy, hik'kal bes tene bakoy».

³⁴ Şot'oğon isə t'e amdari loxol haraypi pit'un: «Belxun-oşəl ğünaxı boşən nanaxun bake! İşə yax dərs tadalan baki?» Metər piyal şot'o şəp't'ünsi.

Fariseyxoy içoğoy k'aç'ılığa nu aksun

³⁵ İsusen t'e amdara şəp'esuni barada inebaki. Oşa şot'o bəğəbi pine: «Hun Amdari Ğara vənü?» ³⁶ Şot'in xavare haq'i: «Bezi ağa, şot'ay Şu baksuna za upa, zuval və bakaz». ³⁷ İsusen şot'o pine: «Şo həysə vi ak'ala, vi içuxun exlətp'ala Amdare». ³⁸ Şot'inal "ay Q'onçux, vəzu" pi İsusı bəş past'esi. ³⁹ İsusen pine: «Zu me dünyəne amdarxoy eşurxo çöyel c'evkseynak'ez hari ki, nu ak'alxon ak'eq'at'un, ak'alorox isə k'aç'iq'at'un baki».

⁴⁰ Şot'ay t'öğöl bakala bəzi fariseyxon me əyitmoğoy ibaki "bərkə yanal k'aç'ıyan?" pi şot'oxun xavart'un haq'i. ⁴¹ İsusen şot'oğoy pine: «Əğər k'aç'i bakiynaniy, ef loxol ğünax tene bakoy. Ama həysə "ayanksa" upsunen ef ğünaxxo ef loxole manst'a».

¹ «Serina, serinaz vëx nex: eğeli ağıla iz çomoxun təə, çərvəndəxun cupi bağalo oğri saal fûq'k'ale. ² Ama çomoxun bağalo eğelxoy çobane. ³ Q'aroolçinen çomo şot'aynak'e qayk'on, eğelxonal şot'ay səsəne ümüxlaxon. Şot'inal iz eğelxo s'iyen k'alpi şot'oğə qavunane c'evk'on. ⁴ İz eğelxo bitova qavuna c'evk'it'uxun oşa iç bəş, eğelxoval şot'ay bac'anexune tağon, şot'aynak' ki, şot'ay səsə çalt'unxsa. ⁵ Ama q'erəz amdari bac'anexun tet'un tağon, şot'oxun t'it'unt'on, şot'aynak' ki, q'erəz amdari səsə tet'un çalxsa».

⁶ İsusen me məsəlinə exlətebi, ama şot'oğon İsusi exləti məninə tet'un q'amışaki. ⁷ Şot'aynak'al İsusen şot'oğə p'urum pine: «Serina, serinaz vëx nex: Zu - eğelxoynak' çomozu. ⁸ Zaxun bəş hariyoroş bito oğriyox q'a fûq'k'alxone, ama eğelxon şot'oğə tet'un ümüxlaxi. ⁹ Zu - çomozu, şu me çomoxun bağayin, çark'əgale. Şo başi-c'əgale, içeynak' ot't'əğ bəğəbale. ¹⁰ Oğri saycə başq'seynak', bəspseynak' saal şərbseynak'e eysa, Zu isə şot'oğə yəşəyinq, əsil yəşəyinq tast'eynak'ez hare.

¹¹ Zu - şaat' çobanzu, şaat' çobanen eğelxoynak' iz elmoğoval q'urbane tadon. ¹² Tənginen əyiteşi çoban isə eğelxoy q'oncux tene, şot'aynak'al ule eysuna ak'at'an şot'oğə bosı t'inet'on. Ulenal şot'oğə həfədon, şot'oğə şarpi şinek'on. ¹³ Şo tənginen əyiteşinə, şot'aynak'al eğelxoynak' ük' tene bok'ospa. ¹⁴⁻¹⁵ Zu şaat' çobanzu. Hətər ki, Bavaz Zane çalxsa, Zu Bavaz çalxsa, hametərələ bezit'oğoz çalxsa, bezit'oğonal Zat'un çalxsa. Zu eğelxoynak' Bezi elmoğə q'urbanez tast'a. * ¹⁶ Bezi me ağılaxun nu bakala q'erəzəl eğelxozaş bu, Zu şot'oğoval eçalazu. Şot'oğonal Bezi səsə ibakalt'un, t'e vədə tək sa sürü, tək sa Çoban bakale.

¹⁷ Zu Bezi elmoğə q'urbanez tast'a ki, oşa şot'o qaydı qoş ext'az. Bavanal Za mot'o görəne çuresa. ¹⁸ Bezi elmoğə Zaxun şuk'k'alən haq'es tene bakon, ama şot'o Zuz tast'a. Şot'o tast'eynak'al, oşa qaydı qoş exst'eynak'al Bezi ext'iyyəre bu. Axırı me əmirə Bezi Bavaxunez haq'e».

¹⁹ Me əyitmoğə görə iudeyxoy arane p'urum fikirxo cöyebaki. ²⁰ Şot'oğoy gelet'in pine: «Me amdarast'a murdar urufe bu, ko gije. Hət'aynak'nan kot'o ümüxlaxsa?» ²¹ T'iyəmit'oğon isə pit'un: «Morox içust'a murdar uruf bakala amdari əyitmux tene. Maya ak'eşe ki, murdar urufen k'aç'i amdari pulmoğə q'olaybane?»

İudeyxoy İsusə nu vëbaksun

²² İjenaney, Yerusalimal İşiği axsibayt'un[†] c'ovakeş'ay. ²³ İsus xrame məəlin hərrəmine bakala Solomoni seyvanə taranneş. ²⁴ İudeyxoy İsusi hərrəmine giresi Şot'o pit'un: «Həq'ədər yax şüpin boş efalnu? Əgər Hun Xrist'osnusa, yax qay upa». ²⁵ İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Zu vëx exlətezbi, ama vë tenan. Bezi Bavay s'iyen biq'i əşurxon Bezi barada şahidluğəbsa. ²⁶ Ama vən Za vë tenan, şot'aynak' ki, Bezi q'uziğoxun tenan. ²⁷ Bezi q'uziğon Bezi səsə çalt'unxsa, Zuval şot'oğə çalezxsa, şoroş Bezi bac'anexunt'un eysa. ²⁸ Zu şot'oğə həmişəluğə yəşəyinqəz tast'a. Şoroşal sal sa vədə tet'un biyal, şuk'k'alən şot'oğə Bezi kiyexun haq'es tene bakal. ²⁹ Şot'oğə Za tadi Bava bitot'uxun üst'üne. Şuk'k'alən şot'oğə Bavay kiyexun haq'es tene bakon. ³⁰ Zu q'a Bava sayan».

³¹ İudeyxon p'urum jət'un ext'i ki, Şot'o jələyinqat'un. ³² İsusen şot'oğə pine: «Zu vëx Bavaxun eğala gele şaat' əşurxoş ak'est'i. Vən kot'oğoy mat'u görənən Za jələyinqşsun çuresa?» ³³ İudeyxon Şot'o coğabt'un tadi: «Va kot'o görə təə, adi amdar baksunen Va Buxaçux bi Buxaçuğoy əleyinə əyitpsuna görəyan jələyinqşsa». † ³⁴ İsusen şot'oğə pine: «P'oy ef İvel Şame boş tene şameşe ki, "Buxaçuğon pene: <Vən buxaçuxxonan>»? § ³⁵ Buxaçuğon İzi əyitə avabakeş'i amdarxo içine <buxaçuxxonan> nexə. İvel Şamal avanan ki, pozmişakes tene bakon. ³⁶ İşə vən uk'alnan ki, Zu - Buxaçuğon c'ək'p'i düyənəne yaq'abi Amdaren - "Zu Buxaçuğoy Ğarzu" upsunen Buxaçuğoy əleyinəz əyite? ³⁷ Əgər Bavay biq'ala əşurxo tez biq'sasa, Za vë ma bakanan. ³⁸ Ama me əşurxo bizaqsasa, Za vë nuval bakaynan, Bezi biq'ala əşurxo vëbakanan ki, Bava Zast'a, Zuval Bavast'a baksuna avabaki q'amışakes bakanan». ³⁹ İudeyxon p'urum İsusə biq'sunt'un çuresi, ama Şo içoğoy kiyexun c'efedi.

⁴⁰ İsus p'urum İordan oqe t'e soğə tərəf, İoanən süft'ə k'unuk'bala gala taşi t'et'iya manedi. * ⁴¹ Şot'ay t'öğöl gele amdare eysay. Şot'oğon next'uniy: «İoanən sal sa

* **10:14-15** 10:14-15 Mat'. 11:27; Luk'. 10:22 † **10:22** 10:22 İşiği axsibay - Me axsibayast'a iudeyluğon İsusi nanaxun baksunaxun 164 usen bəş Yerusalima baki xrame surluğon murdarlayinqit'uxun oşa, şot'ay təzədən pak saal İvel baksuna, t'et'iya p'urum Buxaçuğə q'ulluği burqesunat'un q'eydbsa. ‡ **10:33** 10:33 Lev. 24:16 § **10:34** 10:34 İvel məğ. 82:6 * **10:40** 10:40 İoan. 1:28

möcüzəlü nişan nuval ak'est'i bakayin, şot'ay me Amdari barada pi bito əyitmux düze c'eri». ⁴² Gele amdarxoval t'et'iyə İsusə vət'un baki.

11

P'uri Lazari bəyinbaksun

¹ Bet'anya ayize yəşəyişgala Lazar s'iyen sa amdar azarayıñşebaki. Şot'ay Mariya saal Mart'a s'iyen p'ə xunçine buy. * ² Mo hat'e Q'onçuğoy loxol adegala c'əyin lapı Şot'ay turmoğoz iz popen şarpi Mariyaney. Azarayıñşaki Lazar şot'ay viçiney. † ³ Xunçimoğonal "ay Q'onçux, Vi çureğala amdar azarine" pi İsusəynak' xavart'un yaq'abi. ⁴ İsusen mot'o ibaki pine: «Me azari axır bisun tene, Buxaçuğoy kala s'i çoyel c'eyseynak'e. Şot'ay köməyən Buxaçuğoy Ğaren kala s'i q'azayıñşeq'an pine bake».

⁵ İsusen Mart'a, şot'ay xunça saal Lazara çuresay. ⁶ Ama Lazari azari baksuna ibakat'an İz baki gala p'ə ğiyal manedi. ⁷ Oşa isə İz şagirdxo "p'urum İudeyina tağen" pine. ⁸ İz şagirdxon Şot'o pit'un: «Ravvi, t'et'iyə bakala iudeyxon samal vədə mot'oxun bəş Va jəlayiñşsunt'un çuresay. Hun p'urumal t'et'iyə qayenbaksax?» ⁹ İsusen coğabe tadi: «Ğine p'as's'e saad tene ki işiğ? Şu ğenaxun tarak'ayin, tene lamandon, şot'aynak' ki, me dünyənə işiğ baksuna görə aneksa. ¹⁰ Ama şu üşə tarak'ayin, lamanedon, şot'aynak' ki, içust'a işiğ tene bu». ¹¹ İsusen me əyitmogoxun oşa şot'oğoz pine: «Beşi dost' Lazar nep'axeşi. Zu şot'o muğurbseynak'ez taysa». ¹² T'e vədə İz şagirdxon Şot'o pit'un: «Əğər nep'axeşenesə, q'olaybakale». ¹³ İsusen şot'ay bisuni baradane exlətpsay, ama şot'oğon t'ətərt'un fikirbsay ki, nep'axesuni baradane nex. ¹⁴ T'e vədə İsusen şot'oğoz qay pine: «Lazar p'urene. ¹⁵ Ama Zu vəx görə müqzu ki, t'et'iyə tez bake - metər vən Za lap usum və bakalnan. İse ekinan şot'ay t'öğöl tağen». ¹⁶ «Əkiz" k'aləğala T'omasen t'e soğoz şagirdxo pine: «Ekinan yanal taşi İsusaxun sagala biyen!»

¹⁷ İsus t'iyə hari avanebaki ki, Lazar ene bip' ğine gərəmzin boşe. ¹⁸ Bet'anyay q'a Yerusəlimi arane qos's'e st'adinaxunal ‡ mal yaq'e buy, ¹⁹ şot'aynak'al Mart'a q'a Mariya içoğoy viçi bisuna görə buldirist'luğ tast'a gele iudeyxone harey.

²⁰ Mart'a İsusi eysuna ibaki Şot'ay bəşe c'eri, Mariya isə k'oyane çurpi. ²¹ Mart'an İsusə pine: «Ay Q'onçux, əğər Hun memiya bakinuy, bezi viçi tene biyoy. ²² Ama avazu ki, Hun həysəəl Buxaçuğoxun k'ə çureğayin, Şot'in Va tadale». ²³ İsusen şot'o "vi viçi bəyinbakale" pine. ²⁴ Mart'an Şot'o pine: «Avazu ki, bəyinbakale, bəyinbaksuni vədine, axırinci ğine soval bəyinbakale». ²⁵ İsusen şot'o pine: «Zu - Yəşəyişşu, bəyinbaksunal Zaxune. Za və bakalo biyayinal, yəşəyişşale, ²⁶ yəşəyişşi Za və bakaloval sal sa vədə tene biyal. Mot'o vənə?» ²⁷ Mart'an Şot'o coğabe tadi: «Hoo, ay Q'onçux, vəzu ki, İzi me dünyənə eysuna beş yaq'bəğala Buxaçuğoy Ğar, yəni Xrist'os, Hunnu».

²⁸ Mart'an mot'o pit'uxun oşa taşi iz xunçi Mariya c'əp'k'in k'alpi pine: «Məəlim memiyane, vane k'ale». ²⁹ Mariyan kot'o ibakala k'inək' kap hayzeri İsusi t'öğölə taşi. ³⁰ İsus hələ ayize tene başey, Şo Mart'a İz bəş c'eri gala çurpeney. ³¹ Mariya ük' tadala, içuxun sagala k'oya bakala iudeyxon şot'ay kap hayzeri qavuna c'eyşuna ak'at'an pit'un p'oyla ki, önöpseynak' gərəmzoğone taysa. Kot'o görəl şot'ay baç'anexun tat'unşi. ³² Mariyan İsusi bakala gala p'ap'i Şot'o anek'i, İz turnoq'a biti pine: «Ay Q'onçux, əğər Hun memiya bakinuy, bezi viçi tene biyoy».

³³ İsusen Mariyay q'a şot'ay t'öğöl hari iudeyxoy önöpsuna ak'at'an içu gele pise təsirbi. ³⁴ Şot'in xavare haq'i: «P'urina mayanan laxe?» Şot'o pit'un: «Beşi Ağa, eki ak'est'en». ³⁵ İsusen önönepi. ³⁶ T'e vədə iudeyxon "bəğənan şot'o hetərə çuresay!" pit'un. ³⁷ Ama şot'oğoy bəziti oğon pine: «K'ac'i amdari piyel işiğ eçeri me amdaren sa şey bes tene bakoy ki, me amdar nu p'uriniy?»

³⁸ Hametər İsus dilxor gərəmzoğone taşi. Gərəmzoğ sa mağaraney, § iz bağala gane jomost'al jət'un t'ik'ırdey. ³⁹ İsusen pine: «Jəna ext'anan!» P'urit'ay xunçi Mart'an şot'o pine: «Ay Q'onçux, t'et'iin yəğin ki adesa, axırı şot'ay bisun bip' ğine». ⁴⁰ İsusen pine: «P'oy Zu va tez pey ki, və bakayin, Buxaçuğoy kalaluğa ak'alnu?»

⁴¹ Metər luğen, jəna ext'undi. İsusenal ala bəği pine: «Ay Bava, Za ibaksuna görə Va şükürəzbsa. ⁴² Avazu ki, Za həmişə inbaksax. Ama mot'o Bezi t'öğöl çurpi camaateynak'ez nex ki, Za Hun yaq'absuna vəbakat'un». ⁴³ Me əyitmogoz pit'uxun oşa

* **11:1** 11:1 Luk'. 10:38-39 † **11:2** 11:2 İoan. 12:3 ‡ **11:18** 11:18 qos's'e st'adi - 3 k'm. İša § **11:38** 11:38 Mağara q'ayani boş bakala ams'ılığ, t'e vaxt' p'uri amdarxo t'iyat'un laxsax.

ost'aar pine: «Lazar, qavuna c'eki!» ⁴⁴ P'uriyal qavunane c'eri. Şot'ay tur-kul parçinen, ço isə dəsməren bəc'ürey. İsusen şot'oğö "me amdara qaypanan taseq'an" pine.

Fariseyxoy İsusə bespsuni niyə

(*Mat'. 26:1-5; Mrk'. 14:1-2; Luk'. 22:1-2*)

⁴⁵ T'e vədə Mariyay t'öğöl hari iudeyxoy gelet'in İsusen k'ə bsuna ak'i Şot'o vət'un baki. ⁴⁶ Ama şot'oğoxun bəzit'oğon fariseyxoy t'öğöl taşi İsusen bit'oğö şot'oğö exlətt'unbi.

⁴⁷ T'e vədə samci bəyinşxon q'a fariseyxonKala Şurina girbi pit'un: «Yan k'ə ben? Me amdaren gele möcüzəlü nişanxone ak'est'a. ⁴⁸ Əgər Şot'o bark'ayan, bito Şot'o və bakale. Rimluğonal hari beşi xrama q'a dirist' me azuk'a əfçibalt'un».

⁴⁹ T'et'iya bakalt'oğoxun sunt'in, hat'e useni samci bəyinşxoy kalo bakala K'ayafan şot'oğö pine: «Vən hik'k'al tenan ava. ⁵⁰ Q'amištenanbaksə ki, vəynak' bütüm me azuk'i k'as'esaxunsa sa amdari me azuk'eynak' bisun saat'e?» ⁵¹⁻⁵² Şot'in me əyitmöğö içxun tene pi, ama t'e useni samci bəyinşxoy kalo baksunen xavareçalluğəbi. Şot'in İsusi saycə me azuk'eynak' təə, me dünyəne səpələyinşəki Buxaçuğoy əyloğö bitova sagala girbseynak' bisunane xavareçalluğəbi. ⁵³ Metərлуğen, hat'e ğinaxun əyitə sat'unbi ki, İsusə besp'at'un.

⁵⁴ İsus ene iudeyxoy arane qay tene taraney. Şo t'et'in çölə İsa bölginə, Efraim uk'ala şəhərene taşi, İz şaqirdxoxun t'et'iya manedi.

⁵⁵ İudeyxoy C'ovaksuni axsibay* İşalayinşebaksay. Gele amdar C'ovaksuni axsibayaxun bəş içoğö pakbseynak' ayizmoğoxun Yerusolimane hari. ⁵⁶ Şot'oğon İsusə qəvt'unsay, xrame məəlnə çurpi sun-sunaxun xavart'un haq'say: «K'ənan fikirbsə? Şo axsibaya tene eğal?» ⁵⁷ Samci bəyinşxon q'a fariseyxon isə "şot'ay ganu avabakalt'in yax xavarq'an tadi" pi əmirt'un tadi ki, Şot'o biq'at'un.

12

Mariyay İsusəynak' eçeri pəy

(*Mat'. 26:6-13; Mrk'. 14:3-9*)

¹ C'ovaksuni axsibayaxun* üq ği bəş İsus Bet'anyinane hari. İsusen p'uri ganuxun bəyinbi Lazaral t'et'iyane yəşəyinşbsay. ² T'et'iya İsusi eysuni s'iyal q'onaxluğt'un tadi. Mart'an q'ulluğəbsay. Lazaral İsusaxun sagala q'onağxoy araneney. ³ Mariyan isə sa lit'ra † toyexlu təmiz narde c'əyin ext'i İsusi turmoğoy loxol lapi iz popen şarpsəne burqi. C'əyini muç'a aden k'oja haneqi. ‡

⁴ Ama İsusi şaqirdxoxun sunt'in, mat'in ki, oşa Şot'o toydaley, İuda İsk'ariot'en pine: ⁵ «Möt'oxunsa me c'əyinə xibbaç dinara § toydi kəsibxo paybese bakoy». ⁶ Me əyitə kəsibxoy q'ayğina manst'una görə təə, iç oğri baksuna görəne nexey, şot'aynak' ki, içut'a bakala təngin toraya amdaxxoy laxalt'uxun sa paya başeq'say. ⁷ T'e vədə İsusen pine: «Me çuğö ma galda, şot'aynak' ki, me c'əyin Za oçalaxbala ğineynak'ey. ⁸ Kəsibxo həmişə ef t'öğölt'un, Zu isə həmişə ef t'öğöl tez bakal».

⁹ Me vədə iudeyxoy gelo isə İsusi Bet'anyina baksuna avabaki ham İsusə görə, hamal Şot'in p'uri ganuxun bəyinbi Lazara ak'seynak' t'et'iyat'un hari. ¹⁰ T'e vədə samci bəyinşxo Lazaral bespsuni q'ərarat'un hari ¹¹ şot'aynak' ki, iudeyxoy gelo Lazara görəne İsusi tərəf c'ovaki Şot'o və baki.

İsusi Yerusəlima baysun

(*Mat'. 21:1-11; Mrk'. 11:1-11; Luk'. 19:28-40*)

¹² Əyc'indəri, axsibaya hari amdaxxoy gelo İsusi Yerusəlima eysuna ibaki ¹³ p'almin xode c'ik'urxo ext'i Şot'ay bəşə c'eri. Şot'oğon

"Hosanna! *

Q'onçuğoy s'iyen eğalo he bəxt'əvərə!

İsraili padçağəynak' xeyir-bərəkətq'an baki!"

uk'a harayt'unney. †

¹⁴ İsusen sa cəyil elem bəğəbi iz bac'ane laneşi. Hetər ki, şameşene:

* 11:55 11:55 C'eys. 12:1-27 * 12:1 12:1 C'eys. 12:1-27 † 12:3 12:3 sa lit'ra - 300 gr. samal gele ‡ 12:3 12:3 Luk'. 7:37-38 § 12:5 12:5 Sa dinar fəəlin sa ğiluğ maaşa barabarey. * 12:13 12:13 Hosanna - əbrani muzin «Buxaçuğö alxışq'an baki» upsune. † 12:13 12:13 İvel möğ. 118:25-26

15 «Ay Sioni xuyər, † ma q'ıba!

Bëğa vi padçağ sa cəyil elema laşi enesa». §

16 İsusı şagirdxun t'e vədə mot'oğoy k'ə upsuna tet'un q'amışaksay. Ama İsusı s'i alabakit'uxun oşa, Şot'ay barada şameşit'oğə saal camaati Şot'ay bəş heter şameşeneysa, hat'etərəl c'eysuna eyex badi q'amışt'unbaki.

17 Lazara gərəmzoğoxun k'alpi p'uri ganuxun bəyinbat'an İsusı t'öğöl bakala camaaten hələl me barada exlətəbsay. 18 Amdarxon İsusı me möcüzəlü nişana ak'est'una ibakenev, şot'o görəne Şot'ay bəş c'erey. 19 Şot'aynak'al fariseyxon sun-suna next'uniy: «Bəğanan, beşi kiyxun hik'k'al tene ayesa. Dirist' dünyə Şot'ay bac'anexune taysa».

İsusı saturbəş İz bisuna avabakest'un

20 Axsibaya Yerusalama bul k'os'bsa harit'oğoy arane sa hema grek'i muzin əyitk'ala amdare buy. 21 Şot'oğon Galileyin Bet'sayda ayizexun bakala Filip'i t'öğöl hari şot'o xoyinšt'unbi: «Ağa, yan İsusı aksunyan çuresa». 22 Filip'en taşi Andreyane pi, Andreyenal Filip'axun sagala taşi İsusat'un xavar tadi.

23 İsusen coğabe tadi: «Mone, Amdari Ğar əslində Şu baksuni çoyel c'eğala vaxt' harene. 24 Serina, serinaz vəx nex: əgər sa arumi dən oçala bitı tene bisasa, tək sa arum k'inək'əl manest'a, ama bisanesa, gele bare tast'a. 25 İz yəşəyınşə çurəğalt'in şot'o açesebon, izi me dünyəne bakala yəşəyınşə hik'k'al nu hesabalt'in isə şot'o həmişəlüğ yəşəyınşəynak'e q'orişon. * 26 Şın Za q'ulluğbsun çurəğayın, Bezi bac'anexunq'an hari. Zu maya bakayız, Za q'ulluğbaloval t'et'ıya bakale. Şın Za q'ulluğbayın, Bavanal şot'o hörmətbale.

27 Həysə Bezi ük' narahate. K'ə uk'az? "Ay Bava, Za me dəyğınəxun çark'est'a" uk'az? Ama Zu dünyəne me dəyğın koruğaxun c'ovakseynak'ez hare! 28 Ay Bava, Vi s'ıya alaba!» Göynuxunal sa səse hari: «Alazbi, saal alaboz».

29 T'et'ıya çurpi camaati bəzit'oğon mot'o ibaki "göyene gürupi", t'e sunt'oğon isə "Şot'oxun sa angelene əyitp'i" pit'un. 30 İsusen pine: «Me səs Zaynak' tene, vəynak'e. 31 Həysə isə me dünyə divanebaksa, me günaxbala dünyəni kalaluğbalal † qavuna boşəğale. 32 Za isə oçalaxun ala əqevk'at'an, bütüm amdarxo Zaç zap'koz».

33 İsusen me əyitə upsunen İz mani cürə bisunane ibakest'i. 34 Camaaten Şot'o coğabe tadi: «İvel Şamurxoxun ibakeyan ki, Xrist'os həmişəlüğ mandale. P'oy Hun het'aynak'en "Amdari Ğar ala əqəğalane" nex? Amdari Ğar şuva?» †

35 T'e vədə İsusen şot'oğə pine: «İşiğ samal vədə ef arane bakale. İşiğ bakala vədine tarapanan ki, vəx bayınq'luğen maq'an biq'i. Şot'aynak' ki, bayınq'luğa tarak'alt'in maya taysuna tene avabaksa. 36 İşiğ bakala vədine İşiğa vəbakanan ki, İşiği əylux bakanan». İsusen me əyitmoğə pit'uxun oşa taneşi, şot'oğoy piyexunal aneçi.

İudeyxoy inadkərлуğ

37 Ama İsusen camaati bəş meq'ədər möcüzəlü nişanxo ak'est'it'uxun oşal amdarxo Şot'o və teney. 38 Morox kot'o görəne baki ki, İsayə xavareçali me əyitmux bex p'ap'ane: «Ay Q'onçux, beşi xavara şuva vəbaki,

Q'onçuğoy zor şineynak'e qayesi?» §

39 İsayan pi k'inək', şorox şot'o görə və tet'un baksay ki:

40 "Buxaçuğon şot'oğoy pulmoğə k'ac'inebi,

İçoğoy haq'ıla kütebi ki,

İçoğoy pulmoğon maq'an ak'i,

İçoğoy haq'ılen maq'an bot'i

Saal Zaç maq'at'un fırpı ki,

Zu şot'oğə q'olaybaz». *

41 İsayan İsusı kalaluğa aksuna görəne me əyitmoğə Şot'ay barada pey.

42 Əslində isə kalat'oğoy qəly İsusı vəney, ama fariseyxon içoğə sinagogaxun maq'at'un şəp'əsi pi mot'o çay tet'un avabakest'ay. 43 Buxaçuğoxun eğala tərifəxunsa amdarxoxun eğala tərifət'un c'ək'p'i.

‡ 12:15 12:15 Sioni xuyər - "Sion" Yerusalama tadeşi q'erəz s'iyurxoxun soğone. "Xuyər" isə memiya "amdarxo" upsune. § 12:15 12:15 Zək. 9:9 * 12:25 12:25 Mat'. 10:39; 16:25; Mrk'. 8:35; Luk'. 9:24; 17:33 † 12:31 12:31 me günaxbala dünyəni kalaluğbalal - yəni şeytan. ‡ 12:34 12:34 İvel məğ. 110:4; İsa. 9:7; Yez. 37:25; Dan. 7:14 § 12:38 12:38 İsa. 53:1 * 12:40 12:40 İsa. 6:10; Mat'. 13:14-15; Mrk'. 4:12; Ap'ost'. 28:26-27

⁴⁴ İsusen ost'aar pine: «Za vë bakalo saycə Za təə, Za Yaq'abit'uval vëne. ⁴⁵ Za ak'alt'in Za Yaq'abit'uval aneksa. ⁴⁶ Zu işiğzu. Me dünyəneyal harezu ki, Za vë bakalo bayinq'luğa maq'an mandı. ⁴⁷ Bezi əyitə ibaki şot'o nu əməlbalt'u isə Zu tez divanbal, şot'aynak' ki, dünyənə divanbseynak' təə, dünyənə çark'est'eynak'ez hare. ⁴⁸ Za t'öǝbi Bezi əyitmöğə nu q'abulbalt'ay divanbal ene bune: Bezi uk'ala əyiten axırınıci ğine şot'aynak' q'ərar c'evk'ale. ⁴⁹ Şot'aynak' ki, Zu Zaxun tez əyitp'i, Za yaq'abi Bavane Bezi k'ə upsuni saal hetər exlətpsuni barada Za əmir tadi. ⁵⁰ Zu avazu ki, Şot'ay çureğalt'oğon həmişəluğ yəşəyınşe tast'a. Metərлуğen, Bavan za mani əyitmöğə upsuna əmirbenesa şot'oğoz əyite».

13

İsusi İz şagirdxoy turmoğə os'ksun

¹ C'ovaksuni axsıbay* İşalayınşebaksay. İsusen me dünyənexun cöybaki İz Bavay t'öǝl qaybaksuni vaxt' hari p'ap'suna avaney. Şot'in me dünyəne İçu aid bakalt'oğə həmişə çuresəne, axıra şirik'əl çuresi.

² Biyəsin şum ukala vədəney. İblisenal ene İsusa toyst'uni fikirə Simon İsk'ariot'i ğar İuday beyne badəney. ³ İsusen Bavan hər şeyə İz kiyel tast'una, İzi Buxaçuğoxun eysuna, yaq'bakiy Buxaçuğoy t'öǝl taysuna avaney. ⁴ Şot'in İz ganuxun hayzeri xələtə c'eqi sa dəsmər ext'i İz biyex ğaçepi. ⁵ Mot'oxun oşa ləənə xe bəpi şagirdxoy turmoğə os'k'i, İz biyex ğaçp'i dəsmərən şarpsane burqi. ⁶ İsus Simon P'et'era İşalayınşakat'an şot'in İsusa pine: «Ay Q'onçux, bezi turmoğə Hun os'kalnu?» ⁷ İsusen şot'o coğab tadi pine: «Bezi k'ə bsuna hun həysə təə, oşa q'amışakalnu». ⁸ P'et'eren Şot'o pine: «Sal sa vəđine! Hun bezi turmoğə ten os'k'all!» İsusen şot'o coğabe tadi: «Əğər nu os'k'ayiz, Bezi əsil şagird bakes ten bakon». ⁹ T'e vədə Simon P'et'eren Şot'o pine: «Ay Q'onçux, t'e vədə saycə bezi turmoğə təə, kulmoğə q'a bulal os'k'a». ¹⁰ İsusen şot'o pine: «Os'k'alpi amdareynak' saycə turmoğə os'ksun bəse, şot'aynak' ki, şo bul-oş təmizə. Vənal təmiznan, ama bütüm təə». ¹¹ Şot'in İçu şiin toydalea avaney, kot'o görəl "bütüm təmiz tenan" pine.

¹² İsusen şot'oğoy turmoğə os'k'it'uxun oşa İz xələtə lapi p'urum İz gala arsi şot'oğə pine: «Zu vəynak' k'əz bisa q'amışnanbaki? ¹³ Vən Za "Məəlim" saal "Q'onçux" pinan k'ale. Düznan nexə, şot'aynak' ki, Zu hat'e Şozu. ¹⁴ İse ki, Zu Q'onçux saal Məəlim baksunen ef turmoğoz os'k'i, vənəl sun-sunay turmoğə os'k'alanan. ¹⁵ Vəx ak'esezdi ki, Zu vəynak' bit'u vənəl sun-sunaynak' banan. ¹⁶ Serina, serinaz vəx nex: k'ul iz ağaxun, elçiyal İçu yaq'abit'uxun kala tene. ¹⁷ İse ki me əyitmöğə avanan, vən hametər bsunen bəxt'əvər bakalnan. ¹⁸ Ef bitot'ay barada tez nex. Zu Bezi c'ək'p'it'oğə çalezxa. Ama barta "Zaxun sağala şum ukalo Bez düşməne baki" † uk'ala İvel Şam bex p'ap'eç'an. ¹⁹ Həysə me əyitmux bex p'ap'alt'uxun bəş vəx mot'oğə nexzu ki, bex p'ap'at'an və bakanan: Zu Şozu. ²⁰ Serina, serinaz vəx nex: Zu yaq'abalt'u q'abulbalt'in Zane q'abulbsa, Za q'abulbalt'in isə Za Yaq'abit'une q'abulbsa». ‡

İuday İsusa toyst'un

(Mat'. 26:20-25; Mrk'. 14:17-21; Luk'. 22:21-33)

²¹ İsusen me əyitmöğə pit'uxun oşa gele pis baki pine: «Serina, serinaz vəx nex: vəxun sunt'in Za toydale». ²² İz şagirdxon me əyitmöğə şı barada upsuna nu avabaksuna görə çəmişəki sun-sunay loxolt'un bəği. ²³ İz şagirdxoxun soğə - İsusi çureğala şagird Şot'o lap İşaney. ²⁴ Simon P'et'eren t'e şagirdi loxol himebi ki, şı barada upsuna Şot'oxun xavar haq'ane. ²⁵ T'e şagirdenal fırpı İsusaxun xavare haqi: «Ay Q'onçux, şo şuva?» ²⁶ İsusen coğabe tadi: «Me şume loq'mina torpi x tadozsa, şone». Loq'mina torpi Simon İsk'ariot'i ğar İudane tadi. ²⁷ İudan loq'mina ext'ala k'inək' Şeytan şot'ay boşə başı. İsusen şot'o "k'ə balnusa, usum bal!" pine. ²⁸ İsusen mot'o het'aynak' şot'o upsuna sulfin bel bakalt'oğoy şuk'k'alən tene q'amışaki. ²⁹ Təngin toray İudast'a baksuna görə bəzi't'oğon fikirt'unbi ki, İsusen şot'o "axsıbaya yaynak' lazım bakala şeyurxo haq'a" nəəl "kəsibxo sa şey tada" nexə. ³⁰ İudan loq'mina ext'it'uxun oşa kap qavunane c'eri. Üşeney.

Sun-suna çurekinan

* 13:1 13:1 C'eys. 12:1-27 † 13:18 13:18 İvel məğ. 41:9 ‡ 13:20 13:20 Mat'. 10:40; Mrk'. 9:37; Luk'. 9:48; 10:16

³¹ İuda c'erit'uxun oşa İsusen pine: «Həysə Amdari Ğare s'i alanebaki, Buxaçuğoy s'iyal Şot'oxune alabaki. ³² İsə ki, Buxaçuğoy s'i Şot'oxune alabaki, Buxaçuğonal Şot'o İçust'a alabale, usumluğen alabale. ³³ Ay Bezi əylux! Samal vədəl vəxun bakoz. Vən Za qəvəğalnan, ama Zu iudeyx "Bezi tağala gala vən eyes tenan bakon" pi k'inək' həysə vəxal mot'o nexzu. § ³⁴ Vəx təzə sa əmirez tast'a: sun-suna çurekinan, Zu vəx çureşi k'inək' vənəl sun-suna çurekinan. * ³⁵ Əgər efi sun-suna çuresun bakayin, t'e vədə bütüm amdardxon avabakalt'un ki, vən Bezi şagirdxonan».

P'et'eri İçuxun danmişaksuna İsusı saturbēš upsun
(Mat'. 26:31-35; Mrk'. 14:27-31; Luk'. 22:31-34)

³⁶ Simon P'et'eren İsusaxun xavare haq'i: «Ay Q'onçux, mayan taysa?» İsusen coğabe tadi: «Zu tağala gala həysə hun Bezi baç'anexun eyes ten bakon, ama oşa eğalnu». ³⁷ P'et'eren Şot'o pine: «Ay Q'onçux, həysə het'aynak' Vi baç'anexun eyes tez bakon? Vaynak' bezi elmoğoz tadon». ³⁸ İsusen şot'o pine: «Zaynak' vi elmoğon tadon? Serina, serinaz va nex: dadalen elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmişakalnu».

14

İsus - Buxaçuğoc tağala yaq'e

¹ «Barta ef ük' maq'an narahat baki. Buxaçuğo və bakanan, Zaal və bakanan. ² Bezi Bavay k'oya mandala ga gelene. Əgər nu bakiniy, vəx uzk'oy ki, vəynak' ga həzirbsaz taysa? ³ Taşi vəynak' ga həzirbit'uxun oşa qaybaki vəx Bezi t'öğöl taşoz ki, Zu bakala gala vənəl bakanan. ⁴ Bezi tağala gane yaq'a vən çalnanxsaxa».

⁵ Tomasen İsusax pine: «Ay Q'onçux, Vi maya taysuna teyan ava, yaq'a hetəryan çalxon?» ⁶ İsusen şot'o pine: «Zu - seri, yəşəyinqest'ala yaq'zu. Bavay t'öğöl tağala saxon sa yaq'e bu, şoval Zaxune c'ovaksa. ⁷ Əgər Za çalxinaniy, Bezi Baval çalnanxoy. İsə ene vən Şot'o çalnanxsaxa, Şot'o aalk'enan».

⁸ Filip'en Şot'o pine: «Ay Q'onçux, Bava yax ak'est'a, ko yaynak' bəse». ⁹ İsusen şot'o pine: «Xeylək vaxt'e ki, Zu vəxunzu, hələ Za ten çalxi, Filip'? Za ak'i amdaren Bez Bava ak'ene. P'oy hun hetəren "Bava yax ak'est'a" pes bakon? ¹⁰ Zu Bavast'a, Baval Zast'a baksuna və tenu ki? Vəx pi əyitmoğoz Zaxun tez nexə, ko Zast'a bakala Bavane İz əşurxo bsa. ¹¹ Zu Bavast'a, Baval Zast'a baksuna vėbakanan, tenesa mot'o Bezi bala əşurxo görəq'a bakayin və bakanan.

¹² Serina, serinaz vəx nex: Za və amdaren Bezi bi əşurxo içinal bale, hələ kot'oxunal kala əşurxo bale, şot'aynak' ki, Zu Bavay t'öğöləz taysa. ¹³ Vənəl Bezi s'iyen * k'ənesa çureğaynan, şot'o booz ki, Bavay s'i Ğarast'aq'an alabaki. ¹⁴ He vədə Bezi s'iyen Zaxun sa şey çureğalnansa, şot'o booz.

İvel Urufi barada əyit tast'un

¹⁵ Əgər Za çurnansasa, Bezi buyruğxo əməlbəlan. ¹⁶ Zu Bava xoyinşboz, Şot'in q'erəz sa Kəməybal yaq'abale, Şoval vəxun həmişəluğ mandale. ¹⁷ Şo Buxaçuğoy serina çoyel c'evk'ala Urufe. Şot'o dünyənən q'abulbes tene baksaxa, şot'aynak' ki, Şot'o nə ateneksa, nəəl çaltenexsa. Vən isə Şot'o çalnanxsaxa, şot'aynak' ki, Şo vəxune, ef boş mandale.

¹⁸ Vəx yetim tez bark'al, ef t'öğöl eğoz. ¹⁹ Samal c'ovakit'uxun oşa dünyənən ene Za atenek'al, ama vən Za ak'alnan. Zu yəşəyinqəst'suna görə vənəl yəşəyinqəst'alan. ²⁰ T'e ği avabakalnan ki, Zu Bez Bavast'azu, vən Zast'anan, Zuval vəst'azu. ²¹ Şiin Bezi buyruğxo əmələbsasa, Za çureğalo şone. Bez Bavanal Za çureğalt'u çureğale. Zuval şot'o çureşi Za şot'o ak'est'oz».

²² İsk'ariot' təə, t'e soğoz İudan Şot'o pine: «Ay Q'onçux, ko hetəre baksaxa ki, Hun bütüm dünyənə təə, saycə yaynak' ak'eğalnu?» ²³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Şiin Za çuresasa, Bezi əyitə bəğale, Bezi Bavanal şot'o çureğale. Yanal me amdari t'öğöl hari şot'oxun sagala bakalyan. ²⁴ Za nu çureğalt'in Bezi əyiten tene tağal. Ef ibaki zombsun Bezi tene, Za yaq'abi Bavay zombsune.

²⁵ Hələ ki ef t'öğölzu, vəx mot'oğoz pizu. ²⁶ Ama Kəməybalen - Bavan Bezi s'iyen yaq'abala İvel Urufen hər şeyə vəx zombale. Zu exlətp'i bütüm əyitmoğoz ef eyex badale. ²⁷ Ef arane serluğ laxiz taysa, Zast'a bakala serluğa vəxəz tast'a. Zu şot'o vəx dünyənən tadala k'inək' tez tast'a. Barta ef ük' maq'an narahat baki, qımabanan.

²⁸ Zu vëx "həysə tazsa, oşa p'urum ef t'öğöl eğoz" upsuna inanbaki. Əgər Za çureşinaniy, Bezi Bavay t'öğöl taysuna müqnan bakoy, şot'aynak' ki, Bava Zaxun üst'üne. ²⁹ Mot'oğəo saturbëş vëx pizu ki, mo bex p'ap'at'an Za vë bakanan.

³⁰ Ene vëxun gele tez əyitk'al, şot'aynak' ki, me dünyəni kalaluğbal enesa. Düze, şot'in Bezi loxol kalaluğbes tene bakon, ³¹ ama dünyənen avabakalane ki, Zu Bava çurezsa, Bavanal Za k'ə bürmişenesa, şot'o bsazu. Həysə isə hayzanan memiın tağen.

15

C'ap' saal iz zoğurux

¹ Zu - seri c'ap'zu, Bez Baval t'ulluği q'oncux. ² Zast'a bakala bar nu tadala hər zoğa Bavan k'as'ene. Bar tadala hər zoğa isə budayınşı təmizebsa ki, lap gele barq'an tadi. ³ Vən isə Bezi pi əyiten ene təmiznan.

⁴ Zast'a mandanan, Zuval vëst'a mandoz. Zoğ c'ap'e loxol nu bakayin, için-içuxun bar nu tadala k'inək' vënal Zast'a nu mandaynan, bar tades tenan bakon. ⁵ C'ap' Zuzu, vënal zoğurxonan. Şu Zast'a mandayin, Zuval şot'ost'a mandayiz, şot'in gele bare tadon, şot'aynak' ki, Zasuz hik'k'al bes tenan bakon. ⁶ Zast'a nu mandalo isə, c'ap'axun t'ödx bosesi q'aribaki zoğ k'inək'e. Metər zoğurxo girbi aruğəo bot'unst'a boneksa. ⁷ Əgər Zast'a mandaynan, Bezi əyitmuxal vëst'a mandayin, k'ə xoyinşbi çureğaynan, vëx tadeğale. ⁸ Vən gele bar eşt'unen saal Bəzi şaqird baksunen Bezi Bavay s'i alanebaksa.

⁹ Bavan Za çureşi k'inək' Zuval vëx çurezsi. Bezi çuresunast'a mandanan. ¹⁰ Əgər Bezi buyruğxo əməlbaynan, Bezi çuresunast'a mandalnan, hetər ki, Zu Bavay buyruğxo əməlbi şot'ay çuresunast'a manezst'a.

¹¹ Me əyitmoğəo vëx exlətezbi ki, Bezi müqluğ vëst'aq'an baki, ef müqluğal bolq'an baki. ¹² Bezi buyruğ metəre: Zu vëx çureşi k'inək' vënal sun-suna çurekinan. *

¹³ Şuk'k'ali çuresun dost'eynak' iz elmoğəo tadala amdari çuresunaxun gele bakes batenekon. ¹⁴ Əgər Zu vëx bürmişit'oğəo əməlbaynan, vən Bezi dost'urxonan. ¹⁵ Ene vëx nökerxo tez nex, şot'aynak' ki, nökeren iz ağan k'ə bsuna tene ava. Zu vëx dost'ez nex, şot'aynak' ki, Bezi Bavaxun ibakit'oğəo bütümə vëx avabakesezdi. ¹⁶ Vən Za tenan c'ək'p'i, Zuz vëx c'ək'p'i tapşurbi ki, taşi bar tadanən, t'e baral həmişə mandane. Metərлуğen, Bezi s'iyen Bavaxun k'ə çureğaynan, şot'in vëx tadale. ¹⁷ Bezi buyruğ mone: sun-suna çurekinan.

Dünyənen şagirdxo nifrətbun

¹⁸ Dünyənen vëx nifrətbayin, ef eyex badanan ki, vëxun bəş Zane nifrətbe. ¹⁹ Əgər me dünyənəxun bakiynaniy, dünyənen izi k'inək' vëx çureğoy. Ama vən dünyənəxun tenan, Zu vëx dünyənəxun c'ək'ezpi, kot'o görə dünyənen vëx nifrətbe. ²⁰ Zu vëx pi əyitə ef eyex badanan: "K'ul iz ağaxun kala tene". Əgər Za pul tadi işig tet'un tades, vëxal hat'etər balt'un; Bezi əyitə bəğət'unsa, efiyal əyitə bəğalt'un. † ²¹ Kot'oğəo bitova efi Bezi bac'anəxun taysuna görə balt'un, şot'aynak' ki, Za Yaq'abit'u tet'un çalxsə. ²² Zu nu harizuy, şot'oğəoxun nu exlətp'izuy, şot'oğəoy taxsır tene bakoy, ama həysə günaxkər baksuna görə içoğəo təmizə c'evk'es tet'un bakon. ²³ Za nifrətbalt'in Bezi Baval nifrətbe. ²⁴ Əgər Zaxun başq'a şuk'k'alən nu bes bakala əşurxo şot'oğəoy arane nu bizuy, içoğəoy günax tene bakoy. Ama həysə Bezi bit'oğəo ak'it'uxun oşal Zaal, Bezi Baval nifrətt'unbsa. ²⁵ Ama mo kot'o görəne baki ki, Moiseyi Şamurxoy boş şamesi "Za nahaq' gala nifrətt'unbi" əyit bex p'ap'ane. ‡

²⁶ Bavaxun eğala serina ak'est'ala Urufen - Zu Bavay t'öğölxun vəynak' yaq'abala Köməybəlen, eğat'an isə Bezi barada şahidluğbale. ²⁷ Vënal mot'o ef piın ak'i şahidluğbalnan, şot'aynak' ki, t'e belxun Zaxun sagalanan.

16

¹ Me əyitmoğəo vëx nexzu ki, ef vëluğ nu açane. ² Vëx sinagogxoxun şep'eğalt'un. Hamal t'etər sa vədə eğale ki, vëx bəsp'alt'in Buxaçuğəo q'ulluğbi baksuna fikirbale. ³ Şot'oğəon mot'o balt'un, şot'aynak' ki, nə Bava tet'un çalxi, nə Za. ⁴ Ama mot'oğəo vëx exlətezbi ki, t'e vaxt' eğat'an Bez pi əyitmoğəo ef eyex badanan.

İvel Uruft əşurux

Şüft'inəxun mot'oğəo vëx tez exlətp'i, şot'aynak' ki, vëxun sagalazuy. ⁵ Həysə isə Za Yaq'abit'ay t'öğöləz taysa, ama vëxun şuk'k'alən Zaxun "mayan taysa?" pi tene xavar haq'sa. ⁶ Şot'aynak' ki, me Bezi pit'oğəon vëx dərdəne badi. ⁷ Ama Zu vëx serinaz nex:

* **15:12** 15:12 İoan. 13:34; 15:17; 1 İoan. 3:23; 2 İoan. 5 † **15:20** 15:20 Mat'. 10:24; Luk'. 6:40; İoan. 13:16
‡ **15:25** 15:25 İvel məğ. 35:19; 69:4

Bezi taysun ef xeyrinəne. Şot'aynak' ki, nu tağayız, Kōməybal ef t'ōğöl tene eğal, ama tağayız, Şot'o vəynak' yaq'aboz. ⁸ Şo eğat'an günaxi, düzgünluği saal divani barada fikiri düz nu baksuna avabakest'ale: ⁹ günaxi barada, şot'aynak' ki, Za vëluğ tene bu; ¹⁰ düzgünluği barada, şot'aynak' ki, Zu Bavay t'ōğölez taysa, ene Za tenan ak'al; ¹¹ divani barada, şot'aynak' ki, me dünəni kalaluğbaleynak' * ene q'ərar tadeşene.

¹² Hələ vëx Bezi uk'ala gele əyitzax bu, ama həysə korox ef haq'ıla tene p'aq'al. ¹³ Serina çoyel c'evk'ala Uruf eğat'an isə Şot'in vëx həgişi seri bakala yaq'en taşale. Axırı hik'k'ala İçuxun tene exlətp'al, ama k'ə ibakenesa şot'o uk'ale saal oşa bakala əşurxo avabakest'ale. ¹⁴ Şot'in Bezi s'iya alabale, şot'aynak' ki, Zu pi əyitmoğō vëx avabakest'ale. ¹⁵ Bezi Bavay k'ə bunesa, Bezine. Kot'o görəz "Bezi əyitmoğō vëx avabakest'ale" pi.

Şagirdxoy dərdə müqluğa fırsun

¹⁶ Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan». †

¹⁷ T'e vədə İsusi bəzi şagirdxon sun-suna pit'un: «"Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan" saal "şot'aynak' ki, Bavay t'ōğölez taysa" pi me əyitmux k'ə upsuna?» ¹⁸ Şot'oğon içoğoy arane xavart'un haq'say: «"Male mande", "gele tene c'ovakal" k'ə upsuna? Yan mot'o teyan q'amışaksa». ¹⁹ İsusen İçuxun k'ə xavar haq'alt'unisiya avabaki şot'oğō pine: «"Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan" pi Bezi əyiti baradanan sun-sunaxun xavar haq'sa? ²⁰ Serina, serinzax vëx nex: vən önöpi zizik'alnan, dünəy isə müq bakale. Vən dərde boş bakalnan, ama ef dərd müqluğa fırik'ale. ²¹ Çuğon əyel eçala vədine q'ac'e zap'e, şot'aynak' ki, iz vədə p'ap'ene. Ama əylə eçerit'uxun oşa dünəyənə sa amdar eşt'una görə iz müqəxun zapı q'ac'a eyexun c'evək'sa. ²² Vənal həysə dərdlunan. Ama Zu vëx p'urum ak'oz, t'e vədə vən müqbakalnan, şuk'k'alenal me müqluğa vëxun haq'es tene bakal. ²³ T'e ği Zaxun hik'k'al tenan xavar haq'al. Serina, serinzax vëx nex: Bezi s'iyeñ ‡ Bavaxun k'ə çureğaynan, Şot'in vëx tadale. ²⁴ Həysət'inəl şirik' Bezi s'iyeñ hik'k'al tenan çureşe. Çurekinan, tadeğale, ef müqluğal bol bakale.

²⁵ Vëx mot'oğō məsələğonez nexey. Ama t'etər sa vədəne eysa ki, ene vëxun məsələğon tez exlətp'al, Bavay barada vəynak' qay exlətp'oz. ²⁶ T'e ği vən Bavaxun Bezi s'iyeñ xaişbalnan. Zu Bezi ef gala Şot'oxun sa şey xoyinşsuna tez nex. ²⁷ Axırı Bavan İcin vëx çuresa, şot'aynak' ki, vən Za çurnanşı, Buxaçuğoy t'ödxun Bezi eysunal vənənbaki. ²⁸ Bavay t'ödxun me dünəyənəz hari, isəəl me dünəyənəxun c'eri p'urum Bavay t'ōğölez taysa».

²⁹ T'e vədə İz şagirdxon pit'un: «Həysə Hun qayen exlətp'sa, sal sa məsələl ten nex. ³⁰ İse q'amışyanbaks ki, Hun hər şeyə Vaxun xavar haq'alt'uxun bəşen ava. Kot'o görəl Vi Buxaçuğoxun eysuna vëyan». ³¹ İsusen şot'oğō pine: «Həysə həgigiyal vənən? ³² Mone, Za savsa barti hər soğō iz k'oya şareğala vaxt' enesa, şo ene harene. Ama Zu savsa tezu, şot'aynak' ki, Bava Zaxune. ³³ Vən Zast'a serluğ bəğəbanan piz mot'oğō vəynak' exlətp'i. Me dünəyənə əzyəti boşnan, ama ük'lü bakanan! Zu me dünəyənə şərə q'alibəz hari».

17

İsusi İçeynak' afırpsun

¹ İsusen exlətp'i çark'it'uxun oşa göynul bəği pine: «Ay Bava, vaxt' hare! Vi Ğare kalaluğa ak'est'a ki, Ğarenal Vi s'iyaq'an alabi. ² Hun Şot'o bitot'ay loxol ext'iyyəren tadi ki, Şot'inal Vi tadtit'oğō bitova həmişəluğ yəşəyinq tadane. ³ Həmişəluğ yəşəyinqşal mone ki, Va - tək bakala seri Buxaçuğō saal Hun yaq'abi İsus Xrist'osa çalxat'un. ⁴ Hun Za tapşurbi əşurxo bex p'ap'epsunen oçali çoyel Vi kalaluğa ak'esəzdi. ⁵ Ay Bava, Zu Vi t'ōğöl baka't'an, hələ dünəy yaranmışakit'uxun bəş Bezi s'i alabakəney. Həysə p'urum Bezi s'iya Vi t'ōğöl alaba.

İsusi İz şagirdxoynak' afırpsun

⁶ Dünəyənəxun Hun Za tadi amdarxo Vi Şu baksunaz ak'est'i. Şorox Vit'uniy. Hun şot'oğō Zan tadi, şot'oğonal Vi əyitə əməlt'unbi. ⁷ Həysəəl avat'un ki, Za k'ə tadenu bito Vaxune. ⁸ Şot'aynak' ki, Za avabakest'i əyitmoğō şot'oğō avabakesezdi, şot'oğonal q'abult'unbi. Vi t'ōğölxun eysuna həgigiyal q'amışt'unbaki, Za Hun yaq'absunal vət'unbaki. ⁹ Zu şot'oğoynak'ez afırne. Dünəyənəynak' təə, Za tadtit'oğoynak'ez

* **16:11** 16:11 - yəni ki ibliseynak' † **16:16** 16:16 - Bəzi şamurxost'a: ak'alnan. Şot'aynak' ki, Bavay t'ōğölez taysa. ‡ **16:23** 16:23 - Bez çureğalt'oğō uyğun

xoyinşbsa, şot'aynak' ki, şorox Vit'un. ¹⁰ Bezi bakala hər şey Vine, Vi bakaloroxal Bezi, şot'oğoxun Bez s'iya alabe. ¹¹ Zu me dünyəne gele tez mandal, Zu Vi t'öğöləz qaybaks. Şorox isə me dünyənət'un manst'a. Ay İvel Bava, şot'oğoxu Za tadi Vi s'iye zoren q'orişə ki, Yallarik' saq'at'un baki. ¹² Şot'oğoxun sagala baki vədine şot'oğox Hun Za tadi Vi s'iye zoren q'orişəzbsay. Şot'oğox ezfi. İvel Şam bex p'ap'eq'an pi əfçibaksuna q'ərari tadeşi amdaraxun başq'a, şot'oğoxun şuk'k'al tene açi. *

¹³ Həysəəl Vi t'öğöləz eysa. Heq'ədər ki me dünyənəzu, me əyitmoğox nexzu ki, Bezi müqluğ şot'oğost'al bol-bolq'an baki. ¹⁴ Zu şot'oğoxu Vi əyitə p'ap'esezbi. Dünyənən şot'oğoxu nifrətəbi, şot'aynak' ki, Zu me dünyənəxun nu bakala k'inək' şoroxal me dünyənəxun tet'un. ¹⁵ Şot'oğoxu me dünyənəxun exst'una təə, şot'oğoxu şər bakalt'uxun q'orişbsunaz Vaxun xoyinşbsa. ¹⁶ Zu me dünyənəxun nu bakala k'inək' şoroxal me dünyənəxun tet'un. ¹⁷ Şot'oğoxu Vaynak' Vi seri bakala əyiti zoren İvelba. Seri bakalo saycə Vi əyite. ¹⁸ Hun Za me dünyənəne yaq'abi k'inək' Zuval şot'oğoxu me dünyənəzə yaq'abi. ¹⁹ Za şot'oğoxu dərdənez Va həsrbsa ki, şorox həgigiyal Viq'at'un baki.

İsusi bütüm İçu vət'oğoxnak' afırıpsun

²⁰ Saycə şot'oğoxnak' təə, şot'oğoxu əyiten Za və bakalt'oğoxnak'al afırızne ki, ²¹ bütüm saq'at'un baki. Ay Bava, Hun Zast'a, Zuval Vast'a bakala k'inək' şoroxal Yast'a baqeq'an ki, dünyənən Vi Za yaq'absuna vəbakeq'an. ²² Hun Za tadi s'iye kalaluğa Zuval şot'oğoxu tadi ki, Yan sa bakala k'inək' şoroxal saq'at'un baki. ²³ Zu şot'oğost'a, Hunal Zast'anu. Barta şoroxal tam saq'at'un baki ki, me dünyənən Vi Za yaq'absuna, Za çurəğala k'inək' şot'oğoxal çuresuna avabakeq'at'un. ²⁴ Ay Bava, xaşəzbsa ki, Hun Za tadi amdarxoval Bezi bakala gala Zaxunq'at'un baki. Barta Hun Za tadi s'iye kalaluğa ak'eq'at'un, şot'aynak' ki, Hun dünyə yaranmişakalt'uxun bəşən Za çurəsi. ²⁵ Ay düzgün bakala Bava, me dünyənən Va tene çalxi, Zu isə Va çələzxsə, mot'oğoxal Vi Za yaq'absuna avat'unbaki. ²⁶ Vi şu baksuna şot'oğoxu avabakesezdi, avabakes'tunal davamboz ki, Vi za tadi çuresun şot'oğost'a bakala k'inək', Zuval şot'oğost'a bakaz».

18

İsusi biq'esun

(Mat'. 26:47-56; Mrk'. 14:43-50; Luk'. 22:55-57)

¹ İsusen afırıpit'uxun oşa İz şagirdoxun sagala c'eri Gidron dərəni t'e soğoxu tərəfə c'ovaki. Tet'iya sa zeytunluğə buy. İsus q'a İz şagirdoxu t'iyat'un başi. ² İsusə xəyanətbala İndanal me ganu çələzxsə, şot'aynak' ki, İsus q'a İz şagirdoxu usum-usum tet'iya girt'unsay.

³ Mone, İdan Rime q'oşunu əsk'ərxox saal samci bəyinxox q'a fariseyxox yaq'abi xrame sa hema q'aroolçığox t'iyane eçeri. Şot'oğoxu kiyeş çırağ, lopa saal silaxə buy. ⁴ İsusen İz bel eğala hər şeyə avaney. Şo bəş c'eri "şunan qəvesə?" pi şot'oğoxun xavare haq'i. ⁵ Şot'o coğabt'un tadi: «Nazaret'lu İsusə». İsusen şot'oğoxu "Zu Şozu" * pine. Şot'o toydi İdudal şot'oğoxun sagalaney. ⁶ İsusen "Zu Şozu" uk'at'an şorox qoş baki oçala pastt'unşi.

⁷ Şot'in p'urum "şunan qəvesə?" pi şot'oğoxun xavare haq'i. Şot'oğoxal "nazaret'lu İsusə" pit'un. ⁸ İsusen coğabə tadi: «Vəx pizu ki, Zu Şozu. Əgər Zanan qəvesəsə, Bez t'öğöl bakalt'oğoxu tərbanan təseq'at'un». ⁹ Mot'o şot'aynak'e pi ki, İzi "Za tadi amdarxoxun şuk'k'ala tez açəsp'i" pi əyit bex p'ap'ane. †

¹⁰ Simon P'et'eras'ta xançələ buy. Şot'o c'evk'i samci bəyinxox nökəri yön ümüğox tumexun bonet'i. T'e nökəri s'i Məlikey. ¹¹ T'e vədə İsusen P'et'era pine: «Xançələ iz gala laxə! Bavan tadi koruği kasina üğiz buq'on». ‡

¹² T'e vədə hazartani kalat'in iz əsk'ərxoxun sagala, saal iudeyxox xrame q'aroolçığox İsusə biq'i İz kulmoğoxu gəçt'unpi. ¹³ İsusə süft'ə Xanani t'öğölt'un təşeri. Şo t'e usen samci bəyinxoxu kalo bakala K'ayafay q'ayinbaney. § ¹⁴ Mo hat'e K'ayafaney ki, "bütüm me azuk'i k'as'esunaxunsa sa amdari me azuk'eynak' bisun saat'e" pi iudeyxoxu kalat'oğox maslaate tadey. *

Pet'eri İsusaxun samci danmişaksun

(Mat'. 26:69-70; Mrk'. 14:66-68; Luk'. 22:55-57)

* 17:12 17:12 İvel məğ. 41:9; İoan. 13:18 † 18:9 18:9 - Həmişə Bakalo. ‡ 18:9 18:9 17:12 § 18:11 18:11

Mat'. 26:39; Mrk'. 14:36; Luk'. 22:42 § 18:13 18:13 - Xanan içəl süft'ə samci bəyinxoxu kaloney. Şot'o gele vədə hələl "samci bəyinxoxu kalo" pit'un k'aləy.

* 18:14 18:14 İoan. 11:49-50

¹⁵ Simon P'et'er saal q'erəz sa şagird İsusı baç'anexun tat'unsay. T'e şagird samci bəyinşxoy kalat'ay çalxaley, şot'aynak'al İsusaxun sagala şot'ay məəlne banəşi. ¹⁶ P'et'er isə qavuna çomoy t'öğöl çurk'alane baki. Samal oşa samci bəyinşxoy kalat'ay çalxal bakala t'e şagird qavunane c'eri. Şot'in çomoy tume çurpi q'ulluğçı xuyərəxun exlətp'i P'et'era bonane badi. ¹⁷ Me arane çomoy tume çurpi q'ulluğçı xuyəren P'et'eraxun xavare haq'i: «Hun t'e amdari şagirdxoxun tenu ki?» Şot'in isə "təə, tezu" pine.

¹⁸ Miney pi nökrəxun q'a q'aroolçığon t'et'iya aruxp'i, iz hərrəmine çurpi gamt'unsay. P'et'eral şot'oğoxun çurpi gamesane burqi.

İsus Samci bəyinşxoy kalat'ay bəş

(Mat'. 26:59-66; Mrk'. 14:55-64; Luk'. 22:66-71)

¹⁹ Samci bəyinşxoy kalat'in isə İsusaxun İz şagirdxoy q'a zombsuni baradane xavar haq'say. ²⁰ İsusen şot'o coğabe tadi: «Zu bitot'ay bəş qayez exlətp'e, bütüm iudeyxoy gireğala sinagogxo q'a xramaz həmişə zombe, hik'k'alal c'ap' tez exlətp'e. ²¹ İşə het'aynak'en Zaxun me exlətə taşt'a? Za ibaki amdardoxoxun xavar haq'a, şot'oğon Bezi pi əyitmoğə avat'un». ²² İsusen me əyitmoğə pit'uxun oşa t'et'iya çurpi q'ulluğçıyoy sunt'in "samci bəyinşxoy kalat'u metəren coğab tast'a?" pi Şot'o sa silləne duği. ²³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Əgər haq'suzes əyitesa, Bez haq'suz baksuna ak'est'a. Ama düzəz əyitesa, Za het'aynak'en duğsa?» ²⁴ T'e vədə Xananen Şot'o hələl İz kul gaç samci bəyinşxoy kalo bakala K'ayafay t'öğölə yaq'abi.

P'et'eri p'əmci saal xibimci danmışaksun

(Mat'. 26:71-75; Mrk'. 14:69-72; Luk'. 22:58-62)

²⁵ Simon P'et'er çurpi gameğat'an şot'oxun p'urum xavart'un haq'i: «Unk'o hunal me amdari şagirdxoxunnu, tene?» Şot'in danmışaki "təə, tezu" pine. ²⁶ Samci bəyinşxoy kalat'ay nökrəxoxun soğə P'et'eren duği ümüğü bot'i amdari q'oomey. Hat'e nökrəgen "va şot'oxun sagala tez ak'ey ki ganu?" pi P'et'eraxun xavare haq'i. ²⁷ P'et'er p'urum izi İsusaxun sagala baksunaxun danmışə baki. Hat'e saadal dadalen elepi.

İsus Rimen təyinbi kalaluğbal P'ilat'i bəş

(Mat'. 27:1-2; 11-31; Mrk'. 15:1-20; Luk'. 23:3-5; 13-25)

²⁸ Savaxt'an üşenen İudeyin kalat'oğon İsusə K'ayafay t'öğoxun Rimen təyinbi kalaluğbal P'ilat'i sarayat'un eçeri. Ama içan saraya tet'un başi şot'aynak' ki, pak manst'unt'un çuresay, tenesa C'ovaksuni axsibayi[†] ukuna ukəs tet'un bakaliy. ²⁹ T'e vədə P'ilat' qavuna, şot'oğoy t'öğöl c'eri pine: «Me amdari taxsır hik'ə?» ³⁰ Şot'oğon P'ilat'a coğabt'un tadi: «Əgər me amdaren pis əş nu biq'i bakiniy, kot'o vi kiyel teyan today!» ³¹ P'ilat'en şot'oğə pine: «Kot'o memiin taşeri ef k'anunen vən divanbanan». İudeyxoy kalat'oğon P'ilat'a pit'un: «Beşi şuk'k'ala bəsp'est'uni ext'iyər butene». ³² Mo şot'o görənə baki ki, İsusı İzi hətər bisuni barada pi əyit bex p'ap'ane. †

³³ P'ilat' qaybaki sarayane başi. Şot'in İsusə k'alpi Şot'o pine: «Hun iudeyxoy padçağnu?» ³⁴ İsusen coğabe tadi: «Hun kot'o vaxunen pi, yoxsa Bezi barada va q'erəzt'oğont'un exlətp'i?» ³⁵ P'ilat'en pine: «Zu iudeyzu ki? Vi azuk'en q'a samci bəyinşxone va bezi kiyel tadi. Exlətp'a, k'ən biyo?» ³⁶ İsusen coğabe tadi: «Bezi padçağluğ me dünyənəxun tene. Əgər Bezi padçağluğ me dünyənəxun bakiniy, Bezi q'ulluğçıyoy Zu iudeyxoy kalat'oğoy kiyel nu bafst'eynak' davat'unboy. Ama Bezi padçağluğ memiin tene». ³⁷ P'ilat'en Şot'o pine: «Ak'esa, hun padçağnu». İsusen coğabe tadi: «Vi pi k'inək'e, Zu Padçağzu. Zu serin barada şahidluğbəynak'ez nanaxun baki dünyəne hari. Serin tərəf bakala hər sunt'in Za ümüxelaxsa». ³⁸ P'ilat'en Şot'oxun "p'oy seri hik'ə?" pi xavare haq'i.

Mot'o pit'uxun oşa p'urum qavuna, iudeyxoy t'öğöl c'eri şot'oğə pine: «Zu Şot'ost'a sal sa taxsır tez aksa. ³⁹ Vəst'a sa ədəte bu: C'ovaksuni axsibayi vədine zu vəynak' sa tana tərəzbsa. Həysə çurnansasa, vəynak' "iudeyxoy padçağa" tərəbzə?» ⁴⁰ Şot'oğon p'urum harayk'a pit'un: «Me amdara təə, Barabba tərəba!» Barabba isə sa k'uldurey.

19

İsusə bəsp'suni q'ərar

† 18:28 18:28 C'eys. 12:1-27 ‡ 18:32 18:32 - İsusen İzi xaçə loxol t'əq't'esuna saturbəş avabakest'enedey. İoan. 3:14; 12:32

¹ T'e vadə P'ilat'en İsusə tatarlayınşbusunane əmirbi. ² Əsk'ərşonal şaşaxun sa tac əldi İsusə bel't'un laxi, Şot'ay loxol tünd ç'oc'a xələt't'un lap't'i. ³ Şorox İsusə t'əğöl hari "İudeyxoy padçağ dirist'q'an baki!" pi Şot'o sillət'un duğsay.

⁴ P'ilat'en p'urum qavuna c'eri İudeyxoy pine: «Mone, şot'o qavuna, ef t'əğöləz eş't'a ki, bezi şot'ost'a sa taxsır nu aksuna vən avabakanan». ⁵ İsus İz bel şaşaxun tac, İz loxol tünd ç'oc'a xələt qavuna c'əğat'an P'ilat'en şot'oğoy pine: «Me amdari loxol bəğanan!» ⁶ Samci bəyinşxon q'a şot'oğoy q'ulluğçığon Şot'o ak'i "xaçe loxol t'əq't'a, xaçe loxol t'əq't'a!" uk'a harayt'unpi. P'ilat'en isə şot'oğoy pine: «Şot'o vən ext'i xaçe loxol t'əq't'anan, şot'aynak' ki, zu şot'ost'a sa taxsır tez aksa». ⁷ İudeyxon şot'o coğabt'un tadi: «Beşi k'anune bu, me k'anuna görəl şo biyalane, şot'aynak' ki, içü Buxaçuğoy Ğare nex».

⁸ P'ilat'en me əyitə ibaki samalal q'inebi. ⁹ P'urum saraya başi İsusaxun xavare haq'i: «Hun mayinnu?» Ama İsusen şot'o coğab tene tadi. ¹⁰ P'ilat'en Şot'o pine: «Zaxun exlətpsun ten çuresə? Ten ava ki, va tərbsunal, xaçe loxol t'əq'st'unal bezi kiyele?» ¹¹ İsusen şot'o coğabe tadi: «Əğər va Alaxun nu tadesiniy, Bezi loxol vi sal sa ext'iyər tene bakoy. Ama Za vi kiyel tadit'ay günax gele kalane».

¹² Me əyitmoğoxun oşa P'ilat'en Şot'o tərbsune çuresi, ama İudeyxon harayk'a next'uniy: «Əğər me amdara tərbayın, imp'erat'ori tərəf tenu. İçü padçağ uk'alo imp'erat'ori düşməne!»

¹³ P'ilat'en me əyitə ibaki İsusə qavunane c'evk'i. Şo "Jenen Döşəyinşəki" gala (əbrani muzin Gabbata), izi divanbşeynak' laxesi taxt'a areşi. ¹⁴ C'ovaksuni axşibayeynak'* həzirliug bəğala ğine təxminən üqümci saadey. † P'ilat'en İudeyxoy "bəğanan, ef padçağ mone!" pine. ¹⁵ Ama şot'oğon harayt'unpi: «İradbakeq'an, iradbakeq'an! Kot'o xaçe loxol t'əq't'a!» P'ilat'en şot'oğoxun xavare haq'i: «Yəni ef padçağa xaçe loxol t'əq't'az?» Samci bəyinşxon coğabt'un tadi: «İmp'erat'oraxun başq'a beşi padçağ butene!» ¹⁶ T'e vadə P'ilat'en İsusə xaçe loxol t'əq'st'eynak' şot'oğoy kiyele tadi.

İsusə xaçe loxol t'əq'st'un

(Mat'. 27:32-44; Mrk'. 15:21-32; Luk'. 23:24-43)

Əsk'ərşon İsusə tat'unşeri. ¹⁷ İsusen xaça için taşeri "Kəllə", yəni əbrani muzin K'olgot'a uk'ala galane c'eri. ¹⁸ T'et'iya Şot'o xaçe loxol t'əq't'undi. İçuxun sagala q'erəz p'ə tanal xaçe loxol t'əq't'undi: soğoy İsusə yön, t'e soğoy tərş tərəf, İsus isə biyexey. ¹⁹ P'ilat'en xaçe loxol İudeyxoy PADÇAĞ NAZARET'LU İsus şame duğest'i.

²⁰ İudeyxoy gelet'ine me şama k'alpi, şot'aynak' ki, İsusə xaçe loxol t'əq't'esi ga şəhərə İşaney hamal t'e şam əbrani, lat'ini saal grek'i muzine şameşey. ²¹ Mot'o görət'un İudeyxoy samci bəyinşxon P'ilat'a pey: «"İudeyxoy padçağ" təə, "<Zu İudeyxoy padçağzu> uk'al" şampa». ²² P'ilat'en isə "k'ə şampezsə, ene şampezu" pine coğab tadey.

²³ Əsk'ərşon İsusə xaçe loxol t'əq't'it'uxun oşa Şot'ay paltarxo ext'i içoğoy arane bip' gala cöyt'unbi. Şot'oğon gurat'al ext'undi, t'e gurat' t'etərə əleşey ki, şot'ay loxol əbun buteney. ²⁴ Şot'oğon sun-suna pit'un: «Mot'o ziğmaben, çöp bosen bəyin, şiya baksa». İvel Şamurxost'a bakala

"İçoğoy arane Bezi paltara cöyt'unbi,

Bezi paltareynak' çöpt'un bosu" ‡

əyit bex p'ap'eq'an pine me əşurxo baki.

²⁵ İsusə xaçe loxol t'əq't'i gala İz Nana, İz Nanay xunçi, K'leop'ay çuux Mariya saal magdallu Mariyane çurpey. ²⁶ İsusen İz Nana saal Şot'ay t'əğöl İz çureğala şagirdi çurpsuna ak'i İz Nana pine: «Ay Nana, kot'o Vi ğar hesabba!» ²⁷ Şagirdə isə "hunal kot'o vi nana hesabba!" pine. Kot'oxun oşa t'e şagirden Mariya iz k'oyane taşeri.

İsusə bisun

(Mat'. 27:45-56; Mrk'. 15:33-41; Luk'. 23:44-49)

²⁸ İsusen hər şeyə tamam baksuna avaney. Şot'aynak'al İvel Şam tam bex p'ap'eq'an pi "xenezaz baki!" pine. § ²⁹ T'et'iya fine oq'oyen buy sa q'ave buy. Sa bisinə t'e oq'oyi boş puşp'it'uxun oşa q'arğuni loxol c'ovakest'i İsusə jomot'un taşeri. ³⁰ İsusen fine oq'oya q'urtedi. Oşa "tamame baki" pi İz bula k'os'bi İz urufa Buxaçuğone tapşurbi.

* 19:14 19:14 C'eys. 12:1-27 † 19:14 19:14 üqümci saad - həysət'in vaxt'en berezərə saadi pas's'e. ‡ 19:24

19:24 İvel məğ. 22:18 § 19:28 19:28 İvel məğ. 22:15; 69:21

³¹ Mo Həzirluği ğiney, hamal me Şamat' ği C'ovaksuni axsibayaxun sa ğinane kofst'ay. İudeyxon tet'un çuresay ki, xaçe loxol t'əq't'esiyofox Şamat' ğine suruk' mandat'un. Şot'aynak'al şot'oğon P'ilat'axun xaişt'unbi ki, xaçe loxol t'əq't'esi't'oğoy turmoğoxoxbi * meyidxo xaçe loxolxun ext'at'un. ³² T'e vədə əsk'ərxon süft'ə İsusaxun sagala xaçe loxol t'əq't'esi't'oğoy sunt'ay, oşa isə t'e sunt'ay turmoğoxoxt'unbi. ³³ İsusı t'əğöl İşalayınşakat'an isə Şot'ay ene p'uri baksuna ak'i İz turmoğox tet'un xoxbi. ³⁴ Ama əsk'ərxoxun sunt'in Şot'ay bərinə xışt'ik'en deşinebi, hat'e saad t'et'iin p'i saal xene bari.

³⁵ Mot'o iz piin ak'i amdarene şahidluğbsa, şot'ay şahidluğal serine, şot'in serina upsuna avane. Şahidluğbsa ki, vənal və bakanan. ³⁶ Morox şot'o görəne baki ki, İvel Şamurxost'a bakala "Şot'ay sa üç'ənal xox tene bakal" † əyit bexq'an p'ap'i. ³⁷ İvel Şamurxost'a metər sa gaal bune: "Deşibakit'ay loxol bəğalt'un". ‡

İsusı meydə mağarina laxsun

(Mat'. 27:57-61; Mrk'. 15:42-47; Luk'. 23:50-56)

³⁸ Mot'oxun oşa arimat'eyalu İosifen P'ilat'axun meydə exst'unane xaişbi. İosif İsusı şagirdəy, ama iudeyxoy kalat'oğoxun q'İbsuna görə mot'o c'ap'e efsay. P'ilat'en şot'o bareti, İosifenal hari İsusı meydə exedi. ³⁹ Şot'oxun sagala Nik'odimal buney, mo üşe İsusı t'əğöl hari hat'e Nik'odimey. § Şot'in içuxun sabaç lit'ra * aloyaxun gərgürbi mirra † c'əyine eçeri. ⁴⁰ Şot'oğon İsusı meydə ext'i iudeyxoy oçalaxbsuni ədətən şot'o adeğala c'əyin ləəmdi kətani bəzen bəc'ürt'unpi. ⁴¹ İsusə xaçe loxol t'əq't'i gala İsa sa gane buy, memiyal hələ meydə nu laxesi təzə sa mağarane buy. ⁴² Əyc'indəri Şamat' ğiney, me mağaral İsa baksuna görə şot'oğon İsusı meydə t'et'iyat'un laxi.

20

İsusı bəyinbaksun

(Mat'. 28:1-8; Mrk'. 16:1-8; Luk'. 24:1-12)

¹ Şamat'i samci ğine* üşenən, hələ bayinq' vədine magdallu Mariya İsus laxesi mağarinane hari. Şot'in anek'i ki, mağarin jomoxun t'əp'ək' jə t'ik'ireşene. ² Şot'aynak'al t'it'eri Simon P'et'eri saal İsusı ən gele çureğala t'e soğox şagirdi t'əğöl hari pine: «Q'onçuğomağarinaxun taşeret'un, mayat'un laxe teyan ava».

³ P'et'er saal t'e soğox şagird mağarinat'un taşi. ⁴ Şorox sagala t'it'unst'ay, ama t'e soğox şagird P'et'eraxun yeyine t'ist'ay, şot'o görəl mağarina süft'ə şone p'ap'i. ⁵ Şot'in k'os'baki anek'i ki, kətani bəzurxo t'iyə bitene, ama bona tene başi. ⁶ Şot'ay baç'anexun Simon P'et'eral hari p'anep'i, şo mağarin boş başi bitə kətan bəzurxo ⁷ saal İsusı bula bəc'ürpi dəsmərə anek'i. Dəsmərə kətan bəzurxoy t'əğöl təə, q'erəz sa gala cöycə bəc'ür mandeney. ⁸ T'e vədə mağarina süft'ə p'ap'i t'e soğox şagirdal bona başi mot'oğox ak'i vəne baki. ⁹ Ama şot'oğon İsus p'uri ganuxun bəyinbakalane uk'ala İvel Şama hələ tet'un q'amışaksay.

İsusı magdallu Mariya ak'esun

(Mat'. 28:9-10; Mrk'. 16:9-11)

¹⁰ Hametər, şagirdxo p'urum içoğoy mandala galat'un qaybaki.

¹¹ Mariya isə öndök'a mağarin çölin tərəf çurpeney. Şot'in öndök'a-öndök'a k'os'baki mağarin bonane bəği. ¹² T'et'iyə mas'i paltar lapi p'ə angele ak'i: soğox İsusı meydə laxi gane best'a, t'e soğox isə turmoğost'a arşeney. ¹³ Şot'oğon Mariyaxun "ay çuux, het'aynak'en öndöne?" pi xavart'un haq'i. Mariyanal şot'oğox pine: «Bezi Q'onçuğox taşeret'un, maya laxsunal tez ava». ¹⁴ Mot'o pit'uxun oşa baç'ane fırtıpi İsusı t'et'iyə çurpsuna anek'i, ama Şo İsus baksuna tene avabaki.

¹⁵ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Ay çuux, het'aynak'en öndöne? Şun qəvesa?» Mariyan Şot'ay bağban baksuna zəndbi pine: «Ağa, əgər Şot'o hunen taşeresə, maya laxsuna za upa, zu Şot'o ext'oz».

* **19:31** 19:31 Xaçe loxol t'əq't'esi't'oğoy bisunen boxoye zapey. Ama şot'oğoy turmoğoxoxbsunen şot'oğon içoğox efes tet'un baksay, metərлуğənal suruk'esi usum bisat'unıy. † **19:36** 19:36 C'eys. 12:46; Ams'i oç. 9:12; İvel məğ. 34:20 ‡ **19:37** 19:37 Zək. 12:10; Qay. əyit 1:7 § **19:39** 19:39 İoan. 3:1-2 * **19:39** 19:39 sabaç lit'ra - 34 kg.

† **19:39** 19:39 mirra - şaat' adeğala oyurroxun həzərbaki toyexlu c'əyin * **20:1** 20:1 Şamat'i samci ğine - yəni bazarın ğine. İudeyxoynak' şamat'i samci ği bazarın ğine hesabbaksə.

¹⁶ T'e vədə İsusen şot'o pine: «Mariya!» Mariyanal fırıpi İsusə əbrani muzin "Ravvuni" pine. ("Ravvuni" məəlim upsune).

¹⁷ İsusen şot'o pine: «Za ma biq'i efa, şot'aynak' ki, Zu hələ Bavay t'öğöl tez eqeşe. Ama Bezi viçimoğoy t'öğöl taki, şot'oğə upa ki, Bezi Bava bakala k'inək' efiyal Bava bakalt'ay, Bezi Buxaçux bakala k'inək' efiyal Buxaçux bakalt'ay t'öğölöz eqeşa».

¹⁸ Magdallu Mariya şagirdxoy t'öğölə hari, şot'oğə "Q'onçuğə azk'!" pine. Oşa İsusen içü pit'oğə bitova şot'oğə avabakesedi.

İsusi İz şagirdxoynak' ak'esun

(Mat'. 28:16-20; Mrk'. 16:14-18; Luk'. 24:36-49)

¹⁹ Hat'e ği - şamat'i samci ğine biyəşçoye şagirdxo p'urum sagalat'unuy. Şot'oğon iudeyxoy kalat'oğoy q'iyexun içoğoy bakala k'ojin çomo kiritp'et'unuy. Ama İsus bona başi şot'oğoy boş çurpi pine: «Vəynak' xeyirq'an baki!» ²⁰ Mot'o pi şot'oğə iz kulmoğə saal bōrinəne ak'est'i. Şagirdxun Q'onçuğə ak'i gele mūqt'un baki.

²¹ İsusen şot'oğə p'urum pine: «Vəynak' xeyirq'an baki! Bavan Za yaq'abi k'inək' Zuval vəxez yaq'absa». ²² Mot'o pit'uxun oşa şot'oğoy loxol fupı pine: «İvel Urufa haq'anən! ²³ Vən şı günaxxo bağışlayınşaynan, şo bağışlayınşakale, şı günaxxo nu bağışlayınşaynan, şo bağışlayınşakinut mandale». †

İsusi Tomasa ak'esun

²⁴ Ama p'as's'e şagirdaxun soğə, "Əkiz" k'aleğala T'omas, İsus İz şagirdxo ak'eğat'an şot'oğoy t'öğöl tene buy. ²⁵ T'e soğə şagirdxonal T'omasə "Q'onçuğə ayank'i" uk'at'an şot'oğə pine: «Əğər Şot'ay kiyel misp'aren qaypi yaroğə nu ak'ayiz, misp'ari ganxo bezi kul nu laft'ayin, İzi bōrineyal kula nu laxayiz, zu mot'o vətəzbakon».

²⁶ Muğ ğınaxun oşa İsusi şagirdxo p'urum k'oya gireğat'an T'omasal şot'oğoy t'öğöləy. Çomxo kirit baalkayin, İsus bonane başi. Şot'oğoy arane çurpi pine: «Vəynak' xeyirq'an baki!» ²⁷ Mot'oxun oşa T'omasane pi: «Vi k'əşinə miya laxa, Bezi kulmoğə bəğa, vı kula boxoda, Bezi bōrine laxa. Ma süpələyınşaka, və baka!» ²⁸ T'e vədə T'omasen pine: «Hun bezi Q'onçuxnu, bezi Buxaçuxnu!» ²⁹ İsusen isə şot'o coğabe tadi: «Hun Za ank'i pin və baki? Ak'inut' və bakalorox isə he bəxt'əvərt'un!»

İoanen şampi girke məksəd

³⁰ İsusen İz şagirdxoy piin bəş q'erəzəl gele möcüzəlü nişanxone ak'est'ey, manu ki, me girke boş tene şameşe. ³¹ Ama memiya bakalorox şot'aynak'e şameşe ki, vən İsusi Xrist'os, Buxaçuğoy Ğar baksuna vėbakanan, və bakiyal Şot'ay s'iyen yəşəyınş haq'anən.

21

İsusi İz şagirdxo göle bōrine ak'esun

¹ Me əşurxoxun oşa İsus T'iberiya göle * bōrine p'urum İz şagirdxo ak'eşi. Mo metərəe bakey:

² Simon P'et'er, "Əkiz" k'aleğala T'omas, Galileyin Gana ayizexun bakala Nat'anail, Zavdayi ğarmux saal Şot'ay q'erəz p'ə şagird sagalat'unuy. ³ Simon P'et'eren pine: «Çəli biq'saz taysa». Mandi şagirdxon "yanal vaxun tayansa" pit'un. Şorox taşi lodk'inat'un laşi, ama t'e uşə hik'k'al biq'es tet'un baki. †

⁴ Kəybakat'an İsus göle bōrine çurpeney, ama şagirdxon Şot'ay İsus baksuna tet'un avabaki. ⁵ İsusen şot'oğə pine: «Ay viçimux, ukseynak' sa şey biq'es bananki?» Şot'o coğabt'un tadi: «Təə». ⁶ İsusen pine: «Tora lodk'in yön tərəf bosanan, t'et'iin biq'alnan». Haketərəl bit'un. Şot'oğon t'eq'ədər çəlit'un biq'i ki, tora zapes tet'un baksay. ‡ ⁷ T'e vədə İsusi çureğala şagirden P'et'era pine: «Mo Q'onçuxe». Simon P'et'eren Şot'ay Q'onçux baksuna ibakala k'inək' iz looxun c'eq'i alin paltaren bəc'üresi lodk'inaxun c'eri xene boşe cupi. ⁸ T'e soğə şagirdxo isə çəlin tora zapsun-zapsun lodk'inent'un hari, şot'aynak' ki, göle bōrinexun əxil tet'unuy, p'əbaç p'exusa § İša gane mandey.

⁹ Şorox q'ariluğa c'eğat'an at'unk'i ki, t'et'iya bok'ala s'ile loxol çəline ap'sa, iz t'öğöl şumal buney. ¹⁰ İsusen şot'oğə pine: «Həysə biq'i çəlinəxunal eçanan». ¹¹ Simon P'et'er tora q'ariluğa eşt'eynak' lodk'inane laşi. Tore boş sabaç əlli xib dənə kala çəline buy. Çəli lap gele baalkayin, tor k'asteneşi. ¹² İsusen şot'oğə pine: «Ekinan,

† 20:23 20:23 Mat'. 16:19; 18:18 * 21:1 21:1 T'iberiya göl - mo Galileya göle t'e soğə s'ine † 21:3 21:3 Luk'. 5:5

‡ 21:6 21:6 Luk'. 5:6 § 21:8 21:8 p'əbaç p'exus - 100m.

savaxt'in şuma ukanan». Şagirdxoy saycət'in Şot'oxun "Hun şunu?" pi xavar haq'suna ük' tenebi. Şot'ay Q'onçux baksuna avat'uniy. ¹³ İsusen şuma ext'i şot'oğoy payebi, hat'etərəl çəlinəne paybi. ¹⁴ İsus p'uri ganuxun bəyinbakit'uxun oşa xibimci kərəmey ki, şagirdxo ak'esay.

İsusi P'et'era tadi tapşuruğ

¹⁵ Savaxt'in şumaxun oşa İsusen Simon P'et'era pine: «Ay İoani ğar Simon, hun Za kot'oğoxun gelen çuresa?» P'et'eren Şot'o pine: «Hoo, ay Q'onçux, Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziğoy bəğa». ¹⁶ Şot'in p'əmci kərəm P'et'era pine: «Ay İoani ğar Simon, Za çurensa?» Şot'inal İsusə pine: «Hoo, ay Q'onçux, Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziğoy otarişa». ¹⁷ Xibimci kərəm P'et'era pine: «Ay İoani ğar Simon, Za çurensa?» P'et'eren xibimci kərəm İsusen içuxun "Za çurensa?" xavar haq'suna görə pısbaki Şot'o pine: «Ay Q'onçux, Hun hər şeyə avanu, bezi Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziğoy bəğa». ¹⁸ Serina, serinaz va nex: cəyil baka'tan vi q'ayınşa ğaçp'i çureğala gala tansay, ama q'oja baka'tan kulmoğoy boxodalnu, q'erəzt'in vi q'ayınşa ğaçp'i va vi nu çureğala gala taşale». ¹⁹ İsusen me əyiten P'et'eren mani cürə bisunen Buxaçuğoy s'iya alabaleysa, şot'one avabake'tay. Mot'o pit'uxun oşa "Bezi bac'anexun eki" pine.

²⁰ P'et'erenal qoş bəği İsusi çureğala şagirdi içoğoy bac'anexun eysunane ak'i. Mo hat'e biyəsın şum ukala vədine fıırıpı İsusaxun "ay Q'onçux, Va toydala amdar şuva?" pi xavar haq'i şagirdəy. * ²¹ P'et'eren me şagirdə ak'i İsusə pine: «Ay Q'onçux, p'oy me amdar hetər bakala?» ²² İsusen şot'o pine: «Əğər Zu qaybakamin † şot'ay dirist' manst'una çureğayız, mot'oxun va hik'ə? Hun Bezi bac'anexun eki». ²³ Hametər, t'e şagirdi nu bisuni barada vəbakalt'oğoy arane exlətxone yəymişəki. Ama İsusen şot'o tene biyal tene pey, saycə "əğər Zu qaybakamin şot'ay dirist' manst'una çureğayız, mot'oxun va hik'ə?" peney.

²⁴ Me əşurxoy barada şahidluğbsun şamk'alo hat'e şagirdə. Yanal avayan ki, şot'ay şahidluğ serine.

²⁵ İsusen q'erəzəl gele əşurxone biq'ey. Əğər şoroxal soğoy-soğoy şameşiniy, zaynak' t'etərə eysa ki, şameğala girkurxo sal dünyəne tene p'aq'oy.

* **21:20** 21:20 İoan. 13:25 † **21:22** 21:22 Zu qaybakamin - memiya İsusen İzi me dünyəne p'əmci eysunaxune əyitey